

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**UBEYDÎ'NİN NETÂYİCÜ'L-EZHÂR ADLI
ÇİÇEKÇİLER TEZKİRESİ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN)**

ESRA KILIÇ

**TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

ŞUBAT 2015

**UBEYDÎ'NİN NETÂYİCÜ'L-EZHÂR ADLI ÇİÇEKÇİLER TEZKİRESİ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN)**

Esra KILIÇ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

ŞUBAT 2015

Esra KILIÇ tarafından hazırlanan "Ubeydî'nin Netâyicü'l-Ezhâr Adlı Çiçekçiler Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli Metin)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Neslihan Koç Keskin

Türk Dili ve Edebiyatı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Neslihan Koç Keskin

Başkan : Prof. Dr. Ahmet Mermer

Türk Dili ve Edebiyatı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Ahmet Mermer

Üye : Prof. Dr. Yaşar Aydemir

Türk Dili ve Edebiyatı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Yaşar Aydemir

Tez Savunma Tarihi: 16.01.2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Hikmet KAVRUK

Prof. Dr. Hikmet KAVRUK
Sosyal Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Esra KILIÇ

19 /02/2015

UBEYDÎ'NİN NETÂYİCÜ'L-EZHÂR ADLI ÇİÇEKÇİLER TEZKİRESİ
(İNCELEME-TENKİTLİ METİN)
(Yüksek Lisans Tezi)

Esra KILIÇ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ŞUBAT 2015

ÖZET

Osmanlı çiçek kültürü, çiçek yetiştiricileri ve yetiştirdikleri çiçek türleri hakkında bilgi veren eserlere “şükûfe-nâme” adı verilmiştir. Şükûfe-nâmeler; botanik bilimi için önemli olmanın yanı sıra çiçeğin Osmanlı kültüründeki önemine değinmesi açısından da çok önemlidir. Abdullah Çelebi'nin Şükûfe-nâme'si, Ali Çelebi'nin Şükûfe-nâme'si, Belgradî Ahmed Kâmil'in Risâle-i Esâmî-i Lâle'si, Fennî Çelebi'nin Tuhfetü'l-Ahbâb'ı, Lâlezârî Mehmed Efendi'nin Mizânü'l-Ezhâr'ı, Mehmed Remzî'nin Gonçe-i Lâle-zâr-ı Bâğ-ı Kadîm'i, Udmî'nin Şükûfe-nâme'si, Tabîb Mehmed Aşkî'nin Defter-i Lâle-zâr-ı İstanbul'u, Ferah-nâme'si, Mi'yârü'l-Ezhâr'ı, Uşşâkî Mehmed Efendi'nin Takvim-i Lâle'si ve Şehremini Camii Hatibi Mehmed bin Ahmedü'l-Ubeydî'nin 1699 yılında yazdığı Netâyicü'l-Ezhâr adlı eseri bu eserlerin başında gelir. 1699 yılında yazılan Netâyicü'l-Ezhâr, bir çiçekçiler tezkiresidir ve türünün tek örneğidir. Osmanlı Türkçesi alfabesi tertibiyle yazılan eserde; 205 çiçek yetiştiricisi hakkında kısa biyografik bilgiler verilmiş, yetiştirdikleri çiçeklerin adları kaydedilmiştir. Eser aracılığıyla mesleği çiçek yetiştiriciliği olan kişilerle birlikte aşçı, balıkçı, berber, cerrah, çiftçi, defteremini, derici, gümrükemini, halıcı, hattat, imam, kalaycı, kâtip, kethüda, şair, tüccar vb. farklı meslek gruplarından insanların çiçek yetiştirmeye gönül verdiklerini öğrenmekteyiz. Netâyicü'l-Ezhâr'da adları kaydolun 205 kişinin çiçeklerine verdikleri adlar çok orijinaldir. Çiçek yetiştiricilerinin, çiçeklerine orijinal adlar bularak onları markalaştırma çabası içinde oldukları görülmektedir. Hem çiçek adlandırmalarında hem de çiçeklere yazılan şiirlerde görülmektedir ki ortaya bir çiçek edebiyatı çıkmıştır. Bu eser, çiçekler hakkında bilgi veren diğer şükûfenâmelerden daha kapsamlıdır ve tezkire geleneğine farklı bir soluktur. Eserde başta lale ve zerrin olmak üzere farklı türlerde çiçeklerle birlikte, fındık, kızılıçık, erik, limon gibi meyve ağaçlarının da kimler tarafından yetiştirildiği belirtilmiştir. Ubeydî yetiştiricisi belli olan çiçek ve meyve ağaçlarının sayısını 1008 adet olarak eserin başında vermiştir. Yetiştiricisi bilinmeyen türler ise eserin arkasında belirli bir sıraya konularak verilmiştir. Tarafımdan hazırlanan bu tez, Ubeydî'nin hayatı ve eserlerinin tanıtılması, Netâyicü'l-Ezhâr'ın incelenmesi ve tenkitli metin olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. Süleymâniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan ve 34 Nk 4079 no ile kayıtlı nüshanın eski harfli metni de tezin sonuna eklenmiştir.

Bilim Kodu : 309.4.011
Anahtar Kelimeler : Netâyicü'l-Ezhâr, Ubeydî, çiçek yetiştiricileri, tezkire, çiçek.
Sayfa Adedi : 250
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Neslihan İ. KOÇ KESKİN

BIOGRAPHICAL MEMOIR OF FLORISTS TITLED NETÂYİCÜ'L-EZHÂR BY
 UBEYDÎ
 (STUDY-CRITICAL TEXT)
 (Master's Degree Thesis)

Esra KILIÇ

GAZIUNIVERSITY
 INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

February 2015

ABSTRACT

The name of “Şükûfe-nâme” was given to the works that gave information about Ottoman flower culture, flower growers and the types of flowers that they grew. The Şükûfe-nâmes, besides being important for botany, are also very important from the aspect of mentioning the importance of flowers in the Ottoman culture. In the lead of these works are the Şükûfe-nâme written by Abdullah Çelebi, the Şükûfe-nâme by Ali Çelebi, the Risâle-i Esâmî-i Lâle by Belgradî Ahmed Kâmil, the Tuhfetü'l-Ahbâb by Fennî Çelebi, the Mîzânü'l-Ezhâr by Lâlezârî Mehmed Efendi, the Gonçe-i Lâle-zâr-ı Bâğ-ı Kadîm by Mehmed Remzî, the Şükûfe-nâme by Udmî, the Defter-i Lâle-zâr-ı İstanbul, Ferah-nâme and Miyârü'l-Ezhâr by Tabib Mehmed Aşkî, the Takvim-i Lâle by Uşşâkî Mehmed Effendi and the Netâyicü'l-Ezhâr written in 1699 by Şehremini Camii Hatibi Mehmed bin Ahmedü'l-Ubeydî. The Netâyicü'l-Ezhâr, written in 1699, is a biographical memoir of florists and is a unique example of this genre. In the work, which was written with the Ottoman Turkish alphabet, short biographical information was given about 205 flower growers and the names of the flowers they grew were recorded. Through the work, we learn that together with the persons whose profession was growing flowers, persons from different professional groups, such as cooks, fishermen, barbers, surgeons, farmers, highest level officials who deal with the title deed tasks of a province, leather workers, officials at the head of an official department that deals with customs duties, carpet dealers, calligraphers, imams, tinsmiths, scribes, chiefs of doorkeepers guarding central door of the palace, poets and merchants, fell in love with growing flowers. The names given to flowers by the 205 persons whose names are recorded in the Netâyicü'l-Ezhâr are very original. It was observed that the flower growers made an effort to brand the flowers by finding original names for them. It was observed that a flower culture emerged, both in the naming of flowers and in the poetry written about flowers. This work is more comprehensive compared to the other şükûfenâmes, which give information about flowers and is a different breath of fresh air in the biographical memoir tradition. Along with different types of flowers, led by tulips and jonquils, it was also stated in the work by whom fruit trees, such as hazelnuts, cornelian cherries and lemons, were grown. Ubeydî gave at the beginning of the work the number of flowers and fruit trees whose growers were known to be 1008, whereas, the species whose growers were unknown were placed at the end of the work in a definite order. This thesis prepared by me is composed of three main sections, the presentation of Ubeydî's life and works, the study of the Netâyicü'l-Ezhâr and as a critical text. The copy of the text in the old alphabet found at the Süleymaniye Handwritten Manuscript Works Library and registered with the number 34 Nk 4079, has been added at the end of the thesis.

Science Code : 309.4.011
 Key Words : Netâyicü'l-Ezhâr, Ubeydî, biographical memoir, florists, flower
 Page Number : 250
 Supervisor : Ass. Prof.. Dr. Neslihan İ. KOÇ KESKİN

TEŞEKKÜR

Osmanlı’da çiçek sevgisi nasıldır diye düşünsem bu kadar soylu hislerle çiçeklere karşı bir sevginin var olduğunu tahmin edemezdim. Çiçek yetiştiriciliği bir meslek midir sadece ya da çiçek yetiştirmek dışında bu insanların bir işleri var mıdır sorularına cevap aradığımda tezim sayesinde ortaya hayran olunası cevaplar çıktı. Osmanlı’dan önce de şüphesiz atalarımız çiçeğe büyük önem vermiştir. Dönem olarak Osmanlı’ya dikkat çekersek bir çiçek edebiyatı oluşturulduğunu söyleyebiliriz. Bu çiçek edebiyatı, şükûfe-nâmeler ve çiçekçiler tezkiresi aracılığıyla oluşturulmuştur. Yetiştirilen çiçeklere verilen adlar birer estetik zevk ürünüdür ve bu çiçekleri ilân etmede şiir yazma geleneği çiçek yetiştirmeyi edebî açıdan değerli kılar. Çiçek yetiştiricileri arasında anlaşmazlıklar çıkmasın diye hatta bir fermanla çiçekçiler başbuğu seçilmiştir. Sultan I.İbrahim, Kara Mustafa Paşa, Ebu’s-suûd Efendi gibi siyasi belleğe kaydolmuş isimler de birer çiçek yetiştiricisi olmuş ve bu çiçeklere ya para harcamışlar ya da kendileri yetiştirerek ve yine kendi adlarını çiçeklerine koyarak çiçekleriyle de anılmak istemişlerdir. Zaten Netâyicü’l-Ezhâr’ın yazarı, tezimin başkişisi Ubeydî Efendi de bir çiçek yetiştiricisidir. Onun sayesinde çiçeğe gönül veren 205 çiçek yetiştiricisinin biyografisinin içinde buldum kendimi. Kimisinde, biyografilerinin yanında çiçeklerine verdiği adlar, kimisinde bu çiçeklere yazılan şiirler ve kimisinde yine çiçeklerle ilgili hikâyeler yer almaktaydı. Netâyicü’l-Ezhâr’ı severek okudum, her bir sayfasını okudukça devamını merak ettim. Çiçek adlarını okurken “Aşk Olsun”, “Zevk Olsun” gibi adlandırmalara hayran kaldım. Bir çiçek soğanının dahi dualar eşliğinde toprağa ekildiğini ve bu kadar duayla, emekle ve sevgiyle büyüyen çiçeğe biçilen değeri eseri çalıştığım süre boyunca hissettim.

Böyle kıymetli bir eseri bana çalışmam için öneren ve desteklerini her zaman üzerimde hissettiğim tez hocam Yrd. Doç. Dr. Neslihan KOÇ KESKİN’e, lisans ve yüksek lisans süresi boyunca bana verdikleri tüm emekler için Prof. Dr. Ahmet MERMER ve Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK’a, Farsça beyitlerin okunması ve tercümesinde Prof. Dr. Mehmet KANAR’a, Arapça beyitlerin okunması ve tercümesinde ise İmran DAVUDOĞLU’na, desteğini hep hissettiğim Doç. Dr. Ayfer YILMAZ’a, destekleri ve güvenleri için Mehmet Rüştü Uzel Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğretmenlerine ve bana güvenini her zaman taze tutan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM.....	5
UBEYDÎ’NİN HAYATI VE ESERLERİ.....	5
1.1. Hayatı	5
1.2. Eserleri	5
1.2.1. Netâyicü’l-Ezhâr.....	5
1.2.2. Revnakü’l-Ezhâr.....	5
2. BÖLÜM.....	7
OSMANLI ÇİÇEK KÜLTÜRÜNÜN EN ÖNEMLİ KAYNAĞI: NETÂYİCÜ’L-EZHÂR	7
2.1. Netâyicü’l-Ezhâr’ın Tezkire Geleneğindeki Yeri	10
2.2. Netâyicü’l-Ezhâr’daki Çiçek Yetiştiricileri ve Yetiştirdikleri Çiçekler.....	12
2.3. Osmanlı’da Çiçeklere Ad Koyma Geleneği’nin Netâyicü’l-Ezhâr’daki İzleri	41
2.3.1. İnsan Adıyla Adlandırma	42
2.3.2. Edebî Adlandırma.....	44
2.3.3. Şiir Yazma	47
2.4. Netâyicü’l-Ezhâr’da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri Ve Çiçekleri.....	49
2.5. Netâyicü’l-Ezhâr’daki Bazı Çiçeklerin Ali Çelebi Şükûfe-Nâmesindeki Çizimleri	56

3. BÖLÜM.....	65
ÇİÇEK YETİŞTİRİCİLİĞİ TERİMLERİ.....	65
4. BÖLÜM.....	67
NETÂYİCÜ’L-EZHÂR’IN METNİ.....	67
4.1. Netâyicü’l-Ezhâr’ın Nüshaları Ve Nüsha Tercihinde İzlenen Yol	67
4.2. Netâyicü’l-Ezhâr’ın Nüshalarının İlk Ve Son Sayfaları	68
4.2.1. Transkripsiyon Alfabetesi	71
SONUÇ	221
ÇİÇEKLER DİZİNİ.....	225
KAYNAKÇA.....	247
ÖZGEÇMİŞ	250

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge 2.1. Netâyicü'l-Ezhâr'da Adı Geçen Bitki, Çiçek ve Meyve Ağacı Türleri ve Adedleri	8
Çizelge 2.2. Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri ve Yetiştirdikleri Çiçekler	12
Çizelge 2.3. Netâyicü'l-Ezhâr'da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri Ve Çiçekleri.....	50

GİRİŞ

OSMANLI ÇİÇEK KÜLTÜRÜ VE ŞÜKÛFE-NÂMELER

Osmanlı çiçek yetiştiriciliği, çiçek yetiştiricileri ve çiçekleri hakkında Osmanlı Türkçesi alfabesiyle yazılmış, resimli veya resimsiz eser anlamına gelen şükûfe-nâmeler kütüphanelerde el yazması veya matbu olarak bulunmaktadır. Yurt içi ve yurt dışı kütüphane kataloglarından yapılan taramalarda 17-19. yüzyıllar arası (1667-1840) yazılmış 15 şükûfe-nâme tespit edilmiştir. Bunlar: 1. Remzî'nin **Defter-i Lâle-zâr-ı İstanbul**'u, 2. **Ferah-engîz**, 3. Mehmed Aşkî'nin **Ferah-nâme**'si, 4. Remzî'nin **Gonce-i Lâle-zâr-ı Bağ-ı Kadîm**'i, 5. Mehmed Aşkî'nin **Mîzânü'l-Ezhâr**'ı, 6. Ubeydî'nin **Netâyicü'l-Ezhâr**'ı, 7. Ahmed Kâmil Belgradî'nin **Risâle-i Esâmî-i Lâle**'si, 8. Mehmed Aşkî'nin **Risâle-i Takvîm-i Esâmî-i Lâle**'si, 9. **Sünbül-nâme**, 10. Abdullah Efendi'nin **Şükûfe-nâme**'si, 11. Udmî'nin **Şükûfe-nâme**'si, 12. Ali Çelebi'nin **Şükûfe-nâme**'si, 13. Mehmed Aşkî'nin **Takvîmü'l-Kibâr Min Mi'yâri'l Ezhâr**'ı, 14. **Tuhfe-i Çerâğân** ve 15. Fennî'nin **Tuhfetü'l-İhvân**'ıdır. Bu eserler içeriklerinin sadece biyoloji/botanik/tabiiye/ziraat ile ilgili olduğu düşünülerek kütüphanelerin adı geçen bölümlerine kaydedilmiştir. Hâlbuki şükûfe-nâmelerin oldukça edebî dille kaleme alınmış mukaddimelerinde, Osmanlı toplumunun çiçeğe bakışı ve çiçeğe verdiği mistik anlam çeşitli anlatılarda söz konusu edilmiştir. Mukaddimeyle birlikte şükûfe-nâme metinlerinde aruz vezniyle yazılmış/alıntılanmış çiçek hakkındaki mısralar, beyitler, rubâîler ile âyet ve hadis ıktibasları da yer almıştır. Şükûfe-nâme yazarlarının çiçekler hakkında botanik bilgisi verirken çiçeklerin bir kültür ögesi olduğunu özellikle vurguladıkları ve anlatımda edebî bir dil kullandıkları görülür.¹

Şükûfe-nâmelerin bazıları hakkında tanıtıcı yazılar yazılmasına, bazılarının içeriklerinden ve resimlerinden faydalanılmasına rağmen bu tezin uygulanmasını gerekli kılan en önemli sebep; şükûfe-nâmelerin en önemlisi ve temel kaynağı Netâyicü'l-Ezhâr'ın (Çiçek yetiştiricileri tezkiresi) transkribeli metninin hazırlanarak içeriğinin ayrıntılı bir şekilde incelenecek ve Osmanlı çiçek yetiştiricileri, kayıtlı çiçek adları, tür/alt tür sayısı verileri ile Türkçe ve Farsça çiçek yetiştiriciliği terimlerinin tespit edilecek olmasıdır.² Tez

¹ (Koç Keskin, N.) Şükûfe-nâmelerde Gizli Kalan Osmanlı Çiçek Medeniyeti, Uluslararası Medeniyet Kongresi, 17-19 Ocak İstanbul, [Yayımlanmamış Bildiri], s.1-2

² (Aktepe 1953), (Cevat R. 2001), (Gökyay, O. Ş. 2002), (Nemlioğlu, C. 2005), (Ayverdi, E. H. 2006). (Ayvazoğlu, B. 2010). (Koçak, A. 2009). (Özdemir, İ. 2012), (Kahraman, S. A. 2014).

bu anlamda Osmanlı botanik çalışmalarına yeni ve önemli bilgiler sunacaktır. Çiçek adlarının genellikle çiçeklerin belirleyici özellikleri, çiçek yetiştiricisinin adı/lakabı veya Osmanlı edebiyatı geleneği içinde kullanılan bazı benzetme unsurlarından faydalanılarak oluşturulduğu görülmektedir. Çiçek yetiştiriciliği terimlerinin büyük bir kısmı ise çiçeğin kısımları, bazı ayırt edici özellikleri ve gelişim aşamaları ile ilgilidir.

Bu tez, Osmanlı botanik bilimine kaynaklık eden ilk eser olan Netâyicü'l-Ezhâr'ın tenkitli metni ve incelemesinin edebiyat tarihine kazandırılmasını hedeflemektedir. Eserde, çiçek yetiştiricisi ve çiçeğe gönül vermiş 205 isim hakkında kısa biyografik bilgi verilirken onların yetiştirdikleri çiçek adları kaydedilmiş, çiçekler hakkındaki şiirler ve çeşitli anlatılar da yer almıştır.

Eser aracılığıyla, çiçek yetiştirmenin yalnızca çiçekçilere mahsus olmadığını ve çeşitli devlet kademelerinden, ulemâdan, tarikat reislerinden, farklı meslek gruplarından (aşçı, balıkçı, berber, cerrah, çiftçi, derici, halıcı, imam, kalaycı, hattat, şair, tüccar vb.) pek çok kişinin çiçek yetiştirmeye gönül verdiğini ve çiçeklerine orijinal adlar verdiklerini öğreniyoruz. Bu değerlendirmeler başlıklar açılarak tezde ayrıntılı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır.

Tezde şu şekilde bir yöntem izlenmiştir: Öncelikle Netâyicü'l-Ezhâr'ın nüshaları tespit edilmiş ve bulundukları kütüphanelerden bu nüshaların cd ortamında kopyaları alınmıştır. Daha sonra ayrıntılı belirtileceği üzere tenkitli transkribeli metin oluşturulmuştur. Bu metin üzerinden çiçekler ve yetiştiricilerine dair inceleme yapılmıştır.

Tezin ilk bölümünde Ubeydî'nin hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise Netâyicü'l-Ezhâr'ın tezkire geleneğindeki yeri ortaya konulmaya çalışılmış, eserdeki çiçek yetiştiricileri ve yetiştirtikleri çiçeklerle ilgili tablo oluşturularak bazı tespitlere yer verilmiştir. Çiçeklerle ilgili ayrıca tür ve sayı bilgisinin yer aldığı tablo ve dizin bilgisi oluşturulmuştur. Çiçek adlarını Ubeydî üzerlerini kırmızı mürekkeple çizerek belirtmiştir bu sebeple Ubeydî'nin belirttiği şekilde adlar okunmuştur. Çiçekleri adlandırma geleneği, Sultan İbrahim'in Sarı Abdullah Efendi'yi "çiçekçilerin başbuğu ilan etmesine dair fermanı", çiçek yetiştiriciliği terimleri, Netâyicü'l-Ezhâr'daki bazı çiçeklerin Ali Çelebi Şükûfenâme'sindeki resimleri bu bölümde başlıklar hâlinde incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise Netâyicü'l-Ezhâr'ın tenkitli metnine yer verilmiştir. Süleymânîye

Yazma Eser Kütüphanesi'nde bulunan ve 34 Nk 4079 no ile kayıtlı nüshanın eski harfli metni de tezin sonuna eklenmiştir. Netâyicü'l-Ezhâr'da bulunan tarihlerin bazılarında vezin problemi vardır. Vezni bulunanların vezni yazılmış, rubâîlerin vezinleri ise her mısradaki farklı bir vezin kullanıldığı için yazılmamıştır.

1. BÖLÜM

UBEYDÎ’NİN HAYATI VE ESERLERİ

1.1. Hayatı

Ubeydî hakkında biyografiye dayalı kaynaklarda bilgi yoktur.³ Onunla ilgili çok az bilgiyi eseri vasıtasıyla öğreniyoruz. Yazar, eserinin yazılış tarihi dikkate alındığında 17. yüzyılın sonunda yaşamıştır. 1b’de belirtildiği üzere Ubeydî’nin asıl adı Ahmed babasının adı ise Mehmed’dir. Yazar, kendisini Şehremîni Camii Hatibi olarak tanıtmıştır. Ayrıca Ubeydî uzunca bir süre çiçek yetiştiriciliği yapmıştır. [1b-2a]

1.2. Eserleri

1.2.1. Netâyicü’l-Ezhâr

Ubeydî, H 1110/M 1699 yılında Netâyicü’l-Ezhâr adlı eserini kaleme aldığını belirtmiştir. [2a]Eserin beş nüshası tespit edilmiştir. [Bkz. Netâyicü’l-Ezhâr’ın Nüshaları ve Nüsha Tercihinde İzlenen Yol]. Tezin İkinci Bölümünde Netâyicü’l-Ezhâr ayrıntılı olarak incelenmiştir.

1.2.2. Revnakü’l-Ezhâr

Ubeydî, Netâyicü’l-Ezhâr’da yer alan Ahmed Sûfî biyografisinde “Revnâkü’l-Ezhâr” adlı bir eserinin olduğunu belirtse de bu eser günümüze ulaşmamıştır. [3b-4a]

³ Osmanlı Müellifleri, Sicil-i Osmanî, Tuhfe-i Nâilî ve Tezkirelere Göre İsimler Sözlüğünde Ubeydî hakkında bilgiye rastlanmamıştır.

2. BÖLÜM

OSMANLI ÇİÇEK KÜLTÜRÜNÜN EN ÖNEMLİ KAYNAĞI: NETÂYİCÜ'L-EZHÂR

Ubeydî, geleneğe bağlı kalarak eserine bir mukaddime ile başlar. Mukaddimede tevhid ve Hz. Muhammed'e salavat getirdikten sonra ehl-i beyte rahmet dileyerek devam eder. Daha sonra kendisini fakîr, hakîr ve günahkâr sıfatlarıyla tanımlar ve kendisinin de çiçekçilikle uğraştığını belirtir ve eserini niçin yazdığını şöyle açıklar:

“Bir müddet-i medidedür ki şükûfe-perverlikde cehd-i cehîd idüp, hâlâbeyne'n-nâs perveriş bulan ezhâr-ı gün-â-gün kimden zühûr[5]itdi ve kimlerüñ eşeridür tefahhuş-ı nâm ve sa'y u ihtimâmile ekşerine ıttılâ tamâm hâşıl itdüm. Pes çünkim bu 'ömr-i nâzenîni bu kadar eyyâm telef itdüm. Bârî selefdenmürür iden ezhâriyânuñ eşerleriyle, ismlerin cem' ü tahrîridüp, bir risâle terkîm itdüm ki bu fenne meyli olan[10]ihvân-ı hâlişü'l-cinân nazâr itdüklerinde her birini du'â-yıhâyır-ı icâbet-eşer ile yâd ve rûhların bir Fâtihâ ile şâdideler. Ümîddir ki “*ed-dâlu 'ala'l-hayru kefâle*”mışdâkıncabu 'âciz ü günehkâr dahı hişşemend olup mağfiret-i Ğaffâr'a sezâvâr ola. [N 2a]⁴

Ubeydî, 1699 yılında eserini yazdığını mukaddimede belirtir. Yazar, 202 “sahib-i tohum” yani çiçek yetiştiricisine yer verdiğini belirtmekle beraber [2a] eserde 205 çiçek yetiştiricisinin adı, yetiştirilen çiçekler ve meyve ağacı türleri ile kaydolmuştur. Ubeydî'nin mukaddimede adlarını ve adetlerini verdiği çiçekler ve meyve ağacı türleri aşağıdaki gibi tablolatırılmıştır.

⁴ “Uzun zamandır ki yetiştirilen bu çeşitli çiçekler kimden ortaya çıktı; kimlerin eseridir bunları araştırdım ve çoğunun kimden geldiğini buldum, ortaya çıkardım. Ömrümü bu yolda bu kadar harcadım, bârî dedim, gelmiş geçmiş çiçek yetiştiricilerinin eserleriyle isimlerini toplayıp yazarak bir risâle ortaya koyayım ki bu fenne meyli olan yüreği temiz ihvân baktıklarında her birini kabul edilmesini dilediğim dualarla anıp ruhlarını bir Fâtihâ ile şâd etsinler. Ümîddir ki, bir hayra delâlet eden onu yapmış gibidir, dediklerince ben bu duacı günahkâr da bundan hisse alıp Allah'ın mağfiretine lâayık olayım.”

Çizelge 2.1. Netâyicü'l-Ezhâr'da Kayıtlı Çiçek ve Meyve Ağacı Türleri ile Adedleri

Lale-i Rûmî	481
Sade Zerrîn	249
Girid Lalesi	149
Karanfil	37
Vakt-i Buhûrî	14
Sade Kehrübâ	11
Sade Beyaz Sünbül	9
Sade Mavi Sünbül	7
Gül	7
Zencefil-i Kağıthane	6
Ağustos Buhûru	6
Sîm	5
Kudüs	3
Nûr-bahş	2
Nar	2
Armut	2
Îmâme-i Kadı	2
Behrâm Sîmi	1
Fındık	1
Katmer Binlik	1
Katmer Kehrübâ	1
Katmer Sîm	1
Kerre-nây	1
Kırmızı Katmer Sünbül	1
Polya	1
Sultanî	1
Çarh-ı Felek	1
Erik	1
Fûl	1
Kâğıthane Terfili	1
Kızılıcak	1
Limon	1
Sîm-tob	1
	1008

Tabloya göre çiçek yetiştiricilerinin en fazla yetiştirdiği çiçekler“**lâle-i Rumî**”, “**zerrîn**”, “**lâle-i Girid**” ve “**karanfil**”dir. 35 lâle-i Rûmî ile Eyyûbî Veli Efendi (17.yüzyıl) en çok lale yetiştiren kişidir. Eserde en fazla zerrîni yetiştiren isim Tezkireci Memik-zâde Efendi (ö. 1689)’dir. Altmış beş adet zerrîn yetiştirmiştir. Kaba Mahmut Paşa(ö. 1688)’nın ise dokuz adet lâle-i Girid’i vardır. Karanfil yetiştirenlerin en meşhuru ise biri Cin Ali Çelebi(ö. ?)’dir. Ubeydî giriş bölümünü eserin adını ve yazılış tarihini belirten bir kıt’a ile bitirir. Kıt’a şu şekildedir:

ẖamdüli'llâh ki ey 'Ubeydi-i zâr
 Luṭf-ı bî-hadd idüp saña Ğaffâr
 Bir eṣer iyledüñ ki bâ' iş olup
 Yâd olına bu deñlü merd-i bahâr
 ẖayrıla yâd idüp bu aḥḳarı da
 Naẖar iden bu tuḥfeye her-bâr
 Pes şürü' idicek didüm târiḥ
 Ola bu tuḥfemüz kim yâdgâr-ı kibâr
 Çün tamâm oldı târiḥ ile anuñ
 Virdüm ismin [10] Netâyicü'l-Ezhâr

Ubeydî, çiçek yetiştiricileri hakkındaki bilgiyi Osmanlı Türkçesi alfabesi tertibiyle **“Fi Harfü'l-Elif”** şeklindeki başlıklarlabölümler ve sayfa kenarlarında kırmızı mürekkeple **“Ebu's-suûd Efendi 'Aleyhi'r-rahme”** şeklinde çiçek yetiştiricilerinin adlarını kaydeder.

Netâyicü'l-Ezhâr'ın sonunda adları mevcut fakat kimlerin yetiştirdiği bilinmeyen çiçeklere, bitki ve ağaçlara da yer verilmiştir. Ubeydî, eserini “Hâtıme-i Kitâb-ı Bedî'ü'l-üslûb” başlığı ile bitirir. Yazarın kendi ifadesiyle çiçekler ve yetiştiricileri unutulmaktan kurtulmuş yeniden hayat bulmuşlardır. Netâyicü'l-Ezhâr, yazarın aşağıdaki tarih kıt'asıyla tamamlanmıştır.

Târiḥ-i fakîr:

Berâ-yı itmâm-ı in risâle

mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

'Ubeydî çün bu telîfi 'aṭâ itdi saña Allâh

'Aceb maḳdûrını [10] bezl iyledüñ bunda hemân Allâh

ẖıtamına ṭulü' idüp derûn-ı sîneden târiḥ

Müyesser oldı tamâmı didüm ben el-ḥamdüli'llâh

Sene

1110 (M 1699)

Temme.

2.1. Netâyicü'l-Ezhâr'ın Tezkire Geleneğindeki Yeri

Tezkire, Arapça *z k r* (زكرك) kökünden türemiş, tefile vezninde bir kelimedir; hatırlamaya vesile olan şey anlamına gelir. Bu hâliyle sözcük, dilimizde çeşitli manalarda kullanılmıştır. Bunlar: Küçük mektup, pusula; bir iş için izin verildiğini bildiren veya bir hususu ispata yarayan resmî belge; askerlik görevinin bittiğini bildiren belge; aynı şehirdeki resmî daireler arasındaki yazışma pusulası, makamlar arasında gidip gelen kısa yazı. Bütün bunların ötesinde tezkire, belli bir meslekte tanınmış kişilerin, başta şairler olmak üzere, velilerin, hattatların, mimar ve musiki ustalarının, hatta usta bir çiçek yetiştiricisinin hayat ve sanatından söz eden edebî türün adı olmuştur. Şairlerin toplandığı bu tür biyografik eserler, *tezkire-i şuara*, *tezkiretü'ş-şuara* ya da sadece *tezkire* olarak zikredilir. (İsen vd. 2012: 3)

Tezkire, Osmanlı toplumunun maddî ve manevî kültürünü meydana getiren her meslekten yaratıcı kişinin biyografik künye yazıcılığını temel alan bir türdür. Tezkireci belirli bir meslekte tanınmış kişilerin mesela usta çiçek yetiştiricilerinin hayat ve sanatlarından söz eder. (İsen 1997: 29) Netâyicü'l-Ezhâr'da tezkire geleneğinin izleri hem tertipte hem de biyografik bilginin verilişinde görülmektedir. Tezkirelerde biyografik bilginin verilişi üç aşamalı olarak şu şekildedir:

I. ŞAİR

Şairin Kimliği

Mekân (Şairin doğduğu, bulunduğu yerleştiği yerler)

Aile, Soy ve Akrabalık

Evlilik ve Çocuk Durumu

Şairin Son Durumu ve Ölümü

Sosyal, Kültürel, Ekonomik Durum ve İlişkiler

Öğrenim ve Yetişme

İlmî Seviye

Meslek Mevki, ve Geçim Durumu ve İmkânları

Kişilik Yapısı ve Özellikleri

Zihin, Zekâ ve Düşünce Gücü ve Özellikleri

Mizâc ve Ahlâk

Hüner ve Kabiliyetler

Fiziksel Durum ve Görünüm

Vücut Özellikleri

Giyim-Kuşam

Hastalık ve Beden Ârıazaları

II. EDEBİ KİŞİLİK

Edebî Kişilikle İlgili Bilgi ve Değerlendirmeler

Şiire Başlama

Mahlas alma

III. ESER

Eseri Adı, Telif, Tercüme Oluşu

Eserin Yazılış Sebebi, Zamanı

Eserin Yapısı Hakkında değerlendirmeler

Üstadlık ve Yetiştiricilik

İzleme Faydalanma

Bilgi Kültür ve Tecrübe

Netâyicü'l-Ezhâr'da ise yukarıdaki aşamalarla benzer olarak biyografik bilginin verilışı şu şekildedir:

I. ÇİÇEK YETİŞTİRİCİSİ

Ad/Lakab

Meslek

Tarikatı

Akrabalık ilişkileri

Hâmîsi

Vefât tarihi/yeri

Çiçek yetiştiriciliğindeki önemi

II. ÇİÇEKLER

Ad/diğer adı

Çiçeğe ad veren kişi ismi

Çiçeğin türü

Çiçeğin rengi

Çiçeğin tohumunun kime ait olduğu

Çiçeğin tohumunun geldiğı yer

Çiçeğin fiyatı

Çiçek ile ilgili değerlendirme

Çiçeğin maddi değeri

III. HİKÂYE VE ŞİİRLER

Çiçek yetiştiricilerinin biyografilerinde geçen çiçekle ilgili hikâyeler

Netâyicü'l-Ezhâr'da adı geçen çiçeklere yazılan matla, kıt'a, rubâî ve gazeller

2.2. Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Netâyicü'l-Ezhâr'da geçen çiçek yetiştiricilerinin içinde en eski isim Ebu's-suûd Efendi'dir. Topkapılı İbrahim Ağa'nın biyografisinde Kara Mustafa Paşa'nın da bir çiçek meftunu olduğu bilgileri yer alır. Sarı Abdullah Efendi, Sultan İbrahim'in fermanıyla 1642'de çiçek yetiştiricilerinden sorumlu kişi ilân edilmiş ve çiçek yetiştiricilerinin problemlerini çözmekle görevlendirilmiştir. Bu fermân, Netâyicü'l-Ezhâr'da tam metin olarak verilmiştir. "Sûret-i Nişân-ı Şerîf-i Âlî-şân" başlıklı fermanla Sultan İbrahim'in Sarı Abdullah Efendi'ye "Çiçekçiler Başbuğı" unvânı verdiğı yazmaktadır. Hacı Halife olarak da bilinen önemli bir şahsiyet olan Kâtip Çelebi de diğeri bir çiçek yetiştiricisidir. Padişah nedimi Cüce Çelebi de bir çiçek yetiştiricisi olarak eserde yer bulmuştur. Netâyicü'l-Ezhâr'da "Zümre-i şükûfeciyânın sertâcı" olarak geçen Çorbacı Ali Ağa eserde adı çok geçen önemli bir çiçek yetiştiricisidir. 35 lâle-i Rûmî ile Eyyûbî Veli Efendi (17.yüzyıl) en çok lale yetiştiren kişidir. Eserde en fazla zerrîni yetiştiren isim Tezkireci Memik-zâde Efendi (ö. 1689)'dir. Altmış beş aded zerrîn yetiştirmiştir. Kaba Mahmut Paşa(ö. 1688)'nın ise dokuz aded lâle-i Girid'i vardır. Karanfil yetiştirenlerin en meşhuru ise biri Cin Ali Çelebi(ö. ?)'dir. Netâyicü'l-Ezhâr'da iki kadın çiçek yetiştiricisi mevcuttur, bu sahabe-i tohmlar Azîzî Hâtun ve Fatma Hâtûn'dur. Eserde Azîzî Hâtûn'un söylediğı bir kıta dahi mevcuttur. Eyüplü çiçek yetiştiricileri çok fazladır. Tarikat ehli birçok çiçek yetiştiricisi vardır. Halvetî tarikatından bir isim Ahmed Sûfî, Mevlevî Kôr Beg, tarikat şeyhleri Şeyh Ali Dede, Şeyhzâde Ali Çelebi, Şah Sultan İsmail Efendi, Şeyh Mehmed Efendi Acemzâde, Şeyh Osman Efendi, Şeyh Veli Efendi de birer çiçek yetiştiricisidir. İmam ve müezzîn çiçek yetiştiricileri de mevcuttur; İmam Salih Efendi ve Yayrak Müezzîn Ali Çelebi. Netâyicü'l-Ezhâr'da zanaat ehlinin de çiçek yetiştirdiğini öğreniyoruz. (Aşçı, bahçıvan, berber, çiftçi, keten tüccarı, halıcı, kazzaz, kalaycı, yorgancı, debbağ) Bu mesleklere sahip çiçek yetiştiricileri de çizelgede belirtilmiştir. Devlet kademelerinde yer alan çiçek yetiştiricileri için de ayrı bir başlık açılmış olup "Netâyicü'l-

Ezhâr'da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri ve Yetiştirdikleri Çiçekler” adlı bölümde detaylı bilgiler mevcuttur.

Çizelge 2.2. Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri ve Yetiştirdikleri Çiçekler⁵

Çiçek Yetiştiricisi ve Mesleği	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
1.Ebu 's-su'ūd Efendi H982/M1575	Zerrin: Şarı Ebu 's-su'ūd, Ebu 's-su'ūd Müşābihi, Ebu 's-su'ūd Beyazı	Şeyhülislam	N1 3a-3b N2 2b
2.İlyās-zāde H1034/M1625	Zerrin: İlyās-zāde İplikli şarı	Çiçek Yetiştiricisi	N1 3b N2 2b-3a
3. Aḥmed Şūfī H1070/M1660	Zerrin: Dil-keş, Şeker-reng Lāle-i Rûmî: Turfanda, Şūfī Kabağı, Dede Kabağı	Halvetî dervişi.	N1 3b-4a N2 3a
4. İbrāhīm Ḥān-zāde Meḥemmed Beg H1081/M1671	Zerrin: Gülşen-ārā (şarı) Lāle-i Rûmî: Gül-reng-i Müsellem, Gül-reng-i Ḥān-zāde Buhūr: Ağustos Buḥûrî Lāle: Müsteşnā, Gül-endām, Gül-günî, Zamānî Kabağ, Dede Morî, Noḥûdî Polya: Tıḡlı Polya		N1 4a-4b N2 3a-3b
5.İbrahim Ḥān-zāde 'Ali Beg	Zerrin: Cinān-ārā Girid Lālesi: Burunlu Gül-reng (Gül-reng-i Müsellem) Fül: Fül-i Baḥrî		N1 4b N2 3b
6.Altıbarmaq İbrahim Efendi H1084/M1674	Zerrin: Engüşt-nümā		N1 4b N2 3b
7.Aşçı Hüseyin H1093/M1682	Rûmî lāle: Al-ı Kağıd-ḥāne	Aşçı	N1 5a N2 3b-4a
8.Eyyüb Efendi H1095/M1684	Zerrin: Māh-ı Tābān (şarı)	Yeniçeri Ocağı Kâtibi	N1 5a N24a
9.Aḥmed Efendi H1095/M1684	Lāle: Aḥmedî (la' lîn-kadeḥ), Zerrin: Turfanda (şarı), Cihān-dār Süleymānî		N1 5a-5b N2 4a

⁵ Eserde çiçek yetiştiricisi olduğu açıkça belirtilenler dikkate alınmıştır.

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
10. İmâm-zâde Mehemmed Çelebi	Lâle-i Rûmî: Ferîd-i Cihân, Mirü'l-ezhâr, Evrenğ-zîb, Hudâ-dâd, Şolâk-zâde Pesendi, Yeşil Melek, Kavs-ı İlahî, Bülend Elmâsî, Rûy-ı 'Arûs	Çiçek ve Meyve Yetiştiricisi	N1 5b N2 4a-4b
11. Eyyübî İbrâhîm Beg	Zerrîn: Edhemî La' lîn, Edhemî Süleymânî, Nebâtî Süleymânî (Süst-pâyî), Sa' âdet-nişin, Nihân-kadeh, Şüheyl-i İbrâhîmî, Ziyâ-bahş Lâle-i Rûmî: Al Kırlangıc, Gül-reng-i İbrâhîm Beg, Cihân-suz	Emekdâr-ı devlet-serây	N1 6a N2 4b
12. Bektaşî İbrâhîm Beg	Lâle-i Rûmî: Müsellem-i ' Âlem(turuncu), Ser-efrâz, Gül-i Mey-nüş, ' İzâr-ı Yûsuf, Dîl-âvîz-i Şarâbî, ' İbret-nümâ		N1 6a-6b N2 4b-5a
13. İksirci Ahmed Çelebi H1109/M1698	Lâle-i Rûmî: Mümtâz-ı ' Âlem Şeb-reng	Çiçek Yetiştiricisi	N1 6b N2 5a
14. Uzun Ahmed H1101/M1690	Kehrübâ: Katmer Kehrübâ	Çiçek Yetiştiricisi	N1 6b N2 5a
15. Uzun Süleymân	Girid Lâlesi: Meknûn Hayâtü'l-kulûb, Sultân-ı Cihân, Al Kırlangıc Sünbül: Pür-tâb	Çiçek ve Meyve Tüccarı	N1 6b-7a N2 5a
16. İsmâ'îl Efendi	Girid Lâlesi: La' l-pâre, İsmâ'îl Efendi Ebrîsi	Yeniçeri Ocağı Kâtibi	N1 7a N2 5a
17. İsmâ'îl Efendi-i Ser-ğalife-i Yeniçeriyân	Girid Lâlesi: Gül-i Şâd-âb, Hoş-büy	Yeniçeri Ocağı Kâtibi	N1 7a-7b N2 5a-5b
18. Pîri-zâde Ahmed Çavuş Ketçüdâ	Lâle: Sultân-ı Cihân Ahmed Çavuş	Çiçek Yetiştiricisi	

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
19.Eyyüb Efendi-zâde Hüseyin H1105/M1694	Girid Lâlesi: Beşli Sarı Kırlangıç Dürr-i Yetim (beyaz) Turfanda (beyaz) Dürr-i Yektâ Nâfe-i Dil-dâr		N1 7b-8a N2 5b-6a
20.İbrâhîm Paşa-zâde Mehemmed Beg H1101/M1690	Girid Lâlesi: Pîrûze (şarı) Satıl (kırmızı) Sultânî Gül-günî Al tohumlu (Nâzende Ebrî), Unkûdî (Dâmen-püş), Şems-i hâledâr (Ebr-i muhayyelî), Şüride Sürh-feşân Semen-sâ, Çemenzâr (beyaz Küleh)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 8a-8b N2 6a
21.Anbarcı-zâde Aḥmed Çelebi H1104/M1693	Sünbül: Anbarcı Sünbülü	Cerrah	N1 8b N2 6a-6b
22.Birâder-i İmâm Çivi-zâde Aḥmed Çelebi	—	Çiçek Tüccarı	N1 8b-9a N2 6b
23.Behrâm Beg	Sîm: Behrâm Beg Sîmi	Çiçek Yetiştiricisi	N1 9a N2 6b
24.Bostân-zâde Mehemmed Efendi H1106/M1695	Zerrin: Cihân-dâr Süleymânî, Bostân-zâde Süleymânîsi	Şair	N1 9a N2 6b
25.Bâkî-zâde Mehemmed Efendi H1039/M1630	Zerrin: Bâkî-zâde Süleymânîsi	Şair	N1 9a-9b N2 6b-7a
26.Piş-kadem Yûsuf Efendi H1063/M1653	Sünbül: Merdüm Buhûr: Kırmızı Buhûr	Koca Mustafa Paşa Hankahında şeyhin yardımcısı	N1 9b N2 7a
27. Kâsım-paşalı Boşnaḳ Maḥmûd Efendi H1093/M1682	Zerrin: Boşnaḳ Süleymânîsi, Boşnaḳ-ı Şânî, Boşnaḳ Beyâzî, Maḥmûdî La' lîn Lâle-i Rûmî: Meh-i Nev Kebîr Al, Şaḡîr Al, Siyeh	Çiçek Yetiştiricisi	N1 10a N2 7a
28. Balıkcı Safer H1099/M1688	Lâle: Kâtmer Yek-pâre Güvez, Kâtmer Yeşil Göbeklü, Kâtmer Yek-pâre Gül-günî. (Kağıd-ḥâne lâlesi)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 10a N2 7a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
29. Pabuçcu Muştafa Çelebi	Lâle-i Rûmî: Büyük Pabuçcu, Küçük Pabuçcu	Bahçıvan	N1 10a-10b N2 7a-7b
30. Kasım-paşalı Berber İbrahim Çelebi	Zerrîn: Tığlı Süleymânî	Berber	N1 10b N2 7b
31. Bekir Ağa Tâbi'-i Aḥmed Ketḥüdâ	Girid Lâlesi: Ḥalkârî, Gül-ârâm, Vasat Toḥmlı, ‘İzârî		N1 10b N2 7b
32. Bekir Ağa	Karanfil: Al Gül-günî	Hattat	N1 10b N2 7b
33. Pîrî Paşa-zâde Cemâlî Beg	Karanfil: Sürḥ ü Sepîd, Ayva Güli, Gül-penbe, Beg Alı	Çiçek Yetiştiricisi	N1 10b-11a N2 7b-8a
34. Berber ‘Abdullâh Çelebi	Lâle: Gül-reng-i Müsellem-i ‘Abdî	Berber	N1 11a-11b N2 8a
35. Tezkireci Memik-zâde Efendi H1100/M1689	Zerrîn: Tuḥfetü ’l-ezhâr, Tuḥfetü ’l-mülûk, Tuḥfetü ’l-cinân, Tuḥfetü ’l-‘arûs, Büyük Süleymânî, Küçük Süleymânî, Ser-âmed La‘ lîn, Ser-âmed Süleymânî, Beyaz Ḥudâ-dâd, Beyaz Nûr-ı Behîşt, Ferîd-i Cihân, ‘Arûsü ’l-Ezhâr, ‘Arûsü ’l-Cinân, Nûr-ı Muḥammedî, Beyaz Yek-merdî, Şems-i Cihân, Muḥammedî Süleymânî, Ḥudâ-dâd La‘ lîn (sarı), Bedaḥşî La‘ lîn, Beyaz Muḥammedî , Beyaz Tâcü ’l-ezhâr, Nâ-yâb Süleymânî , Dâd-ı Ḥudâ, Gîsü-dâr La‘ lîn, Aḥmed Ketḥüdâ-pesend, ‘Âlem-gîr Süleymânî, Cihân-gîr La‘ lîn, Câm-ı Cem, Âşifte La‘ lîn , Dil-rübâ,	Çiçek Yetiştiricileri nin en önemlilerind en.	N1 11b-13a N2-9b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
35. Tezkireci Memik-zâde Efendi (Devam) H1100/M1689	Dil-ârâ , Cihân-ârâ, Şeh-i Ezhâr (şarı), Yek-merdî La' lîn, Câm-ı Cem Müşâbihi, Mülûkî Süleymânî, Mülûkî La' lîn, Şâlih Müşâbihi Müsteşnâ Beyaz Şeş-hâne-kağeğ , Beyaz Nûr La' lîn, Şeh-nâz Süleymânî, Şeh-nâz La' lîn, ' Âlem-ârâ Müşâbihi, Süheyl, Hande-rû, Tuĥfetü 'l-Ezhâr Müşâbihi, Nevrûziye Müşâbihi, Çorbâcî Müşâbihi, Muĥammedî Müşâbihi, Dil-firîb, Dil-firîb Müşâbihi, Nihân-kağeğ, Bodur La' lîn, Renksiz Yüksek Kađeđ, Renkli Yüksek Kađeđ, Ferĥunde, Müsellem Süleymânî, Tîĝlı Bahâriyye, Turfanda Cihân-pesend Müşâbihi, Turfanda Merĥûm, Turfanda Hâcî Yûsuf Müşâbihi Lâle-i Rûmî: Cihân-tâb, Al, Âteş-tâb, Beyaz Fitîlî Siyâh, Yeşil, Muĥammedî Gül-reng, Dîbâ, Kebîr Şarâbî, Kızıl Kabak, Mor, Sürĥ-puş, Leylâkî , Sultânî , Yâĥûtî , Turfanda Elmasî Girid Lâlesi: Al Girid Sîm: Sîm-tob Kar-topı ve kehrübâsı vardır.		N1 11b-13a N2 8a- 9b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
36. Tâcir Muştafa Çelebi H1092/M1682	Rûmî Lâlesi: Gül-püş, Sürh-püş, Dil-nevâz, Mânend-i Hıfâyî, Unkudî	Tüccar	N1 13a-N2 9b
37. Tiryâkî A' rec İsmâ' il Çelebi H1107/M1696	Girid Lâlesi: Firdevsî Alaca	Musahip	N1 13a-13b N2 9b
38. Cüce Çelebi H1060'larda diye bilgi verilmiştir.	Karanfil: Cüce Süheylî Sîm: Cüce Sîmi Zerrîn: Cüce Kehrübâsı Lâle-i Rûmî: Cüce Elmâsisi, Cüce Erguvânisi Cüce Mori	Padişahın nedimi.	N1 13b-14a N2 9b-10a
39. Çorbâcî Mehemmed Ağa H1077/M1667	Zerrîn: Çorbâcî Yüksek Kadehi Lâle-i Rûmî: Çorbâcî Gül: Çorbâcî Beyazı	Çorbacı?	N1 14a N2 10a
40. Üsküdârî Mehemmed Çavuş H1096/M1685	Zerrîn: Bezm-ârâ Girid Lâlesi: Tekne Moru, Külbe, Gülşen-zîb, Şîrin Alaca , Hâşimî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 15a N2 10b
41. Çivi-zâde Efendi	Lâle: Ser-efrâz(turuncu)		N1 15a N2 10b
42. Celeb Ahmed Çelebi	Zerrîn: Pesend-âvîz, La' lîn-i Şeş-berg-i İmâm-zâde	Bahçıvan Aşılamacı	N1 15 a- 15b N2 10b-11a
43. Ca' fer Beg-zâde ' Abdullâh Kıpudan	Lâle: Güzide Kırılancık	Çiçek Yetiştiricisi	N1 15b N2 11a
44. Ca' fer Beg-zâde Memiş Ağa	Lâle-i Rûmî: Gül-i Hurşîd, Gül-fâm, Mîr-i Müsellem, Dil-firûz		N1 15b N2 11a
45. Birâderân-ı ' Abdî Beşe ve merhûm Hasan Beşe Hasan Beşe: H1104/M1693	Girid Lâlesi: Dihkânî Hıfâyî' Abdî Beşe, Dihkânî Kırmızı Hasan Beşe	Çiftçi	N1 15b- 16a N2 11a- 11b
46. Çiçekçi-zâde Mehemmed Efendi	Girid Lâlesi: Şeş-zâde Ayva Gülisi, Şeş-zâde Ebrîsi	Çiçek Yetiştiricisi	N1 16a N2 11b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
47.Câbi Hâsan Efendi	Lâle-i Rûmî: Fındıklı, Mercân-peyker Gül-gün-ı Hasanî	Evkaf gelirlerini toplama.	N1 16a-16b N2 11b
48.Cin 'Ali Çelebi Kâranfilî	Kâranfil: Zemin ü Zamân, Leylâkî, Rû-yı 'Arûs, Zibâ, Yâkûtî, Dil-dâde	Çiçek Yetiştiricisi	N1 16b N2 11b
49. Çivi-zâde İmâmı Mehemmed Efendi	Zerrin: Revnâk-efrûz, Pîşvâ-bahş	İmam	N1 16b N2 12a
50. Hekimbaşı Mehemmed Efendi H1042/M1633	Zerrin: Hekimbaşı Süleymânîsi Kem-yâb, Zanbağ Şarısı, Atlas-ı Hekimbaşı	Tabip	N1 16b-17a N2 12a
51. Hâlicî-zâde Mehemmed Paşa H1066/M1656	Limon: Hâlicioğlu, Hâlicioğlu Boz Doğânı	Kâtip	N1 17a N2 12a
52.Hasan Kapudan-zâde Mehemmed Kapudan H1108/M1697	Zerrin: Bülend Süleymânî, Mehemmedî La'lin, Şâhib-i Zamân, Tâc-ı Cem, Lindeha, Hâkanî, Hoş-nümâ, Naqqâş Çaldı, Ayrık La'lin, Benâtü'n-na's, Dil-firib, Sünnetli, Bektaşî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 17a-17b N2 12a-12b
53.Hâcî Yûsuf H1074/M1664	Zerrin: Hâcî Yûsuf Müntehâsî, Hâcî Yûsuf Battâlî, Hâcî Yûsuf Turfandasî, Çakşurlık		N1 17b N2 12b
54.Hâcî Halife H1074/M1664	Sünbül: Mâ'î Kâtmer Şalkımlı	Müverrih Kâtip Çelebi	N1 17b-18a N2 12b
55. Hamâmcı Mehemmed Çavuş H1100/M1689	Lâle-i Rûmî: Sultân-ı Cihân, Sultân-ı Cihân Müşâbihi, Kızıl Kırlangıç, Nûrû'l-'ayn, Mor Kebîr, Mor Şağîr, Tohum-ı Şîrin, Al Şîrin, Rûy-ı Nigâr, Sultân-ı Mülûkî, Gül-reng-i Mezbûr, Mey-gün, Mülûkî, Kızıl Kabak, Baş Sultânî, Yâkûtî, Nev-cevân	Çiçek ve Meyve Yetiştiricisi	N1 18a N2 12b-13a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
56. Hamâmcı-zâde Mehemmed Çelebi	Lâle-i Rûmî: Beyâz Kebîr, Beyâz Sağır Karanfil: Kebîr Mor, Sağır Mor, Şeher Yıldızı		N1 18a-18b N2 13a
57. Hamâmcı Hasan Efendi H1100/M1699	Zerrîn: Süheyl-i Hasani, Hasani Süleymânî Girid Lâlesi: Hüsn-i Hasan, Bucalemun, Gül-püş	Hamamcı	N1 18b N2 13a
58. Hüseyin Çelebi Et-yemezli	Sünbül: Et-yemezli Şâlih Girid Lâlesi: Hüseyinî (beyâz)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 18b N2 13a
59. Hâcî ' Abdü'l-kerim Efendi	Zerrîn: ' Anka-şikâr, Kevkeb-i Sa' âdet, Kerim Süleymânî, Mübârek-yâd, Meh-rûyî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 18b-19a N2 13a
60. Hâcî ' Ömer H1109/M1698	Zerrîn: Firdevsî, Turfanda, Hâcî ' Ömer Müntehâsı Girid Lâlesi: Hâcî ' Ömer Ayva Gülisi, Hâcî ' Ömer Al Tohumlusu, Hâcî ' Ömer Beyazî (Beyâz Şad-berg), Küçük (beyâz), Şeş-hâne (beyâz)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 19a N2 13a-13b
61. Hâcî Şâlih Boşnak-zâde	Zerrîn: Dürr-i Yektâ, Yaylak-âbâd, Hürşid-fer, Şâlihî La' lîn, Neyyir-i A' zam, Hezâr-dinâr, Nev-civân, Zib-ende, Server-bağş, Müsellem-i ' Âlem, Hoş-pesend, Şems-i Gurûb Lâle-i Rûmî: Mercân-pâre	Çiçek Yetiştiricisi	N1 19a-19b N2 13b
62. Habîb Beg H1098/M1687	Girid Lâlesi: Habîb Beg (kırmızı)		N1 19b N2 13b-14a
63. Hasan Ağa Kethüdâ-yı Maqtûl Muştâfâ Paşa	Zerrîn: Tâcû's-sa' âde, Ruḥü'l-kulûb	Çiçek Yetiştiricisi	N1 19b-20a N2 14a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
64. Hâfız-zâde Eyyûbi	Lâle-i Rûmî: Dil-ârâ Kırlangıç, Şâhâne Ablak	Muallim	N1 20a N2 14a
65. Hacı Kâsım H1102/M1691	Girid Lâlesi: Hacı Kâsım Kırmızısı (Bekrî kırmızı) Şûrh-feşân Müşâbihî, Kubbe-i Gevher-nigin, Tûrnada, Kavs-ı Kuzah, Anberi		N1 20a N2 14a
66. Hammâl Ahmed Çelebi-i Üskûdari	Girid Lâlesi: Sûride, Şihriyye	Hamal	N1 20a N2 14a-14b
67. Burunsuz Kethüdâsı Hasan Ağa H1104/M1693	Girid Lâlesi: Şakız Ebrisi, Ebri-yi Kebîr (Sultânî Ebri), Terfil-i Gül-puş, Sarî Tohumlu, Tûğlı Cedit, Subh-ı Sâdık, Beyaz Hörgüçlü	Kethüda	N1 20b N2 14b
68. Kettânî Hacı Ahmed	Rûmî Lâlesi: Gül-reng-i Kettânî, Beyâz Kettânî, Hümâyûn-ı Kırlangıç Girid Lâlesi: Nâdire, Tonbalak (Ziyâ-bahş)	Keten Tüccarı	N1 20b N2 14b
69. Hüseyin Efendi	Rûmî Lâlesi: Hüseyinî Girid Lâlesi: Hüseyinî Kırmızı, Hüseyinî Ebri, Alem-gir	Imam	N1 20b N2 14b
70. Hacı Mustafa Çelebi	Zerrin: Ferid Süleymânî, Nâzende Süleymânî, Bezm-ârâ Hacı Süleymânîsi, Nâdide, Cem-Serir, Zühre	Kâtip	N1 20b-21a N2 14b
71. Hüseyin Çelebi	Zerrin: Nev-âta-yı Hüseyinî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 21a N2 14b-15a
72. Tophânevi Hattât Mahmûd Çelebi H1076/M1666	Zerrin: Alem-ârâ Sûnbül: Hattât-ı Kebîr, Hattât-ı Sagîr	Hattat	N1 21a N2 15a
73. Hüb-yâr-zâde Mehemmed Efendi H1090/M1680	Sim: Hüb-yâr-zâde Sîmi	Imam	N1 21b N2 15a
74. Hurmaşıcanı H1106/M1695	Rûmî Lâlesi: Gül-reng, Kibriti, Girid Lâlesi, Bütün Sarı, Kırmızı Şad-berg, Bülend Ebri Kudûs: Üç Şerifli (Tûğ-ı Şâhî) Üzüm: Beyaz Yediveren Üzümü	Çiçek Yetiştiricisi	N1 21b-22a N2 15a-15b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
75. Halil Paşa	Zerrin: Kebîr Halil Paşa Şarısı, Şağir Halil Paşa Şarısı, ‘İzâr	Müşir	N1 22a N2 15b
76. Halil Ağa H1104/M1693	Zerrin: Kâsım-paşa-yı Halilî (şarı)		N1 22a N2 15b
77. Hâdım ‘Ali Ağa	Zerrin: Ağa-zâde, Nev-‘ağa-yı ‘Âlî	Enderun Mektebi Mürebbsi	N1 22a-22b N2 15b
78. Hâce-zâde Lûtfu’llâh Efendi	—	Kadı	N1 22b N2 15b-16a
79. Dâvud Paşa-zâde Süleymân Beg H1095/ M1684	Zerrin: Bedevî (şarı), Ser-efrâz, Tohumü ‘l-arz Lâle-i Rûmî: ‘Alem-ârâ, Behişt-ârâ, Gül-rû, Gül-reng, Dil-rübâ, ‘İbret-nümâ, Velvele-ârâ, Dil-güşâ, Tohum-ı lâ-naẓîr, Şuride, Şarâbî ve sünbülleri vardur.	Çiçek Yetiştiricisi	N1 22b-23a N2 16a
80. Dede Mehemmed Çelebi H1098/M1687	Lâle: Tâbiyye-i Geşt (Fâtiḥ-i tâbiyye) (kırmızı)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 23a N2 16a
81. Debbâğ Muştafa Çelebi H1100/M1689	Terfil: Debbâğ Terfilî	Debbâğ	N1 23a N2 16a
82. Dede Şeyh ‘Ali	Zerrin: Gülşen-efrûz, Gülşen-sûz, Edhemî Müşâbihi, Rûşenî Süleymânî, Mülûkî Müşâbihi	Şeyh	N1 23a-23b N2 16a-16b
83. Defterdâr Mehemmed Paşa H1100/M1689	Girid Lâlesi: Siyeh-sepid, Kibrîti Tohumlî, Büylü Gül-reng, Beg Beyazî, Bektaşî	Defterdar	N1 23b N2 16b
84. Receb Usta H1103/M1692	Zerrin: Zîb-i destâr	Tîr-endâzân	N1 24a N2 16b
85. Ramazân Kapudân-zâde	Lâle-i Rûmî: Şinâbî, Ateş-tâb, Gül-nâr, Gül-reng-i Mezbûr, Şeh-nâz-ı Mezbûr, Beyâz Güvez, Şarâbî, Şive-kâr	Çiçek Yetiştiricisi	N1 24a N2 16b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
86. Rüşdî Efendi	Girid Lâlesi: Müftî Kırmızısı, Rüşdî Kırmızısı, Ebri Girid (Hem-cüvârî) Rüşdî Beyâzî, Yûsufî	Şair	N1 24a- 24b N2 17a
87. Remzî Çelebi	Buhûr: Al buhûr tohumundan Pençe-i Mercân nâmıyla bir buhûrî vardır.	Kâtip	N1 24b N2 17a
88. Zeki 'Alî Efendi	Zerrin: Beyaz Semensâ, Semen-simâ, Muhterem, Münbit-kadeh, Zeki Boşnâğı 'İydiyye	Şair	N1 24b-25b, N2 17a- 18a
89. Sirkeci İmamı Seyyid ' Abdü'l-kâdir Efendi	Lâle-i Rûmî: Sirkeci Alı	İmam	N1 25b N2 18a
90. Sinân Paşa-zâde	Zerrin: Şevket-nihâd, Tala' t-nihâd, Ferah-dâr Süleymânî, Şeh-nâz-ı Mîrî Beg Süleymânîsi, Kıran-ı Sa' deyn, Şefîd-bahş, Selîmî Süleymânî, Mümtâz-ı ' Âlem. Lâle-i Rûmî: Müsellem Süleymânî, La' lî Süleymânî, Sürh-mülûkî, Sincâbî Kamışî, Şehen-şâhî (turuncı), Nişâbüri, Kisve-i Mevlânâ, Kisve-i Hâkanî, Kisve-i Mülûkî, Gül-i Ra' nâ, Müferrih-liqâ, Sekûdâr, Sürh Müsellem, Şeh-nâz-ı Mezbûr, Mîr-i Nihâd, Mîr-i Mü'eddib, Aşaf-pesend , Ke's-i Zuhal, Gül-endâm, Sa' id-bahş Sünbül: Nûrüs-Selâm Girid Lâlesi: Muşanna'	Müneccim	N1 25b-26a N2 18a
91. Sarây Ağası Muştafa Ağa H1095/M1684	İsimleri nâ-mâlumdur.	Sarayagası	N1 26a-26b N2 18a- 18b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
92.Süleymân Ağa H1094/M1683	Girid Lâlesi: Pesendide Sürh-püş Çavuş-pesend (Sebz-i Teh-i Gül-gün) Muraşsa Dil-cü Büyük Tohumlu	Yeniçeri Ocağı Ağası	N1 26b N2 18b
93.Siyâhî Ahmed Efendi H1101/M1690	Bir Girid lâlesi vardır.	Hattat	N1 26b-27a N2 18b
94. Sirkeci İmâmı İsmâ'il Efendi	Lâle-i Rûmî: Tâcü'l-ezhâr Nârenc-i muktedâ	İmam	N1 27a N2 18b
95.Şeyh Hasan Efendi	Sünbül: Şeyh Sünbülü Nar: Şeyh Narı, kızılçık ve fındık yetiştirmiştir.	Şeyh	N1 27a- 28a N2 18b-19a
96.Şeytân-zâde Mehemmed Efendi H1078/M1668	Zerrin: Tahta-başı Sünbül: Yeşil sünbül	Kâtip	N1 28b N2 19a-19b
97.Şeyh-zâde 'Ali Çelebi H1095/M1684	İsim koymamıştır.	Şeyh	N1 28b N2 19b
98. Şâh Sultân İsmâ'il Efendi H1098/M1687	Lâle-i Rûmî: Şehnâz, La'li	Şeyh	N1 28b-29a N2 19b
99.Şerif-zâde Es-seyyid 'Abdü'l-bâkî Efendi	Zerrin: Beyaz La'lin, Ziya-bağş, Dil-firib, Müsellem Süleymânî, Meh-i nev, Necm-i seher, İnce Süleymânî , Şerifî Şâlih Lâle-i Rûmî: Şürde Kırlangıc, Gül-reng Müsellem, Mümtâz Kırlangıc, Kebir Güvez, Sürh-püş, 'Alem-pesend, Al Kırlangıc, Şeh-nâz, Bülend Elmâşî, Bıkr-i Yâkûtî, Pâk Gül-günî, Zib-ende, Fişne Müşâbihi, Bağrı Mor Şarâbî, Kebir Şarâbî, Al Nürende, Gül-reng-i Müsellem Müşâbihi, Dil-cü, Yâkûtî, Hıttâyî Müşâbihi	Çiçek Yetiştiricisi	N1 29a N2 19b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
100. Muştafâ Efendi İmâm-ı Şehremîni	Girid Lâlesi: Hun-ı Şühedâ	Çiçek Yetiştiricisi	N1 29a-29b N2 19b-20a
101. Şalgâm Ahmed Paşa	Zerrin: Eşrâfî 'l-Ezhâr Lâle: Nev- ^ç atâ-yı Ahmedi, Mercân-peyker Karanfil: Nakş-ı Behzâd-ı Sâni	Çiçek Yetiştiricisi	N1 29b N2 20a
102. Şeyh Mehemmed Efendi 'Acem-zâde	—	Şeyh	N1 29b-30a N2 20a
103. Şeyh 'Osman Efendi	Lâle: Gül-reng-i Müsellem Buhûr: Ağustos Buhûrî	Şeyh	N1 30a N2 20a-20b
104. Şeyh Veli Efendi H1110/M1699	Buhûr: Ağustos Buhûrî	Şeyh	N1 30a-31a N2 20b-21a
105. Sâlih Efendi H1036/M1627	Zerrin: Sâlih, Sâlih-i Nâzikî		N1 31a N2 21a
106. Şolak-zâde Çelebi H1108/M1697	Zerrin: Babam Süleymânî , Hoş Ayende, ^ç Alem-tâb, Peykân-ı Berg Girid Lâlesi: Hatt-ı Ruhsârî Ayva Güli-i Çinli	Çiçek Yetiştiricisi	N1 31a-31b N2 21a
107. Şağdıç-zâde Mehemmed Çelebi	Zerrin: Şağdıç	Çiçek Yetiştiricisi	N1 31b N2 21a
108. Şun'î-zâde Kethüdâsı H1085/M1675	Zerrin: Behişt-ârâ Sâlih denilen zerrin bunun tohumundandır.	Kethüda	N1 31b-32a N2 21a-21b
109. Şolak-zâde Hasan Çelebi-i Üsküdarî H1093/M1682	Lâle: Şolak-zâde Beyazı	Çiçek Yetiştiricisi	N1 32a N2 21b
110. Sayıcı Mehemmed Çelebi H1097/M1686	Zerrin: Sayıcı Beyazı	Çiçek Yetiştiricisi	N1 32a N2 21b
111. Şolak Ahmed Çelebi	Zerrin: Sarı Katmer	Çiçek Yetiştiricisi	N1 32a N2 21b
112. İmâm Sâlih Efendi	Lâle: Sâlihî	İmam	N1 32a N2 21b
113. Topkapulu İbrahim Ağa H1091/M1681	Zerrin: Edhemî Süleymânî, Âşaf-pesend (İsim koyduğu çiçektir.)		N1 32b N2 22a
114. Toyğar Baba	Lâle-i Rumi: Bu kalemun, Şeh-i Ezhâr, Ser-efrâz La' l-peyker		N1 32b-33a N2 22a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
115. Tanburi-zâde Muştafa Çelebi	Lâle-i Rûmî: Siyâhi (Toz Kopardan), Huda-dâd, Dil-rûbâ, Gül-fâm, Gül-endâm, Dil-cû, Şeh-nâz, Elmâsi, Tohm-ı Kılavuzî Sünbül: Gül-penbe, Sekiz Zülfe, İncü	Çiçek Yetiştiricisi	N1 33a N2 22a-22b
116. 'Abdû'l-bâkî Efendi-i Mevlûdî H1066/M1656	Zerrin: Emir Sarısı	Mûsikîşinâs	N1 33a-33b N2 22b
117. 'Ulvân Kapudan H1069/M1659	Gül: Gül-i Sad-berg, Büylü Londrine, Gül-j Ziba Zerrin: 'Ulvân-Zîb (Büyük Süleymânî), 'Ulvân Beyazı, Dâne-dâr Süleymânî, Tâb-ende (beyâz), Nâzperver (şarı), Pesendide (şarı), Pesendide Müşâbihi, 'Ulvân Cihân Pesendi, 'Ulvân Cihân Pesendi Müşâbihi, Çenâr- reng, Cevâhir-kadeh, Murâşsa'-kadeh, Renkli Yüksek Kadeh, Renksiz Yüksek Kadeh, On Kertikli, 'Ulvân Süheylî, 'Ulvân Topusu, 'Ulvân Turnadası, Sine-çâk, Kadehi Yumak Bektâşî Lâle-i Rûmî: Tırnaklı Şirin, 'Ulvân Beyazı, Sürh-puş, Güvez, Kebîr Şarâbî, Sağır Şarâbî, Turuncı	Çiçek Yetiştiricisi	N1 34a-34b N2 22b-23a
118. Sarı 'Abdullah Efendi H1071/M1661	Zerrin: Kebîr, Sağır, Vasat, Süheyl, Atlas, Sünnetli , La' l-pâre Lâle-i Rûmî: Yamalı Kabak, Tırnaklı Kabak ve bir kehrübâsı vardır.	Çiçekçilerin Başbuğu	N1 34b N2 23a-23b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
119. 'Abdullah Efendi Kâsım-paşalı H1079/M1669	Zerrin: Şubh-ı Şâdık beyaz, Dil-pesend beyaz, Kebir Beyâz, Kebir Nebâtî, Büyük Süleymânî Nebâtî, Dil-furûş (şarı), Nevrûziyye (şarı), Âyine-i 'İbret-nümâ ('Akreb-nümâ), Yakûti, Zühre, Meh-tâb (Yegâne), Cân-bağş, Gülşen-zib-i Kebir, Gülşen-zib-i Şağir, Kâsımiyye, Beyaz Bıçak, Neşter-i Berg, Matbû' -kadeh, Nür-bağş, La' lin-i Şubhî Lâle-i Rûmî: Sim-ablak	Çiçek Yetiştiricisi	N1 34b N2 23b
120.Seyyid 'Ali Efendi	Sünbül: Al Katmer	Nakîbüleşrâf	N1 37b N2 25b
121. Seyyid 'Osmân Efendi	İsim koymamıştır.		N1 37b N2 25b
122.'Arif Efendi	Zerrin: Sütüde, Pesendide, Nâ-Yâb, Ser-bülend, Mevzûn, Bî-hem-tâ Lâle-i Rûmî: Mey-gün, Sehâbî, Fişne	Kazasker	N1 37b-38a N2 25b
123.'Uşşâkı-zâde Efendi	Lâle-i Rûmî: Feyz-i Hudâ, Dâd-ı Hudâ, Müşâbih-i Sultân-ı Cihân, Müşâbih-i Kızıl Kırlangıç, Müşâbih-i Dil-âviz, Katmer Lâle, Âteşin-ruhsâr, Elmas-pâre, Mihr-i rağşân, Âteşin-ruhsâr, Mihr-i rağşân, 'Adimü'n-nażir, 'Osmânî Kırlangıç, Cilve-bağş		N1 38a-38b N2 25b-26a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
124. 'Azîz Çelebi H1109/M1698	Lâle-i Rûmî: Hoş-reng, Cihân-ârâ, Ra' nâ, Zîbâ, Nâ-yâb, Münevveş, Gül-gün-ı 'Azîz, Râmi-pesend, La' l-fâm, 'Azîz-i Mîr, Huçeste, 'Ubeydi-pesend, La' l-i Nâb, Kumru Göğsü, Şerver-bahş, Ferruh, Ferhunde, Ruḥ-ı Dildâr, Fişne-reng-i 'Azîz, Ser-âmed, Hoş-endâm, Dil-güşâ, Şâlih-pesend, Mîr-i Gül-reng, Ferah-dâd, 'Uşşâk-pesend, Haşhaşı, Ser-endâz, Fâik, Pâk-endî		N1 38b N2 26a
125.Çorbâcî 'Ali Ağa	Zerrîn: Şâlih-ârâ, Şafâ-bahş 'Aliyyü'l-Ezhâr, Necm-i 'Alî, Şafâ-yı 'Alî, Şerver-i 'Alî, Merdâne, Kadeḥ-i Samâni Lâle-i Rûmî: Leylâkî, Sürh-puş Girid Lâlesi: Tâcdâr Zağarcıbaşı, Gül-i Zîba, İsmi ve Cismi Emânet, Berâberi Girid (Lâ-naẓîr) Soñ Bâlâ-ḳadd (beyâz) Buhûr: Kırmızı Hörgüçlü, Vâşîf-ı Niyâz, Yâḳût-Kalem (Üçü de kırmızıdır.)		N1 39a-39b N2 26b
126.'Abdü'l-kerîm Çelebi (H1098/M1687)	Zerrîn: Cedî La' lîn, Kerîmî La' lîn, Şerîfî La' lîn		N1 39b N2 26b-27a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
127. 'Ali Hâce	Zerrin: Hanmân-ı Hâce Rûmî Lâlesi: Hanmân, Nümâyân, Mir-pesend, Mor Şehnâz, Mümtâz-ı 'alem, Mümtâz-şarâbî, Meclis-ârâ, Şîrin, La' l-pâre, Dil-güşâ, Sincâbî, Kebîr Al	Kûze-ger	N1 39b- 40a N2 27a
128. 'Abdullah Efendi-zâde 'Ali Efendi H1105/M1694	Zerrin: Beyâz Şubh-ı Şadık, Nûr-ı ' Âlî, Lâ-nazir-i ' Âlî, Şeh-vâr, Hacı-pesend	Kâtip	N1 40a N2 27a
129. Kadri Ağa-zâde 'Ali Ağa	Zerrin: Sebze-puş, Dil-nevâz, Hazâ Süleymânî, Ruḥ-efzâ, Güzide Süleymânî, Şems-i Münir , 'Umdetü 'l-Ezhâr, Bedr-i Münîr, Tâbdâr, Şu' ledâr, Yeni tâbdâr, Yeni Şu' ledâr, Şeref-yâb, Raḥşende Süleymânî, Nühüfte Süleymânî, Kemyâb, 'Ayyûkî, Nürü 'l-Ezhâr, Nûri-pesend, Yüsufî, Nâhid, Nûr-ı ' Âlî, Meh-tâb, Mihr-i Kakuldâr , Tâb-efgen, Şâhid-i Mihr Hoş-Lehçe La' lîn, Şîrinkâr, Toḥm-ı Dilber, Toḥm-ı Cihân-tâb	Çiçek Yetiştiricisi	N1 40a-41b N2 27a-28a
130. 'Ömer Efendi	Girid Lâlesi: Çemen-derûn (İmam Beyâzî) İplikli Katmer Zencebîl	İmam	N1 41b N2 28a
131. 'Abdü'l-hâlik Efendi	Zerrin: İmâmü 'l-Ezhâr (Nümüdâr), Şerefdâr	İmam	N1 41b-42a N2 28a-28b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
132.Şorğuccı 'Abdî Çelebi	Buhûr: Şorğuc-ı Hindî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 42a N2 28b
133.'Abdû'l-kâdir Efendi Mûsâ-zâde	Girid Lâlesi: Musa-zâde Şarısı	Kadı	N1 42a-42b N2 28b
134.'Azizî Hâtûn	Zerrîn: 'Azizî Süleymânî Rûmî Lâlesi: Sincâbî Kırlangıç, Gül-peyker, Cihângir Müşâbihi	Çiçek Yetiştiricisi	N1 42b-43a N2 29a
135.Fennî Efendi	Girid Lâlesi: Fennî Kırmızısı, Ayva Güli-i Fennî, Rehâvî, Feyz-i nigîn Kudûs Lâlesi: Kebîr Flemenk, Dem-i Ahaveyn	Şair	N1 43a N2 29a
136.Fazlu'llâh Efendi İmâm-ı Câmî'-i Vâlide Sultân H1106/M1695	Girid Lâlesi: Havuzlu	İmam	N1 43a-43b N2 29a-29b
137.Fâtıma Hâtûn	Girid Lâlesi: Ebr-nümâ	Çiçek Yetiştiricisi	N1 43b N2 29b
138. Fenârî-zâde Seyyid Aḥmed Efendi H1109/M1698	Kıbrıs lâlesi: Zer-beft şarî, Bektaş, Kırmızı ve Beyâz İmâme-i Kâdî (iki çiçek) ve Kerre-nây	Kadı	N1 43b-44a N2 29b
139.Fazıl Paşa-zâde Aḥmed Beg	Girid Lâlesi: Yâkût-nişin (şarî)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 44a N2 29b-30a
140.Ḳulleli Emir Meḥammed Efendi H1083/M1673	Zerrîn: Kuleli		N1 44a N2 30a
141. Ḳalender-ḥâneli Ḥâc Muşṭafa Efendi H1065/M1655	Zerrîn: Mümtez La'lin, Aḳçeli Kehrübâ: Ḳalenderî (Süleymânî kehrübâ)	Yeniçeri Ocağı Kâtibi	N1 44a-44b N2 30a
142.Ḳalafatçı Meḥammed Paşa	Zerrîn: Ḳalafat-ı Kebîr, Ḳalafat-ı Şağîr	Kalafatçı	N1 44b N2 30a
143.Ḳapucu-zâde Meḥammed Efendi H1095/M1684	Kehrübâ: Ḳapucu Kehrübâsı, Karanfil: Ḳapucu Alı		N1 44b-45a N2 30a-30b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
144. Kadri Ağa H1102/M1691	Zerrin: Şeh-i Ezhâr, Pesendide, Kadri Ağa Süleymânîsi, Cihân-tâb, Nâ-yâb, Bodur La'lin, Mevlûdî La'lin, La'lin-i Kudret, Tâb-ende, Nebâtî Süleymânî, Şaf Süleymânî, Kibrîti, Dil-beste, Münevver Süleymânî, Gülşen-ârâ, Şemşîr Süleymânî, Cihân-aşûb, Cihân-efrûz, Dil-güşâ, Nihân-kadeh, Süheyl-i Kadri Ağa Beyaz Kırlangıç (Naşî Efendi Münevver diye isimlendirmiştir. Ama Kadri Ağa Beyâzî diye meşhûrdur.) Gül-penbe Gül-günî kırmızı (Naşî Efendi ismini Cihân-ârâ koymuşdur.) Bodur (Kadri Ağa Turnadası)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 45a-b N2 30b
145. Karanfili 'Ali H1104/M1693	Zerrin: Turnada Süleymânî, Süheyl Karanfili, Bûrnâz Şâlih Lâle: Zü'l-fikârî, Meclis-ârâ, Gül-endâm, Kitâbeli Karanfil: Şeb-çerâğ, Gümüş fincân, Tuğlu Alaca (Şorğuçlu) (Şad- revânî), Naşûhî müşâbihi, Güvez, Şirin Alaca, Soñ Alaca, Allı Alaca, Gül-günî Girid Lâlesi: Gül-rüyî (Piş-dâr)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 45b- 46a N2 30b- 31a
146. Karanfilci Gazzâz İsmâ'îl Çelebi	Karanfil: Güvez, Mor, Hoş-nümâ	Kazzaz	N1 46a- 46b N2 31a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
147. Kavarsa Şâhibi Aḥmed Ağa H1098/M1687	İsim koymamıştır.	Kethüda	N1 46b N2 31a N2 31b
148. Koca Yūsuf Efendi H1104/M1693	Zerrin: Cihân-pesend -iYūsuf Efendi		N1 47a N2 31b
149. Kalicevî Hâcî Aḥmed H1096/M1685	Zerrin: Dil-nişîn, Dil-nevâz, Ḥayat-baḥş ve bir adet sünbül	Halıcı	N1 47a N2 31b
150. Korusu-zâde Muştafa Çelebi H1101/M1690	Sim: Şoñ Sim, Katmer Sim	Aşılamacı	N1 47b N2 31b
151. Kâsım-zâde Kethüdâsı H1100/M1689	Girid Lâlesi: Edhemî Ebri, Zümürüd-kârî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 47b N2 31b-32a
152. Arslan-zâde Kavukcu Meḥammed Çelebi H1102/M1691	Girid Lâlesi: Kâvuḳcu Kırmızısı, Retme Ebri, Beyaz Kâvuḳcu, Nim Katmer	Müezzin	N1 47b N2 32a
153. Kapuâğası Meḥammed Ağa	Girid Lâlesi: Gül-i bî-ḥâr, Tâc-ı Mücevher, Al Ḥitâyî, Ağa Beyâzı	Babüssaâde Ağası	N1 47b-48a N2 32a
154. Kasımpaşalı Kalaycı Himmet H1105/M1694	Zerrin: Ḥoş-nümâ Karanfil: Dilber Lebi, Şirin Alaca	Kalaycı	N1 48a N2 32a
155. Kaba Maḥmūd Paşa H1099/M1688	Girid Lâlesi: Süleymânî Kırmızı, Gül Kırmızısı, Maḥmûdî Kırmızı, Kebîr La' l-pâre, Kebîr Mor Müşâbihi, Münevveş, Yeşil Ḥitâyî, 'Aynü 'l-Hacer, Kebîr Ebri	Mütevelli	N1 48a N2 32a
156. Kaymak Meḥammed Efendi	Tohumundan nice sünbülleri yetişmiştir.	Kâtip	N1 48a N2 32a
157. Eyyübî Kalaycı Ḥüseyyin	Lâle: Kibrîti Kırlangıc, Ser-efrâz-ı Eyyübî	Kalaycı	N1 48b N2 32b
158. Kaddî Efendi	Rûmî Lâlesi: Kaddî La' lîn, Âdem-i Zîb. Ser-bülend-i Kaddî Dil-nişîn	Şair	N1 48b N2 32b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
159. Kavukcu İbrâhîm Efendi	Lâle-i Rûmî: Gül-rû, Güvez, Sîm-i Derûn, Sûsenî, Bâlâ-nişîn-i Cedîd, Gül-reng-i Mezbûrî, Al, Müşâbih-i Yeñi Dünya, Bedaşî, Ser-efrâz, Hüsn-efzûn		N1 48b-49a N2 32b
160. İbrâhîm Çelebi Kâfes-zâde H1109/M1698	Rûmî Lâle: Hoş-nümâ Gül-i Zibâ	Kâtip	N1 49a N2 32b
161. Kârğa Mehemmed Çelebi	Rûmî Lâlesi: Perr-i Zâğ		N1 49a N2 33a
162. Gümrukemini Hâsan Ağâ H1066/M1656	Zerrin: Rûh-efzâ, Ravza-ârâ, Kâtmer Biñlik	Gümrukemini	N1 49a N2 33a
163. Keresteci 'Alî Çelebi H1089/M1679	Zerrin: Şahâne Süleymânî, Şeh-levend, Dürr-i Mekkûn Gül-reng Kırlangıc, Pesendide, Naz-perver, Yeñi Dünya, Dibâ (Kırlı Dibâ), Nev-zuhûr, Sincâbî, 'Unnâbî Kırlangıc, Turuncu, Çorbacı Müşâbihi, Kibritî Kırlangıc, Cihân-gir, Hilâliyye, Flandıra, Şive-kâr, Unkudî, Açık Ergüvânî, Süst Pâyî (Şümmâkî) (İnce Şirin), Küçük Gül-reng Buhûr: Al Küpeli, Gümüş Servi, Beyaz Kâtmer 'Ulvî (İkisi de Ağustosdur.) Biri kırmızı ve biri 'Ulvî/Vaqt-ı Peyker ve güzide renkli ve beyaz sümbülleri vardır ve Cennet Nârî dedikleri nâr bunların çekirdeğinden yetişmiştir.	Çiçek Yetiştiricisi	N1 49b-50a N2 33a-33b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Ölüm Tarihi	Varak No
164.Kör Muḥarrem H1090/M1680	Lâle: Şîvekâr, Kızıl Yumurta	Çiçek Tüccarı	N1 50a N2 33b
165.Kürd-zâde Aḥmed Çelebi	Zerrîn: Külâh-ı Şerîf, Mîr Aḥmed Kürdî Süleymânî, Ser-efrâz Aḥmed-i Âbâd Ḥürşîd Şîve-kâr Süleymânî, Nebâtî Nûr-baḥş Lâle-i Rûmî: Kürdî Gürânî Lâle-i Boşnâk-zâde Nev- 'arus	Çiçek Yetiştiricisi	N1 50b-51b N2 33b- 34b
166.Gümrükçü Ḥüseyin Paşa	Zerrîn: Mesned-nişîn, Ḥüseyinî La'îlîn Lâle-i Rûmî: Mülûkî	Gümrükemini	N1 51b N2 34b
167.Kör Beg	Lâle-i Rûmî: Beyâz Kırlanğıç, Mümtâz Kırlanğıç, Eyva'llâh, Şeydâ'llâh, 'Aşk Olsun, Zevk Olsun, Şafâ-nazar	Mevlevî Dervîşi	N1 51b N2 34b
168.Kilcibaşı-zâdeMeḥammed Efendi	Zerrîn: Dil-nevâz Dûdî Lâle-i Rûmî: Gül-renk Muḥammedî, Şehnâz, Gonca-nümâ, Necmü's-sa'âde, La'l-i Ruḥsâr Gül-beyâz, Gül-fâm Sincâbî, Yâkımnî, Şarâbî, Mey-fâm, Behîşt-ârâ	Çiçek Yetiştiricisi	N1 52a N2 35a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
169. Ken'ân Hâce-zâde Mehemmed Kıpudân	Zerrîn: Envâr-ı Mehemmedî Dürr-i Yektâ, Dürr-i Nâ-süfte, Dürr-i Nâdide, Dürr-i Yetim, Pesendide (beyâz), Bahariyye (şarı), Ser-efrâz Mehemmedî, Nürü 'l-Kulûb, Müşâbih-i Behişt-ârâ (şarı). Sarî La'îlîn, Ken'ân Mehemmedî (beyâz), Şems-i Şubhî Nebâtî, Çorbacı Müşâbihi, Dil-rübâ, Rûh-efzâ, Câm-ı Cem, Mev'ûd La'îlîn, Benc-efrûz, Dil-güşâ, Rûh-bağş, 'Adimü'n-naẓîr, Hüsn-efzûn, Şâh-ı Cihân, Şim-sâ , Şâh-ı Ezhâr, Şim-peyker Lâle-i Rûmî: Gül-renk	Çiçek Yetiştiricisi	N1 52a-52b N2 35a-35b
170. Keresteci El-Hâc Mehemmed Ağa	Zerrîn: Aşâf-pesend		N1 53a N2 35b
171. Gül-âb Mü'ezzîn-zâde	Lâle-i Rûmî: Dil-peẓîr		N1 53a N2 35b
172. Köse 'Abdu'llâh	—	Bahçıvan	N1 53a-53b N2 35b-36a
173. Monlâ Çelebi H998/M1590	Zerrîn: Şeftâlû Şarısı, Zehebî Süleymânî, Binlik Sarı, Eski Süleymânî, Destî Şarısı, Mümtâz Süleymânî, Nâzik sarı, Sedd şarısı, Kebîr Sarı Bıçak, Şağîr Sarı Bıçak, Büyük Kehrübâ, Bâlâ Kehrübâ, Aşl-ı Nûr-bağş Lâle-i Rûmî: Monlâ Çelebi Lâlesi	Molla	N1 53b-54a N2 36a-36b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
174. Mūsā Çelebi	Zerrîn: Musa-zâde Hekimbaşısı, Şive-kâr, Merdüm Beg Beyâzı, Yumak-ı Büyük Sîm: Sîm-i Dede Beg Kehrübâ: Küşâde, Kehrübâ (Beg Kehrübâsı), Cedîd Kehrübâ		N1 54a N2 36b
175. Muḥarrem Usta H1062/M1652	Zerrîn: Kebîr Muḥarrem Usta, Şağîr Muḥarrem Usta Lâle-i Rûmî: Usta Ablâğı Karanfil: Ayaz Alaca Armut: Muḥarrem Usta ve erik bunuñdur	Bahçıvan	N1 54b N2 36b
176. Koca Maḳşûd	Kendi ismi ile aynı zerrini vardır.	Çiçek Yetiştiricisi	N1 54b N2 36b
177. Mîr ' Ali	Zerrîn: Mîr ' Ali		N1 54b N2 36b
178. Merḥûm Muştafa Ḥalîfe H1080/M1670	Üç adet zerrîn tohumu vardır: Ḥüda-baḥş Beyaz, Şîrîn Süleymânî (Zeki Şîrini), Süheyl-i Muştafa Ḥalîfe Kehrübâ: Kehrübâ-yı Bâlâ-nişîn-i Cedîd Kehrübâ-yı Bâlâ-nişîn-i Küşâde Rûmî lâlesi: Cedîd Şarâbî		N1 54b-55a N2 37a
179. Maḥmûd Ağa Emin-i Gümrük H1084/M1674	Girid Lâlesi: Maḥmûd Ağa Tohumlusı	Gümrükemini	N1 55a-55b N2 37a-37b
180. Mevlûdî ' Ali Çelebi H1097/M1686	Behîşt-ârâ-yı Mevlûdî, Behîşt-ârâ-yı Meḥemmedî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 55b-56a N2 37b
181. Mîraḥor İmâmı H1098/M1687	Lâle-i Rûmî: Bâd-ı Zehrî, Zâtî Gül-reng, Devetüyi, Şorguçlu Beyaz Müdevver, Sincâbî, Kibrîtî	İmam	N1 56a N2 37b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
182. Muştafa Hâce	Zerrin: Hâce La' lîn Şarî, Hâce Süleymânisi, Tâcü 'l-Ezhâr La' lîn, Nâ-yâb şarî, Ser-amed-nişîn şarî, Behcet-fezâ, Huçeste Âşâr Lâle-i Rûmî: Büyük Sincâbî, Küçük Sincâbî (Küçük Elmâsî) Se-reng Karanfil: Dil-nişîn Sîm-tob Ser-a-ser	Kâtip	N1 56a-56b N2 37b-38a
183. Mehemmed Ağa Pâbücbüyük	Lâle: Şolâk-zâde ' Anberî Sünbül: Çividi/Mülûkî Mümtâz Girid Lâlesi: Ruḥü 'l-kulûb, Nûr La' lîn, Ebr-i müncelî	Çiçek Yetiştiricisi	N1 56b N2 38a
184. Kara Gümrüklü Maḥmûd Çelebi H1077/M1667	Sünbülleri vardır.		N1 56b N2 38a
185. Maḥmûd Ağa Mücâvir-i Medîne-i Münevvere	Ağustos buḥûrî tohumundan bir ' Adîmü 'l-meşel buḥûrî yetişmiştir.	Bahçıvan	N1 57a N2 38b
186. Muştafa Ağa Babalık	Zerrin: Şâhâne, Fedâyî, Gülşen-efrûz, Ser-efgende, Sine-güşâ Lâle: Şadr-nişîn (mor lâle) Nâdide (lâle-i rûmî) Zerrin-tâc, Gül-i Hurşid (Girid lâlesi)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 57b-58a N2 38b-39a
187. Derviş Muştafa Eyyübî	Sünbül: ' Anbersâ	Çiçek Yetiştiricisi	N1 58a-58b N2 39b
188. Mehemmed Çelebi Mü'ezzîn-i Hacı Hüsrev der-Kâsım-paşa	Zerrin: İsmehü Şâlih	Müezzin	N1 58b N2 39b
189. Nakkaş Emir Çelebi	Buhûr: Seyyidî Girid		N1 58b N2 39b
190. Nişancı Beg	Rûmî Lâlesi: Mîr-i Gülzâr, Mîr-i Behişt, Mîr-i Müsellem, Hoş-pesend	Nişancı	N1 58b-59a N2 39b-40a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
191.Nâṭūr	Lâle-i Rûmî: Kebîr Nâṭūrü 'l-mâisi Karanfil: Nâṭır Alı	Çiçek Yetiştiricisi	N1 59a N2 40a
192. Üsküdârî Naşûḥ Hâce	Karanfil: Naşûḥ Beyâzi	Bahçıvan	N1 59a N2 40a
193. Nûrî Efendi	Zerrin: Gonce-leb Girid Lâlesi: 'Adîmü 'n-naẓîr, Nûr-baḥş, Hüseynî.	Kâtip	N1 59a N2 40a
194.Na'îl-bûrlu Muştafa ve Şâlih Çelebi	Zerrin: Nev-reste	Çiçek Yetiştiricisi	N1 59a-59b N2 40a-40b
195. Velî Efendi Eyyûbî	Gül: Şâkız Ebrîsî, Londrine Ebrîsî, Beyâz Yapağı Kõhulu Zerrin: Nûr-ı Muḥammedî, Mîr-i Ezhâr Nebâtî, Büyük süleymânî, Cihân-tâb şarî, Mesned-ârâ şarî Nev-zuhûr Süleymânî şarî, Şâhâne Süleymânî, Cihân-ârâ Süleymânî şarî, Semen-ârâbeyâz, Cihândâr şarî, Hem-vâr Süleymânî, Bedahşî, İnce La'îlî, Enverî şarî ve la'îlî, Sultânî la'îlî, Memdûḥ Süleymânî, Münevver La'îlî, Turnada Rûmî Lâlesi: Nûr-ı Cinân, Nûrû 'l-kulûb, Ḥayatû 'l-kulûb, Nûr-ı Cihân, Nûrû 'l-'Uyûn, Nûr-ı 'Âlem, Nûr-ı Bahâr, Gülşen-zîb, Münevveş, Hilâliye, Sürḥ-puş,	Çiçek Yetiştiricilerinin önemlilerinden.	N1 59b-61a N2 40b-41b

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
195.VeliEfendi Eyyübî	Meclis-ārâ, Hıttâyî, Sultânî, Sultânî Kabak, Turnada, Fişne Kabacı, Ablak, Yâkûtî, Şarâbî, Bıyıklı, Al Kabak, Sultânî, Deveboynu Sünbül: Hattât, Veli Efendi-i İplikli, Şüride, Mor Binî dinilen Kağıd- hâne bunlardandır. Çarh-ı felek (gül-penbe renkli Girid) Buhûr: ‘Alâ‘im-i Semâ, Tâc-ı Sultânî, Çelenk-i Sultânî Beyâz , Mû-yı Sepid, Asâ-yı Sim	Çiçek Yetiştiricisi	N1 59b-61a N2 40b-41b
196.Veli Hâlife Efendi	Girid Lâlesi: Veli Hâlife	Yeniçeri Ocağı Hocası	N1 61a N2 41b
197.Himmet Efendi	Rûmî Lâlesi: Raşşende, Müşâbih-i Gül-renk Girid Lâlesi: Zümür-rüd-nişin-i Alaca Himmet-zâde Alacası, Kubbeli (kırmızı Girid)	Çiçek Yetiştiricisi	N1 61a-61b N2 41b
198.Yorgani el-Hâc ‘Ali-zâde Meḥammed Çelebi H1092/M1682	Zerrin: Revnâk-efrûz, ‘Ayn-ı ‘Alî, Sarî Katmer Lâle-i Rûmî: Şeş-hâne Kadeh Sîm, Mülûkî Ma‘rûf, Şîrin	Yorgancı	N1 61b N2 42a
199.Yayrak Mû‘ezzin ‘Ali Çelebi H1096/M1685	Lâle-i Rûmî: Zîb-ende, ‘Alî Ağâ-pesend Morî Dil-firib Dil-pesend Şafâ-baḥş ‘Ulûvv-i yâd, Müferriḥ-liḳâ, Nâz-perver	Müezzin	N1 62a N2 42a

Çizelge 2.2. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'daki Çiçek Yetiştiricileri Ve Yetiştirdikleri Çiçekler

Çiçek Yetiştiricisi	Yetiştirdiği Çiçekler	Mesleği	Varak No
200.Yıldız-zâde Meḥemmed Efendi H1110/M1699	Zerrîn: Âşüb-ı Cihân, Yıldız-zâde Süleymânîsi, Mirât-ı şafâ, ‘Âlem-sûz, Ḥoş-nümâ Lâle-i Rûmî: Ḥün-rîz Girid Lâlesi: Ayva Güli-i Yıldız-zâde	Çiçek Yetiştiricisi	N1 62a-63a N2 42a- 42b
201.Yapukçu-zâde H1107/M1696	Girid Lâlesi: Yapukçu, Perçemli Buhûr: Yapukçu, Nûr-ı Çemen, Tâc-ı Hürmüz, Fevvâre-i Sîm, Pençe-i Sîm, Şem‘a-yı Kâfûr, Otağa, Tâc-ı Hüdhüd, Müjgân-ı Zâl, Neşter-i Sîm, Nâl-kalem	Çiçek Yetiştiricisi	N1 63a-63b N2 43a
202.Yümnî Efendi	Kıbrıs Lâle: Tâc-dâr şarı Kıbrıs, ‘Unnâbî Ebrîlî şarı Kıbrıs, Tohumlî şarı Kıbrıs, Nebâtî şarı Kıbrıs, Büyük Altun Tob Kıbrıs, Küçük Altun Tob Kıbrıs, Küçük Turfanda Kıbrıs, ‘İtrî Kıbrıs		N1 63b N2 43b
203.Yeşilli	Rûmî Lâle: Mercân-pâre		N1 63b- 64a N2 43b

2.3. Osmanlı’da Çiçeklere Ad Koyma Geleneği’nin Netâyicü’l-Ezhâr’daki İzleri

“Üç dört asır evvelki Türk bahçelerinin sevimli tarhları, feyz-nâk toprakları üzerinde büyük bir gayret ve ihtimamla çalışan muhterem, heveskâr babalarımız, kendi elleriyle yetiştirip elde ettikleri millî çiçeklerimize ve bunların başka başka olan muhtelif birçok nevilerine, türlü türlü, güzel, zarif isimler verirlerdi. Bu isimler o çiçeklerin renk, koku gibi şeklen, haricen haiz oldukları güzelliklere mütenasıpti. Bugün bu isimlerin bizim için bilinmesi, gerek lisan, lügat daha doğrusu henüz müdevven olmayan kamus-ı ziraatimiz, ıstılahat-ı fenniyemiz ve gerek tarih-i medeniyetimiz için pek lâzımdır.” (Cevat Rüştü 2001:61)

“Fransızların narsis “narcisse” dedikleri ve bizim “zerrîn” adını verdiğimiz çiçeğin sarı, kokulu bir türü de “fulya”dır. Fransızların en meşhur “fleurist”lerinden Vilmoren, “narsis” için “narcisse a bouquet=demet zerrîni” veya “narcisse orientalis= Şark zerrîni” veya “narcisse de Constantinople=İstanbul zerrîni” gibi adlandırmalarla zerrîn ve fulyaların aslında vatanımıza ait milli çiçeklerimiz olduğunu itiraf etmiştir.” (Cevat Rüştü 2001: 101)

Latince çiçek adlarının bazılarının aslında bizdeki karşılığı mevcuttur. Üstelik bu çiçeklerin tohumları da bizde mevcuttu. Avrupa’dan veya başka bir yerden ithâl edilen çiçek tohumları değillerdi. Mesela eserde yer alan lâle çeşitlerinden olan Rumî lâlesi ve Girid lâlesi adları, bu lâlelerin asıl vatanını ortaya koymaktadır.

Osmanlı’da çiçek yetiştirmek sadece bir kesime özgü olmayıp şeyhülsâmlar, ulemâdan isimler, tarîkat reisleri, zanaat ehli ve halktan isimler de birer çiçek yetiştiricisi olmuşlardır. Çoğu, çiçeklerine kendi adlarını vermiş ve bu çiçeklerin kendileri ile anılmalarını sağlamışlardır. Üstelik bu çiçeklerin çoğu rengini veya cinsini kendilerinin elde ettikleri çiçeklerdir. Mesela Fennî Efendi’nin “**Fennî Kırmızısı**” adını verdiği çiçek, renginin farklılığından ötürü kendisinin ortaya çıkardığı bir Girid lâlesidir.

Netâyicü’l-Ezhâr’da geçen çiçek yetiştiricilerinin çiçeklerine verdikleri adlara yazılan şiirlere de yer verilmiş ve bu şiirler bizim neden “çiçek edebiyatı” dememiz gerektiğine delil olmaktadır. Toygar Baba’nın “**Bukelâmun**” adını verdiği Rumî lâlesine yazılan bir beyit vardır, şöyle ki: “Didi bu lâleye hîred-mendân / Nakş-ı Behzâddur

reng-i **Bukelâmun**". Bukelâmun adı Toygar Baba'ya aittir. Fakat diğer Rumî lâlelerinden olan "**Şeh-i Ezhâr**" ve "**Ser-efrâz**"ın adlarını Tezkireci Memik-zâde Efendi koymuştur. Buradan çıkaracağımız diğer bir sonuç da şudur ki; çiçek adlandırmaları sadece çiçek yetiştiricisine özgü olmayıp başka çiçek severler de bu çiçeklere ad koymuşlardır. Ayrıca "**Ruh-efzâ**", "**Ruhü'l-kulûb**", "**Şirin**", "**Sîm-i Derûn**", "**Gül-rû**", "**Hüsn-efzûn**", "**Hoş-nümâ**", "**Cihân-ârâ**", "**Rûh-ı Dildâr**", "**Dil-güşâ**", "**Cilve-bahş**" gibi çiçek adları çiçeklere ad koyma geleneğindeki estetik zevki görmemiz açısından örnekler olup çiçek edebiyatımızın güzel çiçek adları hakkında fikir sahibi olmamızı sağlarlar.

2.3.1. İnsan Adıyla Adlandırma

Netâyicü'l-Ezhâr'da yer alan çiçek yetiştiricilerinin hemen hemen hepsi yetiştirdikleri çiçeklere kendi adlarını koymuşlar ve çiçekleri sayesinde adlarını günümüze kadar ulaştırmışlardır.

Sultan I. Süleyman devrinde şeyhülislam olan Ebu's-suûd Efendi Netâyicü'l-Ezhâr'da bulunan en eski çiçek yetiştiricisidir. Eserde Ebu's-Suûd Efendi'nin yetiştirdiği üç aded zerrîne yer verilmiştir. Bu zerrînlere Ebu's-suûd Efendi "**Sarı Ebu's-suud**", "**Ebu's-suud Müşabîhi**" ve "**Ebu's-suud Beyazı**" adlarını vermiştir.

İlyas-zâde ikinci sırada yer alan çiçek yetiştiricisidir. Kendi adını verdiği "**İlyas-zâde**" zerrin ve "**İplikli Sarı**" yetiştirdiği iki zerrîndir.

Ahmed Sûfî, Üsküdârî Cennet Efendi'nin kardeşi olmakla birlikte Halvetî tarikatının pîri Hüdâyî Mahmut Efendi'nin işaretiyle hakkında Ubeydî'nin Revnâkü'l-Ezhâr adlı risâlesinde bilgi mevcuttur. "**Sûfî Kabağı**" ve "**Dede Kabağı**" ise yetiştirdiği lâle-i Rumîlerdendir. Bu lâlelere kendi adını vermiştir. Ölümünden sonra kalan çiçek tohumlarını merhûm Salih Efendi, Hekimbaşı ve Muharrem Usta ve bazılarına göre Çorbacı satın alarak aralarında paylaşmışlardır. Bunlardan çıkan çiçekler, o soğanlardan olmak üzeredir diye söylenmektedir.

Bostân-zâde Mehmet Bey'in "**Cihândâr Süleymânî**" ve kendi adını verdiği "**Bostân-zâde Süleymânîsi**" adlı iki aded zerrini vardır.

Bâkî-zâde Mehmet Efendi'nin "**Bâkî-zâde Süleymânîsi**" adlı bir zerrîni vardır.

Kasım-paşalı Boşnak Mahmud zerrînlerinden birine “**Boşnak Süleymânîsi**” ve lâle-i Rumîlerinden ikisine “**Boşnak-ı Sâni**” ve “**Boşnak Beyazı**” adlarını vermiştir.

Kasım-paşalı Pabuççu Mustafa Çelebi bahçıvan olup iki aded zerrîni vardır. Kendi adıyla anılan zerrînleri “**Büyük Pabuççu**” ve “**Küçük Pabuççu**”dur.

Cüce Çelebî hem zerrîn, hem lâle hem de karanfil tohumu sahibi olmakla birlikte kendi adıyla anılan “**Cüce Süheyli**”, “**Cüce Moru**”, “**Cüce Sîmi**”, “**Cüce Kehrübâsi**” ve “**Cüce Elmâsîsi**” ve “**Cüce Erguvânîsi**” bunundur.

Çorbacı nâmıyla bilinen Mehmet Ağa’nın yetiştirdiği zerrîn kendi adıyla anılmış olup “**Çorbacı Yüksek Kadehî**”dir. “**Çorbacı**” adını verdiği lâle-i Rumîsi ve “**Çorbacı Beyazı**” adını verdiği bir gülü vardır.

Netâyicü’l-Ezhâr’da Çorbacı ile ilgili verilen hikâyeye göre çiçek tohumu sahibi kimseler tohum dikim zamanı birkaç kağıda bir zerrin soğanı ve bir lâle soğanı koyup ve bu soğanları yanlarına alıp asrının meşhur çiçek yetiştiricisinin yanına varır ve ondan kendi eliyle her birine verip ismiyle anılmalarını isterlermiş. Bu sayede çiçek tohumuna sahip olan çiçek yetiştiricileri bu niyet ile çiçeklerinin bol bol olacağına inanırlarmış.

Halıcı-zâde Mehmet Paşa “sahib-i tohum” olup mevcut olmayan “**Halıcıoğlu**” adını verdiği limonu, turunç nâmıyla gelmiş ve “**Halıcıoğlu Boz Doğanı**” bundan meydâna gelmiştir.

Sultan IV. Murat zamanında Hekim-başı olan Hekim-başı Mehmet Efendi de “sahib-i tohum”lardan biriydi. Hekim-başı’nın sıhhatlerinde dört aded zerrîni bulunmaktaydı. Bunlardan ikisine kendi adını vermiştir: “**Hekim-başı Süleymânîsi**” ve “**Atlas-ı Hekim-başı**”.

Hacı Yusuf’un “**Hacı Yusûf Müntehâsi**”, “**Hacı Yusuf Battâlî**” ve “**Hacı Yusuf Turfandası**” adlarında zerrînleri vardır.

Hattât Mahmut Çelebi’nin kendi adıyla anılan “**Hattât-ı Kebîr**” ve “**Hattât-ı Sagîr**” olmak üzere iki aded sümbülü vardır.

Üsküdârî Solak-zâde Hasan Çelebi'ninyetiştirdiği bir lâle-i Rumîsi vardır. “**Solak-zâde Beyazı**” adını vermiştir. Böylelikle çiçeğinin kendi adıyla anılmasını sağlamıştır.

Kasım-paşalı Sayıcı Mehmet Çelebi yetiştirdiği zerrîne “**Sayıcı Beyazı**” adını vererek çiçeğinin kendi adıyla anılmasını sağlayan bir diğer çiçek yetiştiricimizdir.

Kasım-paşalı Kalafatçı Mehmet Paşa'nın “**Kalafat-ı Kebîr**” ve “**Kalafat-ı Sagîr**” adlarında iki adet zerrîni vardır.

Eyüplü Kapıcı-zâde Mehmet Efendi'nin “**Kapıcı Kehrübâsı**” adında bir adet kehrübâsı vardır. “**Kapıcı Alı**” adını verdiği bir al karanfili vardır.

Veli Halife'nin kendi adını verdiği “**Veli Halife**” adlı bir Girid lâlesi vardır.

Mir Ali kendi adıyla meşhûr “**Mir Ali**” zerrînin sahibidir.

Bu örneklerin daha fazlası eserde mevcuttur. Ayrıca örneklendirdiğimiz çiçek yetiştiricilerinin bazıları çiçeklerine sadece kendi isimlerini vermemiş ve estetik zevke örnek teşkil edecek çiçek adlandırmaları da yapmışlardır.

2.3.2. Edebî Adlandırma

Netâyicü'l-Ezhâr'da yer alan çiçeklerden birçoğu mânâları bakımından pek hoştur. Bu adlandırmalar estetik zevk ürünü olmalarının yanı sıra; edebî açıdan da değer görürler.

Çiçek yetiştiricilerinden olan Bektâşî İbrâhim Bey'in altı adet Rumî lâlesi vardır. “**İzâr-ı Yusûf**”, “**Dilâviz-i Şarabî**” ve “**İbret-nümâ**” adlarını bir başka çiçek yetiştiricisi Zeki Efendi vermiştir.

İksirci Ahmet Çelebi, lâle-i Rumîlerine “**Mümtâz Âlem**” ve “**Şeb-reng**” adlarını vermiştir.

Çiçek ticareti yapan Uzun Süleymân Çelebi'nin dört adet lâlesi ve bir adet sümbülü vardır. “**Meknûn**” adlı Rumî lâlesine ad veren isim Tezkireci Memik-zâde Efendi'dir.

“**Hayatü’l-kulûb**” adını Veli Efendi vermiştir. “**Sultân-ı Cihân**” ve “**Al Kırlangıç**” adını Uzun Süleymân kendisi koymuştur. Sümülü olan “**Pür-tâb**” adı Sakıp Çelebi’nindir.

Karanfilî Cin Ali Çelebi ise karanfil meraklılarındandır. “**Zemîn u Zamân**”, “**Leylâkî**”, “**Rû-yı ârûs**”, “**Zîbâ**”, “**Yâkûtî**” ve “**Dil-dâde**” olmak üzere altı aded tohumdan karanfiller yetiştirmiştir. İlk karanfil yetiştiricisidir. Fakat çiçeklerine bu adları Cemâlî Bey koymuştur.

Altı Parmak İbrahim Efendi’nin “**Engüş-nümâ**” adını verdiği bir zerrini vardır.

Yeniçeri kâtibi İsmail Efendi’nin, Himmet-zâde Efendi’nin adını verdiği “**Gül-i Şâd-âb**” ve adını kendisinin koyduğu “**Hoş-bûy**” olmak üzere iki aded Girid lâlesi vardır.

“Tezkireci Memik-zâde Efendi, altmış beş aded zerrîn, on yedi aded Rumî-i lâle ve bir aded Girid lâlesi yetiştirmiştir. “**Tuhfetü’l-Ezhâr**”, “**Tuhfetü’l-Mülûk**”, “**Beyaz Hûdâ-dâd**”, “**Beyaz Nûr-ı Behişt**”, “**Ferîd-i Cihân**”, “**Nûr-ı Muhammedî**”, “**Âlem-gîr Süleymânî**”, “**Câm-ı Cem**”, “**Aşifte La’lîn**”, “**Dil-rübâ**”, “**Dil-ârâ**”, “**Cihan-ârâ**”, “**Hande-rû**”, “**La’lîn Kadeh**”, “**Şeş-hâne Kadeh**”, “**Yek-merdî La’lîn**” zerrînlerine verdiği adlardandır. “**Cihan-tâb**”, “**Ateş-tâb**”, “**Kebir Şarabî**”, “**Yakûtî**” lâle-i Rumîlerine verdiği adlardandır. “**Al Girid**” adını verdiği bir Girid lâlesi, bir aded sim-top ve bir aded kehrübâsı vardır. “Kar topu (sim-top) dediğimiz çiçek ilk defa olarak bu Memik-zâde Tezkireci Efendi’de görülmüştür.” (Cevat Rüştü 2001:150)

Maktul Mustafa Paşa’nın adamı olan Kethûda Hasan Ağa da bir çiçek yetiştiricisiydi. “**Tacü’s-saade**” ve “**Rûhü’l-kulûb**” isimlerinde iki aded zerrin bunundu.

Netâyicü’l-Ezhâr’da “Zümre-i şükûfeciyânın sertâcî” olarak geçen Çorbacı Ali Ağanın yedi aded zerrîni vardır. “**Salih-ârâ**” ismini Tezkireci Memik-zâde vermiştir. “**Safa-bahş**” ismini ise La’lî-zâde Efendi vermiştir.

Çorbacı Ali Ağa’nın bu çiçeklerden başka iki aded lâle-i Rumîsi ve beş aded Girid lâlesi ve “**Yakut-kalem**” adını verdiği bir kırmızı vakt-i buhûru vardır.

Netâyicü’l-Ezhâr’da iki kadın çiçek yetiştiricisi yani “sahibe-i tohm” mevcuttur: Azîzî Hâtûn ve Fatma Hâtûn. Azîzî Hâtûn’un “**Azîzî Süleymânî**” adını verdiği bir aded

zerrîni ve “**Sincâbî Kırlangıç**”, “**Gül-peyker**”, “**Cihangir Müşâbihi**” adlarında üç aded Rumî lâlesi vardır.

Fatma Hâtûn’un ise yetiştirdiği “**Ebr-nümâ**” adını verdiği Girid lâlesi vardır. Cevat Rüştü bu iki tohm-ı sahibeyi Edebiyât-ı Umûmiye Mecmuâsı’nda “Avrupalılara karşı “floriculture” (fenn-i ezhâr)da muvaffakiyet gösterdiklerinden dolayı iftiharla” (Cevat Rüştü 2001:283) adlarından bahsettirecek iki kadın ziraatçimiz olarak belirtmiştir.

Fazıl Paşa-zâde Ahmet Bey’in “**Yakut-nişîn**” adlı bir sarı Girid lâlesi vardır. Çiçeğin adını Cemâlî Bey vermiştir.

Fennî Efendi’nin yetiştirdiği diğer Girid lâlelerinin adları “**Dehâvî**” ve “**Feyz-i nigîn**”dir. İki aded kuds Flemenk hazinedarından bunlara getirtilmiş ve tohm bunlarda açmıştır ve adları “**Kebîr-i Flemenk**” ve “**Dem-i Ahaveyn**”dir. “**Dem-i Ahaveyn**” adı merhûm Üsküdârî Çavuş’undur.

Netâyicü’l-Ezhâr’da “lâle babası” olarak geçen Keresteci Ali Çelebi’nin on dokuz adet lâle-i Rumîsi vardır. “**İnce Şirin**”, “**Şive-kâr**”, “**Gümüş Servî**”, “**Naz-perver**”, “**Yeni Dünya**” lâlelerine verdiği adlardan birkaçıdır.

Dervişler zümresinden olan Kör Bey’in yetiştirdiği yedi aded lâle-i Rumîsi vardır. “**Beyaz Kırlangıç**”, “**Mümtaz Kırlangıç**”, “**Eyvallah**”, “**Şeydâllah**”, “**Aşk olsun**”, “**Zevk olsun**” lâlelerine verdiği hoş adlardır.

Kenân Hoca-zâde Mehmet Kaptan’ın yirmi aded zerrîni vardır. “**Dürr-i Yektâ**”, “**Dil-güşâ**”, “**Câm-ı Cem**”, “**Rûh-efzâ**” adlarını kendisi koymuştur. “**Dürr-i Nâ-Süfte**”, “**Dürr-i Nâdîde**”, “**Dürr-i Yetim**” adlarında üç zerrînine Mustafa Hoca ad vermiştir. “**Nurü’l-Kulûb**” adını Veli Efendi koymuştur.

Yapukçu-zâde Mehmet Çelebi’nin buhûrları vardır. “**Yapukçu**”, “**Nûr-ı Çemen**”, “**Tâc-ı Hürmüz**”, “**Fevvâre-i Sîm**”, “**Pençe-i Sîm**”, “**Şem’a-yı Kâfur**”, “**Tâc-ı Hüdhüd**”, “**Müjgân-ı Zâl**”, “**Neşter-i Sîm**”, “**Nal-kalem**” buhûrlarının adlarıdır.

2.3.3. Şiir Yazma

Ubeydî, tezkiresinde çiçeklere yazılan bazı şiirlere yer vermiştir. Çiçek yetiştiricileri çiçeklerine ad koyarken bazıları bu adlara bir de şiirler yazmışlardır. Ubeydî'nin tarih düşürdüğü mısra/beyitlerin yanı sıra Ali Çelebi'nin, Cemâlî Bey'in, Zekî Efendi'nin yazdığı şiirler mevcuttur. Bu isimler de birer çiçek yetiştiricisidir. Va'dî, Sâkıb, Nisârî, Velî, Sadî, Siyâhî ve Halîlî mahlaslı şairlerin çiçeklere yazdıkları şiirler de eserde mevcuttur. Eserde geçen beyitlerden örnekler verilmiştir.

Ubeydî, Netâyicü'l-Ezhâr'ında, Ali Çelebi'nin Şükûfenâme'sindeki beyitlerden alıntılar yapmıştır. Ali Çelebi'nin “**Yekmerdî La'lîn**”, “**Mülûkî Süleymânî**” ve “**Şeş-hâne Kadeh**” adlı çiçeklere yazdığı beyitler sırasıyla şöyledir:

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

“Nûş idüp bilür şarâb-ı nâb-ı aşkun dâdını
Seyr idüp ‘uşşâk **Yek-merdî** dimişler adını”

mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

“Bu fennün yolına iden sülûkî
Dimiş bunun dahı nâmın **Mülûkî**”

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

“Bâde-i nâbı safâyile sunar câna kadeh
Didiler nâmına bunun dahı **Şeş-hâne Kadeh**”

Molla Çelebi, zerrînlerinden biri olan “**Zehebî Süleymânî**”nin rengini altın sarısına benzettiği için ona bu adı vermiş ve Ali Çelebi bu zerrîni Şükûfe-nâme'sinde resmetmiş ve bir beyit yazmıştır:

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

“Levnini teşbîh idüp levn-i zere
Zehebî nâm didiler bu gühere”

“**Şeftalü Sarısı**” diğer bir zerrînidir. Ali Çelebi'nin bu zerrîn için söylediği beyit ise şöyledir:

mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

“Dimişler nâmını **Şeftâlû** anun

Sulansa tan mı gördükde dehânun”

Hekim-başı Mehmet Efendi'nin zerrîni “**Hekim-başı Süleymânî**” için Ali Çelebi'nin yazdığı beyit:

mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

“Gönüller alıcıdır hûb-rûdur

Hekim-başı Süleymânîsi budur”

Hasan Kaptan-zâde Mehmet Kaptan'ın zerrînlerinden “ **Tâc-ı Cem**” ve “**Hâkânî**” için Ali Çelebi'nin yazdığı beyitler sırasıyla şöyledir:

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül

“Virür seyrüne zer kabâ'sın 'Acem

Bu tuhfeye dirler begüm **Tâc-ı Cem**”

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

“Görenün rûyını kaynar kanı

Didiler buna dahı **Hâkânî**”

Ubeydî, Uzun Süleymân Çelebi'nin yetiştirdiği sümbül olan “**Pür-tâb**” için tarih söylemiştir:

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

“Biri geldi göricek didi anın târihin

Açılınca didiler ismüke ola **Pür-tâb**”

Sâkıb mahlaslı şairin “ **Tâb-efgen**” adlı zerrîne söylediği beyit:

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

“Ne 'acep seyr idenin çeşmi iderse rûşen

Didiler gülşen-i 'âlemde buna **Tâb-efgen**”

Azîzî Hâtûn'un "**Gül-peyker**" adlı lâle-i Rûmîsine Sâkîb mahlaslı şairin söylediği beyit:

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

"Şüphesiz iyler ferâmûş tâb-ı rû-yı dilberi

Çeşm-i rağbetle temâşâ iyleyen **Gül-peykeri**"

2.4. Netâyicü'l-Ezhâr'da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri Ve Çiçekleri

Netâyicü'l-Ezhâr'da yer alan çiçek yetiştiricilerinin arasında Osmanlı tarihine ad bırakmış olanlar da vardır. Bu isimler siyâsî bellekte yer alırlar. Sultan İbrahim'den başlayıp Kara Mustafa Paşa, Şeyhülislâm Ebu's-suûd Efendi, Kâtip Çelebi gibi isimler gerek biyografileriyle gerek çiçek yetiştiricilerinin biyografileri içinde haklarında verilen bilgiler ile eserde yer alırlar.

Aşağıdaki tabloda sırasıyla Netâyicü'l-Ezhâr'da tespit edebildiğimiz Osmanlı'da devlet hizmetinde bulunan çiçek yetiştiricilerinin adlarına, mesleklerine ve yetiştirdiği çiçeklere yer verilmiştir:

Çizelge 2.3. Netâyicü'l-Ezhâr'da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri Ve Çiçekleri

Kişi Adları	Meslekleri	Yetiştirdikleri Çiçekler
Sultan İbrahim	Padişah	
Kara Mustafa Paşa	Sadrazam	
Ebu's-suûd Efendi	Şeyhülislâm	"Sarı Ebu's-suûd", "Ebu's-suûd Müşâbihi", "Ebu's-suûd Beyazı" adlarında üç adet zerrîn yetiştirmiştir.
Eyüp Efendi	Yeniçeri Kâtibi	"Mah-ı Tâbân" adında sarı zerrini vardır.
İsmail Efendi	Yeniçeri Kâtibi	"La'l-pâre" ve "İsmail Efendi Ebrîsi" adlarında iki adet Girid lâlesi yetiştirmiştir.
İsmail Efendi	Hakkında "Ser-halife-i kâtibân-ı yeniçeriyân" şeklinde bilgi vardır.	"Gül-i Şâd-âb" ve "Hoş-bûy" adlarında iki adet Girid lâlesi vardır.
İbrahim Paşa-zâde Mehmet Bey	Hakkında "Kıdve-i erbâb-ı kalem" şeklinde bilgi vardır.	"Pîrûze", "Satıh Kırmızısı", "Sultânî Gül-günî", "Al Tohumlu" nâm-ı diğer "Nâzende Ebrî", "Damen-pûş", "Şems-i Hâledâr" nâm-ı diğer "Ebr-i Muhayyelî", "Şûrîde", "Sürh-feşân", "Semen-sâ", "Beyaz Çemenzâr" adlarında Girid lâleleri vardır.
Behram Bey	Hakkında "Bar-gâh-ı riyasette emir ve pay-gâh-ı kiyâsette müşîr" şeklinde bilgi vardır.	"Behram Bey Sîmi" adında bir adet simi vardır.
Abdullah Efendi-zâde Ali Efendi	Tersâne-i 'amirede kâtib	"Beyaz Subh-ı Sâdık", "Beyaz Nûr-ı 'Alî", "Şeh-vâr", "Lâ-nâzir 'Alî", "Hacı Pesend" adlarında zerrînleri vardır.
Halıcı-zâde Mehmet Paşa	Başdefterdâr	"Halıcıoğlu" adında limonu ve "Halıcıoğlu Boz Doğanı" bundan ortaya çıkmıştır.
Hacı Hâlîfe (Kâtip Çelebi)	Kâtip	"Mâî Katmer-i Salkımlı" adını verdiği mavi sümbülü vardır.
Hasan Ağa	Kara Mustafa Paşa'nın Kethüdâsı	"Tacü's-saâde" ve "Ruhü'l-kulûb" adlarında iki adet zerrîn yetiştirmiştir.
Hasan Ağa	Burunsuz Kethüdâsı	"Sakız Ebrîsi", "Ebrî-i Kebîr" nâm-ı diğer "Sultânî Ebrî", "Terfil-i Gül-pûş", "Sarı Tohumlu", "Tuğlı Cedîd", "Subh-ı Sâdık", "Beyaz Hörgüçlü" adlarında Girid lâleleri yetiştirmiştir.
Hacı Mustafa Çelebi	Tersane Ruznâmçe Kâtibi	"Ferîd-i Süleymânî", "Nâzende-i Süleymânî", "Bezm-ârâ", "Hacı Süleymânîsi", "Nâdîde", "Cem-i Serîr" ve "Zühre" adlarında zerrînleri vardır.
Halil Paşa	Galata Voyvodası, Hanya Beylerbeyi, İstanköy Muhafızı, Konya Valisi, Selanik Valisi olmuştur. ¹	"Kebîr Halil Paşa Sarısı", "Sagîr Halil Paşa Sarısı" ve "İzâr"

¹ Sicill-i Osmânî 1996: 584

Çizelge 2.3. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri Ve Çiçekleri

Kişi Adları	Meslekleri	Yetiştirdikleri Çiçekler
Hadım Ali Ağa	Saray Ağası, Kilercibaşı, Hazinebaşısı, Padişah Musâhibi ve Bâbüssaâde Ağası olmuştur. ²	“Ağa-zâde” ve “Nev-atâyî Âlî” adlarında iki adet zerrîni vardır.
Davud Paşa-zâde Süleyman Bey	“Nebire-i Sultan Murad Han” hakkındaki bilgi bu kadardır.	“Bedevî”, “Ser-efrâz”, “Tohmü'l- arz” adlarında zerrînleri “Âlem-ârâ”, “Behîst-ârâ”, “Gül-rû”, “Gül- reng”, “Dil-rübâ”, “İbret-nümâ”, “Velvele-ârâ”, “Dil-güşâ”, “Tohm-ı Lâ-nâzir”, “Şürîde”, “Şarâbî” adlarında lâle-i Rûmîleri ve adları eserde kayıtlı olmasa da yetiştirdiği sümbülleri vardır.
Defterdar Mehmet Paşa	Defterdâr	“Siyeh Sepîd”, “Kibrîtî Tohmî”, “Büylü Gül-reng”, “Beg Beyazı” ve “Bektâşî” adlarında Girid lâleleri vardır.
Mustafa Ağa	Saray Ağası	İsimleri nâ-mâlumdur.
Süleyman Ağa	Yeniçeri Ağası Turnacıbaşı	“Pesendîde”, “Sürh-pûş”, “Çavuş- pesend” nâm-ı diğer “Sebz-i Teh-i Gül-gûn”, “Murassa”, “Dil-cû”, “Büyük Tohmî” adlarında Girid lâleleri vardır.
Şeytan-zâde Mehmet Efendi	Tapu Tahrir Kâtibi	“Tahta-başı” adlı zerrîn ve “Yeşil” adlı sümbül bunundur.
Hasan Kaptan-zâde Mehmet Kaptan	Tersane-i 'amirede yetmiş kaptan	“Bülend-Süleymânî”, “Mehmedî La'îlî”, “Sâhib-i Zamân”, “Tâc-ı Cem”, “Hâkânî”, “Hoş-nümâ”, “Nakkâş Çaldı”, “Ayrık La'îlî”, “Be-nât-ı na'ş”, “Dil-firîb”, “Sünnetli”, “Bektâşî” adlarında zerrînleri vardır.
Sarı Abdullah Efendi	Çiçekçiler Başbuğu	“Kebîr”, “Sagîr”, “Vasat”, “Süheyl”, “Atlas”, “Sünnetli”, “La'l-pâre” adlarında zerrînleri, “Yamalı Kabak” ve “Tırnaklı Kabak” adlarında lâleleri (bâzıları ikisine bir lâle der imiş) ve bir kehrübâsı vardır.
Dağıstânî Mehmet Efendi	Kulleli Emîri	“Kuleli” adında zerrîni vardır.
Kalender-hânelî Mustafa Efendi	Yeniçeri Kâtibi	“Mümtâz La'îlî” ve “Akçeli” adlarında iki adet zerrînleri vardır. “Kalenderî” adlı süleymânî kehrübâ bunundur.

² Sicill-i Osmânî 1996: 239

Çizelge 2.3. (Devam). Netâyicü'l-Ezhâr'da Geçen Siyâsî Belleğe Kaydolmuş Çiçek Yetiştiricileri Ve Çiçekleri

Kişi Adları	Meslekleri	Yetiştirdikleri Çiçekler
Kenan Hoca-zâde Mehmet Kaptan	Kaptan	“Envâr-ı Mehemmedî”, “Dürr-i Yektâ”, “Dürr-i Nâ-süfte”, “Dürr-i Nâdide”, “Dürr-i Yetim”, “Pesendide”, “Bahariyye”, “Ser-efrâz Mehemmedî”, “Nûr-ı Kulûb”, “Müşâbih-i Behîst-ârâ” “Dil-rübâ”, “Rûh-efzâ”, “Câm-ı Cem”, “Mev’ûd La’lîn”, “Dilgüşâ”, “Rûh-bahş”, “Hüsn-efzûn”, “Şah-ı Cihan”, “Şâh-ı Ezhâr”, “Sim-peyker” adlarında zerrînleri ve “Gül-reng” adlı lâle-i rûmîsi vardır.
Mehmet Ağa	Babü’s-saâde Ağası	“Gül-i bî-hâr”, “Tâc-ı Mücevher”, “Al Hıtâyî” ve “Aga Beyazı” adlarında Girid lâleleri vardır.
Kaba Mahmut Paşa	Zülfikâr Paşa Vakfında Mütvevelli	“Süleymânî Kırmızı”, “Gül Kırmızısı”, “Mahmûdî Kırmızı”, “Kebîr La’l-pâre”, “Kebîr Mor Müşâbihi”, “Münevves”, “Yeşil Hıtâyî”, “Aynü’l-Hacer” ve “Kebîr Ebrî” adlarında Girid lâleleri vardır.
Hasan Ağa	Gümrük Emni	“Rûh-efzâ”, “Ravza-ârâ”, “Katmer-binlik” adlarında zerrînleri vardır.
Gümrükçü Hüseyin Paşa	Gümrük Emni	“Mesned-nişîn” ve “Hüseynî La’lîn” adlarında zerrînleri ve “Mülûkî” adlı bir lâle-i Rûmîsi vardır.
Mahmud Ağa	Gümrük Emni	“Mahmud Ağa Tohmıslı” adlı bir Girid lâlesi vardır.
Pabucu Büyük Mehmet Ağa	Hakkında “Kıdve-i Ocağ-ı Gulâmân-ı ‘Acem” şeklinde bilgi vardır.	“Solak-zâde Anberi” adlı lâlesi “Çividi/Mülûkî” ve “Mümtâz” adlı iki aded sümbülü vardır. “Ruhü’l-kulûb”, “Nûr La’lîn” ve “Ebr-i Münclî” adlarında Girid lâleleri vardır.
Nişancı Bey	Kâtip	“Mîr-i Gülzâr”, “Mîr-i Behîst”, “Mîr-i Müsellem” ve “Hoş-pesend” adlarında Rûmî lâleleri vardır.
Cafer Bey-zâde Abdullah Kaptan	Kaptan	“Güzide Kırılgiç” adında lâlesi vardır.
Ulvân Kaptan	Kaptan	“Gül-i Sad-berg”, “Gül-i Zîba” adlarında gülleri, “Ulvân-ı Zîb”, “Ulvân Beyazı”, “Tab-ende Beyaz”, “Naz-perver Sarı”, “Pesendide Sarı”, “Pesendide Müşabihi”, “Ulvân Cihan Pesendî”, “Ulvân Süheylî” zerrinlerinden bazılarıdır, “Tırnaklı Şirin”, “Ulvân Beyazı”, “Sürh-pûş”, “Güvez”, “Kebîr Şarâbî”, “Sagir Şarâbî”, “Turuncı” lâle-i rûmîlerindendir.

Netâyicü'l-Ezhâr'dan hareketle oluşturulan bu tablodaki isimlerin başında gelen Sultan İbrahim, Kara Mustafa Paşa, Ebu's-suûd Efendi ve Kâtip Çelebi ile ilgili eserde geçen bilgileri ayrıca belirtmek gerekir.

Sarı Abdullah Efendi, Sultan İbrahim'in fermanıyla 1642'de çiçek yetiştiricilerinden sorumlu kişi ilân edilmiş ve çiçek yetiştiricilerinin problemlerini çözümlemekle görevlendirilmiştir. Bu ferman, Netâyicü'l-Ezhâr'da tam metin olarak verilmiştir. “**Sûret-i Nişân-ı Şerîf-i ‘Âlî-şân**” başlıklı fermânda Sultan İbrahim'in Sarı Abdullah Efendi'ye “Çiçekçiler Başbuğu” unvânı verdiği yazmaktadır. Bu unvândan da anlaşıldığı üzere Sultan İbrahim'in çiçek yetiştirmeye önem verdiği ve 17.yy'da çiçek meraklılarının çok olup bu çiçek yetiştiricilerine önderlik edecek bir meslek arayışı ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Şûret-i Nişân-ı Şerîf-i ‘Âlî-şân ³

Çün nesîm-i ‘anberbâr-ı hâzret-i Hudâvend-i zemîn ü âsmân ve feyz-i ‘âtîfet-i cenâb-ı Perverdigâr-ı ins ü cân ve âşâr-ı le tâ’if-i bî-[10]nihâyet-i âferinde-i kevn ü mekân ve ‘inâyet-i Hallâk-ı riyâz u ezhâr ve gülzâr-ı cihân ki tırâz-ı çemenistân-ı⁴ ezell-i âzâl ve gülbün-efrâz-ı gülistân-ı kıdem-i celle ‘inne’ş-şübhe ve’l-mişâldür. Benüm ravzatu’ş-şafâ-yı salţanatımı şükûfezâr-ı câh u celâl ve hadîkatü’s-sü’edâ-yı hilâfetümi mîvedâr-ı ‘izz ü ikbâl ve [15] büstân-ı mülk ü devletümi, envâ’-ı reyâhîn-i şevket ü haşmet birle mânend-i firdevs-i berîn ve zıll-ı dıraht-ı tûbâ-nümûd vücûd-ı mes’ûdümü reşk-i sâye-i perr-i hüma ve gayret-i hûr-ı ‘ayn, hâk-i pâk-i ‘ıtrnâk-âsitân-ı cennet-nişân-ı hilâfet-âşiyân-ı felek-‘unvânımı zîver-i küleh-i kûşe-i ‘amme-i [20] selâtîn iyledi. Fe-lâ cerem şükrân‘âlâ tilke’n-ni‘am⁵ şân-ı mekârim-nişân-ı (N2 24a)pâdişâhâneme ehemm ü elzem oldu ki (N1 35b) [1] sîm-i hâm-ı husrevânemden hissemend olmak recâsında güşâde-i dest-i niyâz olup, mânend-i zerrin-ı kadeh, kâse-i gerdân-ı âsitân-ı mekremet-âşiyânım olan bendegân-ı şadâkat-nişân ve ‘ubbâd-ı dergâh-ı [5] ‘adâlet-‘unvânımuñ meşâmm-ı cânları, râyiha-i fâyiha-i ezhâr-ı ihsân-ı bî-pâyânımla mu‘atţar olup, nihâl-kâmet ümniyye ve recâları feyz-

³Şûret-i Nişân-ı Şerîf-i ‘Âlî-şân N1] Nişân-ı ‘Âlî-şân N2

⁴çemenistân-ı ezell-i âzâl N1] çemenistân-ı ezell-i ‘âlem-i âzâl N2

⁵‘âlâ tilke’n-ni‘am N1] ‘âlâ zalik N2

i mā'ü'l-hayātü'l-luṭf-ı bî-imtinānum ile bālā-keşide vü yāver ola. Binā'en 'alā-zālik istiṣmām-ı bûy-ı gülistān-ı merāḥim-i şāhānem⁶ idüp, [10] ceyb ü dāmān-ı āmālî mîvehā-yı āb-dār-ı mekārīm-i mülūkānem ile mālî olmağa sezāvār olup, şadr-nişin-i bālā-hāne-i 'ilm ü 'irfān ve 'ālî-kadr-i ḥalvet-serāy-ı 'ālem-i ins ü cān olan işbu dārende-i menşūr-ı le'ālî-i sulṭānî ve nümāyende-i mişāl-i bî-mişāl-i vācibü'l-imtişāl-i [15] ḥakānî, iftiḥār-ı erbābü'l-mecd ve'l-yakīn, muḥtār-ı aşḥābü'l-'izz ve't-temkīn, zü'l-kadri'l-etemm ve'l-faḥrū'l-eşemm-i el-muḥtaşş-ı bî-mezîdi 'ināyeti'l-meliki'l-ālihi, sâbıkā-i tuğrā-yı 'ālî-şān ḥizmetinde olan 'Abdu'llāh dāme mecdühü ve 'ilān-ı 'andelīb-i nağme-senc-i gülzār-ı faẓl u kemāl [20] ve tūṭî-yi gūyā-yı riyāz-ı 'ilm-i Ḥudā-yı müte'āl, ser-levḥa-i mecmū'a-yı faẓilet ve ser-çeşme-i cūy-bār-ı ma'rifet,(N1 36a) [1] şāriḥ-i esrār-ı Meşnevî-i Ḥazret-i Celāle'd-dīn, mazḥar-ı füyūzāt-ı cenāb-ı Rabbü'l-'ālemīn, 'ālim-i 'ulūm-ı işnā 'aşer, vāşıl-ı esrār-ı Ḥazret-i seyyidü'l-beşer olup bûstān-ı 'ilm ü 'irfānda bûlbûlāsā terennüm-sāz u gülçin, [5] dimāğ-ı cānı bûy-ı kemāl ü ma'rifet ile mānend-i misk-i Rūmî 'anber-ākīn, şeref-i faẓl u ma'ārif ile Buḥūr-ı Meryem gibi külāhdār u ser-efrāz ve reng-i rûy-ı 'izz ü sâ'adetiyle gonca-gül (N2 24b) gibi beyne'l-akrān müselleme ü mümtāz, taḥte-i sīnesinde sūnbül-i bû-yı ma'ārif-nābit ve [10] destār-ı iştiḥārında ezḥār-ı gūn-ā-gūn le'tāif-şābit, olduğundan ḡayrî tebyīn ve taṣḥīḥ-i 'ilāc mizāc-ı ḥadāyık u gülzārda ve ta'yīn-i taṣḥīḥ-i ṭabākāt-ı ezḥār-ı 'ibret-āşārda müselleme-i 'ālem, 'allāme-i müşkil-güşā-yı gül-tırāzān-ı gülzār⁷ ve fehḥāme-i daḡayık ve ḥakāyık-ı ezḥār u eşcār⁸ olup, [15] keşf-i müşkilāt-ı 'ilm-i ezḥārda fā'iku'l-akrān ve ḥall-i mufaşşalāt-ı fenn-i eşmārda baḥr-i bî-pāyān, fūnūn-ı bāğbānide gonçe-i zanbağ gibi müşārü'l-bi'l-benān ve ol tılsım-ı 'acībe-bünyāduñ fetḥinde Aristo-yı devrān olmağın ḥakḡında āfitāb-ı 'ālemtāb-ı pādīşāhānem [20] pertev-efgen ve deryā-yı bî-pāyān-ı mülūkānem mevce-zen olup, maḥrûse-i İstanbul ve Ġalaṭa ve Eyyûb ve Üsküdār⁹(N1 36b) [1] vesā'ir ḡalem-rev-i ḥukm-i ḥümāyūnum olan memālikde vāḡı' bilād u emşārda terbiye-i riyāz u ezḥār ve tenmiye-i ḥadāyık u eşcāra taḡayyüd iden ḥüner-mendān ve şükûfedārāne mümeyyiz “Başbuğ” ve mihr-i iḡbālını pertev-i nazar-ı [5] iclālūme pür-fürûğ idüp, bu nişān-ı meserret-'unvān-ı belāğat-resānumı

⁶ idüp N1] zūḥūr idüp N2

⁷ 'allāme-i müşkil-güşā-yı gül-tırāzān-ı gülzār N1] 'allāme-i müşkil-tırāzān-ı zamān N2

⁸ ezḥār u eşcār N1] eşcār u ezḥār N2

⁹ Eyyûb ve Üsküdār N1] Eyyûb N2

virdüm ve buyurdum ki: Ba‘de’l-yevm müşarü’n-ileyh mādām ki hilye-i hayāt ile muṭarrā vü muḥallā ve zīver-i şıḥḥat u ‘āfiyyet ile müzeyyen ü mücellâdır, ‘āmme-i ḥadīka-i¹⁰ aşḥāb-ı ḥadāyik-i ezhār ve kāffe-i [10] zümre-i şükūfeciyān-ı bilād u emşārda mümeyyiz ve başbuğ olup münāzi‘ün fih olan ḥuşuşlarında ‘adālet ü istikāmetle muḥakeme ve taḥkīk-i ezhār u eşcāra müte‘allik olan umūrlarında kemā-yenbagī teşhiş ü temyīz ve tedkīk iyleyüp, ṭarīka-i ezhāriyānı icrāda [15] ihtimām iyleye ve tā’ife-i mezbūra daḥi kā’inen min kân müşarü’n-ileyh mümeyyiz bilüp benefşeāsā ṭavk-ı (N2 25a) ḥükminden ser-piç olmayup süsen gibi zebān-dırāz olmağdan ihtirāz üzere olalar ve cümle umūrlarında mūmā ileyhi merci‘ idinüp, mürāca‘at ve kelām ü re’yine [20] muvāfaqat iyleyeler, ol bābda hiç ferd¹¹ menāzi‘ u mu‘ānid olmaya, şöyle bileler, ‘alāmet-i şerīfeye ‘itimād (N1 37a) [1] kıllalar. Fī evā’il-i zā sene 1051 (M 1642)

Topkapılı İbrahim Ağa’nın biyografisinde Kara Mustafa Paşa’nın da bir “meftûn-ı şükûfe” olduğunu öğreniyoruz. Biyografide yer alan bilgi şöyle ki; “Asaf-pesend adlı çiçek Topkapılı İbrahim Ağa’nın yetiştirdiği çiçektir ve adı geçen çiçek bu çiçekten zuhûr etmiştir ve o sene ki adı geçen Asaf bunlarda açılmazken şeyhülislâm merhum Ali Efendi’nin babalığı merhum Keresteci Hacı Mehmet’te açılıp merhum Davud Paşa-zâde Süleymân Bey çiçeği kesip meftûn-ı şükûfe olan merhûm Maktûl Kara Mustafa Paşa’ya göndermişlerdir. Paşa bu çiçeği beğenmiş ve Zeki Efendi’den bu çiçeğe ad koyması fermân buyurmalarıyla Zeki Efendi çiçeğe “Âsaf-pesend” adını koymuştur. Bu adı beğenen Maktul Mustafa Paşa, Zeki Efendi’ye kırk altın bahşiş vermiştir.” (Netâyicü’l-Ezhâr: N1 32b)

Tezkireci Memik-zâde Efendi’nin biyografisinde geçen bir bilgi ise şöyledir; “Bir lâ‘lîn kadeh gâyet büyük, renksiz, destereli, çiçeğe ve kuzuya cömert bir zerrindir ki Maktûl Kara Mustafa Paşa bu çiçeği Tezkireci’den istemiş ve o da binlerce özür ve minnet ile gönderince, Paşa bu çiçeği getirene kırk altın ihsân edip kendisine de birçok hediye göndererek ikrâmda bulunmuştur. Ama merhum; “Keşke bir kimse bana bu soğanı getirse de kırk altına satın alıp ayağımın altında çiğner ve onu yok ederdim.” demiştir. Tuhfetü’l-Cinân bu lâ‘lîn kadeh çiçektir.” (Netâyicü’l-Ezhâr: N1 11b-12a)

¹⁰ḥadīka N1] fırka N2

¹¹ ferd menāzi‘ N1] ferd aḥadd N2

Kanûnî Sultan Süleyman devrinde şeyhülislam olan Ebu's-suûd Efendi Netâyicü'l-Ezhâr'da bulunan en eski çiçek yetiştiricisidir.

Hacı Halife olarak da bilinen önemli bir şahsiyet olan Kâtip Çelebi de bir 'sahib-i tohum' yani çiçek yetiştiricisi idi.

2.5. Netâyicü'l-Ezhâr'daki Bazı Çiçeklerin Ali Çelebi Şükûfe-Nâmesindeki Çizimleri

Hekimbaşı Süleymânîsi		
Salih Efendi		
Çorbacı		

Âlem-ârâ**Nevrûziye****Musa Çelebi-zâde****Şeftali Sarısı**

Tâc-ı Cem**Mîr Ali****Zehebî Sarı**

Hakanî**Muharrem Usta****Şeş-hâne Kadeh**

Mehemmedî La'îf**Yek-merdî****Mülûkî**

Hoş-âyende**Sultânî Lâ'îl****Nur-bahş**

Katmer Polya**Katmer Binlik****Çorbacı Ablağı**

Cüce Ablağı**Gül-reng Kırlangıç****Şeyh Sümbülü**

Merdüm**Gül-i Sad-berg**

3. BÖLÜM

ÇİÇEK YETİŞTİRİCİLİĞİ TERİMLERİ

Çiçek yetiştiriciliği terimlerini Ali Çelebi'nin Şükûfe-nâmesinden alıntılar yapmak gerekir ki Netâyicü'l-Ezhâr'da geçen bazı çiçek terimleri daha iyi anlaşılabilir.

Ali Çelebi, bahçıvanların eski bir geleneği olduğu üzere, çiçeklerin “ser-efrâz”, “baş güzîde” ve “aşağı güzîde” olarak üç gruba ayrıldığını söyler ve risalesinde ser-efrâzlar hakkında bilgi verdiğini belirtir. Eserin girişinde ayrıca bazı çiçekçilik terimlerine yer verir. Bu terimler, Ali Çelebi'nin ifadeleriyle sırasıyla şunlardır:

Berg: Yaprak(taç yaprak)

Sarılar: Zerrin kadehin yaprakları ve kadehi sarı olana denir.

La'lîn: Zerrîn kadehin yaprakları sarı veya beyaz olup, kadehi kırmızıya çalandır.

Zerrîn: Zerrin kadehin yaprakları beyaz ve kadehi sarı olana denir.

Kehrübâ: Zerrinkadehin yaprakları beyaz ve nebâtî, kadehi kibrîtî olanıdır.

Kadehî: Ortalarında kadehleri olması sebebiyle; Frenklerin getirdiği fulden, boru, biñlik çiçekleri, zerrînler ve deveboyunlarının genel adıdır.

Kavarsa: Goncaların saklı olduğu tarafa denir.

Baş: Açılmış tanelere denir.

İplik: Tanelerin ince saplarına denir.

Süleymânî: Yaprakları ince olup, araları açık olanlara denir. Bunlara çok itibâr edilir.

Değirmi: Yaprakları yassı olup, birbirine yakın olanlara denir. Vasatlardandır. İtibâr edilmez.

Akrebler: Yaprakları kurulmuş yay gibi öne eğilenlere denir. Makbûl değildir.

Küşâde: Yaprakları öne veya arkaya kaçmayıp doğru duranlara denir.

İpliksiz: İpliği zayıf olup, baş götürmeyip, eğilip, dağılana denir. Bu büyük ayıptır. Kimse beğenmez.

İplikli: İpliği sağlam olup, baş tutanlara denir. Beğenilir.

Hem-vâr: Önce açılan baş solmadan, dağılmadan diğer başları da açılanlara denir.

Kıvrırdı: Yapraklarının kenarları bükülenlere denir. Makbul değildir.

Destereli: Yapraklarının kenarları bükülüp, testere gibi dişli olanlara denir, zarar vermez.

Müselles: Kadehleri üç köşeli olana denir.

Müdevver: Kadehleri yuvarlak olana denir.

Terekli/Şeş-hâne: Kadehi kavuk gibi yol olana denir.

Habbe: (tohum) Kadehlerin içindeki ufak tanelere denir.

Dendânlı: Taç yapraklarının uçları testere dişi gibi olandır.

Dil: Tanelerin içindeki iplik gibi şeylere denir. (Tohum dili, çiçeğin dişi organı)

Düğme: Sümbülün alttaki şişkin kısmı.

Tığlı: Taç yaprakları sivri olandır.

Zamân: Çiçeğin esas rengi üzerindeki benek,damar veya çizgiler.

Zemîn: Çiçeğin esas rengi.

Zülfe: Sümbülde taç yaprak.

(Keskin 2011).

4. BÖLÜM

NETÂYİCÜ'L-EZHÂR'IN METNİ

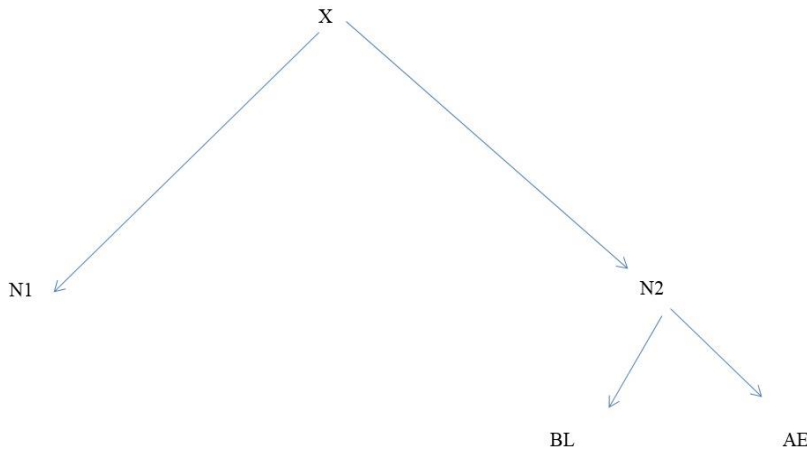
4.1. Netâyicü'l-Ezhâr'ın Nüshaları Ve Nüsha Tercihinde İzlenen Yol

Şehremini Camii Hatibi Mehmed b. Ahmed Ubeydî'nin 1699 yılında yazdığı Netâyicü'l-Ezhâr adlı eserin dört nüshası vardır:

1. Süleymâniye Yazma Eser Kütüphanesi, 34 Nk 4079 (N1) Asıl nüsha olan 34Nk 4079 arşiv numaralı nüsha ise 70 varaktır ve nesih el yazısı ile yazılmıştır. III. Osman'ın mührü ve aynı padişah tarafından vakfedildiğine dair İbrahim Hanif'in temellük kaydı vardır. Bu nüshada Ubeydî Efendi'nin çiçek yetiştiricilerinin ölüm tarihlerine düşürdüğü tarihler vardır. Diğer nüshalarda tarih düşürme (mısra, beyit) çoğunlukla yoktur.
2. Süleymâniye Yazma Eser Kütüphanesi, 34Nk 3704/2 (N2=AE=BL) Süleymâniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde Nuruosmaniye Yazma Eserler Kitaplığında bulunan nüshalardan 34Nk 3704/2 arşiv numaralı nüsha 47 varaktır ve ta'lik el yazısı ile yazılmıştır. III. Osman'ın mührü ve aynı padişah tarafından vakfedildiğine dair İbrahim Hanif'in temellük kaydı vardır.
3. Millet Kütüphanesi, AETby162 (AE=N2=BL) Ali Emîrî Efendi'nin istinsah ettiği Millet Kütüphanesi'nde bulunan AETby162 arşiv numaralı nüsha, 61 varaktır ve rik'a el yazısı ile yazılmıştır. N2'den Ali Emirînin el yazısı ile kopya edilmiştir.
4. British Library, Or. 11088 (BL=N2=AE) Dördüncü nüsha İngiltere'de British Library'de Or. 11088 arşiv numarasıyla kayıtlıdır, 50 varaktır ve ta'lik el yazısı ile yazılmıştır. N2 ile aynıdır.
5. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde TY 02760 arşiv numarasıyla kayıtlı olan son nüsha ise bir mecmuanın içinde yer almıştır. 40 varaktır.İ nüshası çok dağınık olduğu için dikkate alınmamıştır.

Yukarıda özellikleri verilen Netâyicü'l-Ezhâr'ın nüshalarından temel nüsha olarak N1 seçilmiştir. Bu nüshada, diğer nüshalarda yer almayan Ubeydî'ye ait tarihler yer almaktadır. N2 ve BL nüshaları birbirinin aynısıdır. AE ise bunlardan Ali Emirî'nin el yazısı ile çoğaltılmıştır.

Netâyicü'l-Ezhâr'ın nüshalarının şecere kurulumu şu şekildedir:

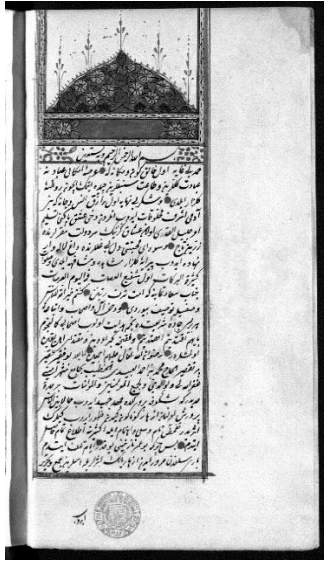

4.2. Netâyicü'l-Ezhâr'ın Nüshalarının İlk Ve Son Sayfaları

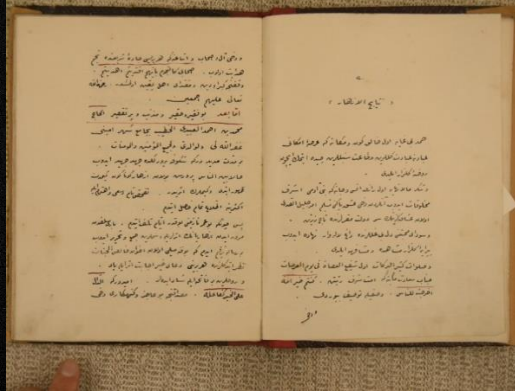
İLK SAYFALARI:

RESİM 1: [N1]34Nk 4079 RESİM 2:[N2] 34Nk 3704/2

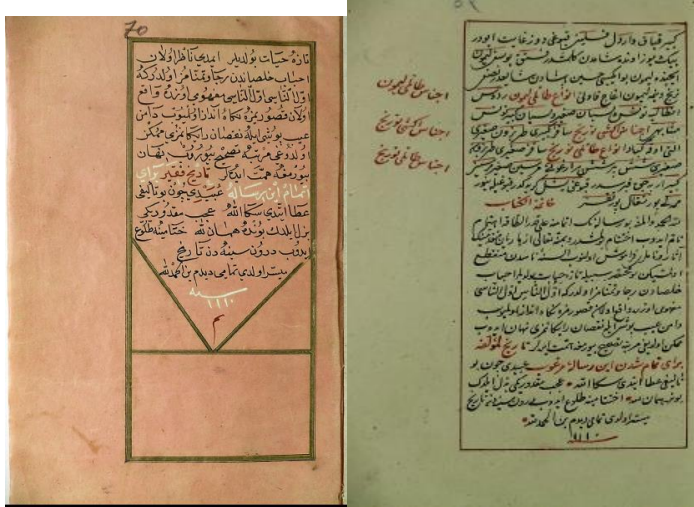

RESİM 3: [BL] Or. 11088

RESİM 4: [AE] AETby162

SON SAYFALARI:

RESİM 1: [N1]34Nk 4079 RESİM 2:[N2] 34Nk 3704/2

RESİM 3: [BL] Or. 11088 RESİM 4: [AE] AETby162

4.2.1. Transkripsiyon Alfabeti

ا (ā)	a, ā	ص	ʃ
ا (ā)	a, e, ɪ, i, u, ü	ض	ž, ɖ
ب	b, p	ط	t̪
پ	p	ظ	ʒ
ت	t	ع	ʕ
ث	ʔ	غ	g̃
ج	c, ɟ	ف	f
چ	ɟ	ق	k̟
ح	ħ	ك	k, g, (ñ)
خ	ħ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ʒ, ɖ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ʃ	ی	y, ɪ, i, ī
		ء	ʾ

NETÂYİCÜ'L-EZHÂR

Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm

N1 1b, N2 1b

[1] Ḥamd-i bî-pâyân¹ ol Ḥālîk-ı kevn ü mekâna ki 'arşa-i imkânı 'ubbâdına 'ibâdet güllerin ve t̃a'at sünbüllerin çide itmek için ravza-i gülzâr iyledi ve şükr-i bî-nihâye² ol Râzık-ı ins ü câna ki benî âdemi eşref-i maḥlûkât idüp, [5] anlardan daḥı 'aşk-ı pâkini teslîm-i emr-i celîlü'l-kadri olan 'uşşâk-ı güzînüñ ser-devlet-i maḥarlarında zerrîn-tâc ve sevdâ-yı muḥabbetini dil-i bî-güllerinde dâğ-ı lâlevâr nihâde idüp, pîrâye-i çemenzârî³ müşâhede vü müşâfehe iyledi ve şalavât-ı keşîrû'l-berekât ol şefî'ü'l-uşât fî yevmi'l-[10]araşât cenâb-ı sa'âdet-me'âbına ki ümmet-i şeref-rütbetin *küntüm ḥayra ümmetü'n-nâs*⁴ vaşfiyla tavşîf buyurdıve daḥı âl ü aşḥâb ve itbâ'ına ki her birisi câdde-i şerî'atde necm-i hidâyet olup, *aşḥâbı ke'n-nücûm bi-eyyihîm iktedeytüm ihtedeytüm*⁵ vefkınca küberâ-yı dîn ü muḳtedâ-yı ehl-i [15] yaḳîn olmuşlardır⁶. Rıdvana'llahu Te'âlâ 'aleyhim ecma'în. Ammâ ba'dbu faḳîr ü ḥaḳîr ve müznib ü pür-taḳşîr el-Ḥâcc Meḥemmed (N1 2a) [1] İbn-i⁷ Aḥmedü'l-Ubeydî el-Ḥaṭîb-i Câmî-i Şehremîni Ğaffâra'llâhu li ve'lî-vâlideyyi ve'l-cemî'i'l-mü'minîn ve'l-mü'minât bir müddet-i medidedür ki şükûfe-perverlikde cehd-i cehîd idüp ḥâlâbeyne'n-nâs perveriş bulan ezḥâr-ı gûn-â-gûn kimden zuhûr[5]itdi ve kimlerüñ eşeridür tefahḥuş-ı nâm ve sa'y u ihtimâmile ekşerine ittîlâ tamâm ḥaşıl itdüm. Pes çünkim bu 'ömr-i nâzenîni bu kadar eyyâm telef itdüm. Bârî selefdenmürûr iden ezḥâriyânüñ eşerleriyle, isimlerin cem' ü taḥrîridüp, (N2 2a) bir risâle terḳîm itdüm ki bu fenne meyli olan[10]ihvân-ı ḥâlîşü'l-cinân nazâr itdüklerinde her birini du'â-yıḥayr-ı

¹ bî-pâyân N1] bî-ğâye N2

² bî-nihâye N1] mâ-lâ-nihâye N2

³ çemenzâr-ı N1] gülzâr-ı N2

⁴ Kur'ân-ı Kerîm, Âl-i İmrân/110, "Siz, insanlar için çıkarılmış (seçilmiş) olan, ümmetin hayırlı kişileri oldunuz."

⁵ Hadîs-i Şerîf, (Beyhaki, el-Medhal, s. 162-3) "Benim ashabım yıldızlar gibidir, hangisine uysanız, hangisinin eteğinden yapışsanız, hangisinin izinden gitseniz, hidayet bulursunuz."

⁶ olmuşlardır N1] olmuşdur N2

⁷ İbn-i N1] bin N2

icâbet-eşer ile yâd ve rûhların bir Fâtihâ ile şâdideler. Ümîddir ki *ed-dâlu* ‘*ala*’l-*hayru kefâle*⁸ mışdâkıncabu ‘âciz ü günehkâr dahı hişsemend olup mağfiret-i Ğaffâr’a sezâvâr ola. İmdi târîh-ihicretü’n-nebî ‘aleyhi[15]’ş-şalât u selâmın H1110/M 1699⁹ târîhine gelincebu fenn erbâbından şahîb-i zer‘ ü mâlik-i tohm olanlardanve diyâr-ı âherden getirüp kendüden şüyü‘ bulduranlardanve âhîren zer‘ ittügi tohmlara bir tarîķile nâ’il olup kendüde çiçege gelmekle şahîb-nâm olanlardan **iki yüz [20] iki** kimesne bulunup, bunlaruñ¹⁰ dahı **toķsan yedisi** dâr-ı beķâyâ sefer idüp, el-yevm **yüz beş** neferi Allâhü’l-ĥamd¹¹ (N1 2b) [1]cây-ı selâmetde müstaķırrırlardur. Her biri ĥurûf-ı hecâ¹² üzere şöhretleriyle taştîr ü mâlik oldukları ezĥâr u ešmâr-ı ‘aliyyü’l-esmâ taĥrîr olup ve mezbûrından ‘aliyy-i vechi’l-mešrûĥ zuhûr iden ezĥârdan **yedi nev**¹³ **göl [5]**ve¹⁴**iki yüz kırķ toķuznev**¹⁵ **sâde zerrîn** ve **on bir**‘adedsâde **kehrübâ** ve **birķatmer kehrübâ** ve **birpolya** ve **beş**‘aded **šim** ve **birķatmer šim** ve **birBehrâm Beg šimi** ve **iki**‘adegnûr-**baĥş** ve **birsultânî deveboynı** ve **birķatmer biñlik** ve **dört yüz seksen bir** ‘adeglâle-i Rûmî [10]ve **yedi**‘adedsâde **mâ’î sünbül** ve **toķuz**‘adedsâde **beyâz sünbül** ve **bir**‘aded **yeşil sünbül** ve **iki**¹⁶**ķatmermâ’î sünbül** ve **birķatmer beyâz**¹⁷ **sünbül** ve **birķırmızı ķatmer sünbül** ve **altı** ‘adedagustos buĥûru ve **on dört**‘adedvaķt-i buĥûrî ve **yüz kırķ toķuz**Girid lâlesive **üç**‘aded **Ķudûs** ve **altı**¹⁸ [15] ‘adetzencebîl-i Ķâĝıd-ĥâne ve **bir**¹⁹**Ķâĝıd-ĥâne terfîlive otuz yedi**‘adedķaranfil ve **bir**²⁰**fülve bir**‘aded **šim-ťobve bir** ‘adedķarĥ-ı felek(N2 2b) ve **bir limon** ve **ikiemrûd** ve **ikinev**‘enâr²¹ve **birerik** ve **birķızılıķ** ve **birfindık** ve **iki**‘imâme-ikâdı ve **birkerre-nây** bunlardan²² mâ‘adâ mevcûd olan şükûfeleruñ [20] zuhûrı kimden idügi nâ-

⁸ “Bir hayra delâlet eden onu yapmış gibidir.”

⁹ bin yüz on N1] bin yüz N2

¹⁰ bunlaruñ N1] onlaruñ N2

¹¹ Allâhü’l-ĥamd N1]-N2

¹² ĥurûf-ı hecâ N1] ĥurûf-ı hecâ tertîbi N2

¹³ nev‘ N1] ‘aded N2

¹⁴ve N1]- N2

¹⁵ nev‘ N1] ‘aded N2

¹⁶ iki N1] iki ‘aded N2

¹⁷ bir ķatmer beyâz sünbül N1] bir beyâz ķatmer sünbül N2

¹⁸ altı N1] ve altı N2

¹⁹ bir N1] bir ‘aded N2

²⁰ bir N1] bir ‘aded N2

²¹ enâr N2] âtâr N1

²² bunlardan N1] bundan N2

ma‘lûm olup, pes ismi ve cismi²³ mevcûd olanları hâtime-i kitâbda derc ü beyân olundu. (N1 3a) [1] Allahü ’l-ḥamd ve ’l-minnet çünkim bu muhtaşarda aḥvâl-i ezhâr-ı şîḥḥiyeti üzere nakl olundu. Binâ ’en-‘ alâ-zâlik nâm u târîḥ olmak üzere bu kıt‘a inşâd olundu.

Ḳıṭ‘a

fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün

Ḥamdüli’l-lâh ki ey ‘Ubeydi-i zâr
 Luṭf-ı bî-hadd idüp [5]saña Ğaffâr
 Bir eşer iyledün ki bâ‘ iş olup
 Yâd olına bu deñlü merd-i bahâr
 Ḥayrıla yâd idüp bu aḥkarı da
 Naẓar iden bu tuḥfeye her-bâr
 Pes şürü‘ idicek didüm târîḥ
 Ola bu tuḥfemüz kim yâdgâr-ı kibâr²⁴
 Çün tamâm oldı târîḥ ile anuñ²⁵
 Virdüm ismin [10] Netâyicü’l-Ezhâr

FÎ-ḤARFÜ’L-ELÎF

Yigirmi iki nefer âdem olup on ikisi dâr-ı ‘âlem-i bâķî ve onı daḥı dünyâda bâķîdür.

Minhüm: ²⁶

Ebu ’s-su‘ûd Efendi ‘Aleyhi ’r-raḥme

Evvelâ şâḥib-i toḥm olup ḥâlâ eşeri mevcûd olanlarıñ²⁷ kadîmî sulṭânü ’l-müfessirîn, ḥakanü ’l-muḥakḳıķîn, muḳaddime-i ceyşü ’l-müte’âḥḥirîn fâşıl-ı [15] efâzıl-ı Rûm, Ḥazret-i Ebu’s-su‘ûd ‘imâdi’l-merḥûm, şâḥib-i toḥm²⁸ olup zamân-ı şîḥḥatlerinde üç ‘aded

²³ cismi N2] resmi N1

²⁴ “Ola bu tuḥfemüz kim yâdgâr-ı kibâr” şeklinde olan mısra vezne göre düzeltilerek yapıldı.

²⁵ anuñ târîḥ ile N1] târîḥ ile anuñ N2

²⁶ Minhüm başlığı N2’de de vardır.

²⁷ onlarıñ N1] onlarıñ biri ve N2

²⁸ şâḥib-i toḥm N1] şâḥib-i toḥm-ı zerrîn N2

zerrinleri²⁹ zühür idüp, biri “Şarı” kendü ismleriyle tesmiye itmişdür ve biri dağı aña müşābih “Ebu’s-su‘ūd Müşābihi” dirler ve biri dağı beyāzdur aña da “Ebu’s-su‘ūd [20] Beyāzi” dirler hālā üçü dağı mevcūddur. Vefātı 982 (M 1575) Cemāzīye’l-āhīrinüñ beşinci (N1 3b) [1] bāzār gicesi vāķi‘ olmuşdur.

Tārīḥ³⁰:

“Dir el açup du‘āya şāyi‘-i dā‘imī”

Tārīḥ:

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilātün fe‘ilün

“Moñla Ebu’s-su‘ūda ola maķām-ı cennet”

Diger tārīḥ:

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

Tārīḥ-i fevtini didüm ey‘İlmi gūş idüp

“Fetvā yolunda ‘adl ile oldı Ebu’s-su‘ūd” [5]

merķad-ı pür-enveri Hazret-i Ebī Eyyübī Enşārī’ dedür.

Ve minhüm:

İlyās-zāde ‘Aleyhi’r-raḥme

Fenn-i felāḥatde pür-hüner,³¹ toḥm-ı ezhārda aşlü’l-eşer, kūşe-güzīn-i (N2 3a) kanā‘at merḥūm İlyās-zāde ‘aleyhi’r-raḥme bunlar dağı toḥmdan iki ‘aded zerrīn ḥāşıl idüp biri ismleriyle mezkūr ve hālā İlyās-zāde demekle meşhūrdur.³² [10] Birişarı zerrīndir ve birine dağı “İplikli Şarı” dirler. 1034’de (M 1625) fevt olmaķ üzere menķūldür.

Tārīḥ-i fakīr:

Harf-i mücevher ile fevtine oldı tārīḥ

mef‘ülü fā‘ilātün mef‘ülü fā‘ilātün

²⁹ zerrinleri N1] zerrini N2

³⁰ Ubeydī tarafından tarih düşürülen mısra ve beyitler N2’de yer almamaktadır. Yer alanlar dipnot ile belirtilmiştir.

³¹ pür-hüner N1] pür-hüner ve N2

³² meşhūrdur N1] meşhūr ve N2

“Muḳārin ola Bārī Hızr ile İbn-i İlyās”

Ve minhüm:

Aḫmed Şūfī ‘Aleyhi ‘r-raḫme

Şāḫib-i tazarru‘ u i‘tizār, mā’il-i tezellül ü iftikār,³³ ḫālişü’l-fu’ād, rāsiḫü’l-[15] vedād, nazar-kerde-i hazret-i pīr merḫūm Aḫmed Şūfī *ḡaffarallāhu ‘ine’l-taḫşīr* bunlar Üskūdārī merḫūm Cennet Efendi Ḥazretlerinüñ birāderidür.³⁴ Pīr-i tarīk-i Ḥalvetī merḫūm ve maḡfūr Hüdāyī Maḫmūd Efendi Ḥazretleri³⁵ işāretiyle ki taşşīli **Revnaḳū’l-Ezhār** nām risālemüzde [20] mestūrdur. Zer‘-i toḫm idüp lākin ‘ömr-i vefā itmemekle faḳaṭ zamānlarında bir zerrīn³⁶ zuhūr idüp inde’l-ba‘z (N1 4a) [1] “**Dil-keş**” dimekle meşhūrdur. “**Lā’līn-ḳadeḫŞeker-reng**”**Mīr ‘Alī** yolunda bir çiçekdür ve lāle-i Rūmīde “**Turfanda**”, “**Şūfī Ḳabaḡı**” ve “**Dede Ḳabaḡı**” daḡı dirler bunuñ olmaḡ üzere şāyi‘dür. Bāḳī çiçege gelmiş şoḡānların [5] ba‘dehu vefāta merḫūm Şāliḫ Efendi ve Hekimbāşı ve Muḫarrem Usta ve inde’l-ba‘z Çorbacı iştirā ve beynlerinde taḫşīm idüp, mezbūrlardan zuhūr iden çiçekler ol şoḡānlardan olmaḡ üzere şāyi‘dür. Vallāhu ‘ālem-i taḫḳīḳü’l-ḫāl 1070 (M 1660) senesinde fevt [10] olmaḡ üzere menḳūldür.

Tārīḫ-i faḳīr:

“Şefā‘at iyle Meḫemmed Aḫmed Dede”

Ve minhüm:

İbrāḫīm Ḥān-zāde Meḫemmed Beg ‘Aleyhi ‘r-raḫme

Sa‘ādet-me’āb, semāḫat-nişāb, mü’essis-i de‘ā’im-i ḫayrāt, müşeyyid-i ḳuvā’im-i merrāt kābiren-‘an-kābir³⁷, şāḫib-i neşeb-i tāhir, mālik-i toḫm-ı zerrīn ü lāle-i Rūm a‘nī

³³ iftikār N2] iftikā N1

³⁴ biraderidür N1] biraderleridür N2

³⁵ ḫazretleri N1] ḫazretlerinüñ N2

³⁶ zerrīn N1] zerrīni N2

³⁷ kābiren-‘an-kābir N1]-N2

İbrāhīm³⁸ Hân-zāde Mehemmed [15] Beg el-merhūm bunlar dağı şāhib-i tohm olup zamān-ı şihhatlerinde³⁹ “Gülşen-ārā” nām şarı (N2 3b) zerrīn ve “Gül-reng-i Müsellem” ve “Gül-reng-i Hân-zāde” ve “Hân-zāde⁴⁰ Kırlangıcı” nām üç ‘aded lālesi zuhūr itmişdür lākin⁴¹ merhūm Keresteci ‘Alī Çelebi tohmılarından gelmişdür. Kendüleri [20] zer‘ itdüğü tohmıdan hayatlarında “Müsteşnā” ve “Gül-endām” ve “Gül-günī” ve “Zamānī Kabak” ve “Dede Mori” ve “Noḥūdī”(N1 4b) [1] nām altı ‘aded lāleleri⁴² vardır ve “Tıgılı Polya” nām bir polyası vardır⁴³ ve Ağustos buḥūrı ibtidā bunların bağçesinde zuhūr itmişdür. Tohm-ı mezbūr ‘Alī Çelebi’nüñdür. 1081 (M 1671)⁴⁴ senesinde vefāt itmişlerdür. Kabri [5] Eyyübī Enşārī’de türbelerindedür.

Tārīḫ-i fakīr:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün

“Evvelā Hân-zāde Meḥmed Beg’e cā şahn-ı⁴⁵ cinān”

Ve minhūm:

İbrāhīm Hân-zāde ‘Alī Beg

Sütüde-zāt, ḥamīde-şifāt, mecmā‘-ı ma‘ārif,⁴⁶ menbā‘-ı ‘avāṭif,⁴⁷ kıdve-i mīrān, vācibü’l-ikrām, ‘umde-i⁴⁸ müşīrān-ı zū’l-iḥtirām, nā’il-i şükūfehā, nādirü’l-vücūd a‘nī [10] İbrāhīm Hân-zāde Beg⁴⁹ ‘ammerehū’l-Vedūd a‘nī⁵⁰ merhūm-ı merḳūmuñ birāder-i kih-ter-i sa‘d-aḥterleri olup “Cinān-ārā” nām zerrīn bunlardan⁵¹ zuhūr itmişdür. İsm Tezkireci Efendi’nüñdür, tohm Mehemmed Beg’üñdür ve “Burunlı Gül-reng” nām-ı diğeri “Gül-

³⁸ İbrāhīm Hân-zāde Mehemmed Beg el-merhūm N1] İbrahim Hân-zāde el-merhūm N2

³⁹ zamān-ı şihhatlerinde N1] zamānlarında N2

⁴⁰ Hân-zāde N1] Hākan-zāde N2

⁴¹ lākin N1] lākin bunlar N2

⁴² lāleleri vardır N1] lāleleri N2

⁴³ “Tıgılı Polya” nām bir polyası vardır N1] “Tıgılı Polya” nām polya zuhūr itmişdür N2

⁴⁴ 1081 N1] 1080 N2

⁴⁵ N1’de “şahn-ı” şeklinde yanlış yazılmıştır.

⁴⁶ mecmā‘-ı ma‘ārif, menbā‘-ı ‘avāṭif N1] mecmā‘-ı ma‘ārif ü ‘irfan ve menbā‘-ı ‘avāṭif N2

⁴⁷ menbā‘-ı ‘avāṭif, kıdve-i mīrān, vācibü’l-ikrām N1] menbā‘-ı ‘avāṭif u iḥsān, ‘umde-i mīrān ve aḥbābü’l-ikrām N2

⁴⁸ kıdve-i mīrān N1] kıdve-i müşīrān N2

⁴⁹ İbrāhīm Hân-zāde Beg N1] İbrāhīm Hân-zāde ‘Alī Beg N2

⁵⁰ ‘anī N1]-N2

⁵¹ bunlarda N1] bunlardan N2

reng-i Müsellem” nām Girid ve “**Fül-i bahrî**” bunlardan şâyî’dür ve [15] ecnās u zer’e ğāyet mā’illerdür.

Ve minhüm:

Altıbarmaq İbrāhīm Efendi ‘Aleyhi ’r-raḥme

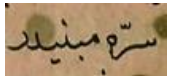
Efdālü ’l-fuzālā ’ü ’l-müteḥabbirīn, a’lemü ’l-’ulemā ’ü ’l-ve ’l-müteşerri’īn, erbāb-ı ma’ārifüñ sa’ādetmendi merḥūm Altıbarmaq İbrāhīm Efendi bunlar daḥişāḥib-i toḥm-ı zerrīn olup ḥayātlarında “**Engüşt-nümā**” nām zerrīn zuhūr itmişdür. [20] 1084 (M 1674) Cumāde ’l-ülāsında fevt olmışdur. Murād Paşa Cāmi’i’nde medfūndur.

(N1 5a) **Zekî**:⁵²

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

[1] Altıbarmaq didi ey oğlum **Zekî** tarīḥidür

“Geçdi İbrāhīm Efendi okuya el-Fātiḥā”

Ve minhüm:

Aşçı Hüseyn Aleyhi ’r-raḥme

Ṭabbāḥ-ı ‘imāret-i Eyyūb Enşārī Aşçı Hüseyn ‘aleyhi ’r-raḥmeti ’l-Bārī, yek-pāre “**Al-ı Kağıd-ḥāne**”yi bulup bisyār yādigār [5]itmişdür. (N2 4a) 1093 (M 1682) Ramazān’ınuñ üçinde fevt olmışdur.

Tārīḥ-i fakir:

“Me’menüñ Aşçı Hüseyn ola cennethā”

⁵² Zekî’nin beyti yalnız N1’de vardır.

Ve minhüm:

Eyyüb Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

Qıdve-i küttâb-ı Yeñiçeriyân-ı Dergâh-ı ‘Âlî merḥûm Eyyüb Efendi ‘aleyhi’r-raḥmeti’l- ‘aliyyi’l-a‘lâ “**Mâh-ı Tâbân**” nâm şarı zerrîn bunlardan nümâyândur. [10] 1095 (M 1684) târiḥinde terk-i cihân itmişdür.

Li-mü’ellifihi:

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Qaldırup iki elüñ iyle du‘â di târiḥ

“Cennet-i ‘adn ide Allah Eyüb Efendi yirin”

Ve minhüm:

Aḥmed Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

‘Âlî-ṭabî‘at, müstaḳîm-fikret, mecma‘-ârâ-yı zırafâ, ḥâtır-nevâz u zî-seḥâ, şâḥib-i toḥm-ı lâle vü zerrîn Qâsımpaşalı⁵³ Aḥmed Efendi⁵⁴[15] ilâ rahmeti’l-Mu‘în “**Aḥmedî**” demekle meşhûr la‘lîn-ḳadeḥ, “**Turfanda**” şarı zerrîn ve “**Cihân-dâr Süleymânî**” nâm şarı zerrîn toḥmından ḥayâtlarında zuhûr itmişdür ve ba‘dehu vefâta Rûmî toḥmından bir güzide lâle zuhûr idüp, ḥâlâ beyne’l-enâm “**Aḥmedî**” demekle meşhûr lâle [20] dır ki ferzend-i ercümendi el-Hâc Ḥalîl Ağa ri‘âyet-i ḥâtır-ı pederi sıyâneten yine pederleri ismiyle tesmiye idüp (N1 5b) [1] aḥbâbına bezl itmişdür ancak bir laṭîf ve naḳş-ı buḳalemün lâledür. 1095 (M 1684) târiḥinde fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

müfte‘ ilün mefâ‘ ilün müfte‘ ilün mefâ‘ ilün

Da ile gitdi böyle târiḥ didüm bu mışra‘ı

“Qondı nihâl-i raḥmete bülbul-i cân-ı Aḥmedî”

⁵³ Aḥmed N1] merḥûm Aḥmed N2

⁵⁴ Efendi N1] Efendi el-muḥtâc N2

[5]Ve minhüm:

İmām-zāde Meḥemmed Çelebi

Mürebbi-i şuffe-i Şehriyārī, müzekkī-i ezhār-ı cihāndārī, ṭālib-i vişāl-i çār-ebrüyān, ‘āşık-ı cemāl-i ḥüb-rüyān, ṭarīk-i eṣmār u ezhāruñ pīr ü serdārı a‘nī İmām-zāde Meḥemmed Efendi-i Üsküdārī bunlaruñ lāle-i Rūmīye meyli ziyāde olmağla şāhib-i [10]toḥm ve ḥaylī eşere mālīkdür. 1105 (M 1694) tārīḥinde bir elmāsī lālesi zuhūr idüp, faḳīr “**Ferīd-i Cihān**” tesmiye itmişdür ve “**Mīrū’l-Ezhār**” nām bir lālesi⁵⁵ vardır. İsm kendünüñdür ve “**Evreng-zīb**” ism faḳirüñdür. Vech-i tesmiye oldur ki⁵⁶ lāle-i mezbūrı seyr ve ism [15] ḳonmak murād olunduğda size bir ġarīb aḳçe göstereyim diyü bir şāhī arz iyledigi sikkesi:

Beyt:

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Cülüs-ı meymenet me‘ nūs-ı ḍarb-ı pūr-ı ‘ālem-gīr

Cihān sāzed ço bedr-i māh Evreng-zīb-i(N2 4b) ‘ālem-gīr⁵⁷

Pes⁵⁸ bu münāsebetle ismi “**Evreng-zīb**” oldu ve⁵⁹ [20]biri de “**Ḥudā-dād**”, biri de “**Şolāḳ-zāde Pesendī**”, biri de “**Yeşil Melek**”, ismi Eyyübī Ḥādım ‘Alī Ağa’nuñdur.⁶⁰(N1 6a) [1] Biri de “**Ḳavs-i İlāhī**”

Beyt-i⁶¹ Füyūzī ‘Oşmān Efendi :

mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ülün

Ḥodā ez bāğ-ı mahz-i fażl-i ḥod dād

Be mā⁶² lāle ki ān ber comle şāhī

⁵⁵ nām bir lālesi N1] nām lāle N2

⁵⁶ tesmiye oldur ki N1] tesmiye ki N2

⁵⁷ “Ālemgīr’in oğlunun o uğurlu tahta geçmesiyle Evreng-zīb Ālemgīr dünyayı döndürdü dolunaya.”

⁵⁸ pes bu N1] bu N2

⁵⁹ oldu ve N1] oldu N2

⁶⁰ Ḥādım ‘Alī Ağa’nuñdur N1] Ḥādım ‘Alī Ağa merḥūmuñdur N2

⁶¹ Şiir beyit değıl kıtadır.

Çü mănend-i kemān-ı Rüstem-āyed

Begūyem nām-ı u Kav̄s-ı İlāhī⁶³

Biri de “Bülend-elmāsī” ve 1109’da (M 1698) bir lālesi daḥı [5] gelüp, faḳīr “Rū-yı ‘Arūs” ism ḳodum.⁶⁴ Hāşılū ’l-yevm ṭoḳuz ‘aded lāleye nā’ildür.

Ve minhüm:

İbrāhīm Beg Eyyübī

Şāf-dil ü ğarīb-āşinā, emekdār-ı devlet-serā[y], şāhib-i toḥm-ı zerrīn ü lāle Eyyübī İbrāhīm Beg İbnü ’l-‘amm Davūd Paşa-zāde yedi ‘aded zerrīni vardur. Biri ğāyet şarı ve la‘līn-ḳadeḥ ve [10] biri ğāyet şarı zerrin-ḳadeḥ bunları kendüye nisbet idüp, “Edhemī La‘līn” ü “Edhemī Süleymānī”⁶⁵ tesmiye itmişdür ve biri daḥı rengin yüksek-ḳadeḥdür. Biri “Nebātī Süleymānī” şülpik çiçekdür. Nām-ı dīġer “Süst-mā’ī” ism faḳīrūndür ve yüz ṭoḳuzda[15] “Sa‘ādet-nişīn” zerrin-ḳadeḥ ve “Nihān-ḳadeḥ” la‘līn-ḳadeḥ ve “Süheyl-i İbrāhīmī” ve “Ziya-baḥş” ğāyet keskin şarı ve la‘līn-ḳadeḥ çiçekdür. İsm̄leri faḳīrūndür ve üç ‘aded Rūmī toḥm yetiştirmişdür. Turfanda “Al Ḳırlangıc” ve turfanda “Gül-reng-i İbrāhīm Beg” ve “Cihān-sūz” ki[20] ism faḳīrūndür.

Ve minhüm:

İbrāhīm Beg Bektaşī

Maḥlaş-ı bā-vefā, şādık u bī-riyā, şāhib-i lāle-i Rūmī vü memdūḥü ’l-enām (N1 6b) [1] Bektaşī İbrāhīm Beg-zāde el-eyyām altı ‘aded Rūmī lālesi zuhūr itmişdür. “Müsellem-i ‘Ālem” bir turuncı lāledür ve “Ser-efrāz” ism Tezkireci Efendi’nündür. “Gül-i Mey-nüş”,

⁶² bima lāle ki N1] bima an lale ki ber N2

⁶³ “Tanrı kendi fazilet bahçesinden verdi

Bize her çiçeğin şahı olan lāleyi”

Rüstem’in yayı gibi gelir

Ona veririm İlāhî yayı gibi gelir.”

⁶⁴ ism ḳodum N1] diyü tesmiye itmişdür N2

⁶⁵ tesmiye N1] diyü tesmiye N2

“İzār-ı Yusūf”, “Dil-āviz-iŞarābī”, “İbret-nümā” [5] ismler⁶⁶ Zekî Efendi’nüñdür. Aşl-ı toħm-ı mezbūrî Baraķ Müezzīn’üñ olup⁶⁷ ancaķ çiçek bunda gelmekle (N2 5a) mezbūrdan şāyi’ dūr.

Ve minhüm

İksirci Aħmed Çelebi ‘Aleyhi ’r-raħme

Zümre-i şükūfeciyānuñ şāhib-talebi, merħūm Mismārî Aħmed Çelebi, şāhib-i toħm-ı lāle-i Rūmî olup hālā “Mümtāz-ı ‘Ālem” demekle imtiyāz[10] bulan ve “Şeb-reng” bunuñdur. 1109’da (M 1698) vefat itmişdür.⁶⁸

Tārīḫ-i fakīr:

fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

“Aħmed ola ‘azīm-i ħuld-ı berīn”

Ve minhüm:

Uzun Aħmed ‘Aleyhi ’r-raħme⁶⁹

Şükūfe-perver ü fūrūht-pīşe, merħūm Uzun Aħmed-i bî-endişe “Kātmer Kehrübā” bunuñ olmak üzeredür. 1101’de⁷⁰ (M 1690) fevt olmuşdur.

Tārīḫ-i fakīr:

“Muhammed Uzun Aħmed’e [15] ide şefā‘ at”

⁶⁶ ismler N1] ismleri N2

⁶⁷ Mü ‘ezzin’üñ N1] Mü ‘ezzin’üñdür N2

⁶⁸ Yüz toķuzda vefāt itmişdür N2] Yüz toķuzda N1

⁶⁹ Başlık N2’de vardır, N1’de yazılmamıştır.

⁷⁰ bin yüz bir N1] bin toķsan bir N2

Ve minhüm:

Uzun Süleymân

Şâhib-i ticâret-i ezhâr u eşmâr, Uzun Süleymân Çelebi-zâde'ü'l-âşâr dört 'aded lâlesi vardır. “**Meknûn**” nâm bir al Rûmî lâlesi vardır, ism Tezkireci Efendi'nüñdür. “**Hayâtü'l-Ḳulûb**” nâm⁷¹ lâle ism⁷² Velî Efendi'nüñdür. “**Sultân-ı Cihân**” [20] ve “**Al Ḳırlangıc**” ism kendinüñdür ve 1108'de(M 1697) bir gâyet güzîde beyâz katmer sünbülü⁷³ zuhûr itmîşdür. “**Pür-tâb**”(N1 7a) [1] tesmiye olunmuşdur. İsm Şâķıb Çelebi'nüñdür.

Târîḫ-i faķîr:⁷⁴

fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

Biri geldi göricek didi anuñ târiḫin

“Açılınca didiler ismüke ola **Pür-tâb**”

Ba' de hazâ⁷⁵ İsmâ'îl Efendi'nüñ ḥazînedârı olmışdur. On altı başlı bî-naẓîr [5] sünböldür.

Ve minhüm:

İsmâ'îl Efendi

Zübde-i ḥâcegân-ı Yeñiçeriyân-ı Dergâh-ı 'Âlî, kıdve-i kâtibân-ı defâtîr-i divânî, mâlik-i şükûfehâ vü ravza-i dil-güşâ, a' nî cenâb-ı İsmâ'îl EfendiYeñiçeri Efendisi sâbıķa “**La' l-pâre**” ve “**İsmâ'îl Efendi Ebrîsi**” nâm iki 'aded Girid bunlardan [10] bedîddür.⁷⁶

⁷¹ nâm N1] nâm bir N2

⁷² Velî N1] Eyyübî Velî N2

⁷³ sünbülü N1] sünbül N2

⁷⁴ târiḫ-i faķîr N1] li-mü'ellifihi N2

⁷⁵ Ba' de hazâ N1] ba' dehu N2

⁷⁶ bedîddür N1] şâyî' dür N2

Veminhüm:

İsmâ'îl Efendi Ser-Ḥalîfe-i Yeniçeriyân

Kıdv-e-i kâtibân-ı dergâh-ı ‘âlî, şıdk u şadâkatde velî, muḥibb-i fuḳarâ vü dervîşân, kerem ü luṭf ile zî-şân, ḥüsn-i mu‘âmele ile meşhûr, nuṭk-ı mukâleme ile mezḳûr, dervîş-nihâd ve ser-ḥalîfe-i kâtibân-ı Yeniçeriyân Ḥazret-i İsmâ'îl Efendi kâm-rân [15]‘izz ü sa‘âdetle ḥadîkâlarında güzîde mîveler⁷⁷ ve bisyâr lâleler cem‘idüp ve bundan mâ‘adâ⁷⁸ ta‘b-ı laṭîfleri zer‘-i büzûr-ı⁷⁹(N2 5b) ezhâr semtine iḳbâl itmeyüp, ancak bunlar ile iktifâ itmişlerdür lâkin bundan izdiyâd lâle-i Girid’de “**Gül-i Şâd-âb**” ism Himmet-zâde Efendi’nündür⁸⁰. [20] Sâbıḳâ nâ-bûd ve nâ-peydâ olmuştur ve biri dahı “**Ḥoş-bûy**” ism kendülerinündür, hâlâ mevcûddur. (N1 7b) [1] Bu iki ‘aded Girid bunlardan bedîddür.⁸¹

Ve minhüm:

Aḥmed Çavuş Ketḥüdâ-i Pîr-zâde

Târik-i devlet-i dünyâ, sâlik-i rif‘at-i ‘uḳbâ, şâḥib-i ‘uzlet, mâlik-i cem‘iyyet, zî-ser-güzeşt-i seyyâḥ-ı deşt, kâşif-i umûr-ı ezhâr ve şâḥib-i hûş nitekim sinnde [5] vardır. Bu âgûş-der-âgûş perverde-i ‘andelîb ve bisyâr-ı güzîde kuş Ketḥüdâ Pîrî-zâde Aḥmed Çavuş⁸² taḳbî‘âtleri güşâde bulınup⁸³ ba‘zan aḥbâb-ı ezhâriyânun çiçeklerine ism vaż‘ idüp bâ-ḥuşuş kim “**Âşub-ı Cihân**” ismi anlarun⁸⁴ olup, şaldı cihâna fitne, [10]velvele virdi ‘âleme mezbûr çiçek⁸⁵ ḥadden bîrûn ṭalibleri olup nâleleri âfâkı tûṭup dirler ki: “Âşub-ı cihânam niçe bir hicre giryân olalum, luṭf-ı vaşluña irgör bizi ḥandân olalum.” Lâkin bundan aḳdem toḥma iḳbâlleri bulunmayup şimdi iddi‘â iderler ki: [15] “İnşa‘ü’l-Mevlâ sene-i atıyyede size toḥmlarımızdan lâle-i Rûmî seyr itdirirüz.” El-ḥâletü hazihi mevcûd-ı bi’l-aşl

⁷⁷ mîveler N1] mîve N2

⁷⁸ ta‘b-ı laṭîfleri mâ‘adâ N1] aḳdem ḳalb-i şerifleri N2

⁷⁹ ta‘b-ı laṭîfleri zer‘-i büzûr-ı N1] ḳalb-i şerifleri toḥm-ı büzûr-ı N2

⁸⁰ Himmet-zâde Efendi’nündür N1] Himmet Efendi-zâdenündür N2

⁸¹ bedîddür N1] şâyi‘dür N2

⁸² Çavuş N1] Çavuş dahı N2

⁸³ bulınup N1] olup N2

⁸⁴ anlarun olup N1] bunlaründür N2

⁸⁵ çiçekN1] çiçegün N2

“**Sultān-ı Cihān-ı Aḥmed Çavuş**” diyü bir lāle kendülerüñden menķıldur⁸⁶ ve bundan aķdem ismi daḡı “**Şıbķat**”dur.

Ve minhüm:

Eyyüb Efendi-zāde ‘Aleyhi ’r-raḥme

Şāḥib-i rāy-ı şā‘ib, mālīk-i [20]fīkr-i şāķıb, aḥsenü’l-ḡulķ ve’l-maķāl, atıyebü’l-fī‘l ve’l-ḡışāl, sāḥib-i Girid u toḡm-ı lālehā Eyyüb Efendi-(N1 8a) [1] zāde merḡūm Ḥüseyn⁸⁷ üç ‘aded toḡm-ı lālesi vardır. “**Beşli Şarı Kırlangıç**”⁸⁸ ve “**BeyāzDürr-i Yetīm**” ve “**Beyāz Turfanda**”, “**Dürr-i Yektā**” ve “**Nāfe-i Dil-dār**” nām Girid bunlardan şāyi‘dür. (N2 6a) 1105’de (M 1694) vefāt itmişdür. [5]

Tārīḡ-i fakīr:

müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün müstef’ ilün

“Eyyüb Efendi-zādenüñ rūḡına diñ ve‘l-Fātiḡā”

Ve minhüm:

İbrāḡim Paşa-zāde ‘Aleyhi ’r-raḥme

Qıdve-i erbābü’l-ķalem, ‘umde-i aşḡābü’r-raķam⁸⁹, mīr-i ibn-i mīr ma‘rūfū’l-müşīr, lebīb-i kāmīl, reşīd ü ‘ākīl, būstān-ı ma‘ārif, sebzezār-ı leṡā’if a‘nī Meḡmmed Beg İbn-i İbrāḡim Paşa[10] ‘aleyhi’r-raḡme ve’l-maḡfīret-i mine’l-Mevlā bunlar daḡı zümre-i şükūfe-perverāndan olup, lāle-i Girid’de “**PīrūzeŞarı**” ve “**SatıḡKırmızı**” ism Şubaşı İbrāḡim Aḡa’nuñdur. “**Sultānī Gül-gūnī**”⁹⁰ve “**Al Toḡmlı**” nām-ı diḡer “**Nāzende-ebri**” ism kendinüñdür. “**Unķūdi**” dāmen-pūş etegi ile örtüp[15] ḡalķdan⁹¹ şaķıñduḡundan “**Dāmen-pūş**” ism⁹² ķonmışdür. “**Şems-i Hāledār**” nām-ı diḡer “**Ebr-i Muḡayyeli**”, “**Şūrīde**”vü

⁸⁶ menķıldür N1] beyāñdur N2

⁸⁷ ḤüseynN1] Ḥüseyn Aḡa N2

⁸⁸ kırlangıç N1] ķabak N2

⁸⁹ aşḡābü’r-raķam N1] aşḡābü’l-ķalem N2

⁹⁰ N2’de ayrıca “Ser-efrāz” ve “Zencireli” adlı çiçekleri yetiştirdiḡi belirtilir.

⁹¹ ḡalķdan N1]-N2

⁹² ism ķonmışdür N1] ķonmışdür N2

“Sürh-feşân” mezbûr ismler kendünündür. “Semen-sâ”, beyâz “Çemenzâr” nâm-ı dîger “Küleḥ” bu on üç ‘aded Girid bunlardan bedîddür.⁹³ 1101’de (M 1690) fevt[20] olmışdur.

Tārîḥ-i fakîr:

Biri gelüp ‘Ubeydî fevtine didi tārîḥ

“Meḥammed Beg mekânun cennet-i Firdevs ola”

(N1 8b) [1] Üsküdâr’da Maḳtûl Kâra Muṣṭafapaşa mezârlığında medfûndur.

Ve minhüm:

Anbarcı-zâde Aḥmed Çelebi

Üstâd u pîr-i perverde, Küçük Süleymân-ı pāk-ı güzîde, fenn-i cerrâhlıkda üstâd-ı cihân, ilm-i ṭabâbetde Felâṭûn-ı⁹⁴ zamân, mecma‘-ı erbâb-ı ma‘ârif⁹⁵, [5] şem‘-i bezm-i aşḥâb-ı leṭâ’if, Anbarcı-zâde Aḥmed Çelebi’dür.⁹⁶

“Sâkin-i der-i Altımermer ‘ömrin uzun ide Bâri murâdın müyesser .”⁹⁷

Bunlar Anbarcı Meḥammed Çelebi’nün⁹⁸ ferzend-i ercümendi olduğı mübeyyendür. 1104⁹⁹ (M 1693) Muḥarrem’inün yigirmi beşinci çehâr-şenbe günü fevt olmışdur.¹⁰⁰[10]

Tārîḥ-i vefât-ı pederişü’l-fakîr:

mef‘ülü mefâ‘îlün mef‘ülü mefâ‘îlün

Gitdi biri yârândan fevtine didüm tārîḥ

“Anbarcı Meḥammed Çelebi mekânun ola cennetü’l-Me’vâ”

⁹³ bedîddür N1] şâyi’dür N2

⁹⁴ Felâṭûn-ı N1] Loḳmân-ı N2

⁹⁵ mecma‘-ı erbâb-ı ma‘ârif, şem‘-i bezm-i aşḥâb-ı leṭâ’if N1] erbâb-ı ma‘ârifün mecma‘ u mekânı, ḥaṭır-nevâz u yârân-ı şafânun ḥoş-suḥanı N2

⁹⁶ Çelebi Sâni’dür N1] Çelebi’dür N2

⁹⁷ Sâkin-i der-i Altımermer N1] Der-i sâkin-i Altımermer N2

⁹⁸ Meḥammed Çelebi’nün ferzend-i ercümendi N1] Meḥammed Çelebi pederi N2

⁹⁹ 1104 N1] 1104 senesi N2

¹⁰⁰ fevt olmışdur N1] vefât itmişdür N2

“AnbarcıSünbülü¹⁰¹” bunların olmak üzeredür mesmû‘dur. Bir çivid mâ’isi gayet güzide sünbül olmak üzere menkûldur¹⁰² ancak ‘aşrımızda¹⁰³ olmayup manzûrımız degüldür ve [15]kendülerinüñ dağı lisânından¹⁰⁴ mesmû‘dur ki yedlerinde bir mor (N2 6b) karanfilleri vardır ve¹⁰⁵ hâliyâ mevcûddur.

Ve minhüm:

Birâder-i İmâm Çivi-zâde Aḥmed Çelebi

Şâhib-i tedebbür-i nidâ, mâlik-i tefekkür-i bey‘[ü]şirâ, a‘yân-ı h‘âcegânüñ¹⁰⁶ mergûbı, erkân-ı tüccârüñ maḥbûbı, zer-i kūyuñ meydân-ı cihân[ı], ḥâṭır-nevâz-ı yârân u ihvân, kâbil-i meşâḥât,[20] kâ‘il-i¹⁰⁷ mükâmelât birâder-i İmâm Çivi-zâde Meḥemmed Efendi ‘anî Kâmeti Altun Aḥmed Çelebi¹⁰⁸ bunlar dağı şükûfe-fürûşân-ı (N1 9a) [1] selefden olmak üzere sene 1109’da (M 1698) lâle-i Rûmî’de “Mülûkî” toḥmı iddi‘âsıyla altı ğuruşa birin fûrûḥt idüp be-minne Te‘âlâ sene-i atıyyede zer‘-i perver-i ezhâra ‘azîmet itdüğü ecilden silk-i [5]taḥrîre keşide olundu. Ḥâṭır-ı aḥbâb-ı mürüvvet-pîşeye ri‘âyet olmuştur.

ve’l elif-lâ.

ḤARFÜ’L-BE

On iki neferdür. Altısı aşıldâr-ı bekâ ve altısı sâkin-i diyâr-ı fenâdur.

¹⁰¹ Anbarcı sünbülü N1] meşhûr olan Anbarcı sünbülü N2

¹⁰² menkûldur N1] menkûl iderler N2

¹⁰³ olmayup manzûrımız degüldür N1] manzûrımız olmamışdur N2

¹⁰⁴ lisânından N1] lisânlarından N2

¹⁰⁵ ve N1] - N2

¹⁰⁶ ḥ‘âcegânüñ mergûbı N1] ḥ‘âcegân mergûbı N2

¹⁰⁷ kâ‘il-i N1] mâ‘il-i N2

¹⁰⁸ Çelebi N1] Çelebi dirler N2

Ve minhüm:

Behrām Beg ‘Aleyhi’r-raḥme

Bārgāh-ı riyāsetde emīr ve pāygāh-ı kiyāsetde müşīr, güzīde-i ezhāriyan-ı [10]kādīm merḥūm Behrām Beg ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-raḥme¹⁰⁹ meşhūr-ı enām olan “**Behrām Beg Sīmi**”¹¹⁰bunlardan şāyi‘dür ki vilāyet-i Bosna’dan getirüp perverde itmişdür. Sultān Süleymān ‘ahdinde ‘azīm-dār-ı bekā olmışdur.

Tārīḥ-i fakir:

Bir vecche toḥmın ile oldı bu tārīḥ

[15] “Behrām Beg menzilin cennet eyleye İlāh”

Ve minhüm:

Bostān-zāde ‘Aleyhi’r-raḥme

A‘lemü’l-‘ulemā’il-kirām, efdālü’l-fuzālā’i’l-‘izām, şā‘ir-i māhir, cerīde-i mefāhir-i ‘āli-mikdār ve şāhib-iḳtidār merḥūm Bostān-zāde Meḥemmed Efendi ilā raḥmeti’l-Ġaffār şāhib-i toḥm olup iki ‘aded zerrīni vardur. “**Cihāndār [20] Süleymānī**” ve “**Bostān-zādeSüleymānīsi**” demekle meşhūrdur. 1106 (M 1695) Şa‘bān’nuñ yigirmi dördünci günü fevt (N1 9b) [1] olmışdur.

Tārīḥ:

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Seyl-i eşkin aḳıdup Sa‘dī didi tārīḥini

“Vah Būstān-ı ‘ilm buldı bu ‘ālemde fenā”

Ve minhüm:

Bāḳī-zāde Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

Melīḥü’l-beyān, fasīḥü’l-lisān, ‘ilm ü ‘irfānla ma‘mūr, faẓl u iḥsān ile meşhūr, māhir-i şi‘r ü inşā, [5] mālīk-i toḥm-ı zībā merḥūm Meḥemmed Efendi Bāḳī- (N2 7a) zāde

¹⁰⁹ ‘aleyhi’r-raḥmeti’r-raḥme N1] ‘aleyhi’r-raḥmeti’r-raḥīm N2

¹¹⁰ Behrām Beg Sīmi N1] Sīm-i Behrām Beg N2

eş-şehîr be-Faşıhî ‘aleyhi’s-sa‘âde. “**Bâkî-zâde Süleymânisi**” nâm zerrîn bunların¹¹¹ olmak üzere meşhûrdur. 1039 (M 1630) Şevvâl’inde vefât itmişdür.

Târîh:

fâ‘ ilātün fâ‘ ilātün fâ‘ ilātün fâ‘ ilün

Biri gelüp fevtine târîh için didi hemîn

“Bâkî-[10]zâde rûhı için diyelüm el-Fâtihâ”

Ve minhüm:

Pîş-ğadem ‘Aleyhi’r-rağme

‘Umde-i şulehâ-yı evvelü’r-riyâzât, zübde-i fuğarâ-yı zü’s-sa‘âdât, şâhib-hişâl-i hamîde ve meskenet-şi‘âr ve ahsenü’l-hulûk, mazhar-ı tecellî-i envâr¹¹², Pîş-ğadem-i Hânğah-ı Koca Muştâfâpaşa merhûm Yûsuf Efendi ‘aleyhi’r-rağme mine’l-Mevlâ.¹¹³ Bunlar[15] dahı semt-i şükûfeye mâ’il olup be-luğf-ı Hudâ toğmından bir güzide sünbüle nâ‘il olmışdur.¹¹⁴ Hâlâ “**Merdüm**” nâmıyla mezkûrdur.

‘Âlî:

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

Çatı nâzik dūrür sünbüller içre yokdur akrânı

‘Aceb yiründe dimiş seyr idüp **Merdüm** diyen anı.

Ve “**Çırmızı Buğur**” bu diyârda ibtidâ bunlarda nümûdâr¹¹⁵ olmışdur.[20] 1063’de (M 1653) fevt olmışdur.

¹¹¹ bunların N1] bunların toğmından N2

¹¹² mazhar-ı tecellî-i envâr N1]-N2

¹¹³ ‘aleyhi’r-rağme mine’l-Mevlâ N1] ‘aleyhi’r-rağme N2

¹¹⁴ olmışdur N1] olmışdur ki N2

¹¹⁵ nümûdâr N1] bedîdâr N2

Tārīḫ-i fakīr:**fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün**

Gitdi biri tārīḫ-i fevtin didüm

“Ola cā-yı Yūsuf Efendi(N1 10a) [1] behişt”

Ve minhüm:**Boşnaḳ ‘Aleyhi ’r-raḥme**

Kār-āzmūde-i şükūfe-perverān Ḳāsımpaşalı Boşnaḳ Maḥmūd ilā raḥmeti ’l-Mennān dört ‘aded zerrīni vardur. Biri “**Boşnaḳ Süleymānisi**”:

Cemālī:**me‘ fāilünme‘ fāilünfe‘ ülün**

Naẓar it buña da ey yüzi māhum

Budur **Boşnaḳ** [5] **Süleymānisi** şāhum

ve “**Boşnaḳ-ı Şānī**” ve “**Boşnaḳ Beyāzī**”, “**Maḥmūdī La‘līn**”. Dört ‘aded lāle-i Rūmisi¹¹⁶ vardur. “**Meh-i Nev**”, ism Siyāhī’nüñdür. “**Kebīr Al**”, “**Şaḡīr Al**”, “**Siyeh**”. 1093’de (M 1682) fevt olmışdur.

Tārīḫ-i fakīr:

Birisi gelüp didi fevtinün tārīḫini

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün

[10] “Yā İlāhī cennet ola Bosnevī Maḥmūd ḳabri”

¹¹⁶ lāle-i Rūmisi N1] Rūmī lālesi N2

Ve minhüm:

Balıkcı Safer ‘Aleyhi’r-raḥme

Zümre-i şükūfeciyānuñ şalāḥkārı merhūm Balıkcı Şafer’dür. Eyyūb Enşārī üç ‘aded **Kağıd-ḥāne lālesi** bulup ḡāyet-i i‘tibārından ḥayātlarında¹¹⁷ kimseye virmeyüp, ba‘dehu vefāta¹¹⁸ metrūkātinden [15] aldılar. “**Ḳatmer Yek-pāre Güvez**”, “**Ḳatmer Yeşil Göbeklü**”, “**Ḳatmer Yek-pāre Gül-günī**”. 1099 (M 1688) Şaferinde dār-ı bekāya şefer itmişdür.

Li-mü’ellifihi:

Geldi biri tāriḥ-i fevtin didi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

“Gidüben ‘azm-i cinān itdi Safer”

Ve minhüm:

Pābūccı Muştafā Çelebi

Bāḡçevānlaruñ ‘ömr ü dīdesi, çiçekleruñ ḥayrāt-ı [20] keşīdesi, şāḥib-i toḥm u āşāruñ perişān-(N2 7b)ḥāli, Pābūccı Muştafā Çelebi-i Ḳāsımpaşalı iki ‘aded(N1 10b) [1] Rūmī lālesi¹¹⁹ vardır. “**Büyük Pābūccı**” ve “**Küçük Pābūccı**”.

Ve minhüm:

Berber İbrāḥīm Çelebi Ḳāsımpaşalı

Rāḥat-resān-ı ser-geşteḡān, istimālet-künān-ı rüy-ı derhem-künān, şem‘-i bezm-ārā ve şīrīn-sūḥan mecma‘-ı erbāb-ı ma‘ārif ve şāḥib-i fenn, ḥāṭır-güşā-yı[5] yārān-ı şafā Berber İbrahim Çelebi’dür. Ḳāsımpaşa peder-mānende “**Tıḡlı Süleymānī**” nām zerrīn bunlardan şāyi‘dür.

¹¹⁷ ḥayātlarında N1] ḥayātında N2

¹¹⁸ ba‘dehu vefāta N1] ba‘dehu N2

¹¹⁹ Rūmī lālesi N1] lālesi N2

Ve minhüm:

Bekir Ağa Tâbi‘-i Aḥmed Kethüdâ

Muḥibb-i yārân-ı dergüft ü şinid, mâlik-i cem‘iyyet-i lâle-i Kıbrıs u Girid, ma‘den-i cūd u sehâ, menba‘-ı cüy-bâr-ı ‘atâ, ‘anî Bekir Ağa tâbi‘-i Aḥmed Kethüdâ [10]dört ‘aded Girid ki “**Ḥalkârî**” ism faḳîründür. Ve “**Gül-âram**” ve “**Vasaṭ Toḥmlı**” ve “**İzârî**” bunlardan nümû-dârdur.

Ve minhüm:

Bekir Ağa

Güzide-i hoş-nüvîsân-ı zamâne, semt-i nesh ü şülüşde yegâne, nigû-ḥişâl, şîrîn-makâl, ḥüsn-i kitâbetle ma‘rûf, a‘yân-ı devletle me‘lûf [15]‘anî Ḥaṭṭaṭ Bekir Ağa ‘ammera ‘*Ilâhu Te‘âlâ* bunlar daḥı zümre-i ezhâriyândan olup az zamânda çok güzide reng-â-reng Giridler ve güzide toḥm-ı sünbüllere mâlik olup ancak ‘âşıqları lâ-yuhşâ ve kendüleri bî-vefâ olduklarına binâ’en ism kıoına raġbet itmemişlerdür. [20] Bir “**Al Gülgünî**” kıaranfil bunlardan şâyi‘dür. İsmlerine nisbet olunur.

Ve minhüm:

Pîrî Paşa-zâde Cemâlî Beg

Nev-zemîn-güşâ-yı rûsûm-ı (N1 11a) [1] ezhâr, heveskâr-ı güzide şükûfehâ vü eşmâr, şiddîkü’n-neseb, şerîfü’l-ḥaseb, zü’l-ırk¹²⁰ ve’n-neslü’l-‘âlî, Pîrî Paşa-zâde es-seyyid Meḥammed Beg el-Cemâlî bunlar daḥı şâhib-i zer‘-i toḥm olup enva‘-ı ezhâr[5] perverde idüp, henüz toḥm-ı kıaranfilden “**Sürḥ ü Sepîd**” vü “**Ayva Güli**” vü “**Gül-penbe**” vü “**Beg Alı**” nâm dört ‘aded kıaranfili vardır. Merḥûm Pâbüççi Meḥammed Çelebi’nün mevrû‘ı olan¹²¹ toḥmların pederi el-Ḥâc ‘Alî yedinden iştirâ‘ idüp kendüde (N2 8a) açıldukça ism kıoyup el-yevm on bir ‘aded¹²² [10]buḥûrına nâm-nihâde itmîşdür ki

¹²⁰ zü’l-ırk N1] zü’l-ırk el-ṭahîr N2

¹²¹ mevrû‘ı olan toḥmların pederi el-Ḥâc N1] buḥûr toḥmlarını aldı el-Ḥâc N2

¹²² buḥûrına N1] mevrû‘ı olan buḥûrına N2

maḥallinde meşṭurdur. Kezalik merḥūm ‘Azīz Çelebi’nün meẓrū‘ı olan Rūmī toḥmların birāderi Emīn Efendi’den aldığı lālelerden henüz yigirmi dört ‘adedine nāmları ḥayr ile yād olmağçün ism ḳomışdur ki maḥallinde meẓkūrdur. Mezbūruñ [15]bundan maḳşūdı āḥirūñ zaḥmet çekdügi toḥmına ğadr itmeyüp kendünün zer‘ itdügi toḥmlardan murād üzere ber-murād olmağ içün bu ecr-i cüz’ilik vesīlesiyle Ḥaḳḳ Sübhāne vü Te‘ālā ber-kām iyleye āmin ve ḳırṭāsdan resm-i zerrīn-i mücessem bunlaruñ¹²³ iḥtirā‘ ıdır.

[20] Ve minhüm:

Berber ‘Abdu’līlāh Çelebi

Mecma‘-ı erbāb-ı zerāfet, şem‘-i bezm-i aşḥāb-ı nezāket, yārān-ı şafānuñ maḥbūbü’l-ḳulūbı Berber ‘Abdu’līlāh Çelebi Eyyūbī (N1 11b) [1] “Gül-reng-i Müsellem-i ‘Abdī” bunuñ toḥmı olmağ üzeredür.¹²⁴

ḤARFÜ’T-TE

Üç neferdür.Üçi de şaḥn-ı cinānda cilve-i künāndur.

Ve minhüm:

Tezkireci Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

‘Umde-i ‘ulemā-yı ‘ālī-mikdār, ḳıdv-e-i fuẓālā-yı şāḥib-āṣār, zū-‘aḳl-ı şāḥih, nāḳıl-ı şāriḥ, [5] yek-süvār-ı meydān-ı feṣāḥat, pehlivān-ı ḥalbe-i felāḥat ve aṣl-ı toḥm-ı eṣmār-ı bī-ğāye ve nā’il-i āṣār u eṣmār-ı¹²⁵ bī-nihāye mümeyyiz-i şükūfehā ve ezhāriyān merḥūm Meḥammed Efendi eş-şehīr Tezkireci Memik-zāde ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ġufrān toḥm-ı ezhārda ve envā‘-ı eşcārda nā’il oldukları ḥāric[10] ḥayṭa-ı şümārdur. El-yevm maẓbuṭu’l-esāmī ve mütedāvilü’l-eyādī olan āṣārlarından¹²⁶ altmış beş ‘aded zerrīn¹²⁷ ve on yedi ‘aded Rūmī lāle¹²⁸ ve bir ‘aded Girid ki ‘aliyy-i mir’āt-ı behīm silk-i taḥrīre keşīde olundu.¹²⁹Ba-

¹²³ bunlaruñ iḥtirā‘ ıdır N1] bunlaruñN2

¹²⁴ üzeredür N1] üzere şāyi‘dür N2

¹²⁵ eṣmār-ı N1] eṣmār u ezhār-ı N2

¹²⁶ āṣārlarından N1] āṣārından N2

¹²⁷ ‘aded zerrīn N1] ‘aded N2

¹²⁸ Rūmī lāle N1]- N2

‘itibār-ı ezhāriyān ola “**Tuḥfetü’l-Ezhār**” ism kendünündür.[15] Bir la‘līn-ḳadeḥ ḡāyet büyük ve renksiz ve desterele ve çiçege ve ḳızıya cömerd zerrindür ki merḥūm Maḳtūl (N2 8b) Ḳara Muṣṭafā Paşa ṭaleb idüp hezār i‘tizār u imtinān ile irsāl itdükde mişline ḳırḳ altun iḥsān ider ve kendüsine be-cidd hediyye-i behiyye ile[20] ikrām itmişler ammā merḥūmdan mesmū‘dur ki “Kāş¹³⁰ bir kimse baña merḥūm şoḡānı getürse ben daḡı ḳırḳ (N1 12a) [1] altuna şatun alup zer zīr-i pā ifnā iderdüm” dirler. “**Tuḥfetü’l-Mülūk**” bir güzide zerrin-ḳadeḥdür. “**Tuḥfetü’l-Cinān**” la‘līn-ḳadeḥdür.

Va‘dī:

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

Bu gülsitān-ı ‘ālem-i cennet-mişālde

Ṭab‘-ı laṭīfūn olmaḡile ravzatü’l-cinān

Bu nev-zuhūruñ [5] itdi raḡam kilḳ-i fīkrūñ

Nāmın şaḡīfe-i felege **Tuḥfetü’l-cinān**

“**Tuḥfetü’l-‘Arūs**” beyāz ve la‘līndür, ḳadeḡi yüksekdür. “**Büyük Süleymānī**”, “**Küçük Süleymānī**”, “**Ser-āmed La‘līn**”, “**Ser-āmed Süleymānī**”, “**Beyāz Ḥudā-dād**”, “**Beyāz Nūr-ı Behişt**”, “**Ferīd-i Cihān**” ibtidā açduḡda¹³¹ şarı açar, ikinci başı açınca[10] ol bir miḡdār aḡarur. Kezālik üçünci daḡı açınca evvelki daḡı aḡarur ikinci de aḡarmaḡa başlar. Ve ḳıssü’l-bāḡī “**‘Arūsü’l-Ezhār**” beyāzdur. “**‘Arūsü’l-Cinān**” beyāzdur. “**Nūr-ı Muḡammedī**” beyāz ve la‘līn ḳadeḡi yüksekdür. “**Beyāz Yek-merdī**”, “**Şems-i Cihān**”, “**Muḡammedī Süleymānī**”, şarı “**Ḥudā-dād La‘līn**”, [15] “**Bedaḡşī La‘līn**”, “**Beyāz Muḡammedī**”, “**Beyāz Tācü’l-Ezhār**”, “**Nā-yāb Süleymānī**”, “**Dād-ı Ḥudā**”, “**Gīsü-dār La‘līn**”, “**Aḡmed Keṭṭudā-pesend**”, “**‘Ālem-gīr Süleymānī**”

¹²⁹ olundı N1] ḳılındı N2

¹³⁰ kāş N1] kāşki N2

¹³¹ açduḡda N1] açılduḡda N2

Zekî¹³²:

Mānend-i Sikender-fer ü mir ʾātnazîr¹³³

Bu tāze Cihān-dār sezā-yı tevķîr

Şevkeṭle idelden Ẹafdan Ẹafa hüküm

Hep bozdı Süleymānîleri [20]ʿ Ālem-gîr¹³⁴

“Cihān-gîr Laʿlîn”, “Cām-ı Cem” iri çiçekdür ve “Āşifte Laʿlîn”, “Dil-rübā”, “Dil-ārā”, “Cihān-ārā”

(N1 12b) Li-mü ʾellifîhi¹³⁵:

[1] Hüsni ¹³⁶gören dir bu zerrîn-i bî-hem-tā

Mest itdi bizi hüsni Cihān-ārā

(N2 9a)Vaʿdî:

Vaʿdî o hümā-bāl ü hümāyün-sāye

Ṭāvūs-ı felek-ḳadr ü süreyyā-pāye

Revnaḳ vireli ol çemen-i zîbāya

Hācet ḳomadı meh-i [5]Cihān-ārāʾya¹³⁷

“Şeh-i Ezhār” şarı, “Yek-merdî Laʿlîn”

ʿAlî :

fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilātün fāʿ ilün

Nüş idüp bilür şarāb-ı nāb-ı aşḳun dādını

Seyr idüp ʿuşşāḳ Yek-merdî dimişler adını

“Cām-ı CemMüşābihi”, “Mülūkî Süleymānî”

¹³² Zekî N1] Ẹıtʿa N2

¹³³ nāzîr N1] bî-nāzîr N2

¹³⁴ Bu dörtlük Rubāîdir.

¹³⁵ “Li-mü ʾellifîhi beyti N2ʾde de vardır.

¹³⁶ hüsni ¹³⁶gören dir N1] hüsni ¹³⁶gören N2

¹³⁷ Bu dörtlük Rubāîdir.

‘Alī:

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

Bu fennün yolına iden sülûki

Dimiş¹³⁸ bunuñ dağı nāmın Mülûkī

“Mülûkī La‘līn”, [10] “Şaliḥ Müşābihi” üç nev ‘aded “Müsteşnā” , “Beyāz Şeş-ḥāne-ḳadeḥ”

‘Ālī :

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Bāde-i nābı şafāyile şunar cāna ḳadeḥ

Didüler nāmına bunuñ dağı Şeş-ḥāne-ḳadeḥ

“Beyāz Nūr La‘līn”, “Şeh-nāz Süleymānī” , “Şeh-nāz La‘līn”, “ ‘Ālem-ārā Müşābihi”, “Süheyl”, “Ḥānde-rū”, “Tuḥfetü’l-Ezhār[15] Müşābihi”, “Nevrūziye Müşābihi”, “Çorbācı Müşābihi”, “Muḥammedī Müşābihi”, “Dil-firīb”, “Dil-firīb Müşābihi”, “Nihān-ḳadeḥ” , “Bodur La‘līn”, “Renksiz Yüksek Ḳadeḥ”, “Renkli Yüksek Ḳadeḥ”, “Ferḥunde”, “Müsellem Süleymānī” , “Tıḡlı Bahāriyye”, “Turfanda”, “Cihān-pesend Müşābihi”, “Turfanda Merḥūm”, [20] “Turfanda Hācı Yūsuf Müşābihi”¹³⁹ bunlardan mā-‘adā ism konulmadık dağı a‘lā be-cidd zerrinleri vardır ve bir (N113a) [1] kehrübāsı vardır ve lāle-i Rūmīde “Cihān-tāb” ve “Al” ve “Ateş-tāb”, “Beyāz Fitili Siyāh”, “Yeşil”, “Muḥammedī Gül-reng” , “Dībā”, “Kebīr Şarābī”, “Kızıl Ḳabak”, “Mor”, “Sürḥ-püş”, “Leylākī” , “Sultānī”, “Yāḳutī” , “Turfanda Elması” ve [5] “Al Girid” bunlardan zuḥūr itmişdür ve “Sīm-ṭob” ki “Ḳarṭopı” dirler ibtidā bunlardan görülmüşdür ve meyvelerde kezalik çok eşerleri vardır. 1100 (M 1689) tārīḡinde ‘ālem-i bekāya ‘azīm olmuşlardır.

¹³⁸ dimiş bunuñ dağı nāmın N1] dimiş nāmın bunuñ dağı N2

¹³⁹ N2’de çiçek adlarının yerleri N1’deki sıraya göre farklıdır fakat N1’dekilerin hepsi N2’de mevcuttur.

Tārīḥ:

mefā‘ ʾlünmefā‘ ʾlünmefā‘ ʾlün mefā‘ ʾlün

“Ola Ya Rāb Memik-zāde maḳāmı cennetü ’l-me’vā”

(N2 9b) Edirnekapısı dāhiline [10]Nişancı Cāmi‘i’nde evlāddan olduğı sebebeden anda medfūndur.

Ve minhüm:

Tācir Muştafā ‘Aleyhi’r-raḥme

Fenn-i kesb ü ticāretde yegāne, kār-ı felāḥat u zira‘ātde ferīd-i zamāne, merḥūm Naḳs Tācir Muştafā¹⁴⁰ Çelebidür. Bāb-ı cedīd-i Mevlevi-hāne bunlar daḥı şāḥib-i toḥm-ı Rūmī olup ‘ömr-i vefā itmemekle Merḥūm Koca [15]Yūsuf Efendi ḥazīnedārı Hācī ‘Ömer naḳl idüp, bu beş ‘aded lāle anda¹⁴¹ zuhūr itmişdür. “Gül-püş”, “Sürḥ-püş”, “Dil-nevāz”, “Mānend-i Hıṭāyī”, “Unḳudī”. 1092’de (M 1682) fevt olmışdur.

Tārīḥ-i fakīr:

mefā‘ ʾlün mefā‘ ʾlün fe‘ ʾlün

“Nefesün gitdi nefsi Muştafā ḥayy”

Ve minhüm:

Tiryākī A‘rec İsmā‘īl Çelebi ‘Aleyhi’r-raḥme

Pirāye-[20]baḥş-ı çemenzār-ı nedīmī ve dem-sāz-ı kibār ü ziynet-efzā-yı maḥfil-i ḥalīmī ve melūf-ı şıḡār Merḥūm Tiryākī¹⁴² A‘rec (N1 13b) [1] İsmā‘īl Çelebi¹⁴³ muşāḥib-i merḥūm Kā‘im-i Maḳām ‘Ömer Paşa ilā raḥmeti’l-Ġaffār maşṭaba-ı iştıyāk-ı şükūfe-perver-i pā-nihāde olup henüz ezhār-ı āmālini çide itmedin mest-i āyāḡ zehr-ābe-ālūd-ı merg olup ancak pūş-i[5] rūh-ı pür-fütūḥı olmaḡa şāyeste ya‘nī meclis-i ezhāriyāndan

¹⁴⁰ Muştafā Çelebi’dür N1] Muştafā’dur N2

¹⁴¹ anda N1] andan N2

¹⁴² Tiryākī A‘rec İsmā‘īl Çelebi N1] Tiryākī İsmā‘īl Çelebi N2

¹⁴³ Çelebi N1] Çelebi a‘nī N2

nām-āver olmağa bāri “**Firdevsī Alaca Girid**” nām Girid resīde-i mezra‘-ı āmāli olmışdur.
1107’de¹⁴⁴ (M 1696) sū-i beķāya lenek ü levek ‘azīmet itmişdür.

Li-mü ’ellifihi:¹⁴⁵

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

Geldi birisi didi idüp du‘ ā tārīhini

“Topal [10]İsmā’ il Çelebi rūhına el-Fātiḥā”

Fİ-ḤARFÜ’İ-CİM

On iki nefer olup üçü girībān-ı reste-i pençe-i gülū-gir-i fenā ve toķuzı cilvegāhın el-
ān saḥā-i gabrādur.

Ve minhüm:

Cüce Çelebi ‘Aleyhi ’r-raḥme

Nedīm-i şehriyār-ı kām-kār, muķarreb-i sulṭān-ı cihān-dār, şāḥib-i toḥm-ı zerrīn ü
lāle vü karanfıl merḥūm Ḥüseyn Ağa [15] eş-şehīr be-çelebi Cüce ‘aleyhir-raḥmeti’l-Celīl
“**Cüce Süheyli**” ve “**Cüce Kehrübāsi**” ve “**Cüce Sīmi**” bunuñdur ve üç ‘aded Rūmī lālesi
vardur. İkişi şaḥīḥ toḥmdan zuhūr itmişdür. “**Cüce Elmāsisi**” ve “**Cüce Erguvānisi**”¹⁴⁶

(N2 10a)‘ Ālī güft:

mefā’ ilün mefā’ ilün fe’ ulün

Göñüller naķdin alur ḥüsn ü ānı

Budur şāḥım [20]**Alaca Erguvānī**

¹⁴⁴ biñ yüz yedide N1] bin yüz yedi tārīhinde N2

¹⁴⁵ “Li-mü ’ellifihi” başlıklı tārīh N2’de yoktur.

¹⁴⁶ Cüce Erguvānisi N1] Cüce Erguvānisi biri de N2

“**Cüce Moru**”dur ki inde ’l-ba‘ z Frenk’den bunlara gelüp bunlardan şüyü‘ bulmuşdur ve (N1 14a) [1] merhūmuñ tārīḥ-i vefātı elsine-i nāsdan 1060’larda fevt olmak üzere mesmū‘ umuz olmışdur.¹⁴⁷

El-fakīr:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

“Okuya Cüce Hüseyin rūḥına el-Fātiḥā”

Ve minhüm:

Çorbacı ‘Aleyhi’r-raḥme

Ṭālib-i nīk-nām u āṣār, tārīk-i dirhem ü dinār, pīr-i mübārek-i[5] ferḥunde-fāl, ḥālişü’l-fu’āt ve ḥamīde-ḥiṣāl, şāḥib-i toḥm-ı lāle vü zerrīn meşhūr Ġalaṭavī merhūm Çorbacı Meḥemmed Ağa ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ġaffūr iki ‘aded zerrīne nā’il olmışlardır. Çorbacı nāmıyla mezkūrdur.

‘Ālī:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Naḫd-ı dillerden alupdur bācı

Buña daḫı didiler **Çorbacı**

[10] Ve biri de “**Çorbacı YüksekKadehi**”dür ve bir kehrübāsı vardır ve Rūmīde daḫı bir ¹⁴⁸lāleleri vardır yine “**Çorbacı**” ismiyle nāmdārdur.

‘Ālī:

mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn

Kendüsine şu gibi aḫıtdı dil-i nāsı

Çorbacımuñ işte bu güzel alacası

¹⁴⁷ mesmū‘ umuz olmışdur N1] mesmū‘ umuzdur N2

¹⁴⁸ bir N1] birkaç N2

Ve “**Çorbacı Beyāzı**” demekle meşhūr[15] gül bunlardan şāyi‘dür. 1077’de (M 1667) fevt olmuştur. Kabri Ġalaṭa Mevlevi-ḥānesi karşıusundadır.¹⁴⁹

El-fakīr:

Tārīḥ-i fevtine menḵūṭı oldu bu mışra‘uñ
“Menzilüñ Çorbacı Meḥemmed Ağa dārü’s-selām ola”

Hikāyet:

Olinur ki mezbūr “**Çorbacı**” dinilen zürriyete [20] ibtidā zuhūrunda yüz ğuruş virüp ṭālib olmuştur.¹⁵⁰ Merḥūm kendünün ismi ilā nihāyete ez-zamān mezkūr-ı bi’l-lisān(N1 14b) [1]olmağa meblāğ-ı merḵūmı fedā idüp ma‘hūd zerrīn ve merḵūm lāle birkaç ‘aded olduğda vaḳt-i ğarsda birkaç kâğıda bir zerrīn şoġanı ve bir lāle şoġanı¹⁵¹ koyup yanına alup ‘aşrınun meşhūr olan ezhāriyānına [5] varup kendü eliyle her birine virüp ismiyle¹⁵² zabt u yād ve her-bār müşāhede ve müzākere olundukda ruḥunı du‘ā-yı ḥayr ile şād itmek recā iderler, pes merāmına vāşıl olup Allāhü’l-ḥamd ve’l-yevm (N2 10b) ümīdi ḥāşıl olmaḳdadur. İmdi lāyık olan daḥı budur ki zer‘-i büzūra meyli [10]olan iḥvān evvelā bu niyyette şürü‘ idüp, nā’il-i merām olduğda bezl-i ‘ām iyleye, vallāhü şāliḥ hikāyesine mazḥar olur.

Ve minhüm:

Çavuş-ı Üsküdarī ‘Aleyhi’r-raḥme

Zümre-i şükūfeciyanun muḥibbi ve ezhāriyanun¹⁵³ muciddi, nā’il-i ezhār-ı dil-peṣīr Üsküdarī Meḥemmed Çavuş ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ḳadīr “**Bezm-ārā**” nām zerrīn [15]bunuñdur ve beş ‘aded lālesi vardur.

¹⁴⁹ karşıusunda N1] karşıusındadır N2

¹⁵⁰ olmuştur N1] olmuşturdur N2

¹⁵¹ ve bir lāle şoġanı koyup N1] koyup N2

¹⁵² ismiyle N1] isimleriyle N2

¹⁵³ ezhāriyanun N1] ezhār-perverānun N2

“Dü-peyker”

Va‘ dī güft:¹⁵⁴

mef‘ ülü mefā‘ ilü mefā‘ ilü fe‘ ülün

Cevzā gibi gerdūnda ey rūḥ-ı muşavver

Budur bu gülistān-ı ‘ālemde¹⁵⁵ **Dü-peyker**

“Āşüb”

Va‘ dī:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

‘Ālem-āşüb olan ol barbat-ı ṭannāz hemān

Döndi bu ḥüsn-i Ḥudā-dād ile **Āşüb-ı Cihān**

Tekne Moru [20]tekneye dikdügi toḥmlardan zuhūr itmekle “**Tekne Moru**” diyü¹⁵⁶ tesmiye olunmuşdur. “**Külbe**”, “**Gülşen-zīb**”(N1 15a) [1] ve “**Şirīn Alaca**” ve “**Hāşimi**” nām iki ‘aded Girid bundan şāyi‘dür. 1096’da (M 1685) vefāt itmişdür.

Li-münşihī:

Geldi biri didi fevt oldı tārīḥin di ‘Ubeydī

“Üsküdārī Meḥemmed Çavuş’un yiri ebed olup [5] cinānda”

Ve minhüm:

Çivi-zāde Efendi

‘Umde-i erbāb-ı ‘ilm ü ‘irfān, zübde-i aşḥāb-ı fazl u iḥsān, mesned-niṣṣin-i şadr-ı cūd u himem¹⁵⁷ ‘Aṭau’llāh Efendi eş-şehīr Çivi-zāde Efendi el-mükerrem üç ‘aded turuncı lāle onlarda¹⁵⁸ zuhūr itmişdür biri “**Ser-efrāz**”dur. İsm Naḳşī Efendi’nüñdür.

¹⁵⁴ Va‘ dī güft N1] Va‘ dī N2

¹⁵⁵ ‘ālemde N1] dil-dāde N2

¹⁵⁶ diyü tesmiyeN1] tesmiyeN2

¹⁵⁷ ‘Aṭau’llāh N1] himem cenāb-ı ‘Aṭau’llāh N2

¹⁵⁸ onlarda N1] onlardan N2

Ve minhüm:

Celeb Ahmed Çelebi

Pîr-i köhne-i [10]‘atîk, medh ü şenāya lāyîk, güzîde-i zümre-i Aşılamaciyān ğars u tarhda üstād-ı cihān, perveriş-yäfte-i Enderūn-ı devlet-serāy-ı şehriyārî, cārūb-keş-i bā[ğ]çe-i ¹⁵⁹cihāndārî, Tophanevî Celeb Ahmed Çelebi eş-şehîr Babam-zāde müyesserü’l-murāde zamān-ı selefden mürûr iden bāğçevānlaruñ zümresinde [15] olup, ¹⁶⁰kūşe-i güzîn-i kanā‘at olup, eşmār u ezhārda tuhfе vü güzîde şeylerinden bir eşerleri¹⁶¹ kalmayup işbāt-ı (N2 11a) müdde‘āya dest-i ibrāzında bākî “**Pesend-āvîz**” nām kehrübāsı müstaḥsen¹⁶² olup ve bir beyāz zerrîni¹⁶³ daḥı yedlerinde bulnup ancak kendü toḥmlarından olmamak¹⁶⁴ iddi‘ā iderler.[20] Lākin ilā yevmi ‘l-kıyām du‘ā-yı ḥayr-ı ihvān-ı zü‘l-iḥtirām ile ber-kām olmak için niyāz itdügi ecilden ser-rişte-i (N1 15b) [1] sūtūra keşîde olundu ve sene-i mezbûrda kendü toḥmundan olmak üzere bir la‘lîn-ḳadeḥ çiçek temāşā itdürüp ism recā itdükde bu faḳîr¹⁶⁵ bu beyt ism vaż‘ itdüm.¹⁶⁶

Beyt.¹⁶⁷

Geldi bir zerrîn toḥmdan târiḥ

[5]La‘lîn-i Şeş-berg-i İmām-zāde

Ve minhüm:

Ca‘fer Beg-zāde ‘Abdu’llāh Ḳapudan

Ve bir hoş nebişt-i mîr-i ḥûb-sirişt, şāḥib-i ṭab‘-ı şükûfe-perverān Ca‘fer Beg-zāde ‘Abdu’llāh Ḳapudan “**Güzîde Kırlangîc**” nām bir ‘aded lâlesi vardır.

¹⁵⁹ cihān-dārî N1] sultān-ı cihān-dārî N2.

¹⁶⁰ olup N1]-N2

¹⁶¹ eşerleri N1] rişteleri N2

¹⁶² müstaḥsen N1] güzîdeleri N2

¹⁶³ zerrîni N1] zerrîn N2

¹⁶⁴ olmamak N1] olmak N2

¹⁶⁵ müsteḥām N2]-N1

¹⁶⁶ itdüm N1] iyledüm N2

¹⁶⁷ Beyt N1] Beyt-i Târiḥ N2

Ve minhüm:

Ca' fer Beg-zāde Memiş Ağa

Ṭālib-i 'ilm ü 'irfān, cālib-i qalb-i 'irfān¹⁶⁸, sālīk-i rāh-ı ma'ārif ü fūnūn,[10] mālīk-i cāh-ı 'avārif u şücūn, nev'-i şükūfenūñ diqqatdārı Ca' fer Beg-zāde Mehemmed Ağa e'azzü'l-Bārī dört 'aded Rūmī lālesi zuhūr idüp birin “Gül-i Hürşid” nāmıyla tesmiye itmişdür, birin¹⁶⁹ “Gül-fām”, birin¹⁷⁰ “Mīr-i Müsellem” ismleri İmām-zāde'nüñdür ve biri¹⁷¹ “Dil-firūz” ism Şa' bān [15] Ağa'nuñdur.

Ve minhüm:

Birāderān-ı 'Abdī Beşe ve merhūm Ḥasan Beşe

Felāhat-ı pīşegān-ı küştezār-ı āmāl, birāderān-ı pesendīde-ḥişāl 'anī Çiftçi 'Abdu'llāh¹⁷² ve Ḥasan Beşe bunlar mānende-i gül ve ḡonca firāz-ı nihāl-i vücūdda cilveger olaldan berü hemvāra ittiḥād üzere iken ve “DihkānīḤıṭāyī-i 'Abdi Beşe” ve “Dihkānī[20] Kırmızı-yıḤasan Beşe” nām Giridler şükūfe-i taḥte-i himmetlerinde şükūfte olup henüz ezhār-ı kāmı bağçe-i ittiḥāddan¹⁷³(N1 16a) [1] murād üzere çide itmeden merkhūm Ḥasan Beşe'nüñ naḥl-i vücūdı tünd-bād-ı mergden üftāde-i ḥāk-i fenā olup cism-i nizārişde birāderi tāk-ı zer gibi hem-āḡuş iken (N2 11b) kūşe-i bağ-ı meşāyibde giryān qalmışdur.

El-fakīr:

“Ḥasan [5] rūḥına oquya el-Fātiḥā”

Tārīḥ-i vefātı¹⁷⁴ sene 1104'de (M 1693) vāqı' olmışdur.

¹⁶⁸ 'irfān N1] iḥvān N2

¹⁶⁹ birin “Gül-fām” N1] “Gül-fām” N2

¹⁷⁰ birin “Mīr-i Müsellem” N1] “Mīr-i Müsellem” N2

¹⁷¹ biri “Dil-firūz” N1] “Dil-firūz” N2

¹⁷² 'Abdu'llāh N1] 'Abdu'llāh Beşe N2

¹⁷³ çide itmeden merkhūm N1] çide itmekle ber-murād olmadın merkhūm N2

¹⁷⁴ tārīḥ-i vefātı N1] vefātı N2

Ve minhüm:

Çiçekçi-zāde Meḥammed Efendi

Zübde-i Giridciyān, kıdve-i şükūfeciyān, nāqıl-ı ilm-i dīn ü beyān, pişvā-yı ṭarīq-i ehl-i ‘irfān, nā’il-i Girid ü Kıbrıs-ı güzīde, tārık-i¹⁷⁵ perveriş-i ezhār-ı nā-dīde vü āzāde Yediḡullevī Çiçekçi-[10]zāde eş-şeyḡ Meḥammed Efendi yessirü’l-murāde anlar daḡı zamān-ı ḡarībde zümre-i şükūfe-perverāna dāḡıl ve keşīr-i¹⁷⁶ Giride nā’il olup be-emr-i ḡudā-yı müte‘āl bariḡa-i tīḡ-i ḡazā-yı nā-gehānī ḡırmen-i āmālını ser-ā-ser suḡte idüp, teḡī-dest ḡalup aḡbāb-ı¹⁷⁷ ezhāriyāndan bi’l-küllıye [15]münḡatı‘ olmuşlardır. Ecr-i vaz‘ın ide Bārī Mevlā.

Şi‘r:¹⁷⁸

fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

Gelmeli olsa ādeme devlet

Yedilür bir ḡıl ile bī-minnet

Gitmelü olsa eylemek tedbīr

Ṭutamaz anı niḡe biñ zencīr

Şi‘r-i ‘Arabī:¹⁷⁹

İzā akbeleti’d-dünyā nakkādün bi-şa’rati

Ve izā nukıde’s-selāsıl¹⁸⁰

ve iki nev‘ Girid’e mālİK olmuşlardır. Biri “Şeḡ-zāde Ayva ḡülisi” ve biri [20] “Şeḡ-zāde Ebrīsī”.

¹⁷⁵ tārık-i perveriş-i ezhār-ı nā-dīde vü āzāde N1] tārık-i perverde vü ser-rişte ve āzāde N2

¹⁷⁶ keşīr N1] vāfir N2

¹⁷⁷ aḡbāb-ı ezhāriyāndan N1] ezhāriyāndan N2

¹⁷⁸ Şi‘r başlıklı dōrtlük mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır. N2’de vardır. N1’de yoktur.

¹⁷⁹ Şi‘r-i ‘Arabī başlıklı şiir N1’de yoktur, N2’de yer almaktadır.

¹⁸⁰ “Zincīrlerin kıymetinin anlaşıldıḡı zamān, nakkādın saḡ için dünyāyı ve dünyālıḡı kabûl ettiḡi zamāndır.”

Ve minhüm:

Câbî Hasan Efendi

Zümre-i şükûfe-perverânun hoş-ı şâli, erbâb-ı ezhârın matbû‘ü’l-ef‘âli, (N1 16b) [1] ârâste-i şadâkat, pîrâste-i şehâvet ‘anî İmâm Hasan Efendi’dür. “**Fındıklı**” bunlar dağı şâhib-i tohm olup işbu¹⁸¹ 1109 (M 1698) de bir Rûmî lâlesi¹⁸² zühûr itmekle bu fakîr “**Mercân-peyker**” ve Sinân Paşa-[5] zâde “**Gül-günî Hüseyinî**”¹⁸³ tesmiye itmişdür.

Sa‘dî:

İşbu ezhâr-ı ahsenî

İsmi **Gül-gün-ı Hüseyinî**

Ve minhüm:

Cin ‘Alî Çelebi Kâranfilî

Mâhir-i fenn-i ezhâr, mâlik-i hüner-i bisyâr, laţîfû’l-vücûdü’l-keâm, Kâranfilî Cin ‘Alî Çelebi ‘aleyhi’l-merâm, bunun meyli kâranfile olmağla tohmından hayli nâ-dîde kâranfilî¹⁸⁴ hâşıl olmışdur. [10] El-yevm mevcûd olan “**Zemîn ü Zamân**” nâm “**Güvez Alaca**” ve “**Leylâkî**” ve “**Rû-yı ‘Arûs**” ve “**Zibâ**” ve “**Yâkûtî**” ve “**Dil-dâde**” altı ‘aded isimleri Cemâlî Beg’ündür.

Ve minhüm:

(N2 12a)Çivi-zâde İmâmı

Ferhâd-ı kühsâr-ı ezhâr, üstâd-ı şan‘at-şî‘âr, şâhib-i tohm-ı zerrîn ü âzâde Mehemmed Efendi İmâm-ı Çivi-zâde, [15] “**Revnâk-ı Efrûz**” tohmın zer‘ idüp târîh-i telîfde iki senelik bulunmağla teberrüken aḥbâba bezl ve bu ḥaḳîr dağı iki ‘aded tohm virüp ism recâ itmekle aña “**Pîşvâ-bahş**” tesmiye olundu.

¹⁸¹ olup işbu N1] olup N2

¹⁸² Rûmî lâlesi N1] lâle-i Rûmîsi N2

¹⁸³ tesmiye N1] tesmiye diyü N2

¹⁸⁴ kâranfilî N1] kâranfilleri N2

HARFÜ'İ-HÂ

Yigirmi iki neferdür. On ikisi rihlet-kerde-i dâr-ı beķâ ve onı[20] kûşe-i güzîn-i¹⁸⁵ fenâdur.

Ve minhüm:

Hekimbaşı ‘Aleyhi’r-raḥme

Eşrefü’ş-şürefâ, ekmelü’z-zürefâ, fenn-i ṭabâbatde Loḳmân-ı şânî, ‘ilm ü faziletde Taftazanî, (N1 17a) [1] re’isü’l- eṭibbâ-ı Sultân Murâd Hân, merḥûm Meḥemmed Efendi ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ġufrân. Bunlar daḥı şâhib-i toḥm olup zamân-ı şihḥatlerinde dört ‘aded zerrîn ile kâm-bîndür.

“Hekimbaşı Süleymânîsi”

‘Âlî :

mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ülün

Göñüller alıcudur ḥub-rûdur

[5]Hekimbaşı Süleymânîsi budur

“Kem-yâb”, “Zanbaķ Şarısı”, “Atlas-ı Hekimbaşı”. 1042 (M 1633) de rihlet itmişdür.

El-fakîr:

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

Beķâya itdi sefer ḥikmet ile didiler târiḥ

“Maķâm-ı Seyyid Meḥemmed Efendi cennet ola dâ’im”

¹⁸⁵ kûşe-i güzîn-i fenâdur N1] kûşe-i güzîn-i ‘âlem-i fenâdur N2

Ve minhüm:

Halıcı-zāde ‘Aleyhi’r-raḥme

Ser-defter-i erkām u ‘unvān, ser-çeşme-i aqlām-ı dīvān, emīr-i bārgāh-ı [10]riyāset, müşīr-i pāygāh-ı kiyāset, şāhib-i toḥm-ı şükūfe vü eṣmār, merḥūm Halıcı-zāde¹⁸⁶ Meḥammed Paşa ‘aleyhi’r-raḥmeti ve’l-Ġaffār. Bunlar daḥı şāhib-i toḥm olup nā-mevcūd olmağla “**Halıcıoğlu**” dinilen limon Trabzondan “**Turunc**” nāmıyla gelüp ba‘dehu limon olmışdur ve “**Halıcıoğlu Boz[15]Doğānı**” bunlardan şāyi‘dür. 1066 (M 1656) tārīḥinde Yedikülle’de katl olunmuşdur.

Tārīḥ-i fakīr:

“Me’menūn cennet ide Meḥammed Paşa’ya İlāh”

Ve minhüm:

Hasan Kıpudan-zāde ‘Aleyhi’r-raḥme

Zümre-i şükūfeciyānda şāhib-i āsār-ı ‘uzmā, toḥm-ı zerrīnde mālīk-i defīne-i kübrā, āb-rūy-ı Ocag-ı Tersāne-i ‘Āmire, [20]merḥūm Hasan Kıpudan-zāde Meḥammed Kıpudan ‘aleyhi’l-mağfire. Merḥūmuñ zer‘ itdügi büzürdan zamān-ı¹⁸⁷ şıḥhatinde (N1 17b) [1] on üç ‘aded zerrīn¹⁸⁸ (N2 12b) zuhūr itmişdür.¹⁸⁹

“Bülend Süleymānī”, “Meḥammedī La’līn”

‘Ālī:

fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

Ḥamd ider Ḥalīkına ehl-i yakīn

Buña dirler **Meḥammedī La’līn**

¹⁸⁶ Halıcı-zāde N1] Kālīceci-zāde N2

¹⁸⁷ zaman-ı şıḥhatinde N1] şıḥhatinde N2

¹⁸⁸ zerrīn N1] zerrīni N2

¹⁸⁹ zuhūr itmişdür N1] zuhūr idüp esmā-i atıyye ile tesmiye olunmuşdur. N2

Zekî:

Her bağçesi bu şehr-i ‘aẓīmūñ rengīñ

Gördüm gezerek hezār nev‘ zerrīñ

[5] Şarusı mu‘ ādil birbirine ammā

Meḥemmedī La‘līn’e hezār-taḥsīn¹⁹⁰

“Şāhib-i Zamān”, “Tāc-ı Cem”

‘Ālī:

fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūlün fe‘ūl

Virür seyrine zer kabā‘ sını ‘Acem

Bu tuḥfeye dirler begüm **Tāc-ı Cem**

“Lindehā”, “Ḥaḳanī”

‘Ālī:

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Görenün rüyını kaynar kanı

Didiler buña daḡı **Ḥaḳanī**

**“Ḥoş-nümā”, “Naḳḳāş Çaldı”, “Ayrık [10] La‘līn”, “Benātü’n-na‘ş”, “Dil-firīb”,
“Sünnetli”, “Bektaşī” . 1108’de¹⁹¹ (M 1697) vefāt¹⁹² olmuştur.**

Tārīḫ-i faḳīr:

“Meḥemmed Ḳapudān rūḡına diyelüm el-Fātiḡā”

¹⁹⁰ Bu dörtlük Rubāīdir.

¹⁹¹ 1108 (M 1697)de N1] 1168 (M 1755) de N2

¹⁹² vefāt N1] fevt N2

Ve minhüm:

Hâcî Yûsuf ‘Aleyhi’r-raḥme

Şalâḥ-ı ḥâl ile ma‘rûf, ḥişāl-i ḥamīde ile mevşûf, şāḥib-i toḥm-ı zerrīn-i ‘âlem-pesend, merḥûm Hâcî Yûsuf [15] zi-himmet-i bülend, bu daḥı toḥmdan dört ‘aded zerrīn ile kām-bīndür.¹⁹³ “Hâcî Yûsuf Müntehāsı”, “Hâcî Yûsuf Baṭṭālî”, “Hâcî Yûsuf Turfandası”, “Çakşurlık” 1074’de¹⁹⁴ (M 1664) vefât¹⁹⁵ olmuştur.

Li-mü’ellifihi:

Gitdi bir ezhārī bu dem fevtine târīḥ

“Öldi pîr [20] el-Hâc Yûsuf meskenüñ ola cinânda el-Fâtihâ”

Ve minhüm:

Hâcî Ḥalīfe ‘Aleyhi’r-raḥme

Qıdve-i kâtibân-ı dīvân, zübde-i müverriḥân-avân, (N1 18a) [1] şāḥib-i faẓl-ı dāniş ü ‘irfân, merḥûm Hâcî Ḥalīfe ilâ raḥmeti’l-Raḥmân. Bunuñ bir “Mâ’î Katmer Şalkımlı” mâ’î sünbülī vardır. 1074’de (M 1664) fevt olmuştur.

Târīḥ-i fakîr:

“Hâcî Ḥalīfe menzilün ‘Adn ide İlâh”

[5] **Ve minhüm:**

Ḥamamcı Meḥemmed ‘Aleyhi’r-raḥme

Şāḥib-i âşār, keşīre-i ezhār, nâ’il-i güzīde-i esmār [u] eşcār, toḥm-ı lâle-i Rūmī’de mālīk-i daḥme’ merḥûm Ḥamāmcı Meḥemmed Çavuş ‘aleyhi’r-raḥme. Bunlar semt-i Rūmīye ziyāde meyl itmekle on sekiz ‘aded lâle zuhûrıyla nâ’il-i merāmdur. “Sultân-ı

¹⁹³ kām-bīndür N1] kām-bīn olmuştur N2

¹⁹⁴ 1174 (M 1761) de N1] 1074 (M 1664) de N2

¹⁹⁵ vefât N1] fevt N2

Cihân” ism Muşâhib Paşa [10] merhûmuñdur.¹⁹⁶ “**Sultân-ı Cihân Müşâbihi**”, “**Qızıl Kırlangıç**”, “**Nürü’l-‘Ayn**”, “**Mor Kebîr**”, “**Mor Şağîr**”, “**Tohm-ı Şîrîn**”, “**Al Şîrîn**”(N2 13a) “**Rû-yı Nigâr**”, “**Sultân-ı Mülûkî**”, “**Gül-reng-i Mezbûr**”, “**Mey-gûn**”, “**Mülûkî**”,¹⁹⁷ “**Qızıl Kabak**”, “**Baş Sultânî**”, “**Yâkutî**”, “**Nev-cevân**”. 1100’de (M 1689) vefât itmişdür.

Li-mü’ellifihi:

[15] Fevtini tıydu ‘Ubeydî çün didi ya Allâh

“Hamâmcı Mehemmed Çavuş mekân aña Cennet âh”

Ve minhüm:

Hamâmcı-zâde Mehemmed Çelebi ‘Aleyhi’r-raḥme

Esîr-i yârân-ı şafâ, muḥibb-i erbâb-ı vefâ, şâhib-i tohm-ı lâle vü kıranfil Kâsımpaşalı Hamâmcı-zâde merhûm Mehemmed Çelebi ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Celîl. İki ‘aded beyâz Rûmî lâle ile [20] şöhet-gîrdür. Biri “**Beyâz Kebîr**” biri “**Beyâz Şağîr**” ve üç kıranfil “**Kebîr Mor**”, “**Şağîr Mor**” ve “**Seḫer Yıldızı**”¹⁹⁸(N1 18b) [1] mezbûruñdur.

Ve minhüm:

Hamâmcı Hasan Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

‘Âlim-i müteverri’, şâlih-i müteşerri’, şâhib-i tohm-ı zerrîn ü Girid merhûm Hamâmcı Hasan Efendi ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Mecîd. İki ‘aded zerrîni [5] vardır. “**Sûheyl-i Ḥasanî**” ve “**Ḥasanî Süleymânî**” ism¹⁹⁹ Çorbâcı ‘Alî Ağâ’nuñdur. Üç Girid ki “**Ḥüsn-i Ḥasan**” ve “**Buḫalemûn**” ve “**Gül-puş**” nâmıyla meşhûrdur. Bundan şâyî’dür. İsm-i mezbûr ‘Alî Ağanuñdur. 1100 (M1699) Recebinüñ yigirmi altı²⁰⁰ işneyn günü fevt-i ‘aşrda [10] rıḫlet itmişdür.

¹⁹⁶ Paşa merhûmuñdur N1] Paşa’nuñdur N2

¹⁹⁷ Mülûkî N1] Cihân-gîr Mülûkî N2

¹⁹⁸ “**Kebîr Mor**”, “**Şağîr Mor**” ve “**Seḫer Yıldızı**” N1] “**Kebîr Mor**”, “**Seḫer Yıldızı**” ve “**Şağîr Mor**” N2

¹⁹⁹ ism N1] isimler N2

²⁰⁰ altı N1] altıncı N2

Tārīḥ:

“İde Hasan Efendi Cennet-i Firdevsi cā”

Ve minhüm:

Hüseyn Çelebi Et-yemezli:

Şāf-dil ü nīk-ḥū, şāḥib-i toḥm-ı sūnbül-i ḥoş-bū, mālīk-i ezhār-ı keşir Et-yemezli ²⁰¹
Hüseyn Çelebi pīr-i münir “**Et-yemezli Şāliḥ**” didükleri zerrīn bunuñdur. Vakti çok ²⁰² bī-
naẓir sūnbül-i keşire mālīkdür[15] ve “**Hüseynī Beyāz**” nām Girid bundan bedīddür. ²⁰³

Ve minhüm:

Hācī ‘ Abdü ’l-kerīm Efendi

Berāḥīn-i şükūfenüñ ḥall-şināsı, ḳavānīn-i ezhāruñ müşkil-güşāsı, baḳıyye-i erbāb-ı
temyīz ü beyān Hācī ²⁰⁴ ‘ Abdü ’l-kerīm Efendi ‘ atīḳ-i ezhāriyān beş ‘ aded zerrīni vardur.
“**Anḳā-şikār**” ism Hāfız Aḥmed Efendi’nüñdür. ²⁰⁵[20] “**Kevkeb-i Sa‘ādet**” ism merḥūm
Eyyūb Efendi-zāde’nüñdür. “**Kerīm Süleymānī**” ism merḥūm Tezkiireci Efendi’nüñdür.
“**Mübārek-yād**”(N1 19a) [1] ism merḥūm Hāfız’uñdur “**Meh-rūyī**” ism La‘lī-zāde
Efendi’nüñdür.

Ve minhüm:

Hācī ‘ Ömer ‘ Aleyhi ’r-raḥme

Zümre-i şükūfeciyānuñ bezl-i māl ile ma‘rūfı, fırḳa-i ezhāriyānuñ sevdā-yı vişāl ile
mevşūfıdur. Ġāyet-i ‘ömri (N2 13b) hem-civār-şüde-i Ḥazret-i Yaḥyā ‘ aleyhi’s-selām.
Merḥūm [5] Hācī ²⁰⁶ ‘ Ömer Ḥazīnedār Yūsuf Efendi ‘ aleyhi ’r-raḥmeti ’l-‘ Allām bunuñ daḥı
üç ‘ aded zerrīni vardur. “**Firdevsī**”, “**Turfanda**”, “**Hācī ‘ Ömer Müntehāsı**” ve mezbūrda beş

²⁰¹ Etyemezli N2] Et N1

²⁰² çok N1] N2

²⁰³ bedīddür N1] şāyi’dür N2

²⁰⁴ Hācī N1] el-Hāc N2

²⁰⁵ Hāfız Aḥmed Efendi’nüñdür. N1] merḥūm N2

²⁰⁶ Hācī N1] el-Hāc

‘aded lāle zühūr idüp lākin aşı̄l toḥm tācirüñ olmaḡla anda zıkr ü taḥrīr olunmuşdur. Ve Girid’de beş ‘aded “Ḥācī ‘Ömer [10] Ayva Gülisi”, “Ḥācī ‘Ömer Al Toḥmlısı” ve “Ḥācī ‘Ömer Beyāzı” nām-ı dīger “BeyāzŞad-berg” ve “Küçük Beyāz” ve “Şeş-ḡāne-Beyāz” bundan şāyi‘dür. 1109’da (M 1698) Şām-ı Şerīfde vefāt idüp Ḥazret-i Yaḡyā civārında²⁰⁷ medfūndur.

Li-mü’ellifihi:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Geldi biri didi kim yārāna sizler sağ oluñ

“Hem-civār itdi [15] el-ḡācī ‘Ömer-i Yaḡyā’ya hū”

Ve minhüm:

Ḥācī Şālih Boşnak-zāde

Meydān-ı şükufe-perverüñ²⁰⁸ Rüstem-i Zāl’ı, bezm-i ezḡariyānuñ bedī‘ü’l-cemālī, toḥm-ı ezḡarda mālīk-i daḡme-i Efrasiyāb ‘anī el-Ḥāc Şālih Boşnak-zāde kām-yāb bunuñ daḡı toḥmlarından zī-nām²⁰⁹ olan on iki ‘aded zerrini i‘lām olundu. [20] “Dürr-i Yektā” beyāzdur. “Yaylak-ābād” şarı ve ḡāyet büyük çiçekdür. “Ḥurşid-fer” nebātīdür. İsm Edirne Mevlevī Şeyḡi (N1 19b) [1] Enīs Efendi’nüñdür. “Şālihī La‘līn”, “Neyyir-i A‘zam” ibtidā göründükde ḡāyet kebīr²¹⁰ ve şarı la‘līn idi ve 1109’da (M 1698) nümūdār olan “Hezār-dinār” ḡāyet ince ve yüksek ḡadeḡlı çiçekdür ve sene-i mezbūrda “Nev-cevān” [5] nebātīdür. “Zīb-ende” la‘līndür. “Server-baḡş” la‘līndür. “Müselle-i ‘Ālem” la‘līndür. “Ḥoş-pesend”, “Şems-i Ġurūb” la‘līndür. Bu beş ‘aded zerrinüñ ismleri mezbūruñdur²¹¹ ve lāle-i Rumīde “Mercān-pāre” nām bir lālesi meşhūr-ı enām olmışdur ve’s-selām.

²⁰⁷ civārında N1] kurbında N2

²⁰⁸ şükufe-perverüñ N1] şükufeperverinüñ N2

²⁰⁹ zī-nām N1] şāhib-nām N2

²¹⁰ kebīr N1] büyük N2

²¹¹ mezbūruñdur N1] fakirüñdür N2

Ve minhüm:

Ḥabīb Beg ‘Aleyhi’r-raḥme

Hoş-şoḥbet ve [10] ḥub-ülfet, dervīş-nihād-ı bî-külfet, şāḥib-i Girid-i sürḥ-i yegāne ve mālîk-i²¹² şükûfe ‘anî el-Ḥāc Ḥabīb Beg ‘aleyhi’r-raḥme “**Ḥabīb Beg**” demekle meşhûr (N2 14a) kırmızı lāle bunlardan şāyi‘dür. 1098’de (M 1687) Ḥāc-ı Şerîf’e giderken Şām’da fevt olmuştur.

Tārîḥ-i fakîr:

fā‘ ilâtün fā‘ ilâtün fā‘ ilâtün fā‘ ilün

“Hem-civār [15] ola ḥabīb ekreme Ḥabīb Fātiḥā”

Ve minhüm:

Ḥasan Ağa Kethüdā-yı Maḳtûl Muştafā Paşa

Zînet-efzā-yı müttekā-yı devlet ü ârāyîş-i mesned-i sa‘âdet, murabba‘-nişîn-i çār-bāliş-i rif‘at, serdāre-i vesāde-i²¹³ izzet, feyz-baḥş-ı nāmiye-i bâğ-ı ‘aṭā, zerrîn-çîn-i şükûfe-i tahte-i sehā, dürr-i şadefçe vü dürr-i velā ‘anî [20] Ḥasan Ağa Kethüdā-yı devlet-ḥāne-i Muştafā Paşa. Bunlar daḥı şükûfe-perverlik semtine ḥaṭve-endāz-ı himmet olup (N1 20a) [1] “**Tācū’s-sa‘āde**” vü “**Rūḥū’l-kulūb**” nām zerrînler mezra‘a berzişlerinde iḳtiṭāf olunup, nitāc-ı iklîl-i berūzda nihāde olmağla âsûde-bāl olmuşturlar. Mezbûr isimler Velî Efendi’nün²¹⁴ zāde-i tab‘-ı gevher-zālarıdır. 1110 (M 1699) Şevvāl’inde toḳuzuncı yevmü’s-şelāşede vedā‘-ı ‘ālem-i fānî itmiştir. Eyyûb Enşārî kurbında medfûndur.²¹⁵

²¹² mālîk-i N1] mā‘il-i N2

²¹³ sâde-i ‘izzet N1] sâde-i arāyîş-i ‘uzlet N2

²¹⁴ Velî Efendi’nün zāde-i tab‘-ı gevher-zālarıdır N1] Velî Efendi’nündür. N2

²¹⁵ 1110 Şevvāl’inde toḳuzuncı yevmü’s-şelāşede vedā‘-ı ‘ālem-i fānî itmiştir. Eyyûb Enşārî kurbında medfûndur N2]-N1

Ve minhüm:

Hâfız-zâde Eyyübî

[5] Hâfızü'l-Kur'an, mu'allim-i²¹⁶ şıbyân, hâce-i Mekteb-i Ebu's-su'ud'dur. Kırb-ı Ebâ Eyyüb anî Hâfız-zâde Mehemmed Efendi tecâveza'llahü 'anhü'z-zünüb. Bunlar dağı şâhib-i tohm olup lâle-i Rûmîde iki 'aded lâlesi zühür itmişdür. “Dil-ârâ Kırlanğıç” ve “Şâhâne-ablak”. [10] İsmiler merķûm²¹⁷ Tezkireci Efendi'nüñdür.

Ve minhüm:

Hâcî Kâsım 'Aleyhi'r-raħme

Esîr-i eħibbâ, muħibb-i fuķarâ, şâf-dil ü pāk-meclis, muzîf ü şâhib-i ins merħûm Hâcî²¹⁸ Kâsım²¹⁹ aleyhi'r-raħmeti'l-'aliyyi'l-'alâ. “Hâcî Kâsım Kırmızı” nâm-ı dıger “Bekrî Kırmızı”, “Sürh-feşân Müşâbihi” ve “Kubbe-i Gevher-nigîn” ismler faķirüñdür [15] ve “Türnada Kavs-ı Kuzah” u “ ‘Anberi” nâm bu beş 'aded Girid bunlardan şâyi'dür. 1102 (M 1691) fevt olmışdur. Edirneķapusu ħâricinde bir büyük mezâr dibinde medfundur.

Târîķ-i faķîr:

fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ülün

“Azîm-i behişt iyledi Hâcî Kâsım”

Ve minhüm:

Hammâl Aħmed Çelebi-i Üsküdârî

Humûl-ı eşķâl-ı eşmâr, ķâbil-i iħmâl-i ezhâr, güzîde-i bāģbân-ı [20] eşcârî, Hammâl (N2 14b) Aħmed Çelebi-i Üsküdârî. “Şūrîde” vü “Sihriyye” nâm Giridler kendüye nisbet ile andan şâyi'dür. (N1 20b)

²¹⁶ mu'allim-i şıbyân N1] mu'allimü'l- şıbyân N2

²¹⁷ merķûm N1] merħûm N2

²¹⁸ Hâcî N1] el-Hâc N2

²¹⁹ Kâsım N1] Kâsım Ağa N2

[1] Ve minhüm:

Hasan Ağa Burunsuz Kethüdâsı

Zübde-i a‘yân-ı kirâm, kıdve-i kâdir-şinâsân-ı zü‘l-ihtirâm²²⁰ mâlik-i Giridhâ²²¹ vü şükûfe-i zîbâ ‘anî Hasan Ağa Kethüdâ-yı Burunsuz Aḥmed Ağa. “Şakız Ebrîsî”, “Ebrî-yi Kebîr” nâm-ı diğeri “Sultânî-ebri”, “Terfîl-i Gül-puş”, [5] “Şarı Toḥmî”, “Tuḡlı Cedîd”, “Şubḥ-ı Şadık”, “Beyâz Hörgüçlü” nâm yedi ‘aded Girid bunlardan şayi‘dür. 1104 (M 1693) fevt olmuştur.

Li-mü’ellifihi:

Birisi gitdi yine di fevtine târiḥ

“Ḥasana menzili ola cennet-i Firdevs”

Ve minhüm:

Hâcî Aḥmed Kettânî

Aşḥâb-ı ticâretüñ aḥsenü‘l-ḥâlî, [10] erbâb-ı ferâsetüñ efşahü‘l-bâlî, nâ‘il-i elṭâf ‘aleyh-i Yezdânî Bektaşî el-Ḥâc Aḥmedü‘l-Kettânî üç ‘aded Rûmî lâlesi vardır. “Gül-reng Kettânî”, “Beyâz Kettânî” ve biri daḡı “Hümâyûn-ı Kırlangıç” ki ism Şolak-zâdenüñdür. Ve lâle-i Girid’de “Nâdire” ism fakîrûñdür. Ve “Tonbalak” [15] nâm-ı diğeri “Ziyâ-baḡş” bu ism daḡı fakîrûñdür.

Ve minhüm:

Hüseyn Efendi

Faşîḥü‘l-lisân, melîḥü‘l-beyân, zümre-i ezhâriyânüñ şâḥib-kemâli Hüseyn Efendi İmâm-ı Toḡhane-i Dergâh-ı ‘Âlî “Hüseynî” nâm bir Rûmî lâlesi vardır. Ve “Hüseynî Kırmızı” ve “Hüseynî Ebrî” ve “Âlem-gîr” nâm üç ‘aded Girid [20] bunlardan bedîd olmuştur.

²²⁰ zü‘l-ihtirâm N1] aḥbâb-ı zü‘l-ihtirâm N2

²²¹ Giridhâ N1] Girid N2

Ve minhüm:

Hâcî Muştâfâ Çelebi²²²

Zübde-i zümre-i erbâb-ı kalem, güzîde-i fırka-i aşhâb-ı raqam, zekiyyü't-tab' u ma'ârif-şî'âr, (N1 21a) [1] laţîfî'l-kelâm [u] belâgat-dişâr, mâlik-i tohm-ı ezhâr-ı şâhâne el-Hâc Muştâfâ Efendi²²³ Kâtib-i Rûz-nâmçe-i Tersâne. Bunlar dağı yedi 'aded zerrîn ile kâm-bîn olmuşlardır. "Ferîd-i Süleymânî" ve "Nâzende-i Süleymânî" ve [5] "Bezm-ârâ" ki ism Nakşî Efendi'nüñdür ve "Hâcî Süleymânîsi" ve "Nâdide" ve "Cem-serîr" ve "Zühre".

Ve minhüm:

Hüseyn Çelebi

Nev-heves-i zümre-i ezhâriyân Hüseyn Çelebi çerâğ-ı Ken'ân Hâce-zâde Mehemmed Kâpudân. Mezbûruñ 1109'da (M 1698) bir zerrîni zühûr idüp bu fakîr (N2 15a) dağı "Nev-'atâ-yı Hüseynî"²²⁴tesmiye [10] itmişdür.

Fİ-ḤARFÜ'L-Ḥİ

Yedi neferdür dördi reside-i menzil-i beka ve üçü ²²⁵kâtın-ı zâviye-i 'âlem-i fenâdur.

Ve minhüm:

Ḥattât 'Aleyhi'r-raḥme

Hüsn-i hulkla meşhûr ve nîk-hûyla mezkûr şâhib-i tohm-ı ezhâr ve sünbül ü zerrîn Tophânevî Ḥattât Maḥmûd Çelebi 'aleyhi'r-raḥmeti'l-Muğnî.²²⁶ Bunların 'âlemde "Älem-ârâ" [15] demekle ma'rûf bir zerrîn-i dil-ârâları vardır.

²²² Çelebi N1]-N2

²²³ Efendi N1]-N2

²²⁴ diyü tesmiye N1] tesmiye N2

²²⁵ kâtın-ı zâviye-i 'âlem-i fenâdur N1] sâkin-i zâviye-i 'âlem-i fenâdur N2

²²⁶ 'aleyhi'r-raḥmeti'l-Muğnî N1] 'aleyhi'r-raḥmeti'l-Muğnî N2

Zekî:

Dāmān-būsı ‘ālem-ārāya degmedi
Zirā ol kadd-i kûteh ile buldı iştihār

‘Ālî:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
Hâtıruñ levhinde naķş it²²⁷ resmini
‘Ālem-ārādur unutmā ismini

Ve bir beyāz la‘ lîn zerrini vardur. Kendü ismleriyle²²⁸ mezkûrdur. “**Hattât-ı Kebîr**” ve [20] “**Hattât-ı Şagîr**” demekle ma‘ rûf iki ‘aded kızımtıraķ sünbüleri vardur. 1076’da²²⁹ (M 1666) fevt²³⁰ olmışdur. (N1 21b)

[1] Li-mü’ellifihi:

Bir şahş gelüp didi ‘Ubeydî târiḥ
“Hattât Maḥmûda ‘adn ola maḳām”

Ve minhüm:

Hûb-yâr-zâde ‘Aleyhi’r-raḥme

Hâfız-ı Qurân-ı Kerîm, kârî-i furḳân-ı ‘azîm, şāḥib-i sîm ü memdûḥü’z-zürefâ, Hûb-yâr-zâde merḥûm Meḥemmed Efendi İmâm-ı Cāmi‘-i [5] Dāvud Paşa. “**Hûb-yâr-zâde Sîmî**” demekle ma‘ rûf bir ince sîmi vardur. 1090 (M 1680) de fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün
Gitdi dünyādan yine bir merd târiḥin didüm
“Hûb-yâr-zâde cinānı saña cā ide İlāh”

²²⁷ naķş it resmini N1] naķş resmini N2

²²⁸ kendü ismleriyle N1] kendüleri ismiyle N2

²²⁹ 1076 (M 1666)’da N1] 1066 (M 1656)’da N2

²³⁰ fevt olmışdur N1] vefât itmişdür N2

Ve minhüm:

Ḥurmāşıçanı ‘Aleyhi’r-raḥme

Felâhat-şî‘âr u zirâ‘at-dişâr, şâhib-i toḥm-ı lâle [10] vü mâlik-i âşâr, zübde-i Giridciyân-ı ‘aşr-ı Meḥemmed Ḥānî merḥûm İbrâhîm Çelebi eş-şehîr Ḥurmāşıçanı. Toḥmdan “**Gül-reng**” ve “**Kibrîti**” nâm iki ‘aded Rûmî lâlesi vardır²³¹ ve merḥûm Defter-emîni ‘Acem-zâde Ḥüseyn Efendi’nün bağçevânı olmağla anlaruñ sebebiyle ibtidâ bu şehirde sarı [15] Girid envâ‘ından ortası yeşil ve “**Bütün Şarı**” nâm ḥurmâî şarılar bundan zuhûr itmişdür ve “**Üç Şerîfli**” nâm-ı dîger “**Tûğ-ı Şâhî**” nâm Kudûs bundan şâyî‘dür ve “**Kırmızı Şad-berg**”, “**Bülend-ebri**” nâm Giridler daḡı bunda zuhûr itmişdür ve beyâz yediveren [20] üzümü bundan şüyû‘ (N2 15b) bulmuşdur. 1106’da (M 1695) vefât itmişdür.

Li-mü’ellifihî:

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

Gelüp biri du‘â ile didi (N1 22a) [1]fevtine târiḥin

“Maḡām-ı İbrâhîm’i câ-yı me’vâ itsün İlâh”

Ve minhüm:

Ḥalîl Paşa ‘Aleyhi’r-raḥme

Düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahḡam, nâzım-ı niẓâm-ı devlet, müdebbir-i umûr-ı memleket, zübde-i kâr-ı dānāyân, mîr-i mîrân-ı vâkıf-ı aḡvâl-i meşâliḡ-i avân Cenâb-ı Ḥazînedâr Ḥalîl Paşa [5] eş-şehîr büyüde-i Ġalaṡa-i sâbıkâ.“**Kebîr Ḥalîl Paşa Şarısı**”, “**Şaġîr Ḥalîl Paşa Şarısı**” ve “**İzâr**” bunlardan şâyî‘dür. Selânik muḡâfızı iken²³² 1104 (M 1693) Ramazân’ında ḡatlı olunmuşdur.Târiḡ-i vefâtı 1104 (M 1693) Ramazân’ında vâkı‘dür.²³³

²³¹ vardır N1] gelmişdür N2

²³² 1104 (M 1693) Ramazân’ında ḡatlı olunmuşdur N1] ḡatlı olunmuşdur.

²³³ Târiḡ-i vefâtı 1104 (M 1693) Ramazân’ında vâkı‘dur. N2]-N1

Tārīḫ-i faḳīr:

“Vedūd ide cāyuñ me’vā Ḥalīl Paşa”

Ve minhüm:

Ḥalīl Ağa:

[10] Hünerver ü dānā-yı kāmīl, zū-fünūn u lebīb ve ‘āḳīl, feh̄m ü zekāda yegāne, rüşd ü kiyāsetde ferīd-i zamāne, şāḥīb-i toḥm-ı lāle vü zerrīn-i ra‘nā Aḥmed Efendi-zāde el-Ḥāc Ḥalīl Ağa’dur. “**Ḳāsimpaşa-yı Ḥalīlī**” nām la‘līn şarı zerrīn bunuñdur.

Ve minhüm:

Ḥādım ‘Alī Ağa

Aḥsenü’l-ḥulḳ u zū’l-keḷām, [15] atyebü’n-nutḳ u zū’l-merām²³⁴, ḳānūn-ı ḳadīmüñ müşkil-güşāsı, tedbīr ü erkānuñ ‘ālim ü dānāsı, mürebbī-i ḡulāman-ı Enderūn-ı devlet-serāy-ı şehriyārī cenāb-ı Ḥādım ‘Alī Ağa ser-kilārī. Bunlaruñ daḡı toḥmdan iki ‘aded zerrīnleri vardur. “**Ağa-zāde**” ism kendinüñdür.

Li-mü’ellifihī:

“Didīler tārīḫin [20] hey begüm Ağa-zāde”

1106’da (M 1695) zuhūr itmişdür. Tārīḫ faḳırüñdür ve “**Nev-‘atā-yı ‘Ālī**” 1109’da (M 1698) (N1 22b) [1] zuhūr itmişdür. Bir nebātī çiçekdür. İsm faḳırüñdür.

²³⁴ atyebü’n-nutḳ u zū’l-merām N1] atyebü’n-nutḳ şāḥībü’l-merām N2

Ve minhüm:

Cenâb-ı Küçük Hâce-zâde Lûtfu 'llâh Efendi Tâle Bekâhu:

Yekke-tâz-ı meyâdîn-i faẓl u kemâl, raḥşirân-ı bevâdî vü 'izz ü iḳbâl, beytü 'l-kaşîde-i dîvânçe-i iclâl, vâye-gîr-simât-ı feyz-i zü 'l-celâl, şükûfe-çîn-i bâğzâr-ı faẓîlet, [5] tarḥ-endâz-ı riyâz-ı belâgat, dürretü 't-tâc-ı şadefçe-i kiyâset, daḥme-güşâ-yı zemîn-i zerafet 'anî cenâb-ı Lûtfu 'llâh²³⁵ Efendi eş-şehîr küçük Hâce-zâde el-ḳâdî[-i] Medîne-i Burusa-i sâbîḳâ. Bunlar daḥı ezḥâr-perverlik semtine meyl idüp iltîḳât-ı (N2 16a) ezḥâr-ı şükûfe vü taḥte-i amâl ile def' -i ârzü [10] itmek mülâḥazasıyla zer' ü büzûra ṭab' -ı hümâ-pervâzları per-güşâ-yı 'azîmet olup henüz resîde-i kenâre-i bâm-ı aşîyân-ı toḥm-ı Rûmî olmağla silk-i le 'âlî ezḥâriyâna keşîde olundu.

ḤARFÜ'D-DAL

Beş neferdür dördi şâhib-i rihlet biri mâlik-i şihhatdür.

Ve minhüm:

Dâvud Paşa-zâde 'Aleyhi 'r-raḥme

Nesl-i Âl-i [15]' Osmân, nebîre-i Sulṭân Murâd Ḥân, emîr-i merdân, erbâb-ı felâḥat, esîr-i meydân-ı aşḥâb-ı zerafet, şâhib-i toḥm-ı enva' -ı ezḥâr-ı mevfûr Dâvud Paşa-zâde merḥûm Süleymân Beg el-mağfûr. Bunlar daḥı şâhib-i toḥm olup üç 'aded zerrîne nâ'il olmuşlardır. [20] “Bedevî Şarı”, “Ser-efrâz”, “Toḥmü'l-arz” ve on bir 'aded lâle-i Rûmîleri vardır. “Âlem-ârâ”, “Behişt-ârâ”, (N1 23a) [1] “Gül-rû”, “Gül-reng”, “Dil-rübâ”, “İbret-nümâ”, “Velvele-ârâ”, “Dil-güşâ”, “Toḥm-ı Lâ-naẓîr”, “Şûride”, “Şarâbî” ve bî-ḥesâb enva' -ı sünbül ile kâm-yâblardur²³⁶ ve 1095'de (M 1684) 'azîm-i beḳâ idüp Ḥazret-i [5] Ebî Eyyûb Enşârî Câmî' şerîfinüñ mihrâbı önünde defn olmuşdur.

Li-müe'llifihî:

Gidüp bir mîr-i mükerrem didiler târiḥini

²³⁵ Lûtfu 'llâh Efendi N1] Lûtfu 'llâh Meḥammed Efendi N1

²³⁶ kâm-yâblardur N1] kâm-yâbdur N2

“Süleymān Beg İbn-i Dāvud rūhına el-Fātiḥā”

Ve minhüm:

Dede Meḥemmed Çelebi ‘Aleyhi ’r-raḥme

Pīr-i rūşen-dil, merd-i şālih ü kāmīl, güzīde-i lāleciyān merḥūm Meḥemmed Çelebi Dede Sulṭān. “**Ṭābiyye-i Geşt**” [10] nām-ı dīger “**Fātiḥ-i Ṭābiyye**” ismiyle müsem mā olan kırmızı lāle bunuñdur. Hālā Üsküdārī İmām-zāde Meḥemmed Çelebi’de vardır ğayrıda yokdur. 1098’de (M 1687) fevt olmışdur.

Li-müe’llefihī:

Biri gelüp ‘Ubeydī fevtine didüm o dem tāriḥ
Meḥemmed Dede Sulṭānuñ rūhı içün[15] el-Fātiḥā

Ve minhüm:

Debbāg Muştafā ‘Aleyhi ’r-raḥme

Şāf-dil ü pīr-i rūşen-zamīr Eyyübī merḥūm Debbāg Muştafā Çelebi ‘aleyhi ’l-Ḳadīr. “**Debbāg Terfili**” bunuñdur. 1100’de (M 1689) fevt olmışdur.

Li-müe’llefihī:

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün
Pür-güher tāriḥ oldı fevtine
“Göçdi Debbāg Muştafā āh el çeküp”

Ve minhüm:

Dede Şeyḥ ‘Alī

Mevşūf-ı [20] bi’z-zühd ve’n-nezāfe, ma’ rūf-ı bi’r-rüşd ve’z-zerāfe, vāşıl-ı ‘ulūm-ı Rabbānī, nā’il-i fūnūn-ı elḥānī nevā-senc-i (N1 23b) [1] ravza-i Gülşenī eş-şeyḥ derviş

‘Alī Efendi. Bunların tohumdan beş ‘aded²³⁷(N2 16b) zerrini zuhūr itmişdür. “Gülşen-efrūz”, “Gülşen-sūz” 1106’da (M 1695) ve 1107’de (M 1696) “Edhemī Müşābihi” ve 1108’de “Rūşenī Süleymānī” [5] 1109’da (M 1698) “Mülūkī Müşābihi”. İsm²³⁸ler cümle Zekī ‘Alī Efendi’nüñdür.

Ve minhüm:

Defterdār Beg ‘Aleyhi ’r-raḥme

Ma‘ārif-şī‘ār [u] ‘āvārif-dişār, yegāne-i erkān-ı devlet, ferzāne-i a‘yān-ı sa‘ādet, pīrāste-i rā-yı şā’ib, ārāste-i fikr-i şākīb, Ata Beg-i devlet-i Oşmānī, iftiḥār-ı saltanat-ı ḥaḳānī, şāḥib-i [10] meclis-i Baykara, maḥsūd-ı kibār-ı küberā, dervīş-nihād-ı ‘ālī-cenāb, tevāzu‘-sirişt ü sa‘ādet-me‘āb, müşīr-i mufahḥam u zīr-mükerrem, müdebbīr-i umūr-ı cumhūr a‘nī el-Ḥāc Meḥemmed Paşa eş-şehīr be-Defterdār Beg ‘aleyhi ’r-raḥmeti’l-Ğaffūr. “Siyeh Sepīd” ve “Kibrītī Toḥmlı”, “Būylı [15] Gül-reng” ve “Beg Beyāzı” ve “Bektaşī” bu beş ‘aded Girid bunlardan şāyi‘dür.²³⁹ İsm²⁴⁰ler kendinüñdür.²⁴¹ 1100 (M 1689) Muḥarrem’inde beşinci gicesi fevt olmuştur.²⁴²

Li-müe’lîfihî:

Gidüp bir mīr-i mükerrem fevtine oldu tārīḥ

“Mekānuñ cennetü’l-me’vā ola Meḥemmed Paşa”

Üsküdar’da [20] medfūndur.

Fİ-ḤARFÜ’R-RE

Dört neferdür. Biri²⁴² ‘azīm-dār-ı beḳā ve üçü²⁴³ cılve-perdāz-ı ‘ālem-i fenādur.²⁴⁴

²³⁷ bunların tohumdan beş ‘aded N1] bunların beş ‘aded tohumından N2

²³⁸ ismler N1] isimleri N2

²³⁹ şāyi‘dür N1] zuhūr itmişdür N2

²⁴⁰ kendinüñdür N1] kendilerininüñdür N2

²⁴¹ fevt olmuştur N1] rıḥlet itmişdür N2

²⁴² biri N1] üçü N2

²⁴³ üçü N1] biri N2

²⁴⁴ fenādur N1] ḡabrādur N2

Ve minhüm: (N1 24a)

Receb Usta ‘Aleyhi ‘r-raḥme

[1] Mümtâz-ı pehlivânân, müsellim-i tîr-endâzân u üstâd-ı bağçe-i Şehriyârî merḥûm Receb Usta ‘aleyhi ‘r-raḥmeti’l-Barî. “**Zîb-i destâr**” nâm zerrîn bunlardan iştiḥâr bulmuşdur. 1103’de (M 1692) fevt olmuştur.

[5] Li-müe ‘llifihi:

fe‘ ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Didi ‘Ubeydî fevtine Ustanuñ târiḥ

“İntikâl iyleyüp Receb bu fenâ dünyâdan”

Ve minhüm:

Ramazân Qapudân-zâde

Aḥsenü ‘t-ṭavr-ı zü ‘l-ma‘ ârif, el-luṭfû ‘l-ḥulḳ-ı ṭa‘ rif ü ‘ ârif, erbâb-ı ezhâruñ mümtâzı, aşḥâb-ı eşcâruñ ser-efrâzı, şâhib-i toḥm-ı lâle vü fâriḡ-i [10] âzâde ‘anî Muştafâ Aḡa Ramazân Qapudân-zâde. Toḳuz ‘aded Rûmî lâleye nâ’ildir ve “**Şinâbî**” ve “**Âteş-tâb**” ve “**Gül-nâr**” bu iki ism ‘Arif Efendi’nüñdür. “**Gül-reng-i Mezbûr**”, “**Şeh-nâz-ı Mezbûr**”, “**Beyâz Güvez**”, “**Şarâbî**”, “**Şîve-kâr**” bu ism Murâd Paşa-zâde’nüñdür. 1111 (M1700) Şa‘bânıñ üçüncü rûz-ı yekşenbede vefât (N2 17a) itmişdür. Qasımpaşa mezârlıḡında Kanlıkozlarda pa-nihâde-i taḥt-ı şerâ olmuştur.²⁴⁵

Ve minhüm (N2 17a):

Rüşdî Efendi

[15] Qıdvetü’ş-şu‘ arâ, ‘umdetü’z-zürefâ, nazîfû ‘l-edâ laṭîfû ‘l-liḳâ, pîr-i eyvân-ı feşâḡat, mîr-i dîvân-ı belâḡat, meclis-ârâ-yı küberâ-yı zü ‘l-iḥtirâm ‘anî Rüşdî Aḡmed Efendi süllemü’s-selâm. Bunlar daḡı ezhâriyân-ı selefdan olup ancaḡ zer‘-i büzûra meyl

²⁴⁵ 1111 Şa‘bânıñ üçüncü rûz-ı yekşenbede vefât (N2 17a) itmişdür. Qasımpaşa mezârlıḡında Kanlıkozlarda pa-nihâde-i taḥt-ı şerâ olmuştur. N2]-N1

itmeyüp [20] envā²⁴⁶-ı şükūfede güzīde-perverlige taḳayyūd-i nām²⁴⁶ ile şāḥib-i nāmdır ve güzīde “**Müftī Kırmızı**” demekle ma²⁴⁷ ruf (N1 24b) [1] kırmızı bunlardan şüyū²⁴⁸ bulmağla “**Rüşdī Kırmızı**” diyü nām virülmüşdür ve bir “**Ebrī Girid**” daḥı zuhūr itmekle bu faḳīr “**Hem-civārī**” diyü tesmiye itmişdür²⁴⁷ ve “**Rüşdī Beyāzī**” ve “**Yūsufī**” ism²⁴⁸ faḳīrūndır. Yüz dört [5] ‘aded Girid mezbūrdan şāyi²⁴⁹ dür. 1111 (M1700) Zilḳa²⁴⁹ desi’nde on beşinci yevmü’s-şelāşede ‘azīm-i ‘uḳbā olmuştur. Topkapı ile Edirnekapısı mānende Debbāg-zāde Bağçesi önünde şuffede medfūndur.²⁴⁹

Ve minhüm:

Remzī Çelebi

Yegāne-i meydān-ı ma²⁵⁰ ārif, ferzāne-i ḥalābe-i ‘avārif, nāzımü’l-le’āl, naẓm-ı dūr-bār, müverriḥ-i bī-naẓīr ü şāḥib-i āşār, bülbul-nağme vü serāy-ı gülzār-ı nikāt, ‘uḳde-güşā-yı gīsū-yı müşkilāt ‘anī Kethūdā-zāde Remzī Çelebi [10] eş-şehīr be-Ḳulle-kātibi bunlar daḥı mīve-çīn-i bağçe-i ārzū olmak için gün-ā-gün güzīde eşcār-ı müşmire[y]i nişānde idüp lākin şükūfezār-ı ma²⁵¹ ārif olan cinān-ı bī-enbāzlarında zer²⁵¹-i büzūr-ı ezhāra meyl ve rağbet-i cāy-gīr olup “**Al Buḥūr**” toḥmından “**Pençe-i [15] Mercān**” nāmıyla bir buḥūr²⁵⁰ ser-zede-i mezrā²⁵¹ a-ı zuhūr olmuştur ve ism-i mezbūr kendinūndır.²⁵¹

ḤARFÜ’Z-ZE

Yegāne haḳḳā bir dānedür.

Zeki ‘Alī Efendi

Erbāb-ı zerāfetūñ ferīd-i ‘aşrī, aşḥāb-ı nezāketūñ vāḥid-i dehri, çābūk-süvār-ı meydān-ı şī²⁵² r ü inşā, ḥallāl-i (N2 17b) müşkilāt-ı [20] ‘arūz u mu²⁵³ ammā, şāḥib-i toḥm-ı

²⁴⁶ nām N1] nām ile N2

²⁴⁷ itmişdür N1] olunmuşdur N2

²⁴⁸ ism N1] isimleri N2

²⁴⁹ H1111/M1700 Zilḳa²⁴⁹ desi’nde on beşinci yevmü’s-şelāşede ‘azīm-i ‘uḳba olmuştur. Topkapı ile Edirnekapısı mānende Debbāg-zāde bağçesi önünde şuffede medfūndur. N2]-N1

²⁵⁰ buḥūr N1] buḥurları N2

²⁵¹ kendinūndır N1] kendülerinūndır N2

zerrīn ü fārīg ü āzāde ‘anī Zekī ‘Alī Efendi müyesserü’l-murāda. Bunların (N1 25a) [1]
altı ‘aded zerrīni vardır ki hālā memdūh u mu‘teberdür. Üçü²⁵² “Beyāz Semen-sā”

Kıtā‘ ve lehu:²⁵³

Revnağ-şiken sefid-i gülşende yeñi
 Āşüfte ider hüsine hūr u meleki
 ‘Āşıqları bisyār güzel bī-mānend
 Mergüb beyāzdur [5] Semen-sā-yı Zekī
 “Semen-sā”, “Muhterem”

Va‘ dī:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Cā-yı hurrem ‘işret-ābād-ı çemendür kıl nazar
 Feyz virmez çarhda nüh mirrihe pervini gör
 Al haber tab‘-ı Zekī’den cām-ı bezm-ārā gibi
 Meclis-i gülşende Va‘ dī **Muhterem** La‘ līni gör

Ve lehu:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Gerçi řāvūs-ı felek çün [10] hüsrev-i hāver-zemīn
 Cā-yı perverin sipihr itse revā her subh u dem
 Muhterem la‘ līnūñ ammā olsa lāyıkdur eger
 Cilve-gāhı pīş-gāhı pādīşāh-ı muhterem

Ve lehu:

mefā‘ ilün fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilün

Şükūfe rütbesine yok vukūfı hod bilirüz
 Niçün bizümle mu‘ārız olur sipihr-i berīn

²⁵² üçü N1] üç N2

²⁵³ Bu dörtlük Rubâîdir.

Bu sebzârda gül-berg-i [15] âftâba nazar
 Degil mi âyîne ezhâra **Muhterem** La' lîn

Hikâyet

Merķûm Zekî Haremeyn Muḥâsebecisi İbrahim Efendi'ye birkaç 'aded zerrîn şoğanı virüp ol sene ki merķûm muhterem Zekî Efendi'de çiçek açduḡda meger bir kızusu merķûm²⁵⁴ İbrahim Efendiye [20] virdigi şoğanlara qarışmış²⁵⁵anda daḡı açılup teşrîk içün “**Muhterem**” nâmiyla zabt u yâd itmişdür.(N1 25b) [1] Üç daḡı şarı ve biri ḡâyet güzîde ve la' lîn çiçekdür. Cedi toḡmından gelmişdür. Ve bir “**Münbit-ḡadeḡ**” tesmiye idüp bu kıta'yı dimişdür.

Kıta'.²⁵⁶

Şeş-ḡâne-ḡadeḡ ḡam ile maḡzûn oldu
 Gösterdi gene [5] yüzün maḡbûn oldu
 Didügi Münbit-ḡadeḡ açılsa gerek
 Vaz' ın bozup evvelce diḡer-gûn oldu

Ve 'Iydiyye ve lehu:

fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn

Ḥabbezâ 'Iydiyye-i bâḡ-ı şafâ baḡş-ı Zekî

Âfitâb-ı 'âlem-ârâ dirse kimse lâ dimez

(N2 18a) Bir nümâyiş vardur dirler Nevrûziye'den

Gerçi inkâr itmezüz ammâ ki beñzer beñzemez

[10] “**Zekî Boşnaḡı**”²⁵⁷

²⁵⁴ merķûm N1] mezbûr N2

²⁵⁵ qarışmış N1] qarışup N2

²⁵⁶ Bu dörtlük Rubâîdir.

²⁵⁷ Diḡerlerinden farklı olarak çiçek ile ilgili şiire yer verilmiştir.

Fİ-HARFÜ’S-SİN:

Altı neferdür dördi vâşıl-ı ser-menzil-i beḳā ve ikisi sākin-i kūşe-i ‘ālem-i fenādur.

Ve minhüm:

Sirkeci İmāmı Seyyid ‘ Abdü’l-ḳādir Efendi ‘ Aleyhi ’r-raḥme

‘ Ārif-i ma‘ ārif-i ‘ ālem-i fūnūn İmāmı Sirkeci Seyyid Abdü’l-ḳādir Efendi el-merḥūm. Lāle-i Rūmīde şāḥib-i toḥm olup [15] “**Sirkeci Alı**” demekle ma‘ ruf lāle merḳūmuñdur. 1074 (M 1664) ²⁵⁸Şaferinde yigirmi beşinci günü fevt olmuştur.

Li-mü‘ elliḳhi:

mefā‘ ĩlün meḳā‘ ĩlün meḳā‘ ĩlün meḳā‘ ĩlün

Biri gidüp ‘ Ubeydī fevtine didi o dem tāriḳ

“İlāḥī Seyyid ‘ Abdü’l-ḳādire cennet ola me’vā”

Cebe ‘ Alī ḳapusu dāḥilinde [20] ecdādı yanında türbelerinde medḳundur.

Ve minhüm:

Sinān Paşa-zāde

‘ Ālim-i ma‘ ārif-i ‘ ulūm, vāḳıf-ı ḥarekāt-i nūcūm, ḳarīn-i (N1 26a) [1] erkān-ı devlet, ḳarīb-i a‘ yān-ı Şehriyār-ı ‘ ālī-ḥazret, şāḥib-i toḥm-ı bisyār, mālīk-i envā‘ -ı ezhār, mīr-i dilīr āl ü zīrū’l-Mu‘ taşım Bī’līlāḥ sālim ü āzāde ‘ anī Sa‘ idī Süleymān Beg Sinān Paşa-zāde bunlar daḥı toḳuz [5] ‘ aded zerrīne mālīkdür. “**Şevket-nihād**”, “**Ṭal‘ at-nihād**” şarıdur. “**Feraḥ-dār Süleymānī**”, “**Şeh-nāz-ı Mīrī**”, “**Beg Süleymānī**”, “**Ḳırān-ı Sa‘ deyn**” İsmiler kendinüñdür. “**Sefīd-baḥş**” şarıdur. “**Selīmī Süleymānī**” şarıdur ve 1109’da (M 1698) zuḥūr itdi.²⁵⁹ “**Mümtāz-‘ Ālem**” ismler faḳirüñdür ve yigirmi [10] ‘ aded Rūmī

²⁵⁸ 1074 N1] 74 N2

²⁵⁹ itdi N1] itmiş N2

lâlesi²⁶⁰ vardır. “Müsellem Süleymânî”, “La‘lî Süleymânî”, “Sürh-mülûkî”, “Sincâbî Kamışî”, “Şehen-şâhî Turuncî” soñdur. “Nişâbüri”, “Kisve-i Mevlânâ”, “Kisve-i Hâkânî”, “Kisve-i Mülûkî”, “Gül-i Ra‘nâ”, “Müferrih-liķâ”, “Sekûdâr”, “Sürh-müsellem”, “Şeh-nâz-ı Mezbûr”, “Mîr-i Nihâd”, “Mîr-i Mü’eddib”, [15] “Āşaf-pesend”, “Ke’s-i Zuhal” isimler kendinüñdür. “Gül-endâm”, “Sa‘îd-baḥş”²⁶¹ isimler faķîrünüñdür ve 1107’de (M 1696) “Nürü’s-selâm” nâm bir sünbüli zühûr itmişdür. İsm kendinüñdür. “Muşanna’” nâm Girid bunlarda²⁶² bedîd olmuşdur. İsm Nakşî Efendi’nüñdür.

Ve minhüm:

Sarâyagası ‘Aleyhi’r-raḥme

Mürebbi-i cenâb-ı şeh-i [20] kâmkâr, nigâhbân-ı ğulamân-ı Enderûn-ı devlet-serây-ı şehriyâr, iftiḥâr-ı (N2 18b) aġayân-ı pâdişâh-ı ‘âlî-ḥazret, mümtâz-ı a‘yân-ı devlet, (N1 26b) [1] nihâl-i mîvedâr-ı bostân-ı ma‘ârif, menba‘-ı cûy-bâr-ı sebzezâr-ı leṭâ’if, şâhib-i toḥm-ı sünbül u ezhâr-ı zîbâ ‘anî Sarây-ı Cedîd Ağası merḥûm Muştafâ Aġa. Hîn-i fevtinde çiçekleri perâkende olup ve isimleri [5] daḡı na-ma‘lûmdur. 1095’de (M 1684) fevt olmuşdur. Qurb-ı Ebû Eyyûb’de Kızıl Minâre’de medfûndur.

Li-müe’llifihi:

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Biri geldi didi çün fevtine böyle târiḥ

“Muştafâ’nuñ mekânın cennet-i ‘adn ide İlâh”

Ve minhüm:

Süleymân Ağâ ‘Aleyhi’r-raḥme

Qıdve-i aġayân-ı Ocaġ-ı Yeniçeriyân, ‘umde-i dilâverân-ı câ-yı [10] Bektaşiyân, güzîde-i Giridciyân ve zübde-i erbâb-ı şükûfehâ merḥûm Süleymân Ağâ Turnacıbaşı.

²⁶⁰ Rûmî lâlesi N1] lâle-i Rûmîsi N2

²⁶¹ Sa‘îd-baḥş N1] Sa‘îd-naḥl N2

²⁶² bunlarda N1] bunlardan N2

Sābıkā “**Pesendīde**” ve “**Sürh-pūş**” ve “**Çavuş-pesend**” nām-ı dīger²⁶³ “**Sebz-i Teh-i Gül-gün**” ism Himmet-zāde Efendi’nüñdür ve “**Muraşşa**” ism Ümmühānī Hātūn’uñdur ve “**Dil-cū**” ve “**Büyük Toħmlı**” nām altı ‘aded Girid [15] bunlardan bedīddür. El-aşl Girid cem‘iyyeti bunlardan şāyi‘dür. 1094 (M 1683) Şevvālinde Peç ‘avdetinde Estergon altında medfūndur, katl olunmuşdur.

Tārīḫ-i fakīr:

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

“Cennet-i ‘adne varup anda Süleymān oldu.”

Ve minhüm:

Siyāhī ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Zübde-i erbāb-ı ma‘ārif [20] u tenmiķ, kıdve-i aşḥāb-ı kemāl-ı semt-i ta‘līķ zümre-i şükūfeciyānuñ şāhib-i āşārı Girid-perver Siyāhī (N1 27a) [1] Aḥmed Efendi ‘aleyhi ‘r-raḥmeti ‘l-Bārī.²⁶⁴ Bu daḥı bir güzīde Girid ile nāmver beyne‘l-enām olmuşdur. 1101’de (M 1690) fevt olmuşdur.²⁶⁵ Kılıç ‘Alī Paşa ile Tırabozon’a giderken bir tağ eteğine defn olunmuşdur.²⁶⁶

Tārīḫ-i fakīr:

mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn

“Siyāhī Aḥmedüñ yüzini aķ ide ḥaşırde Ḥayy”

Dīger:

Gelüp birisi [5] didi tārīḫ-i fevtini ‘Ubeydī

“Rū-yı sefīd ola ḥaşırda Aḥmed Siyāhī İlāhī”

²⁶³ nām-ı dīger N1] nām N2

²⁶⁴ ‘aleyhi ‘r-raḥmeti ‘l-Bārī N1] ilā raḥmeti ‘l-Bārī N2

²⁶⁵ fevt olmuşdur N1] fevt olup

²⁶⁶ Kılıç ‘Alī Paşa ile Tırabozon’a giderken bir tağ eteğine defn olunmuşdur. N2]-N1

Hikâyet:²⁶⁷

Siyâhî merhûm Kılıc ‘Alî Paşa ile Tırabozon’a gitmek için keşti-nişin-i ‘azîmet olup tünd-ğurûşî-i deryâdan güzâr idemeyüp bir küh-ı şâmiğûn dâmenine ilticâ ve neşide-i felek mümâssında [10] bir mezâr-ı tenhâ müşâhedesinden vâye-gîr-i ta‘accüb olduklarında merhûm Siyâhî dehen-güşâ-yı güftâr-ı mizâc-âlûd olur ki bu meyyitûn ‘aklı yoğmuş ki böyle cā-yı hevlnâkda medfûndur. Ba‘dehu mezkûruñ giribân-ı hayâtı pençe-i gülû-gîr-i mergden vâreste olmayup âhirü’l-emr o yirde [15] merhûm olup o mezârûn yanında defn olunur.

Ve minhüm:

Sirkeci İmâmı İsmâ‘îl Efendi

İmâm-ı hümâm-ı muğtedâ-yı enâm, İmâm-ı Sirkeci ve şâhib-i tohm-ı lâle ‘anî İsmâ‘îl Efendi der-i nezd-i Tophâne. “Tâcü’l-Ezhâr” nâm Rûmî bunlarındur ve “Nârenc-i Muğtedâ” nâm lâle bunlardan şâyî‘dür.

ḤARFÜ’Ş-ŞİN

On neferdür [20] dördü der-i ‘adem ve altısı şâhib-i demdir.

Ve minhüm:

Şeyh Hasan Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

Vâkıf-ı esrâr-ı ‘ârif-i envâr, zübde-i meşâyih-i ebrâr, (N1 27b) [1] ‘umde-i mutaşavvıf-ı ahyâr, eşrefü’s-sādât ikrâmü’s-siyâdet, seccâde-nişin-i zâviye-i (N2 19a) Muştâfâ Paşa-yı ‘Atîk ‘anî Necme’d-din Seyyid Hân Efendi mazhar-ı füyüzât u tevfiğ. “Şeyh Sünbülü” bunlarındur.

²⁶⁷ N2’de hikâyet yazılmamış, diğer biyografiye geçilmiştir.

‘Ālî:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

‘Āşıkı yanında [5] işbu gevhere olmaz bahā

Ger şorarsañ nāmını Şeyh Sünbülü dirler aña

Ve “Şeyh Nārı” demekle ma‘rūf²⁶⁸ güzide nār bunlardan bedīd²⁶⁹ olmuştur ve bir tuhfe kızılçık ve bir latīf fındık yetiştirmişlerdür ki cenāblarına nisbet olunur. Fi’l-aşıl Rūmilinde Alacaışar’dan [10] zuhūr itmişdür. 985 (M 1578) senesinde Sinān Efendi yirine Koca Mustafā Paşa Zāviyesi’nde seccāde-nişin olup,²⁷⁰ şeb-i Mevlūdū’n-nebī ‘aleyhi’ş-şalat ve’s-selāmı ihyāya mu‘ādilleri olmağla ol gice minārede kandīl yakdırmışlardır. [15] ‘Asr-ı Murād H‘an’da²⁷¹ olmağile maqbūl tab‘-ı²⁷² pādīşāhī olup bunlar dahı cemi‘-i memālik-i Osmāniye’de ittibā‘-ı murādları olmağla fermān-ı cihān-ı meṭā‘-ı şādır olmuştur ve merhūm seyāhate mā’il ü ziyāret-i ehl-i ḳubūra maḳābir-i evliyāya²⁷³ şifte-dīl olmağla tekrār Hāc u ziyāret [20] ve āḫir-i ‘ömrinde Bağdād’a ‘azīmet idüp ṭaraf-ı beriyyeden Mekke-i Mükerrreme’ye revāne olup,

Beyt:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

İtdirür (N1 28a) [1] ‘ārif-i āgāh olana terk-i vaṭan

Hāk-i ‘anber-şiken-i ḥıṭṭa-i iḳlīm-i Yemen

maẓmūnıyla²⁷⁴ evliyā-yı Yemen ve hāk-i pāk-i Hāzret-i Veysel Kāranī ziyāretinden soñra 1019 (M 1611) Rebi‘ü’l-evvelisinüñ on ikinci gicesini [5] ihyā idüp vaḳt-i şubḫa

²⁶⁸ ma‘rūf N1] meşhūr N2

²⁶⁹ bedīd N1] bedīdar N2

²⁷⁰ olup N1] olmuştur N2

²⁷¹ olmağile N1] vāḳi‘ olmakla N2

²⁷² tab‘-ı N1]-N2

²⁷³ ziyāret-i ehl-i ḳubūr-ı maḳābir-i evliyāya N1] ziyāret-i ḳubūr ve evliyāya N2

²⁷⁴ maẓmūnıyla N1] maẓmūni üzere N2

ķarīb-icābet-i da‘vet-i muħabbet itdiler. Erim²⁷⁵ nām mevzū‘-i irem-i nişānda²⁷⁶ medfūndur. Halīfelerinden Hūlvī Çelebi intikāllerine bugüne tārīħ dimişdür.

Tārīħ:

fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn

‘Az̄m-i ‘uķbā²⁷⁷ itdi Necme’d-dīn Ḥasan

Naķl-i Mine’z-zīl²⁷⁸

Menķūldur ki 1018 tārīħinde [10] Cāmī‘-i Şerīf-i Sultān Aħmed’i binā niyyetiyle temel birağılmaķ maķarr olup ol münşī-i daķāyık-ı tarīķat ve evvel-i maķarri‘-i ĥaķāyık-ı şeri‘at şeyhū’l-meşāyih, rūhū’l-revāyih necmū’l-millet ve’d-din Şeyh Ḥasan Efendi bile bulunsun dimişler. Muħaşşal varılup du‘ā-yı ĥayr olunup, ‘avdetde [15] gayru niyyet-i Bağdād itdüklerinde, Dārū’s-sa‘āde Ağası Efendiye şöyle söyler ki; “Sultānım sa‘ādetlü pādīşāh buyurdılar ki gömmesinler.” Ol müzmin muķaddem ĥod Ḥāc idüp Bağdād’ı ziyāret itmişler. Te’ħir itsünler ol maħalde ‘azīz şöyle tefevvūh buyurdılar ki: “Ağa me’mūr [20] olmadığımız işi idenlerden degülüz, el-me’mūr mağrūrdur, bizi mağrūr tutasız” diyüp veda‘iyler ve Üskūdār[1] geķüp (N1 28b) [1] Bağdād’a ‘azīmet iylerler. Naķl-i mine’l-meżāt telīf-i Hūlvī Çelebi.

Ve minhūm:

Şeytān-zāde ‘Aleyhi’r-raħme

Zübde-i kātībān-ı defter-i ĥaķanī, kıdve-i muħarrirān-ı memālik-i Oşmānī, şāħib-i toħm-ı zerrīn ü sūnbül-i ĥaḍrā²⁷⁹ (N2 19b) Şeytān-zāde Meħemmed Efendi ‘aleyhi’r-

²⁷⁵ Erim’in yazılışı N1’de bu şekildedir.

²⁷⁶ mevzī‘-i irem-nişānda medfūndur N1] mevzū‘da medfūndur N2

²⁷⁷ ‘az̄m-i ‘uķbā itdi N1] ‘az̄m itdi N2

²⁷⁸ N2de bu bölüm yoktur, diğerk biyografiye geçilmiştir.

²⁷⁹ sūnbül-i ĥaḍrā N1] sūnbül-i ĥaḍrā ve zerrīn N2

rahmeti 'l-Rabbi 'l-[5] 'alā.²⁸⁰ “**Tahta-başı Zerrin**” ü “**Yeşil Sünbül**” bunuñdur. 1078’de (M 1668) fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Biri çıķup didi tārīhin anuñ

“Rūhı şādān ola Şeytān-zādenüñ”

Ve minhüm:

Şeyh-zāde ‘Alī Çelebi ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Vāşıl-ı ḥazīne-i ma‘ārif, nā‘il-i defīne-i ‘avārif, mecma‘-ı zırafā vü faḥr-i hüner, ma‘den-i [10] seḥā vü zu‘afā-perver Bayrāmpaşa Şeyhi Efendi-zāde ‘anī Odabaşı ‘Alī Çelebi ‘aleyhi’s-sa‘āde. Bunlar daḥı şāhib-i toḥm olup lâkin ism konılacaķ zamān ecel amān virmemekle ba‘dehu vefāta toḥmları daḥı bī-nām u nişān olmışdur. 1095 (M 1684) ‘azīm[15]dār-ı ‘uķbā²⁸¹ olmışdur.

Li-müe’llifihi:

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

Bā-nuķaṭ tārīhini didüm ‘Ubeydī fevtinüñ

“Ola Şeyh-zāde ‘Alī Çelebi’ye mesken cinān”

Ve minhüm:

Şāh Sultān Şeyhi ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Ehl-i taķvā vü müteverri‘ ve tāb‘-ı sünnet-i seniyye vü müteşerri‘, sālīk-i rāh-ı hidāyet, mālīk-i zühd-i riyāzāt, şāhib-i toḥm-ı lāle-i Rūmī [20] eş-şeyḥ zāviye-i Şāh Sultān İsmā‘īl Efendi “Ya Rabbī ehl-i cennet it o merḥūmı”. “**Şeh-nāz**” u “**La‘lī**”(N1 29a) [1] nām iki ‘aded lālesi vardur. 1098’de (M 1687) rıḥlet itmişdür.

²⁸⁰ ‘aleyhi ‘r-raḥmeti ‘l-Rabbi ‘l-‘alā N1] ‘aleyhi rahmeti ‘l-‘ālemīn N2

²⁸¹ ‘azīmdār-ı ‘uķbā N1] ‘azīmdār-ı beķā N2

Nihādī:

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Didi tārīhin Nihādī rūhına idüp du' ā

“Cennet-i ‘adn ola İsmā‘īl Efendi’ye mekân”

Ve minhüm:

Şerîf-zâde

‘Umdetü’ş-şürefâ ve ‘l-muḥiddîn, [5] zübdetü’z-zürefâ ve ‘l-muḥarrirîn, mâlik-i ezḥâr-ı nevâdir-i²⁸² bisyâr Şerîf-zâde es-seyyid ‘Abdü’l-bâķī Efendi sellemehü’s-Settâr. Bunlardan yedi ‘aded zerrîn zuḥûr itmişdür. “Beyâz La‘lîn”, be-nâm-ı “Ziya-baḥş”, “Dîl-firîb”, “Müsellem Süleymânî”, “Meh-i Nev”, “Necm-i Seher”²⁸³, “İnce Süleymânî”, “Şerîfî Şâlih” ve yigirmi ‘aded [10] Rûmî lâlesi²⁸⁴ vardır. “Şûrîde-Ḳırlangıc”, “Gül-reng-i Müsellem”, “Mümtâz Ḳırlangıc”, “Kebîr Güvez”, “Sürḥ-puş”, “‘Âlem-pesend”, “Al Ḳırlangıc”, “Şeh-nâz”, “Bülend-elmâsi”, “Bıkr-i Yâķûti”, “Pâk-Gül-günî”, “Zîbende”, “Fişne²⁸⁵ Müşâbihi”, “Bağrı Mor Şarâbî”, “Kebîr Şarâbî”, “Al Nûrende”, “Gül-reng-i Müsellem Müşâbihi”, “Dîl-cû”, [15] “Yâķûti”, “Ḥıṭâyî Müşâbihi”

Ve minhüm:

Şehremîni İmâmı

Mâlik-i cemi‘yyet-i güzîde-i ezḥâr, nâ‘il-i envâ‘-ı eşmâr u eşcâr, fenn-i hendese vü mi‘mârîde yegâne, ‘ilm ü muşâhib-i ‘irfânda ferzâne, şâhib-i toḥm-ı ezḥârûñ güzîni Uzun Musâ-zâde(N2 20a) Muşţafâ Efendi İmâm-ı Şehremîni. Bunlar daḥı [20] ‘atîķ şâhib-i toḥmlardan olup ancak ism semtine rağbet itmedükleri ecilden taḥrîr olunmadı faķat “Ḥûn-ı Şühedâ” nâm (N1 29b) [1] Girid bunlardan bedîddür.

²⁸² bisyâr N1] toḥm-ı bisyâr N2

²⁸³ Necm-i Seher N2]-N1

²⁸⁴ Rûmî lâlesi vardır N1] lâle-i Rûmî N2

²⁸⁵ Fişne Müşâbihi* (Metinde Fitne şeklinde bir nokta eksik olarak yazılmıştır.) Müşâbihi N1] Ḥasene Müşâbihi

Ve minhüm:

Şalgam Aḥmed Paşa

Dāḥil-i zümre-i şükūfeciyān, toḥm-ı zerrīn ü lālehā Aḥmed Çelebi eş-şehīr Şalgam der-Ḳāsımpaşa. “Eşrāfū’l-Ezhār” nām bir zerrīn 1110 (M 1699) senesinde toḥmdan zuhūr itmişdür. [5] Bir renksiz yüksek ḳadeḥdür. İsm Sinān Paşa-zāde’nüñdür.

Li-muḥarririhī:

Toḥmından Aḥmed Çelebi’nüñ olup nev-peydā

İyledi ḥandān anı luṭfla ol Ğaffār

İsmiñi ḳodı biri gelüp didi tāriḥi

İsmüñ oldı çün senüñ Eşrefū’l-Ezhār

“Nev-‘atā-yı Aḥmedī” [10] ve “Mercān-peyker” nām iki lālesi vardır ve bir ‘aded ḳaranfili vardır.²⁸⁶ Sene-i mezbūrda zuhūr itmişdür. Nāmını Sinān Paşa-zāde²⁸⁷ “Naḳş-ı Behzād-ı Şānī” ḳomışdur.

Ve minhüm:

Şeyḥ Meḥemmed Efendi ‘Acem-zāde

Kürsī-niṣṣin-i pend ü naṣiḥat, mübeyyin-i ‘ilm ü ḥāl ve diyānet, vā‘iz-i netice-i beyān-ı ‘ālem, tārik-i devlet-i dünyā-yı ḥaşem-i [15] mu‘allim-i debistān-ı faẓl u kemāl ve şāḥib-i te’līf-i müdeḳḳīk [ü] muḥaḳḳīk, mesā’il-i müşkile vü ḥoş-ta‘rif, tālib-i raḥmet-i Mevlā, kūşe-güzīn-i zühd-i taḳvā ‘anī Şeyḥ²⁸⁸ Meḥemmed Efendi eş-şehīr be-Acem-zāde Şeyḥ-i Cāmi‘-i Şehremīni. Bunlar daḥı çeşm-güşā-yı revzene-i naẓar [20] olup şun‘-ı ḥālīḳü’l-kevineyn ve rāzīkü’s-şāḳaleyn²⁸⁹ müşāḥedesinde vāye-gīr olmak ārzūsuyla hoş-heves-i

²⁸⁶ ḳaranfili vardır N1] ḳaranfil N2

²⁸⁷ Nāmını Sinān Paşa-zāde “Naḳş-ı Behzād-ı Şānī” ḳomışdur N1] İsmi “Naḳş-ı Behzād-ı Şānī”dür, ism Sinān Paşa-zādenüñdür N2

²⁸⁸ Şeyḥ Meḥemmed N1] Meḥemmed N2

²⁸⁹ rāzīkü’s-şāḳaleyn N1] rāzīkü’s-şāḳaleyn olup N2

büzür-ı ezhāra (N130a) [1] düşüp ancak henüz res̄ide-i şükūfe²⁹⁰ zühūr olması nezd-i yek-ter olmağın zümre-i şükūfe-perverāna ilhak olundu.

Ve minhüm:

Şeyh ‘Osmān Efendi

Zümre-i dervīşānda muhlis-i dā‘ī,²⁹¹ fırka-i ezhāriyānda mecd ü sâ‘i hātır-nevāz [5] u ġarīb-aşinā, muhibb-i hālīş-i ġarīb ü gedā, bāb-ı tevekülün kânā‘at-şi‘ārı eş-şeyh ‘Osmān Efendi’dür. (N2 20b) Kurb-ı Eyyūb Enşārī. “Gül-reng-i Müsellem” nām bir²⁹² lālesi vardur ve bir “Ağustos Buğūri” yetiştirmişdür.

Ve minhüm:

Şeyh Velī Efendi

Rāh-ı hidāyetün sālīki, zühd-i riyāzetün [10] mālīki, vāşıl-ı esmā-yi İlāhī, nā‘il-i ālā nā-mütenāhī, tarīķ-i Hālveti’nün pīr ü emek-dārı, erbāb-ı ezhāruñ heveskārı, nażar-gerde-i merhūm Ümmī Sinān-zāde Hāsan Efendi Meftūnī eş-şeyh zāviye-yi²⁹³ Ümmī Sinān Veliyyü’d-dīn Eyyūbī bunlar dağı ezhār-perverlige [15] mā‘il olup²⁹⁴ silk-i ezhāriyāna münselik olmağa kâbil ve henüz aşār-pervere ġayru vāşıldur ve işbu 1110’da (M 1699) bir güzīde “Ağustos Buğūri”na mālīk olmışdur.

Harfū’ş-Şad

Sekiz neferdür altısı haķķa vāşıl ve ikisi umūr-ı dünyaya şāğıldür.

²⁹⁰ şükūfe N1] şükūfe-i tohm N2

²⁹¹ muhlis-i dā‘ī N1] muhlis-i dāhīl N2

²⁹² bir N1] bir Rūmī N2

²⁹³ nażar-gerde-i merhūm Ümmī Sinān-zāde Hāsan Efendi Meftūnī eş-Şeyh zāviye-yi Ümmī Sinān Veliyyü’d-dīn Eyyūbī N1] nażar-gerde-i merhūm Ümmī Sinān Veliyyü’d-dīn Eyyūbī N2

²⁹⁴ olup N1] olmağla N2

Ve minhüm:

Şâlih Efendi ‘Aleyhi ‘r-rahme

[20] Şalâh u sedâd ile ma‘rûf, felâh u dâd ile mevşûf, nâ’îl-i nişâb-ı ‘ilm ü fazîlet, şehîr-tâb-ı (N1 30b) [1] tarîk-i hikmet, mâlik-i şükûfe ve şâhib-i tohm-ı zerrîn merhûm Şâlih Efendi ilâ rahmeti ‘l-Mu‘în bunların iki ‘aded zerrîni vardır.

Biri “Şâlih”

‘Alî:

mefâ‘îlün mefâ‘îlün fe‘ûlün

Olupdur cümle halkuñ dil-pesendi

Didiler nâmına Şâlih [5] Efendi

Zerrîn-i merhûm gâyet ‘adîmü ‘l-meşel zerrîn olup merhûm ziyâde muhabbetinden kendi isimleri ile mersûm itmişler ki aña kendilerden sonra beyne ‘l-enâm şöhet [ü] nâm bulup nâmları hayr ile yâd oluna fe-emmâ “Kes ne-yâ rûz pes zi-pîş ferset”²⁹⁵ mazmûnundan gâfil olup ketm ü ihvâ [10] vü tâlîbine va‘d-i bî-vefâ iderek, bād-ı merg berg ü bārını tār u mār itdükde ârzûmend olan ‘âşîkân u tâlîbân her biri vârişinden birine niyâz ile mezbûr “Şâlih” olmak üzere birer piyâza nâ’îl ve vâkt-i şükûfede her birisinde birer gûne çiçek hâşıl olduğda herkes [15] kendüde açılan şâhîh ü şâf ve âherde açılan hilaf olmak i‘tikadında olmalarıyla (N2 21a) beynlerinde ‘azîm-i ihtilaf vâkı‘ olup²⁹⁶ ilâ haza el-ân bahh u ‘inâddan bir ân amân bulmadılar ki şâhib-i yâd ve cidden bir şaḥṣa iṭminân gelmişdür ki bir hayr du‘â ile [20] rûhını şâd ideler. İmdi fırsatı fevt iylemez, ‘âkîl-i mekr-i nâdân ola nâmı hayr ile zikr olunmak murâd ideyin. (N1 31a) [1] Merhûm Çorbâcı gibi ‘âkıbetini fîkr idüp ihtiyâr ile bezl-i mâ-melek itmek gerek yoksa

Manṭıķî:

fâ‘îlâtün fâ‘îlâtün fâ‘îlâtün fâ‘îlün

Sâyesin dervîş-i bî-berg-i nevâdan devr iden

²⁹⁵ “O kimse ki, günü gelmeden, fırsatıyla ileriye gördü.”

²⁹⁶ olup N1] olmağla N2

Şaklasun ārāyış-i tābūta naḥl-i devletin

mefhūmuna maẓhar olur [5] “Asamene’llāhü ve iyyā-küm an nevmeti’l-gāfilīn!”²⁹⁷

ve “Şālih-i Nāziki” bunuñdur. 1036 (M 1627) Recebün onunda vefāt itmişdür.

Tārīḥ-i faḳīr:

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilātün fe‘ilün

“Şālih Efendi ḳabri nūr ola hemīn ya İlāh”

Ve minhūm:

Şolaḳ-zāde Çelebi ‘Aleyhi ’r-raḥme:

Zübde-i ezhāriyān, ‘umde-i eşcāriyān, cāmi‘-i nādire-şükūfe vü eşcār,²⁹⁸ ravza-ārā-yı
şehen-şāh-ı [10] kām-kār, ser-ezhāriyān-ı ‘aşr-ı sultān Meḥemmed Hān merḥūm Şolaḳ-
zāde Hālīl Efendi ilā raḥmeti’r-Raḥmān. Bunlaruñ daḡı dört ‘aded zerrini vardır.

Babam Süleymānī

Zeki.²⁹⁹

Erbāb-ı şükūfeniñ ana vü atası

Yokdur bilürem vücūdınuñ şānisi

Mūrāne çıkup ḡayrı [15] şükūfe ne ‘aceb

Diyü oldu bu yıl **Baba Süleymānisi**

“Hoş-āyende”

‘Alī:

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Kendüye dilleri ider bende

Didiler buña da **Hoş-āyende**

²⁹⁷ “Allāhü Teālā bizi ve sizi gaflet uykusundan uyandırın!”

²⁹⁸ şükūfe vü eşcār N1] şükūfe vü ezhār N2

²⁹⁹ Bu dörtlük Rubâîdir.

“**Ālem-tāb**” şarıdır. “**Peykân-ı Berg**” beyâzdur ve Girid’de “**Hatt-ı Ruhsârî**” bunlardan şâyi’dür³⁰⁰. İsm fakîrûndür ve “**Ayva Güli Çînli**” [20] dağı bunlardan³⁰¹ şâyi’dür. 1108 (M 1697) Ramazānuñ yigirmi toközunda fevt olmışdır.

Li-mü’ellifihi:

mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün mefâ’îlün

‘Ubeydî (N1 31b) [1] işidüp fevtin du’â ile didüm târîh

“Şolağ-zāde maḳāmın Cennetü’l-me’vâ ide Yezdān”

Edirneḳapusu hâricinde suffe üstünde³⁰² medfundur.

Ve minhüm:

Şağdıç-zāde ‘Aleyhi’r-raḥme

Zümre-i ezhâriyānuñ şalâḳkârı merḥûm [5] Şağdıç-zāde Meḥemmed Çelebi-i Üsküdârî “**Şağdıç**” nām zerrîn bunuñdur.

Ve minhüm:

Şun’î-zāde Kethüdâsı ‘Aleyhi’r-raḥme

‘Umde-i erbāb u seḥā, zübde-i aşḥāb-ı vefā, beşüşü’l-vech ü ḥâtır-güşāde merḥûm Meḥemmed Ağa Kethüdâ-yı Şun’î- (N2 21b) zāde.³⁰³ Hālâ “**Behişt-ārâ**” demekle meşhûr zerrîn bunlardan zuhûr idüp, [10] ism ḳonduḳda biri dağı yine ol sene Mevlûdî merḥûm ‘AlîÇelebi bağçesinde ḥāşıl olup çünki “**Behişt-ārâ**” ism ḳonuldu. Hoş imdi anlaruñ “**Behişt-ārâ-yı Mevlûdî**”, “**Bezm-i Behişt-ārâ-yı Meḥemmedî**” olsun dimiş lâkin rivāyet-i eşşah budur ki [15] fi’l-aşl “**Şālîḥ**” dinilen zerrîn budur ki mezbûrlar ḡadr idüp ta’yin-i ism idüp kendülerinuñ toḥmlı olmak üzere iddi’â iyerler diyü naḳl olunur.

³⁰⁰ bunlardan şâyi’dür ism N1] bunlaruñdur ism N2

³⁰¹ bunlardan N1] bundan N2

³⁰² üstünde N1] üzerinde N2

³⁰³ Meḥemmed Ağa müyesserü’l-murāda N2]-N1

Zekî güft:³⁰⁴

Vir revnağ-ı ezhâr ile ey bî-vāye
 Her-bâr riyâz-ı dilûne pîrāye
 Bî-şübhe olur ‘adüvv-i [20] ğılmân-ı behişt
 Bir kerre bağan rû-yı “Behişt-ārā” ya

Nezâketde bunuñ sihr-âferînidür. Resm-i zerrîni açılmışdur. (N1 32a) [1] Egerçi bî-müşâbih çok “Behişt-ārā” 1085’de (M 1675) fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

Hatîf didi fevtini o dem târîh-i bâ-nuqaṭ Bârî
 “Mekānuñ câ-yı me’vâ ide Mehemmed Ağa”

Ve minhüm:

Şolağ-zāde Üsküdarî ‘Aleyhi ‘r-rahmeti ‘l-Bârî

Zümre-i şüküfeciyānuñ [5] sebük-bârı Şolağ-zāde Ḥasan Çelebi-i Üsküdarî. “Şolağ-zāde Beyāzî” nām lâle-i Rûmî bunuñdur. 1093’de (M 1682) fevt olmışdur.

Târîh:

mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün mefâ‘îlün

Gelüp biri didi târîh-i fevtine du‘â ile
 “Şolağ-zāde maḳāmın cennetü ‘l-me’vâ ide Mevlâ”

Ve minhüm:

Şayıcı ‘Aleyhi ‘r-rahme

Fırka-i şükûfe[10]ciyanuñ aḥsenü ‘l-ḥālî³⁰⁵, merḥûm Şayıcı Mehemmed Çelebi Kâsımpaşalı. “Şâyıcı Beyāzî” nām zerrîn bundan şâyî‘dür. Toḥm ‘Ulvanuñ olmağ üzere menḳûldur. 1097’de (M 1686) fevt olmışdur.

³⁰⁴ Bu dörtlük Rubâîdir.

Tārīḥ-i fakīr:

“Şayıcı Meḥemmed rūḥına diyelüm el-Fātiḥā”

Ve minhüm

Şolak Aḥmed Çelebi

Pīr-i ‘atīḳ-i [15] ezhār-perver, Şolak Aḥmed Çelebi şāḥib-i ḳatmer “**Şarı Ḳatmer Zerrīn**” bunuñdur. Güzīde çiçekdür. Toḥmsuz tolu ḳatmerdür ve aşla sāde gelmez. Her-bār ḳatmer açılır. 1112 (M1701)Saferinüñ evāḥirinde dār-ı ‘uḳbāya rıḥlet itmışdür.³⁰⁶

Ve minhüm:

İmām Şāliḥ Efendi

Ḳıdve-i e’imme-i kirām, zümre-i ḥuffāz-ı zü’l-iḥtirām, şāḥib-i toḥm-ı lāle-i Rūmī Şāliḥ Efendi [20] İmām-ı Cāmi‘-i Fındıklı “**Şāliḥī**” nām bir beyāz lālesi zuhūr itmışdür.

ḤARFÜ’Ṭ-Ṭİ

Üç neferdür biri (N1 32b) [1] beḳā-maḳarr ikisi henüz zindelerdür.

(N2 22a) Ve minhüm:

Ṭopḳapulu İbrāḥīm Aḡa ‘Aleyhi’r-raḥme

Zübde-i erbāb-ı mekārım ü ‘aṭā, ‘umde-i aşḥāb-ı mefāḥir ü seḥā, ḥāṭır-nevāz-ı fıkṛā-i zu‘afā merḥūm Ṭopḳapulu İbrāḥīm Aḡa “**Edhemī Süleymānī**” vü “**Āşaf-pesend**” nām [5] şarı zerrīnler bunuñdur, bunda zuhūr itmışdür ve ol senede mezbūr Āşaf bunlarda açılmazdan muḳaddem Şeyḥü’l-islām merḥūm ‘Alī Efendi ḥazretlerinüñ babalığı merḥūm Keresteci Ḥāc Meḥemmed’de açılıp merḥūm Dāvud Paşa-zāde Süleymān Beg alup [10] çiçeğin kesüp, meftūn-ı şükūfe merḥūm maḳṭūl Ḳara Muşṭafā Paşa’ya gönderürler.

³⁰⁵ aḥsenü’l-ḥālī N1] müstaḳīmü’l-ḥālī N2

³⁰⁶ 1112 Saferinüñ evāḥirinde dār-ı ‘uḳbāya rıḥlet itmışdür. N2]-N1

Müşārü'n-ileyh ḥazretleri³⁰⁷ manzûrları olduḡda ḡāyet ḥazẓ u pesend idüp, beşāşet ile Zekî Efendi karşıusunda bulunmak ile ism kımak fermān buyurmalarıyla merķūm daḡı bedîhî [15] “**Āşaf-pesend**” ismi vaz' ider. Bu ismden daḡı ziyāde memnūn olup ḡatta kırķ altun baḡşış virüp,³⁰⁸ naķl-i mezbûr Zekî Efendi'den mesmū'umuzdur. 1091 (M 1681) sâinde vefāt itmişlerdür.

Tārîḡ-i fakîr:

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bā-nuķaṭ ḡarfıyle fevtine didüm tārîḡini

“Menzil [20] İbrāḡīm Ağaya ola Yā Rab me'vā”

Ve minhüm:

Ṭoyḡar Baba

Ser-defter-i 'uşşāk-ı māh-rüyān, dil-beste-i ḡisū-yı müşḡin-i ḡubān, (N1 33a) [1] teşne-i zülāl-i leb-i dildār Ṭoyḡar Muşṭafā Çelebi der-Üsküdār dört 'aded Rūmî lâlesi vardur. “**Buķalemun**” ism kendinüñdür.

Beyt:

fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Didi bu lâleye ḡired-mendān

Naķş-ı Behzād reng-i Buķalemun

“**Şeh-i [5] Ezhār**” ve “**Ser-efrāz**” isimler Tezķireci Efendi'nüñdür. “**La'l-peyker**” 1109'da (M 1698) zḡūr itmişdür. İsm fakîrünüñdür.

³⁰⁷ ḡazretleri manzûrları N1] manzûrları N2

³⁰⁸ virüp naķl-i mezbûr N1] virdiḡi mezbûr N2

Ve minhüm:

Ṭanbūrī-zāde Muṣṭafā Çelebi

Zümre-i şükūfeciyānuñ zarīf ü lebībī, fırka-i ezhāriyānuñ reşid ü necībī, ma‘ārif ü fūnūnuñ şāhib-i talebi Ṭanbūrī-zāde³⁰⁹ Muṣṭafā [10] Çelebi. Tokuz ‘aded Rūmī lālesi vardır. “Siyāhī” nām-ı dīger “Tozķoparan” peder-mānde olup evvelde dağı Hilālī’den iştirā itmek uzun rivāyet olunur. El-‘uhdetü³¹⁰ ale’r-ravī “Ḥūda-dād”, “Dil-rübā”, “Gül-fām”, “Gül-endām”, “Dil-cū”, “Şeh-nāz”, (N2 22b) “Elmāsī”, “Toḥm-ı Kılavuzī” [15] ve üç ‘aded sünbūli vardır. “Gül-penbe” ve “Sekiz Zülfe” ve “İncü” isimleriyle nāmdārdur. Kendünün toḥmındandır ve ism dağı bunlarındur.

Fİ-ḤARFÜ’L-‘AYN:

On tokuz neferdür. Yedisi muķīm-i dār-ı beķā, on ikisi sākin-i serāy-ı fenādur.

Ve minhüm:

‘Abdü’l-bāķī Efendi Mevlūdī ‘Aleyhi’r-raḥme

Mecmū‘a-i leṭā’if, şanduķa-i ma‘ārif, [20] fenn-i mūsikīnün mahāret-şi‘arı Merḥūm Mevlūdī es-seyyid ‘Abdü’l-bāķī Efendi-i Üskūdārī. “Emir Şarısı”(N1 33b) [1] nām zerrīn bunındur. 1066 (M 1656) Ramazānınuñ on birinde fevt olmuşdur.

Li-mü’ellifihi:

fa‘ilātün fa‘ilātün fa‘ilātün fa‘ilün

Çıkdı bir pīr-i mübārek didiler tāriḥini

“Seyyid ‘Abdü’l-ķādir Efendi canıķün Fātiḥā”

³⁰⁹ Ṭanbūrī-zāde Muṣṭafā Çelebi N1] Ṭanbūrī-zāde Eyyübī Muṣṭafā Çelebi N2

³¹⁰ El-‘uhdetü N1] El-nūrü’l-‘uhdetü N2

Ve minhüm:

‘Ulvān ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Fehm-i zekāda [5] bī-naẓīr, fenn-i umūrda māhir üşāhib-i tedbīr, mālīk-i cem‘iyyet-i kübrā ve toḥm-ı bisyār merḥūm Kāsımpaşalı ‘Ulvān Kıpudān ‘aleyhi ‘r-raḥmeti ‘l-Ğaffār. “Gül-i Şad-berg” bunlardan şāyi‘dür. Merḥūm u mağfūr Sultān Aḥmed Hān ‘aleyhi ‘r-raḥmeti ‘l-Ğufrān ‘aşrında [10] kıpudān olan Halīl Paşa ‘aleyhi ‘r-raḥme³¹¹ büyük kıyıda Tafrodine³¹² nām maḥalden getürüp, mūmā ileyh³¹³ ‘Ulvān Kıpudān’a ihdā itmişler³¹⁴ pes bunlar daḥı terbiye idüp, şüyü‘ buldurmışlar. Lākin eşşāḥ rivāyet merḥūm Gümrük Emīni Ḥasan Ağā’nuñ qarındaşı Anton [15] nām zımmī Maḷta’dan iki şāḥ getürüp, birin bunlar ve birin koca Çorbacıya ihdā idüp, bunlardaki yetişüp, Çorbacıdaki aşmış ba‘dehu Kāsımpaşalı Boşnak Maḥmūd gül mevsiminde bir gül kesüp, kendi bağçesinde aşıluyup çoğaltmağla [20] mezbūr Boşnak’dan şüyü‘ bulmuşdur.

‘Ālī:

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

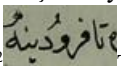
Güllerin şāhıdur ve dil-cūdur

Gül-i Şad-berg gözüm işbudur

(N1 34a)

[1] Boyı alçaq Londrine gül daḥı Frenk’dan gelüp, bunda şāyi‘dür. “Būylı Londrine” gül-i merḥūm toḥm alup (N2 23a) toḥmdan zūhūr itmişdür. ‘İnde ‘l-ba‘z “Gül-i Zība” daḥı bundan şāyi‘dür ve mazbūtü ‘l-ism yigirmi [5] ‘aded zerrīn toḥmlarından zūhūr idüp, ḥālā mevcūddur. “‘Ulvān-Zīb” nām-ı dīger “Büyük Süleymānī”, “‘Ulvān Beyāzı”, “Dānedār Süleymānī”, “Tābende Beyāz”, “Nāz-perver Şarı”, “Pesendīde Şarı”, “Pesendīde Müşābihi”, “‘Ulvān Cihān Pesendi”, “‘Ulvān Cihān Pesendi Müşābihi” ,[10] “Çenār-reng”, “Cevāhir-Ğadeḥ”, “Muraşşa‘ - Ğadeḥ”, “Renkli Yüksek Ğadeḥ”, “Renksiz Yüksek-

³¹¹ Paşa ‘aleyhi ‘r-raḥme büyükN1] büyük N2

³¹² Tafrodine’nin yazılışı N1’de bu şekildedir.

³¹³ mūmā ileyh N1] merkūm N2

³¹⁴ ihdā itmişler N1] hediye virmüşler N2

“Kadeh”, “On Kertikli”, “Ulvān Süheyli”, “Ulvān Topusu”, “Ulvān Turnadası”, “Sine-çāk”

Va‘ dī:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Hānķāh-ı ‘aşķa ey hūsn-i çerāğ-ı tāb anuñ

Dağlarla baş açık abdāluñ olmış [15] Sine-çāk

“Kadehī Yumak Bektaşī” bundan mā‘ adā vāfir çiçekleri vardır. Ancak³¹⁵ müttefik-i ‘aleyh olmamağla terk olundu ve kıabl-i ba‘ zū’l-iḥvān-ı ekşer ezhārū’z-zeynihim³¹⁶ mevcūd fi ez-zamān³¹⁷ berüzü’l-‘Ulvān ‘aleyhi’r-raḥme ve’l-ğufrān ve yedi ‘aded lāle-i Rūmīler³¹⁸ [20] dahı ma‘ lūmdur. “Tırnaklı Şirīn”, “Ulvān Beyāzı”, “Sürḥ-pūş”, “Güvez”, “Kebīr Şarābī”, “Şağīr Şarābī”, “Turuncı”. (N1 34b) [1] 1069 (M 1659) senesinde ‘azm-i beķā itmişdür.

Li-mü’ellifihı:

mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ulün

Çıkup bir āh ile tāriḥ dilinden

“Mekānuñ kaşr-ı firdevs ola ‘Ulvān”

Ve minhüm:

Şarı ‘Abdu’llāh Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

Faşıḥü’l-lisān, melīḥü’l-beyān, kemāl-i ma‘ārif ile ārāste vü meşhūr³¹⁹ [5] ‘ilm ü ḥilm ile pīrāste vü ma‘mūr³²⁰, mālik-i güzīde-i ezhār ve nā’il-i nevādir-i eşmār merḥūm³²¹ Şarı ‘Abdu’llāh Efendi ilā rahmeti’l-mülki’l-Ġaffār yedi ‘aded zerrīnleri vardır. Üçi

³¹⁵ ancak N1] ancak isimleri N2

³¹⁶ kıabl-i ba‘ zū’l-iḥvān-ı ekşer ezhārū’z-zeynihim N1] kıabl-i ekşer ezhārū’z-zeynihim N2

³¹⁷ ez-zamān N1] ez zamān min N2

³¹⁸ lāle-i Rūmīler N1] Rūmī lālesi N2

³¹⁹ meşhūr N1] ma‘mūr N2

³²⁰ ma‘mūr N1] meşhūr N2

³²¹ merḥūm N1] merḥūm N2

ismleriyle müsemma “**Kebîr**” ve “**Şağîr**” ve “**Vasat**” ve biri “**Süheyl**” ve “**Atlas**” ve “**Sünnetli**” [10] ve “**La‘l-pâre**” ve bir kehrübaları vardır ve lâle-i Rûmî’de “**Yamalı Kabak**” nâm lâle bunuñdur.³²² Toḥmından zühûr itmişdür. “**Tırnaklı Kabak**” daḥı bunlarıñdur. Ba‘zılar ikisini bir lâledür dirler. 1071 (M 1661) târîḥinde ‘azm-i beḳâ itmişlerdür.

Nişârî:

(N2 23b)

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

Yazık ser-şîşe-i bezm-i bahâristân-ı [15] ‘ âlemden
Yine kaldırdı bir zerrin-kaḍeḥ rind-i ecel nâgâh
Ki ya‘nî bâḡbân-ı vaḥdet ‘ Abdu‘llâh Efendi kim
Dimâḡ-ı ṭab‘ına olmışdı bû-yı ma‘rifet dil-ḥâh
Beşîr olup şabâ-yı şubh-gâh irci‘-i nâgâh
Meşamm-ı rûḥ-ı pür-feyzini tebşîr iyledi Allâh
Maḳâm-ı bâḡ-ı cennetde [20] te‘şîrû‘l-naẓîrin olsun
Varınca kurb-ı Ḥaḳḳa rûḥına îmân ola hem-reh
Nişârî fevti içün bâḡbân-ı dil (N1 35a) [1] didi târîḥ
Gül-i nesrîn-i ‘adn ola ilâhî Şarî ‘ Abdu‘llâh

Devlet-i şehriyâr-ı kâm-kâr merḥûm ve maḡfûr Sulṭân İbrâḥîm Ḥân ‘aleyhi’r-raḥme ve ‘l-Ġufrân³²³ re‘is-i şükûfeciyân olmaḳ üzere berât-ı şerîf-i ‘âlî-şân [5] yedine iḥsân olunmışdur ve işbu maḥalle ol ‘unvân-ı devlet-nişân tebriken taḥrîr-i beyân olundu.

Şûret-i Nişân-ı Şerîf-i ‘Âlî-şân ³²⁴

Çün nesîm-i ‘anberbâr-ı ḥazret-i Ḥudâvend-i zemîn ü âsmân ve feyz-i ‘âtîfet-i cenâb-ı Perverdigâr-ı ins ü cân ve âşâr-ı leṭâ‘if-i bî-[10]nihâyet-i âferinde-i kevn ü mekân ve

³²² bunundur toḥmından N1] bunlarıñ toḥmından N2

³²³ Ġufrân’da N1] Ġufrân N2

³²⁴ Şûret-i Nişân-ı Şerîf-i ‘Âlî-şân N1] Nişân-ı ‘Âlî-şân N2

‘ināyet-i Hallāk-ı riyāz u ezhār ve gülzār-ı cihān ki ıtrāz-ı çemenistān-ı³²⁵ ezell-i āzāl ve gülbün-efrāz-ı gülistān-kıdem-i celle ‘inne’ş-şübhe ve’l-miṣāldür. Benüm ravzatu’ş-şafā-yı salṭanatımı şükūfezār-ı cāh u celāl ve ḥadīkatü’s-sü‘edā-yı hilāfetümi mīvedār-ı ‘izz ü iḳbāl ve [15] būstān-ı mülk ü devletümi, envā’-ı reyāḥīn-i şevket ü haşmet birle mānend-i firdevs-i berīn ve zıll-ı dıraḥt-ı tūbā-nümūd vüçūd-ı mes‘ūdumı reşk-i sāye-i perr-i hümā ve ğayret-i hūr-ı ‘ayn, ḥāk-i pāk-i ‘ıtrnāk-āsītān-ı cennet-niṣān-ı hilāfet-āşiyān-ı felek-‘unvānumı zīver-i küleh-i kūşe-i ‘amme-i [20] selātīn iyledi. Fe-lā cerem şükrān’ālā tilke’n-ni’ am³²⁶ şān-ı mekārīm-niṣān-ı (N2 24a)pādişāhāneme ehemmm ü elzem oldu ki (N1 35b) [1] sīm-i hām-ı ḥusrevānemden hissemend olmaḳ recāsında güşāde-i dest-i niyāz olup, mānend-i zerrīn-ḳadeḥ, kāse-i gerdān-ı āsītān-ı mekremet-āşiyānum olan bendegān-ı şadāḳat-niṣān ve ‘ubbād-ı dergāh-ı [5] ‘adālet-‘unvānımuñ meşāmm-ı cānları, rāyiḥa-i fāyiḥa-i ezhār-ı iḥsān-ı bī-pāyānumla mu‘aṭṭar olup, nihāl-ḳāmet ümniyye ve recālari feyz-i mā’ü’l-ḥayātü’l-luṭf-ı bī-imtinānum ile bālā-keşide vü yāver ola. Binā’en ‘ālā-zālīk istiṣmām-ı būy-ı gülistān-ı merāḥīm-i şāhānem³²⁷ idüp, [10] ceyb ü dāmān-ı āmālī mīvehā-yı āb-dār-ı mekārīm-i mülūkānem ile mālī olmaḡa sezāvār olup, şadr-niṣān-ı bālā-ḥāne-i ‘ilm ü ‘irfān ve ‘ālī-ḳadr-i ḥalvet-serāy-ı ‘ālem-i ins ü cān olan işbu dārende-i menşūr-ı le’ālī-i sulṭānī ve nümāyende-i miṣāl-i bī-miṣāl-i vācibü’l imtiṣāl-i [15] ḥaḳānī, iftiḥār-ı erbābü’l-mecd ve’l-yaḳīn, muḥtār-ı aşḫābü’l-‘izz ve’t-temkīn, zü’l-ḳadri’l-etemm ve’l-faḥrū’l-eşemm-i el-muḥtaşş-ı bī-mezīdi ‘ināyeti’l-meliki’l-ālīhi, sābıḳā-i tuḡrā-yı ‘ālī-şān ḥizmetinde olan ‘Abdu’llāh dāme mecdühü ve ‘ilān-ı ‘andelīb-i naḡme-senc-i gülzār-ı faẓl u kemāl [20] ve tūṭī-yi gūyā-yı riyāz-ı ‘ilm-i Ḥudā-yı müte‘āl, ser-levḥa-i mecmū‘a-yı faẓīlet ve ser-çeşme-i cūy-bār-ı ma‘rifet,(N1 36a) [1] şāriḥ-i esrar-ı Meşnevī-i Ḥazret-i Celāle’d-dīn, maẓhar-ı füyūzāt-ı cenāb-ı Rabbü’l-‘ālemīn, ‘ālim-i ‘ulūm-ı iṣnā ‘aşer, vāşıl-ı esrār-ı Ḥazret-i seyyidü’l-beşer olup būstān-ı ‘ilm ü ‘irfānda bülbulāsā terennüm-sāz u gülçīn, [5] dimāḡ-ı cānı būy-ı kemāl ü ma‘rifet ile mānend-i misk-i Rūmī ‘anber-ākīn, şeref-i faẓl u ma‘ārif ile buḥūr-ı meryem gibi külāhdār u ser-efrāz ve reng-i rüy-ı ‘izz ü sā‘adetiyle ğonca-gül (N2 24b) gibi beyne’l-aḳrān müsellemm ü mümtāz, taḥte-i sīnesinde

³²⁵ çemenistān-ı ezell-i āzāl N1] çemenistān-ı ezell-i ‘ālem-i āzāl N2

³²⁶ ‘ālā tilke’n-ni’ am N1] ‘ālā zalik N2

³²⁷ idüp N1] zuḥūr idüp N2

sünbül-i bû-yı ma‘ârif-nâbit ve [10] destâr-ı iştihârında ezhâr-ı gûn-â-gûn le‘tâif-sâbit, olduğundan ğayrı tebyîn ve taşhîh-i ‘ilâc mizâc-ı hadâyık u gülzârda ve ta‘yîn-i taşhîh-i tabakât-ı ezhâr-ı ‘ibret-âşârda müselleme-i ‘âlem, ‘allâme-i müşkil-güşâ-yı gül-tırâzan-ı gülzâr³²⁸ ve fehâme-i dağâyık ve hağâyık-ı ezhâr u eşcâr³²⁹ olup, [15] keşf-i müşkilât-ı ‘ilm-i ezhârda fâ’iku’l- akrân ve hall-i mufaşşalât-ı fenn-i eşmârda baħr-i bî-pâyân, fûnûn-ı bâğbânide gonçe-i zanbağ gibi müşârü’l-bi’l-benân ve ol tılsım-ı ‘acîbe-bünyâduñ fetħinde Aristo-yı devrân olmağın hağğında âfitâb-ı ‘âlemtâb-ı pâdişâhânem [20] pertev-efgen ve deryâ-yı bî-pâyân-ı mülûkânem mevce-zen olup, maħrûse-i İstanbul ve Ğalața ve Eyyûb ve Üsküdâr³³⁰ (N1 36b) [1] vesâ’ir kalem-rev-i ħûkm-i ħümâyûnum olan memâlikde vâkı‘ bilâd u emşârda terbiye-i riyâz u ezhâr ve tenmiye-i hadâyık u eşcâra tağayyüd iden ħüner-mendân ve şükûfedârâne mümeyyiz “Başbuğ” ve mihr-i iğbâlini pertev-i nağar-ı [5] iclâlûme pür-fürûğ idüp, bu nişân-ı meserret-‘unvân-ı belâğat-resânımı virdüm ve buyurdum ki: Ba‘de’l-yevm müşârü’n-ileyh mādâm ki ħilye-i ħayât ile muğarrâ vü muğallâ ve zîver-i şıĥhat u ‘âfiyyet ile müzeyyen ü mücellâdır, ‘âmme-i ħadîka-i³³¹ aşğâb-ı hadâyık-ı ezhâr ve kâffe-i [10] zümre-i şükûfeciyân-ı bilâd u emşârda mümeyyiz ve başbuğ olup münâzi‘ün fîh olan ħuşûşlarında ‘adâlet ü istikâmetle muğakeme ve tağkîk-ı ezhâr u eşcâra müte‘allîğ olan umûrlarında kemâ-yenbağî teşĥîş ü temyîz ve tedkîk iyleyüp, tarîka-i ezhâriyânı icrâda [15] ihtimâm iyleye ve tâ’ife-i mezbûra daği kâ’inen min kân müşârü’n-ileyh mümeyyiz bilüp benefşeäsâ tavk-ı (N2 25a) ħûkminden ser-pîç olmayup sûsen gibi zebân-dırâz olmağdan ihtirâz üzere olalar ve cümle umûrlarında mûmâ ileyhi merci‘ idinüp, mürâca‘at ve kelâm ü re’yine [20] muvâfağat iyleyeler, ol bâbda ħiç ferd³³² menâzi‘ u mu‘ânid olmaya, şöyle bileler, ‘alâmet-i şerîfeye ‘itimâd (N1 37a) [1] kılalar. Fî evâ’il-i zâ sene 1051 (M 1642)

³²⁸ ‘allâme-i müşkil-güşâ-yı gül-tırâzan-ı gülzâr N1] ‘allame-i müşkil-tırâzan-ı zamân N2

³²⁹ ezhâr u eşcâr N1] eşcâr u ezhâr N2

³³⁰ Eyyûb ve Üsküdâr N1] Eyyûb N2

³³¹ ħadîka N1] fırğa N2

³³² menâzi‘ N1] aħadd N2

Ve minhüm:

‘Abdu’l-lâh Efendi Kâsımpaşalı ‘Aleyhi’r-rahme

‘Umde-i aşhâbü’l-aqlâm, zübde-i erbâbü’l-erkâm,³³³ şâhib-i âşâr-ı la-yuhşâ ve nâ’il-
i tohm-ı be-cıdd ü bî-intihâ, zümre-i ezhâriyânun ma‘mûr ve hünermendi Kâsım-[5]paşalı
Maḥmûd Efendi-zâde merḥûm³³⁴ ‘Abdu’l-lâh Efendi. Bunların daḡı yigirmi bir ‘aded
zerrinleri vardır. “Şubḡ-ı Şâdıḡ Beyâz”, “Dil-pesend Beyâz”, “Kebîr Beyâz”, “Kebîr
Nebâtî”, “Büyük Süleymânî Nebâtî”, “Dil-fürûş Şarı”, “Nevrûziyye Şarı”

‘Alî:

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

Rûz-ı nevrûzda bulunmuş [10] ey hümâm

Pes dimişler buña Nevrûziye nâm

“Ayîne-i ‘İbret-nümâ” nâm-ı diğeri “Aḡreb-nümâ”, “Yaḡûtî”, “Zühre”, “Meh-tâb”
nâm-ı diğeri “Yegâne”, “Can-baḡş”, “Gülşen-zîb Kebîr”, “Gülşen-zîb Şaḡîr”, “Kâsımiyye”,
“Beyâz Bıçak”, “Neşter-i Berg”, “Maḡbû-ḡadeḡ”, “Nûr-baḡş”, “La‘lîn-i Şubḡî” [15] ve
Rûmî’de ancak “Sîm-ablak” nâm bir lâlesi vardır. 1079’da (M 1669) fevt olmuştur.

Li-münşihî:

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

Gelüp birisi fevtine ‘Ubeydî didi târiḡin

“Maḡâmun ola ‘Abdu’l-lâh Efendüm cennetü’l-me’vâ”

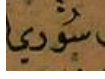
Ve minhüm:

Cenâb-ı Seyyid Alî Efendi Tâle Bekahu

‘Âlemü’l-‘ulemâ’il-mütebaḡḡîrin, efḡalü’l-fuḡalâ ve’l-müteşerrîn, [20] ‘afîfü’ḡ-ḡab‘
şerîfü’n-neseb, laḡîfü’l-ḡulḡ, nazîfü’l-ḡaseb ‘anî ḡazret-i Seyyid ‘Alî Efendi (N1 37b) [1]

³³³ erbâbü’l-erkâm N1] erbâb-ı erkâm N2

³³⁴ merḥûm ‘Abdu’l-lâh N1] ‘Abdu’l-lâh N2

şadr-ı Rûm-ı sâbık eş-şehîr be-Naķībū'l-Eşraf 'âfi 'anhüm bunlar daķı güzîde şükûfelere nâ'il olup, 1107'de³³⁵ (M 1696) başlı bir “**Al Katmer Sünbül**” bağçelerinde açılmışdur. Cenâb-ı sa'âdet-me'âb H'âce-zâde Luţfu'llâh[5] Meĥammed Efendi ve Naķķâş Seyyid İbrâhîm Aĥa şehâdetleriyle³³⁶ şebt olundı toĥm olmak üzeredür (N2 25b) ancak toĥm kimüñ olduĥı ma'lûm degildür ve çiçeğin daķı oĥlan kıparup şoĥanın bellü itmeyüp, ĥâlâ mazbût olmayup içindedür.

Ve minhüm:

Cenâb-ı Seyyid 'Oşmân Efendi Tâle Beķahu

Ser ü ser-[10]sebze-i gülşen-serây-ı fazîlet, gevher-i yektâ-yı girân-bahâ-yı kân-ı³³⁷ semâĥat, menba'-ı cûy-bâr-ı sebzear-ı elţâf, mecma'-ı kâr-ı 'âdil ü inşâf 'anî cenâb-ı 'Oşmân Efendi eş-şehîr be-ĥ'âce-zâde şadr-ı Anaţolu ĥâlâ tâle beķahu bunlar daķı güzîde ezhâra ĥayetü'l-[15]ĥâye mâ'il olup ĥadden birün şoĥanlar olup³³⁸ bâ-ĥuşûs merĥûm Yıldız-zâde Meĥammed Efendi'nün toĥmların ve nâmdâr çiçeklerin alup ancak kendülerinde daķı bir çiçeĥe ism vaz' olunmayup inşâ'a'llâhu te'alâ ism va'z olunup şâyî' olunur, ol sebeb ile [20] ber-vech-i pîşîn silk-i taĥrîr-i keşîde olundı.

Ve minhüm:

'Ârif Efendi:

'Umde-i 'ulemâ-i 'izâm, kıdve-i fużalâ-yı kirâm, (N1 38a) [1] ferîd-i ravza-i belâĥat, vaĥîd-i³³⁹ 'arşa-i feżâĥat, menba'-ı cûybâr-ı 'ilm ü 'irfân, maţla'-ı neyyîr-i fażl u îķân, daķâyık u ĥaķâyık ve vâķıf u 'ârif Ĥazret-i 'Abdü'l-bâķî³⁴⁰ Efendi ebu'l-ma'ârif bunlar daķı şâĥib-i [5] toĥm olup yedi³⁴¹ 'aded zerrîne nâ'il olmuşlardır . “**Sütûde**” fî sene sitte ve

³³⁵ başlı N1] beş başlı N2

³³⁶ şehâdetleriyle şebt olundı N1] şehâdet itmeleriyle ol vechle şebt olundı N2

³³⁷ yektâ-yı girân-bahâ-yı kân-ı semâĥat N1] yektâ-yı ma'den-i semâĥat N2

³³⁸ ĥadden birün şoĥanlar olup bâ-ĥuşûs N1] bâ-ĥuşûs N2

³³⁹ 'arşa-i feżâĥat N1] ve şadr-ı 'arşa-i feżâĥat N2

³⁴⁰ Efendi N1] 'Ârif Efendi N2

³⁴¹ yedi N1] altı N2

şemânî'n ve elf (H1086/M1676). “**Pesendîde**” fîsene şemân ve şemânî'n ve elf (H1088/M1678). Bu ism Nakş[î] Efendi'nüñdür. “**Nâ-Yâb**” fî sene işnâ ve tis'în ve elf (H1092/M1682). “**Ser-bülend**” fî sene sitte ve tis'în ve elf (H1096/M1685). “**Mevzûn**” fî sene [10] işnâ ve mî'e ve elf (H1102/M1691). “**Bî-hemtâ**” fî sene şemân ve mî'e ve elf (H1108/M1697). Bu altı³⁴² ism kendülerinüñdür ve üç 'aded lâle-i Rûmîleri vardır. “**Mey-gûn**” fî sene işnâ tis'în ve elf (H1092/M1682). “**Sehâbî**” fî sene seb'a ve mî'e ve elf (H1107/M1696) [ve] “**Fitne**” fîsene şemân ve mî'e ve elf (H1108/M1697). İsmi kendinüñdür.

Ve minhüm:

'Uşşâkî-zâde Efendi

[15] Erbâb-ı 'ilm ü 'irfânüñ zerâfet-şi'ârı, aşhâb-ı fazl (N2 26a) u îkânüñ nezâket-dişârı, ahlâk-ı hamîde ile mevşûf, evşâf-ı pesendîde ile ma'rûf, zümre-i 'izz ü cahuñ himmet-bülendi, cenâb-ı 'Uşşâkî-zâde 'Osmân Efendi bunlar dahı şâhib-i tohm-ı Rûmî [20] olup on dört 'aded lâle-i pâk-kâleye mâliklerdür. “**Feyz-i Hudâ**”, “**Dâd-ı Hudâ**”, “**Müşâbih-i Sultân-ı Cihân**”, (N1 38b) [1] “**Müşâbih-i Kızıl Kırlangıç**”, “**Müşâbih-i Dil-âvîz**”, “**Katmer Lâle**” ve 1109'da(M 1698) “**Âteşin-Ruhsâr**”, “**Elmas-pâre**”, “**Mihr-i Raşşân**” ism kendinüñdür ve yine sene-i mezbûrede rûz-ı Hızırda bir lâlesi gelüp, fakîr “**Gül-mîh-i Âfitâb**”³⁴³ ism [5] komışdur ve târîh-i kitâbda dört lâlesi gelmişdür. “**Adîmü'n-nazîr**” gâyet güzîde koyı gül-rengdir, nâzende ebridir. “**Osmânî Kırlangıç**”, “**Cilve-bağş**” mordur. İsmi fakîr-i takşîrünüñdür.

³⁴² altı N1] beş N2

³⁴³ “**Gül-mîh-i Afîtab**” ism komışdur ve târîh-i kitâbda N1] “**Gül-mîh-i Afîtab**” diyü tesmiye iyledüm ve târîh-i kitâbda N2

Ve minhüm:

‘Azîz Çelebi ‘Aleyhi’r-raḥme

Muntaẓamü’l-eṭvâr-ı³⁴⁴ şükûfe-perverân, münfeḥimü’l-‘aliyy-i ezhâriyân, şâhib-i [10] ṭab‘-ı selīm u ḥulḳ-ı müstaḳīm, merḥûm ‘Abdü’l-‘azîz Çelebi ilâ raḥmeti’r-Raḥīm otuz ‘aded Rûmî lâlesi vardır. Altısı ḥayâtta iken zuhûr itmişdür. “Ḥoş-reng”, “Cihân-ārâ”, “Ra‘nâ”, “Zîbâ”, “Nâ-yâb”, “Münevveş”. İsmeler kendinüñdür. Ba‘dehu vefâta metrukâtını Pîrî-paşa-[15]zâde Meḥemmed Beg alduğı gün üç ‘aded lâlesi “Gül-gün-ı ‘Azîz”, “Râmî-pesend”, “La‘l-fâm” bu ismlerle tesmiye olundu ve târiḥ-i kitâbda merḥûmuñ mîr-i merkûmda açılan yigirmi bir aded lalesi “‘Azîz-i Mîr”, “Ḥuceste”, “‘Ubeydî-pesend”, “La‘l-i Nâb”, “Ḳumru Göğsü”, “Server-baḥş”, [20] “Ferruḥ”, “Ferḥunde”, “Ruḥ-ı Dildâr”, “Fişne-reng-i ‘Azîz”, “Ser-âmed”, “Ḥoş-endâm”, “Dil-güşâ”, “Şâliḥ-pesend”(N1 39a) [1] “Mîr-i Gül-reng”, “Ferah-dâd”, “Uşşâk-pesend”, “Ḥaşḥaşı”, “Ser-endâz”, “Fâ’ik”, “Pâk-endî” bu ismlerle tesmiye olundu. 1109’da (M 1698) ‘azîm-i (N2 26b) ‘âlem-i ‘uḳbâ³⁴⁵ olmuşdur.

Târiḥ-i fakîr:

fâ’ ilâtün fâ’ ilâtün fâ’ ilâtün fâ’ ilün

Geçdi çün dâr-ı fenâdan itdi [5] ‘uḳbâya sefer

“Cennet-i ‘adni İlâha iyle ‘Azîz’e maḳar”

Ve minhüm:

‘Alî Ağa Çorbacı

Baḳıyye-i selef, mürebbî-i ḥalef, sâl-ḥürde-i dehr, kâr-âzmûde-i‘aşr, şalâḥ-ı ḥâl ile ârâste, şıdk-ı maḳâl ile pîrâste, zümre-i şükûfeciyanuñ ser-tâcı ‘anî ‘Alî Ağa Baba Çorbacı bunlar daḥı [10] şâhib-i toḥm olup yedi ‘aded güzîde zerrîne mâlik olmuşlardır. “Şâliḥ-

³⁴⁴ eṭvâr N1] aḥvâl N2

³⁴⁵ ‘uḳbâ N1] beḳâ N2

ārā” ism merķūm Tezkireci Efendi’nüñdür. “Şafā-baḥş” 1107’de (M 1696) zuhūr itmişdür. İsm La‘ li-zāde Efendi’nüñdür.

Tārīḥ-i faķīr.³⁴⁶

mef‘ ūlū mefā‘ ilūn mef‘ ūlū mefā‘ ilūn

Toḥmuña ‘Alī Ağa tārīḥ-i mücevherdür

“Bu cām-ı şafā-baḥşı Hayy [15] kıldı saña ‘aṭā”

“Aliyyü ’l-Ezhār” beyāz dur. Sene-i mezbūrda gelmişdür. İsm faķīr üñdür.

Li-mü’ellifihi:

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

‘Alī Ağa Babamuz itme kızusın inkār

‘Aliyyü ’l-ehzār ki oldı bu tārīḥ-i izhār

ve 1109’da (M 1698) “Necm-i ‘Alī” la‘ lındır ve “Şafā-yı ‘Alī” ve “Server-i ‘Alī” ve “Merdāne”, [20] “Kadeḥ-i Şāmānī” ismler faķīr üñdür ve lāle-i Rūmī’de “Leylāķi” ve “Sūrḥ-pūş” nām iki ‘aded lālesi vardır ve Girid’de³⁴⁷ (N1 39b) [1] beş ‘aded Giridi vardır.³⁴⁸ “Tācdār”, “Zağarcıbaşı”, “Gül-i Zībā”, “İsmi ve Cismi Emānet”, “Berāberi Girid” nām-ı dıger “Lā-naẓır” ve “Şoñ Bālā-kadd” beyāz dur ve “Kırmızı Hörgüçlü”, “Vāşıf-ı Niyāz” nām bir kırmızı vaķt-i [5] buḥūrī bunlaruñ toḥmındandır ve yine 1110 (M 1699) senesinde toḥmdan bir güzide kırmızı vaķt-i buḥūrī zuhūr idüp, bu faķīr “Yāķūt-Kālem” tesmiyye idüp, bu tārīḥ ile zabt olunmuşdur.

Li-mü’ellifihi:

fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

Çorbacı ‘Alī Ağa Babamuzuñ

Ola bu kırmızı [10] buḥūr-ı ‘ālem

Gel iki gözüm senüñ tārīḥiñi

³⁴⁶ N2de tārīḥ-i faķīr başlıķı ile bu tarih vardır.

³⁴⁷ beş N1] bu beş N2

³⁴⁸ Girid’i vardır N1] Girid bunlardan şāyi‘dür. N2

Didiler ismüñ ola **Yākūt-ķalem**

Ve minhüm:

‘Abdü’l-kerīm Çelebi ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Pīr-i kühen-sāl, merd-i hoş-ḥışāl, şāḥib-i toḥm-ı zerrīn-i ḥüb merḥūm ‘Abdü’l-kerīm Çelebi der Eyyūb iki ‘aded zerrīni vardur. “Cedī La‘līn” ve “Kerīmī La‘līn” [15] Seyyid Mes‘ūd (N2 27a) Efendiye ihdā itmekle “Şerīfī La‘līn” daḥı dirler.³⁴⁹ Şerīfī La‘līn’i ba‘zılar başkadır dirler. Pes bunuñla üç olur. 1098’de (M 1687) fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

Geldi biri fevtine bu gūne didi tāriḥ ‘Ubeydī

“Cennet ide [20] mesnedüñi ‘Abdü’l-kerīm Çelebi İlāh”

Ve minhüm:

‘Alī Ḥāce

Mü’ellif-i bedāyi‘-i ġarībe, muşannif-i şanāyi‘-i ‘acībe, (N1 40a) [1]‘ilm-i zerāfet ile ārāste, ḥilm ü nezāket ile pīrāste, pīr-i şāl-ḥürde-i zamān, nevā-şinās u ḥāce-i cihān, zümre-i kūze-gerānuñ ser-bülendi ‘anī Eyyūbī Ḥāce ‘Alī Efendi 1107’de (M 1696) [5] bir güzīde Süleymānī zerrīni zūhūr idüp, “Ḥānmān-ı Ḥāce” dinildi. İsm faķiründür ve on üç ‘aded Rūmī lālesi vardur. “Ḥānmān”, “Nümāyān”, “Mīr-pesend”, “Mor-ı Şeh-nāz”, “Mümtāz-‘Ālem”, “Mümtāz-şarābī”³⁵⁰, “Meclīs-ārā”, “Şīrīn”, “La‘l-pāre”, “Dil-güşā”, “Sincābī”, [10] “Kebīr Al”¹¹¹² (M 1701) Muharrem’inüñ on beşinde mezbūr ‘Alī Ḥāce fevt olup defn olunmışdur.³⁵¹

³⁴⁹ diyeler N1] dirler N2

³⁵⁰ Mümtāz-Şarabī N1] Şarabī N2

³⁵¹ 1112 Muharrem’inüñ on beşinde mezbūr ‘Alī Ḥāce fevt olup defn olunmışdur N2]-N1

Ve minhüm:

‘Abdu’llāh Efendi-zāde ‘Alī Efendi ‘Aleyhi’r-raḥme

Zübde-i kâtibân-ı Tersâne-i ‘Âmire, kıdve-i şükūfeciyân-ı şāhib-i āşār-ı³⁵² fāhire, şāhib-i toḥm-ı zerrīn ü ḥatır-güşā merḥūm ‘Abdu’llāh Efendi-zāde el-Ḥāc ‘Alī Efendi der-Ḳāsimpaşa. Bunların daḥı beş ‘aded zerrīnleri vardır. “Beyāz Şubḥ-ı Şādık” [15] diğ̃er beyāz “Nūr-ı ‘Ālī”, “Lā-naẓīr-i ‘Alī”, “Şeh-vār”, “Ḥacı-pesend” 1105 (M 1694) Zi’l-ḥiccesinüñ on beşinde Mekke-i Mükerre-me-i Şerifu’llāh’da fevt olmuştur.

Li-mü’ellifihi:

fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

Ḳabrine geldüm du’ā idüp didüm târiḥini

“Cennetü’l-me’vā ola Yâ Rab ‘Alī’ye bu maḳām”

Ve minhüm:

Ḳadri Ağa-zāde ‘Alī Ağa

Maṭbū’ü’l-[20]ḥulḳ u aḥsen-ḥū, memdūḥü’l-‘aḳl [u] şīrīn-gū, maẓhar-ı ḥıṣāl-i ḥamīde vü şekve, ma-şadaḳ-ı ‘ind-i iḥsānū’l- (N1 40b) [1] vücūh, şāhib-i toḥm-ı zerrin-i be-cidd ü bī-hem-tā ‘anī Ḳadri Ağa-zāde ‘Alī Ağa. Bunlar³⁵³ daḥı nāmdār yigirmi ‘aded zerrīnleri vardır. “Sebze-pūş”, “Dil-nevāz”, “Ḥazā Süleymānī”, “Rūḥ-efzā”, “Güzīde Süleymānī” [5] 1108’de (M 1697) zuḥūr idüp, (N2 27b) “Şems-i Münir”³⁵⁴ ism faḳīründür.

Cemālī:

fe’ ilātün mefā’ ilün fe’ ilün

Bāreka’llāh zihī şun’-ı ḳadīr

Ṭoğdı ezhār içre³⁵⁵Şems-i Münir

³⁵² āşār N1] ezhār N2

³⁵³ bunlar N1] bunların N2

³⁵⁴ münir N1] şems-i ḍuḥā N2

³⁵⁵ Mısra “içre” kelimesinden sonra “bir” kelimesi yer almaktaysa da vezne uymadığı için çıkartılmıştır.

“Umdetü’l-ezhâr”

İsm ve kıt‘a Cemālî’nüñdür.

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Bâreka’llâhu zihî ravza-i hûb

Zeyn olup bâğçe-i cennetvâr

fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

Gerçi çok [10] tuhfeler zuhûr itmiş

Lîk Hakkâ bu ‘Umdetü’l-Ezhâr

“Bedr-i Münîr”

Cemālî:

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Kimi meh-tâb kimi ‘âlem-gîr

Bu dağlı oldı begüm **Bedr-i Münîr**

“Tâbdâr” ve “Şu‘ledâr”³⁵⁶

Ve lehu:

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

Dü nîz tohm bahşid-i perverdigâr³⁵⁷

Yeni “Tâbdâr” u Yeni “Şu‘ledâr”

Şâkıb:

fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

Nażar itmez felekde hırşide

[15] Çeşm-i ‘ibretle **Tâbdâr**’ı gören

Dâğ dâğ olsa lâleveş ne ‘aceb

Bâğ-ı ‘âlemde **Şu‘ledâr**’ı gören

³⁵⁶ “Tâbdâr” ve “Şu‘ledâr N1] “Şu‘ledâr” ve “Tâbdâr” N2

³⁵⁷ “Yüce Tanrı ayrıca iki tohm daha verdi.”

“Şeref-yâb”

Cemālî:

Çü bulur her biri bir gûne elķâb

Ezhâr içre bu da oldıŞeref-yâb

“Raḥşende Süleymānî”

Ve lehu:

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ iün

Virür meclisde revnaķ dem-be-dem seyr iylesün[20] anı

Disem nāmına anuñ n’ola Raḥşende Süleymānî

“Nühüfte Süleymānî”

Ve lehu:

müstef‘ ilün müstef‘ ilün fâ‘ ilün

Gördüm çemen içre çün (N1 41a) [1] gizlenmiş açup anı

İsmi³⁵⁸ ola didüm pes Nühüfte Süleymānî

“Kemyâb”

Ve lehu.³⁵⁹

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün fe‘ ülün

Beyâ-yed çünki ez toḥm-ı Cihântâb

Sezâ bâşed bedâdem nām-ı Kemyâb³⁶⁰

“Ayyūķî”

Ve lehu:

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün fe‘ ülün

Żarūrî giydirür pâyına na‘ leyn

³⁵⁸ ismi N2] ism N1

³⁵⁹ N2’de bu beyt yoktur.

³⁶⁰ “Çünkü Cihântâb tohmundan gelir Kemyâb adını versem ona yaraşır.”

Buñadirler [5] begüm ‘Ayyūķi La‘līn

Mezbūr La‘līn-i³⁶¹ ‘Ayyūķi ibtidā açıldıķda uzakdan görölüp, varup baķmak murād olunduķda ğāyet çamurlı ve yağmurlı gün olmağla tahta arasında pābūç ile çamurdan çıkılmayup bi’z-zarūre na‘leyn getirüp güç ile varılup, kesilmişdür.

“Nūrū’l-[10]Ezhār”

Ve lehu:

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Berķ urur seyr-i çemende resmi

Nūrū’l-Ezhār ola anuñ ismi

Bu on üç ‘aded esāmī ve muķaṭṭa‘āt Pīrī-paşa-zāde Cemālī Beg’üñdür ve

“Nūrī-pesend” ‘Alī Ağa

Ve lehu:

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Görüp Nūrī Efendi çün bu zerrini pesend idüp

Didi ismi bunuñ Nūrī-[15]pesend olsun ‘Alī Ağa

Ve 1109’da (M 1698) bir ğāyet ince kebīr (N2 28a) zerrīn açdı. Maḥdūm-ı mükerremi Yūsuf Ağa’nuñ ḥīn-i velādetinde merḥūm Kadrī Ağa merķūmuñ tahtasına bir miķdār toḥm zer‘ idüp, ol toḥmlardan zühūr itmekle “Yūsufī” diye tesmiye olunmuşdur. [20] İsm faķīrūñdür.

Cemālī:

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

Mübārek-bādına nūr toğdı şahn-ı ezhāra

Sezādur zer-ķalemle tarḥ ola pes (N141b) [1] heyet ü resmi

Gelüp Yūsuf Ağanuñ bahtına çün beyāz zerrīn

³⁶¹ La‘līn-i ‘Ayyūķi N1] ‘Ayyūķi N2

Didi Hacı Mehemmed **Yūsufī** olsun anuñ ismi

“**Nāhīd**”

Ve lehu:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Oldı bu deñlü tohum çünki bedīd

Pes tülū‘ itse ‘aceb mi **Nāhīd**

İsm³⁶² Cemālī [5] Begüñdür. “**Nūr-ı ‘Ālī**” bir güzīde beyāz zerrīndür. İsm Cemālī Beg’üñdür. “**Meh-tāb**” bir şarı zerrīndür. İsm Süleymān Beg’üñdür.

“**Mihr-i Kaküldār**” , “**Tāb-efgen**”

Şākīb:

fe‘ ilāün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Ne ‘aceb³⁶³ seyr idenüñ çeşmi iderse rüşen

Didiler gülşen-i ‘ālemde buña **Tāb-efgen**

“**Şāhid-i Mihr**” ü “**Hoş-[10]Lehçe La‘līn**”, “**Şīrīnkār**”, “**Tohum-ı Dilber**” nebātī, “**Tohum-ı Cihān-tāb**” şarıdır. Ve ism vaz‘ olunmağ ezhār-ı bī-şümārdur ki her biri birbirinden a‘lādur ve ism ve resme sezādur.

Ve minhüm:

‘**Ömer Efendi**

Zübde-i muḳtedā-yı kirām, ‘umde-i pīşvā-yı enām, mālīk-i güzīde-i Girid ve zencebil-i [15] mergūb ‘anī ‘**Ömer Efendi-zāde Mehemmed Efendi İmām-ı Cāmi‘-i Eyyūb**. Ortası yeşil “**İmām Beyāzī**” nām-ı dīger “**Çemen-derūn**” nām Girid ve bütün beyaz

³⁶²İsm N1] ism dağı N2

³⁶³ne ‘aceb N1] -N2

ki³⁶⁴“**İmām Beyāzı**” demekle meşhūr Giridler bundan şāyi‘ dūr ve “**İplikli Kātmer**” zencebīl daḥı bunuñdur.

Ve minhüm:

‘Abdü’l-hālīk Efendi

Erbāb-ı [20] tilāvetüñ hoş elḥānı, aşḥāb-ı kıra‘ atüñ ḥüb-lisānı, güzīde-i şükūfeciyan ‘Abdü’l-hālīk Efendi (N1 42a) [1] İmām-ı Cāmi‘-i Mimār Sinān. Bunlaruñ iki ‘aded zerrīni vardır. Biri 1108’de (M 1697) “**Nümūdār**” be-nām “**İmāmü’l-ezhār**”³⁶⁵ aşl merḥūm Kāranfilī Muşṭafā Çelebi toḥmından zuhūr³⁶⁶ ve kendüde açılıp ism (N2 28b) konmuş idi. Ba‘dehu vefāta [5] metrūkātinden mezbūr alup ancak ism³⁶⁷ ferāmūş olunmağla ḥaḳīr³⁶⁸ **İmāmü’l-Ezhār** diyü tesmiye itdim³⁶⁹ ve 1109’da (M 1698) ³⁷⁰“**Şerefdār**” ism faḳīrūñdür.

Ve minhüm:

‘Abdī Çelebi Şorguccı

Şāḥib-i taḳvā-yı müteverri‘, ‘ālim-i mesāi’l-i diyānet ü müteşerri‘, zühd ü taḳvāsında ḥaşyet-i Allāh ile mezkūr, şabr-ı ‘ināda sūnnet-i Resulu’llāh [10] ile meşhūr ‘anī Şorguccı ‘Abdī Çelebi reyb ü riyādan ola ḳalbi şāfī. Zamān-ı māzīde mürūr iden ezḥāriyan-ı sūrī-perverlikle şöhet bulup ancak ‘Abdī Çelebi’de açılan çiçek diyü ba‘zı aḥbābuñ defterinde mevcūd ve lisānında mezkūrdur. Kendülerinden³⁷¹ [15] şāyi‘ bir zerrīnleri vardır ve 1110 (M 1699) senesinde toḥm olmak iddi‘āsiyla bir “**Ulvī Güvez**” vakt-i buḡūrī ‘arz itdükde bu faḳīr daḥı “**Şorguc-ı Hindī**” diyü tesmiye itdüm.³⁷²

³⁶⁴ ve bütün beyaz N1] ve nām-ı diğēr bütün beyaz N2

³⁶⁵ be-nām-ı İmāmü’l-ezhār N1] be-nāmü’l-ezhār N2

³⁶⁶ zuhūr N1] zuhūr idüp N2

³⁶⁷ ism N1] ismi N2

³⁶⁸ ḥaḳīr N1] faḳīr N2

³⁶⁹ itdüm N1] itmişdür N2

³⁷⁰ toḳuzda N1] toḳuzda daḥı N2

³⁷¹ kendülerinden N1] kendüden N2

³⁷² diyü tesmiye itdüm itdüm N1] diyü tesmiye olunmuşdur. İsm faḳīrūñdür. N2

Li-mü ’ellifihi:³⁷³

Bâ-nuḡaṭ târîḡ-i ismin ḡoduḡda didüm ‘ Ubeydî
 “Şorḡuc-ı Hindî ola ismi didi aña Ḥâcî Baba”

Ve minhüm:

‘ Abdü ’l-ḡâdir Efendi Musâ-zâde

[20] Ḳıdvetü ’l-ḡuzât ve ’l-ḡükkâm, ma‘ denü ’l-fazl ve ’l-keḡâm, madde-i ḡükümetde kâmil, icrâ-yı şeri‘ atde ‘ âmil, cezâre-i (N1 42b) [1] Girid ḡâḡısı sâbıḡâ ‘ Abdü ’l-ḡâdir Efendi eş-şehîr be-Musâ-zâde Mevlânâ³⁷⁴ sâkin-i nezd-i Altıayçeşmesi. Bunlar daḡı aṡa-i mezbûrdan getürdüḡi şükûfelerden merḡûm çeşme ḡurbunda Edirneḡapusu şâh-râhında [5] sâbıḡâ Edirne ḡâzası olan merḡûm ‘ Oşmân Efendi’nün merḡadı üzerinde naḡarımıza vaḡt-i eylülde bir çiçek dūş olup bunuñ ismi “**Musâ-zâde Şarısı**” olsun diyü şöhret-nâm bulup meşhûr beyne’l-enâm olmaḡıḡün kendüsi şaff-ı ezhâriyânda nişeste olunup [10] lâle-i mezbûr daḡı³⁷⁵ hesâb-ı lâle-i Girid’de keşîdedür.

Ve minhüm:

‘ Azîzî Ḥâtûn

Dürre-i silk-i ‘ işmet, (N2 29a) gevher-i kân-ı ‘ iffet, faḡrû ’l-muḡazzirât, zeynü ’l-müsevvirât, şâḡibe-i toḡm u zerrîn ü lâle³⁷⁶ ‘ Azîzî Ḥâtûn e‘ azzehâ ’ü ’l-Mu‘î in. Bunların 1109’da (M 1698) bir zerrîni zuhûr idüp, “**Azîzî** [15] **Süleymânî**” diyü tesmiye olundu. İsm faḡîrûndür ve 1108’de (M 1697) zuhûr itmiş üç ‘ adet Rûmî lâlesi vardır.

“Sincâbî Ḳırlanḡıḡ”**Lisa cennethâ:**

mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün mefâ‘ îlün

Oturdı şadr-ı ‘ âliye bunuñ **Sincâbî Ḳırlanḡıḡ**

³⁷³ N2’de “Li mü ’ellifihi” başlıklı tarih beyti vardır.

³⁷⁴ be-Musâ-zâde Mevlânâ N1] be-Musâ-zâde N2

³⁷⁵ hesâbı N11] zencîr hesâbı N2

³⁷⁶ zerrîn ü lâle N1] lâle vü zerrîn N2

Virür dībāc u ħarc aña cihānda bāķi kırlanğıç

“Gül-peyker”

Şākıb:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Şüphesiz [20] iyler ferāmūş tāb-ı rû-yı dilberi

Çeşm-i rağbetle temāşā iyleyen **Gül-peykeri**

İsm Cemālī Beg’üñdür.³⁷⁷ “**Cihān-gır Müşābihi**”(N1 43a) [1] ism Muştafa Ĥāce’nüñdür.

Ĥarfū’l-Fe

Beş neferdür. İki ‘azīm-i rāh-ı cennet, üçi ārāyiş-i şadr-ı şıḥḥatdür.

Ve minhüm:

Fennī Efendi

Şā‘ir-i hoş-süḥan, māhir-i her ‘ilm ü fen, dāḥil-i bezm-i iltifāt-ı şehen-şāh-ı cihān, nā‘il-i Girid nādirü’l-iḳrār -ı [5] kemer-beste-i astāne-i Ḥazret-i Mevlānā³⁷⁸ ‘anī Fennī Efendi zāda’llāhu fūnūna be-lafzchü’l-‘alā. Bunlar daḥı ḳudemā-yı şükūfeciyāndan olup ‘itibārları semt-i Girid’e ḡālib olmaḡın ḥālā bu şöhret bulan dört ‘aded Girid bunlardan bedīddür. “**Fennī Kırmızı**”, “**Ayva Güli-i Fennī**”, “**Rehāvi**”, [10] “**Feyz-i nigīn**” ism kendülerinüñdür³⁷⁹ ve iki ‘aded Ḳudūs ki Flemenk ḥazinedārından bunlara intikāl idüp, bunlarda şüyü‘ bulmuşdur. “**Kebīr Flemenk**”³⁸⁰ ve “**Dem-i Aḥaveyn**” demekle meşhūrdur. Dem-i Aḥaveyn ism Üsküdārī Çavuş merḥūmuñdur.

³⁷⁷N2’de “İsm Cemālī Begüñdür” ifādesi “Gül-peyker” çiçek adından sonra yazılmıştır.

³⁷⁸Mevlānā N2] Mevlā N1

³⁷⁹kendülerinüñdür N1] kendünüñdür N2

³⁸⁰“Kebīr Flemenk” N1]-N2

Ve minhüm:

Fazlu'llāh Efendi İmām-ı Cāmi'-i Vālide Sulṭān 'Aleyhi'r-raḥme

Mazhar-ı feyz-i luṭf-ı Yezdān, menba'-ı [15] 'ilm ü 'irfān, 'andelīb-i gülzār-ı ma'ārif ü ma'ānī, ḥāce-i 'ulemā-yı sultani, Ḥaṭīb-i Cāmi'-i Şerīf Sulṭān Aḥmed Ḥān, vāşıldār-ı mağfiret-i Raḥmān, fenn-i mūsikīde ḥāce-i zamān, ḥüsn-i kitābetde yegāne-i devrān 'anī Fazlu'llāh Efendi İmām-ı(N2 29b) Cāmi'-i Vālide [20] Sulṭān. Fazl-ı rabbāniye mazhār olup be-'avn-i Ḥudā perverde-i ezhārda toḥm tarafına sülūk itmeyüp, (N1 43b) [1] lākin lāle-i Giridde “**Ḥavuzlı**” nām Girid bunlardan bedīddür. El-yevm nā-būd [u] nā-peydā olup, dostluk ḥuḳūḳuna ri'āyeten du'ā-yı ḥayr-ı iḥvāndan behrever olmak için silk-i ezhāriyāna keşide olundu. 1106'da [5] (M 1695) mimber-i fenādan şāh-rāh-ı beḳāya 'ubūr itmişdür.Eyyūb Ensari Türbesi karşusunda medfūndur.³⁸¹

Tārīḫ:

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

“Hem-civār ola ḥabīb-i ekreme el-Fātiḥā”

Tārīḫ-i fakīr:

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

“Hey meded hey göçdi Fazlu'llāh da”

Ve minhüm:

Fāṭima Ḥāṭūn:

Müdebbire-i zenān, mümeyyize-i nisvān, 'ārif-e-i cihān, 'āḳıle-i zamān, ḳābile-i güft ü şinid, şāḥibe-i lāle-i Girid [10] 'anī Faṭıma Ḥāṭūn eş-şehīr bānī-i 'ömrhā'ü'l-mecīd. Girid'de “**Ebr-nümā**”³⁸² nām Girid lālesi bundan bedīd olmuşdur.

³⁸¹ Eyyūb Ensari Türbesi karşusunda medfūndur. N2]-N1

³⁸² Ebr-nümā N1] Ebrī N2

Ve minhüm:

Fenārī-zāde ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Efdālū ‘l-fuzalā ve ‘l-müteşerrîn, eşrefü ‘ş-şürefā ve ‘l-müteverrihîn, menbā‘-ı cüy-bār-ı ‘adl ü inşāf, mecma‘-ı kār-ı fazl u elṭāf, pirāye-i şadr-ı siyādet,[15] ārāyış-i müttekā-yı semāḥat ‘anī Cenāb-ı Seyyid Aḥmed Efendi kâdī-i İstānbül-ı sâbık eş-şehir Fenārī-zāde ‘āfiāllāhu ‘anhümā. “Zer-beft” şarı, “Bektaşī” nām şarı iki ‘aded Kıbrıs bunlardan şāyi‘dür. İsm faḳīrūndür. “Kırmızı” ve “Beyāz İmāme-i Kâdī” nām [20] iki çiçek bunlardan ‘ayāndur³⁸³. 1109’da (M 1698) vefāt itmişlerdür³⁸⁴ ve “Kerre-nāy” ism faḳīrūndür ve bu (N1 44a) [1] dahı merḥūmda görüldi. 1109’da (M1698) vefāt itmişlerdür³⁸⁵ Emīr Neccārī’de Kemālpaşa-zāde ḳabri içinde medfūndur.

Tārīḫ.³⁸⁶

fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

Ḥarf-i menḳūṭın hesāb idüp didüm tārīḫini

“Menzil-i Şeyḫ Aḥmedi ‘adn eyleye Rabb-i Mu‘īn”

Tārīḫ-i faḳīr.³⁸⁷

mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn

[5] “İlāhī ḳıl Fenārī-zāde cāyın cennet-i me‘vā”

Ve minhüm:

Fāzıl Paşa-zāde

‘Umde-i erbāb-ı zerafet, zübde-i aşḫāb-ı nezāket ve şāḫib-i ‘aḳl-ı selīm, mālik-i ṭab‘-ı müstaḳīm, mīr-i meclis-ārā vü ser-āzāde Cenāb-ı Aḥmed Beg Fazıl Paşa-zāde (N2 30a)

³⁸³ ‘ayāndur N1] nümūdardur N2

³⁸⁴ 1109’da vefāt itmişlerdür N1]-N2

³⁸⁵ 1109’da vefāt itmişlerdür N2]-N1

³⁸⁶ “Tārīḫ” başlıklı beyit N2’de de vardır.

³⁸⁷ “Tārīḫ” başlıklı mısra N2’de de vardır.

bunlar daḥı erbāb-ı ezhārdan Girid-perverlikle meşhūr [10] olup “**Yākūt-nişīn**” nām bir şarı Girid nā’ıl olmuşlardır. İsm Cemālī Beg’üündür.

ḤARFÜ’L-ḲĀF

Yigirmi iki kimesnedür. On dördü kayd-ı cihāndan fāriğ sekizi henüz sābiğdür.

Ve minhüm:

Ḳulleli Emīr ‘Aleyhi’r-raḥme

Şerīfū’l-aşl, nazīfū’l-nesl, şāḥīb-i zerrīn-i turnada [15] be-nām-ı Ḳulleli merḥūm Dāğıstānī Meḥemmed Efendi Ḳullelī. “**Ḳulleli**” nām zerrīn toḥmdan bunlarda zuhūr itmişdür. 1083’de (M 1673) fevt olmuşdur.

Tārīḫ-i fakīr:

mef’ülü mefā’ılün mef’ülü mefā’ılün

Geldi biri ‘Ubeydī fevtine didi tārīḫ

“Ḳulleli Emīr Çelebiye ḳabri nūr ola”

Ve minhüm:

Ḳalender-ḥāneli ‘Aleyhi’r-raḥme

Zübde-i küttāb-ı Yeñiçeriyān, [20] ‘umde-i³⁸⁸ ezhāriyān, maḥsūd-ı her şāḥīb-i cem’iyyet ve mazḥar-ı luṭf-i Celīl mālīk-i toḥm-ı güzīde-i zerrīn ü ḳaranfil (N1 44b) [1] merḥūm Ḳalender-ḥāneli Ḥāc Muştafā Efendi ilā raḥmeti’l-Celīl “**Mümtāz La’līn**” ve “**Aḳçeli**” nām iki ‘aded zerrīnler bunuñdur.³⁸⁹ Vech-i tesmiyye oldurur ki zerrīni merḳūm açduḳda³⁹⁰ kibārdan biri seyre varup, [5] bāğçe gezerken görüp, iḳbāl ider. Zerāfet idüp, çiçek dibine bir avuç çil aḳçe döküp geçer. Ḥīn-i vedā’da merḥūm Ḳalender-ḥāneli

³⁸⁸ ‘umde-i ezhāriyān N1] aşḥāb-ı ezhāriyān N2

³⁸⁹ zerrīnler bunuñdur N1] zerrīn bunlaruñdur N2

³⁹⁰ açduḳda N1] açıldıḳda N2

mezkûre hitâb idüp,³⁹¹ “Yabizden³⁹² bir çiçek taleb itmez misiz?” didükde anlar dahı “Belî, şol dibinde aqçeli bir çiçek var. Eger lutfuñuzdan [10] olursa anı isterüz.”dir.³⁹³ Ol dahı varup ma‘hûd çiçeği bulup bi’z-zarûrî söküp virürler ve ismi olmamağla “**Aqçeli**” kalur ve “**Qalenderî**” nâm Süleymânî kehrübâ bunlaruñdur. 1065’de (M 1655) fevt olmışdur.

Târîh:

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

“Târîhini Halîmi didüm lutf-ı [15] Hâk ile

Câvid-i cennet ola naşîb-i Qalenderî”

Ve minhüm:

Qalafatçı ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Ez-bendegân-ı Tersâne-i ‘Âlî, merḥûm Qalafatçı Meḥemmed Paşa Qâsımpaşalı iki ‘aded zerrîni vardur. “**Qalafat-ı Kebîr**”, “**Qalafat-ı Şağîr**”.

Ve minhüm:

Qapucu-zâde ‘Aleyhi ‘r-raḥme

‘Umde-i ümmî-i zü’l-ihtirâm, merḥûm Eyyübî Qapucu-zâde Meḥemmed Efendi [20] ilâ raḥmeti ‘l-‘Allâm. “**Qapucu Kehrübâsı**” bunuñdur³⁹⁴ ve bir al qaranfili vardur. “**Qapucu Alı**” demekle nâmdârdur. (N2 30b) (N1 45a) [1] 1095’de (M 1684) fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

Gidüp yine bir ‘azîzim fevtine târîh

“Qapucu-zâde Meḥemmed Efendi qabri nûr olsun.”

³⁹¹ hitâb idüp N1]-N2

³⁹² bizden N1] bizden hiç N2

³⁹³ Belî, şol dibinde aqçeli bir çiçek var.N1]Belî, dibinde şol aqçeli bir çiçek var. N2

³⁹⁴ bunuñdur N1] bunlaruñdur N2

Hikāye³⁹⁵

Mezbūr қаранfil ‘aşr-ı Şultān İbrāhīm Ḥan’da ezhāruñ iştihārı maḥall olup [5] kemā-kān açılmağla murād üzere fūrūht idüp, anuñ aqçesiyle bir kerīmesin cihāzlamışdur diyü şehr-tābdur.

Ve minhüm:

Ḳadri Āğa ‘Aleyhi ’r-raḥme

Mīr-i meclis-i erbāb-ı zerāfet, şadr-ı mecma‘-ı aşḥāb-ı nezāket, merd-i meydān-ı toḥm-ı ezhār-ı ra‘nā³⁹⁶ merḥūm Şolāḳbaşı-zāde, nev‘ü’l-āşār³⁹⁷ Ḳadri Āğā’dur. Nezd-i Ḳoca [10] Muştafā Paşa. Bunlaruñ daḡı yigirmi bir ‘aded zerrini vardur. “Şeh-i Ezhār”, “Pesendide”, “Ḳadri Āğa Süleymānisi”, “Cihān-tāb”, “Nā-yāb”, “Bodur La‘līn”, “Mevlūdī La‘līn”, “La‘līn-i Ḳudret”, “Tābende”, “Nebātī Süleymānī”, “Şāf Süleymānī”, “Kibrītī”, “Dil-beste”, [15] “Mor³⁹⁸ Süleymānī”, “Gülşen-ārā”

Li-mü’ellifihî:

İyledi bezm-i gülşeni mihr-i cemāli pür-nūr
Rūyını görse nāgehān Leylī olurdu şeydā
Ḳadri Āğa’ya müjde kim ismile oldı tārīḡ
Zerrin içinde açıldı³⁹⁹ çün gül gibi **Gülşen-ārā**

“Şemşir Süleymānī”

Lenā:⁴⁰⁰

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Pedīd āmed zi toḡm [20] Ḳadri Āğa bā-şun‘-i Yezdānī

³⁹⁵ “Hikāye” N2’de yoktur.

³⁹⁶ toḡm-ı ezhār-ı ra‘nā N1] toḡm-ı ezhār-ı şāḡib-i lāle vü zerrin-i bisyār N2

³⁹⁷ nev‘ü’l-āşār N1]-N2

³⁹⁸ mor N1] münevver N2

³⁹⁹ açdı N2] açıldı N1

⁴⁰⁰ lenā N1] mişra‘ N2

Bedâdem be-târîh nâm-ı⁴⁰¹ u Şemşîr-i Süleymânî⁴⁰²

“Cihân-aşûb”, “Cihân-efrûz”, (N1 45b) [1] “Dil-güşâ”, “Nihân-ğadeh”, “Süheyl-i Kâdrî Ağa” nâm bir zerrîni⁴⁰³ vardır ki tohumı ‘Ubeydullah Efendi’nüñdür, şüyü‘ı bundandır⁴⁰⁴ ve altı ‘aded Rûmî lâlesi vardır. “Beyâz Kırılğış”, Nağşî Efendi “Münevver” diyü tesmiye itmişdür. Lâkin [5] “Kâdrî Ağa Beyâzî” demekle meşhûrdur. “Gül-penbe” ve “Gül-günîKırmızı” Nağşî Efendi ismini “Cihân-ârâ” komışdur,⁴⁰⁵ güzîde ism Nağşî Efendi’nüñdür. “Bodur” nâm-ı dîger “Kâdrî Ağa Turnadası”. 1102 (M 1691) Zi’l-ħiccesi⁴⁰⁶ beşinde fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Harf-i [10] menkûṭ ile oldu târîh

“Abdü’l-ğâdir Ağa Raḥmetu’llâh”

Ve minhüm:

Kâranfilî ‘Alî ‘Aleyhi’r-raḥme

Nedîm-i ekâbir muḥibb-i asâğir, şâhib-i tohum-ı zerrîn ü lâle vü kâranfil, ‘adîmü’l-aḳrân merḥûm Kâranfilî Muştafa Çelebi ‘aleyhi’r-raḥme ve’l-Ğufrân üç ‘aded zerrîni vardır. “Turnada Süleymânî”, “Süheyl-i [15] Kâranfilî”

Zeki⁴⁰⁷:

Manzûrı olur mı çeşm-i ehl-i murâduñ

Şad tohum-ı Süheyl-i felek-ṭannâzuñ

Düşdi nazarumdan (N2 31a) felegüñ mihr ü mehi

⁴⁰¹ nâm N1] nâm nâm N2

⁴⁰² “Kadri Ağa’nın zürriyetinden doğdu Tanrı’nın gücüyle Şemşîr Süleymânî adını verdim ona tarihiyle”

⁴⁰³ zerrîni N1] zerrînleri dağı N2

⁴⁰⁴ bundandır N1] bunlardandır N2

⁴⁰⁵ “Cihân-ârâ” komışdur güzîde ism Nağşî Efendinüñdür N1] “Cihân-ârâ” tesmiyesi güzîde ism Nağşî Efendi’nüñdür N2

⁴⁰⁶ Zi’l-ħiccesi beşinde N1] Zi’l-ħiccesinde beşinci günü N2

⁴⁰⁷ Bu dörtlük Rubâîdir.

Seyr iyleyeli Sûheylini Ğazzâz'ın

Ve “Bûrnaz Şâlih” ve dört ‘aded lâlesi vardır. “Zü’l-fikârî”, “Meclis-ârâ”, “Gül-endâm”, “Kitâbeli” [20] ve on bir ‘aded kıranfili vardır. “Şeb-çerâğ”, “Gümüş Fincân”, “Tuğlı Alaca” nâm-ı diğer “Şorguçlı” nâm-ı diğer “Şâd-revânî” (N1 46a) [1] “Lebede”, be-kavl-i tâbi‘-i “Lebe-dât-i Nasûhî”: sebebi tesmiye oldur ki ibtidâ çiçeğe geldükde “Naşûh” nâmında bir berbere virüp, mezbûrda açılup pesendide olunmak yine alup münkesirü’l-hâtır olmasun diyü [5] merķûma nisbet itmişdür. “Naşûhî Müşâbihi”, “Güvez”, “Şîrîn Alaca”, “Şoñ Alaca”, “Allı Alaca”, “Gül-günî” ve Girid’de “Gül-rüyî” nâm-ı diğer “Pîşe-dâr” ism fakîrûndür. 1104 (M 1693) Recebün on ikisinde fevt olmuşdur.

Li-mü’ellifihi:

Açup iki el du‘âya didi [10] târihin ‘Ubeydî

“Kıranfilî Muştafâ câyın ide Allâh nûr”

Topkapusı hâricinde medfûndur.

Hikâyet:⁴⁰⁸

Mezkûr “Zü’l-fikârî” lâle merķûm Arpa-emîni ‘Alî Efendi’nüñdür diyü merķûmdan mesmû‘dur ve hem ba‘zı mu‘temedün ‘aleyh adamlar şehâdetiyle mazhâr-ı du‘â-yı [15] hayr-ı ihvân olmağçün tahrîr olundu.

Ve minhüm:

Kıranfilci Ğazzâz İsmâ‘îl Çelebi

Sükünü’l-hâl ve müstaķimü’l-aḥvâl, müdâvîm-i ervâd u ezkâr ve du‘â, mülâzım-ı hizmet vâlâ-yı eḥibbâ, emekdâr-ı tarîķ-i Hâcî Bayrâm Velî, Kıranfilci Ğazzâz İsmâ‘îl Çelebi Köhne bağbânlardan olup, fenn-i zer‘ ü kıat‘da [20] ‘adîmü’l-aķrân⁴⁰⁹ ve sebâk-

⁴⁰⁸ Hikâyet bölümü sadece N1’de vardır.

⁴⁰⁹ ‘adîmü’l-aķrân N1] ‘adîmü’l-meşel N2

hândur lâkin zer‘ ü büzür-ı şükûfe-hâyı gûn-â-gûn semtine meyl iylemeyüp, kıaranfil perveriş (N1 46b) [1] itmekle gül-çîn-i bâğ-ı kıanâ‘at olup el ĥaletihi hazâhü üç ‘aded kıaranfili vardur. “Güvez”, “Mor”, “Hoş-nümâ” ism Himmet-zâde Efendi’nüñdür.

Ve minhüm:

Ėavarsa řâĥibi Aĥmed Ağa ‘Aleyhi ‘r-raĥme

Nîk-hû, ĥub-rû, kıavlî fa‘line mu‘tabık, güft u gûsunda [5] řâdıķ, cûd u seĥâda mezkûr-ı bi‘l-lisân, lu‘f u ‘atâda müşârü‘l-benân, kâtib-i kethüdâ-yı Ėabařaķal İbraĥîm Pařa ‘anî řâĥib-i kıavarsa Merĥûm Aĥmed Ağa. Merĥûma “řâĥib-i kıavarsa” demekle bâ‘iř budur ki şükûfe-perverlike ez dîl u cân cûyân olup bir [10] târiĥde zerrînleri içinde bir (N2 31b) ĥâyet ince ve uzun kıavarsa zâhir olup, ĥatta hey‘et-i aĥbâbdan bunun çiçeği ne şekil açılrsa gerekdür diyü vâfir kimesne ziyârete varmışlardur lâkin⁴¹⁰ soñra içi kıof gelüp, ol zamândan biri mezbûr bu laķab ile mûlaķķabdur ammâ [15] toĥmlarından isme sezâ çok çiçekleri açılup lâkin ol vaķt řâĥib-i ferâş olmağın ism važ‘ olunmayup ba‘dehu vefâta oğullarına intikâl idüp, ĥars ve âĥer içinde tekâşül olınup ekşeri zayı‘ bâķisi daĥı ĥânelerinde mevcûddur. [20] 1098’de (M 1687) fevt olmuşdur.

Li-mü‘ellifihi:

Fevt oldı çün kıavarsa târiĥ-i mücevheri

“Adn iyleye Aĥmed Ağa (N1 47a) [1] câyunı Cabbâr”

Ve minhüm:

Ėoca Yûsuf Efendi ‘Aleyhi ‘r-raĥme

Erkân-ı devlet-i Meĥemmed Ĥânîñün peder-i sa‘d-aĥteri, a‘yân-ı salťanat-ı cihânbanîñün mu‘temed-ekberi, mâlik-i şükûfehâ-yı nevâdirü‘l-vücûd merĥûm Ėoca Yûsuf Efendi ‘aleyhi ‘r-raĥmeti‘l-Vedûd. [5] “Cihân-pesend-i Yûsuf Efendi” nâm turnada zerrîn bunlardan řâyi‘dür. ‘Ulvân Ėapudan bir ĥizmet içün mezbûr Yûsuf Efendiye

⁴¹⁰ lâkin soñraN1] sonra N2

teberrüken tohmlardan bir miqdâr şogân virüp anlardan zühür itmişdür. 1104 (M 1693) târîhinde vefât itmişdür.

Li-mü'ellifihi:

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

[10] Gitdi bir pîr-i mübârek fevtine târîh için

Didiler Yûsuf Efendi rûhına el-Fâtihâ

Ebî Eyyûb Enşârîde Haremkapusu dibinde türbelerinde medfûndur.

Ve minhüm:

Ḳaliçevî Ḥacı Aḥmed 'Aleyhi 'r-raḥme

Zübde-i erbâb-ı ticâret, güzîde-i aşhâb-ı kanâ'at, şâhib-i zerrîn ü sünbül-i be-cidd merhûm [15] Ḳaliçevi el-ḥâcc Aḥmed. Üç 'aded zerrîni vardur. “**Dil-nişîn**”, “**Dil-nevâz**”, “**Ḥayat-baḥş**” ve ğâyet güzîde sünbülleri vardur. Ḥâc-ı Şerîfden geldükden Dürzî tığından getürüp, anuñ tohmından ki yetiştirmüşdür. 1096'da (M 1685) fevt [20] olmuşdur.

Târîḥ-i fakîr:

fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

“Gel okıgıl Ḥacı Aḥmed rûhına el-Fâtihâ”

Ve minhüm:

Ḳorucu-zâde 'Aleyhi 'r-raḥme

Ser-çeşme-i Aşılamaciyân (N1 47b) [1]şâhib-i velâ⁴¹¹ Merhûm Ḳorucu-zâde Muştafâ Çelebi 'anî “**Şoñ Sîm**” ve “**Ḳatmer Sîm**” bunuñdur. 1101'de (M 1690) fevt olmuşdur.

Târîḥ-i fakîr:

“Ḳorucu-zâde Muştafâ rûhı şâd-bâd”

⁴¹¹ lâ N1] dil-ân N2

Ve minhüm:

Ḳāsım-zāde Ketḥüdāsı ‘Aleyhi’r-raḥme

Ḳıdve-i [5] şükūfeciyān, esīr-i şöḥbet-i yārān Ḳāsım-zāde (N2 32a) Ketḥüdāsı İbrāhīm Ağa ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-‘aliyyü’l-ālī “Edhemī Ebrī”, “Zümür-rūd-kārī” nām iki ‘aded Girid bunlardan bedīd olmışdur. 1100’de (M 1689) fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

Fevtine ‘Ubeydī didüm mücevher-i tārīḥ
“İbrāhīm [10] Ağa ‘adn iyleye cāyuñ Cabbār”

Arnavudluk manşıbına bir ḳāḍī ile gidüp gelürken zāyi‘ olmışdur.

Ve minhüm:

Ḳāvukcu Arslān-zāde ‘Aleyhi’r-raḥme

‘Umde-i mü’ezzinān, zübde-i Giridciyān, mü’ezzin-i⁴¹² Sulṭān Bāyezīd-i Velī Arslan-zāde Ḳāvukcu Meḥemmed Çelebi. “Ḳāvukcu Ḳırmızısı”, “Retme Ebrīsi”, “Beyāz [15] Ḳāvukcu”, “Nīm-ḳatmer” nām dört ‘aded Girid vardur. 1102’de (M 1691) fevt olmışdur.

Tārīḥ-i fakīr:

“Müdām ola Meḥemmed Çelebi mekānuñ behişt”

Ve minhüm:

Ḳapuağası

Güzīde-i aḡayān-ı sulṭānī, zübde-i muḳarribān-ı ḥaḳanī, ‘umdetü’l-emācid ve’l-erkān, ḳıdvetü’l-emāşil ve’l-aḳrān [20] mücāvır-i Medīne-i Münevvere, mülāzım-ḥizmet-i

⁴¹² mü’ezzin-i N1] mü’ezzin-i cāmi‘ -i

ravza-i muṭahhara ‘anī Edirnevī Meḥemmed Ağa, Ağa-yı Bābü’s-sa‘āde(N1 48a) [1] sābıkā. Bunların daḥı “Gül-i bī-ḥār”, “Tāc-ı Mücevher” nām iki ‘aded ve bir daḥı⁴¹³ “Al Hıṭāyī”, “Ağa Beyāzı” nām bununla üç Giridleri⁴¹⁴ vardır.

Ve minhüm:

Ḳalaycı Himmet ‘Aleyhi’r-raḥme

Pīr-i ḥuceste-i ḥāl-i fūrūht-pīşe Ḳasımpaşalı Ḳalaycı Himmet [5] Beşe “Ḥoş-nümā” nām bir zerrīni vardır ve “Dilber Lebi” ve “Şīrīn Alaca” nām iki ḳaranfili vardır. 1105 (M 1694) Ramazān’ının on ikisinde fevt olmuştur.

Tārīḥ-i faḳīr:

“Pes Meḥemmed iyleye Himmet’e himmet”

Ve minhüm:

Ḳabā Maḥmūd Paşa

Güzīde-i a‘yān, zübde-i erkān, ser-çeşme-i [10] şükūfeciyān-ı Girid merḥūm Ḳabā Maḥmūd mütevellī-i Vaḳf-ı Zü’l-fiḳār Paşa der-cezīre-i Girid. “Süleymānī Ḳırmızı”, “Gül Ḳırmızısı”, “Maḥmūdī Ḳırmızı”, “Kebīr La’l-pāre”, “Kebīr Mor Müşābihi”, “Münevves”, “Yeşil Hıṭāyī”, “‘Aynü’l-Ḥacer”, “Kebīr Ebrī” nām tokūz ‘aded Girid ḥālā şehrimüzde⁴¹⁵ [15] kimseye nisbet olunmayup, mezbūruñ olmaḳ üzere mażbuṭdur. 1099’da (M 1688) Girid’de Zü’l-fiḳār Paşa ile ḳatıl olunmuştur.

Li-mü’ellifihi:

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

Ḳaldırup iki elüm fevtine didüm tārīḥ

“Ḥuld ola maḳāmuñ Ḳabā Maḥmūd idi”

⁴¹³ bir daḥı N1] bir daḥı nām-ı diğeri N2

⁴¹⁴ nām bununla üç Girid’leri N1] nām üç aded Girid’leri N2

⁴¹⁵ Girid ḥālā şehrimüzde kimseye nisbet olunmayup N1] ḥālā kimseye nisbet olunmayup N2

Ve minhüm:

Qaymaq Mehemmed Efendi

[20] Zübde-i küttābuñ hünermendi, Üsküdārlı Qaymaq Mehemmed Efendi tohmından nice sünbülleri yetişmişdür.

(N1 48b) Ve minhüm:

Qalaycı Hüseyin Eyyübî

[1] Şüküfeciyānuñ bî-ğarārı, (N2 32b) lāleciyānuñ bî-ihtiyārı, şāhib-i lāle-i Kibrītî mergüb Qalaycı Hüseyin Beşe der-Eyyüb. “**Kibrītî Qırlangıc**” bundan şāyi‘dür. Deli Süleymān’uñ tohmı olmak üzere mervīdür. “**Ser-efrāz-ıEyyübî**” dağı [5] bundan şāyi‘dür. Tohm Hamāmcı Çavuş’uñdur.

Ve minhüm:

Qaddî Efendi

Meclis-ārā-yı nükte-pīrāyî, dürr-i sadefçe-i yektā-kelīmî, tavr-ı hoş-gūyî verd-i gülşen-serāy-ı dil-cūyî, şā‘ir-i bî-enbār, gencyāb-ı zemīn-i rāz, meydān-ı tīr-endāzīnūñ Toz-ğoparanı, muşāf-ı muteberātuñ pehlivān-ı zamānı, [10] ‘anîQaddîİbrāhīm Efendi. Bunlaruñ iki ‘aded zerrini vardur.

“Qaddî La‘līn”

Beyt:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Qaddî la‘līn qatı nāzik ü endāmı laṭīf

Hele ol nergis-i ziyāda leṭāfet qat qat

şarıdır. “**Ādem-zīb**” yüz 1109’da (M 1698) zühür itmışdür. İsm Sürürî İmāmuñdur ve “**Ser-bülend-i [15] Qaddî**” ve “**Dil-nişīn**” nām iki ‘aded Rūmî lālesi vardur. İsm kendünüñdür.

Ve minhüm:

Ḳavuşcu İbrāhīm Efendi

Maḳbūl-ı ‘ulemā-yı kirām, ma‘lūm-ı kibār-ı zū’l-ihtirām, gül-zār-ı ma‘ārifūñ bülbul-i hoş-elhānı Ḳavuşcu İbrāhīm Çelebi Mevlūdī-i Şānī. On bir ‘aded Rūmī lālesi vardır.⁴¹⁶ “Gül-rū”, [20] “Güvez”, “Sīm-i Derūn”. 1106’da (M 1695) bu üç lālesi zuhūr itmişdür. Ve 1107’de (M1696) “Sūsenī”(N1 49a) [1] ve 1108’de (M 1697) “Bālā-nişīn-i Cedīd”, “Gül-reng-i Mezbūri” ve “Al”, “Müşābih-i Yeñi Dünya”, “Bedaḫşī”, “Ser-efrāz” isimler kendinüñdür. “Ḥüsn-efzūn” ism faḳīrūñdür.

Tārīḫ-i faḳīr:

“Güşāde iyer rūhı olduḳda bu Ḥüsn-efzūn”

Ve minhüm:

Ḳafes-zāde

[5] Zübde-i erbāb-ı ḳalem, ‘umde-i aşḫāb-ı raḳam, şīrīnkār ve şāḫib-i toḥm-ı lāle Bektaşī İbrāhīm Çelebi Ḳafes-zāde iki ‘aded Rūmī lālesi vardır. “Ḥoş-nümā” ism Toygar Baba’nuñdur . “Gül-i Zībā” ism kendünüñdür. 1109’da (M 1698) [zuhūr]⁴¹⁷ itmişdür.

Ve minhüm:

Ḳarḡa Meḫemmed Çelebi

Seyyāḫ-ı (N2 33a) memālik-i [10] Rūm [u] ‘Arab seyyāḫ-ı baḫār-ı ‘ıyş u tarāb, şāḫib-i toḥm-ı şükūfe-perverī Bektaşī Ḳarḡa Meḫemmed Çelebi. Toḥmından 1106’da (M 1695) bir güzīde Rūmī lālesi zuhūr idüp, kendüsi “Perr-i Zāḡ” diyü ism ḳomışdur.⁴¹⁸

⁴¹⁶ Rūmī lālesi vardır N1] lāle-i Rūmīsi zuhūr itmişdür N2

⁴¹⁷ zuhūr itmişdür N2] itmişdür N1

⁴¹⁸ ism ḳomışdur N1] tesmiye itmişdür N2

Fİ HÂRFÜ'L-KEF

On bir neferdür. Beşi hatve-[15]endâz-ı⁴¹⁹ şâh-râh-ı 'uqbâ ve altısı şafha-i şıhhatde cilve-nümâdur.

Ve minhüm:

Gümrük Emîni Hâsan Ağâ 'Aleyhi 'r-raḥme

Zübde-i ağâyân-ı devlet, kıdve-i aşhâb-ı 'izz ü rif'at, 'anî Gâlaṭa merḥûm Hâsan Ağâ Emîn-i Gümrük-i sâbıkâ iki 'aded zerrîni vardur ki toḥmdan bunlarda zuḥûr itmîşdür. "Rûḥ-efzâ" şarîdur, [20] "Ravza-ârâ" beyâzdur. "Kâtmer Biñlik"⁴²⁰ dimişler adına. Kâtmer Biñlik" Frenk'den gelüp bunlardan şüyü' bulmuşdur.

Beyt:

Ḥamd-i bî-ḥadd ḥal[k] iden üstâdına

Kâtmer-Biñlik dimüşler adına.

1066 (M 1656) Cemâziyyü'l-evveli ğurresinde katl olunmuşdur. (N149b)

[1] Tārîḫ-i fakîr:

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

"Ḥasan'a menzil ide gülşen-i firdevsi îlâh"

Gâlaṭada Kulleḳapusu qarşusunda medfûndur.

⁴¹⁹ hatve-endâz-ı şâh-râh-ı N1] şâh-râh-ı N2

⁴²⁰ "Kâtmer biñlik" dimüşler adına N1] "Kâtmer biñlik" Frenk'den gelüp bunlardan şüyü' bulmuşdur.

Beyt: "Ḥamd-i bî-ḥadd ḥal[k] iden üstâdına/ Kâtmer-Biñlik dimüşler adına."N2

Ve minhüm:

Keresteci ‘Alī Çelebi

Vāşıl-ı ḥadīka-i üns, nā’il-i ḥazīre-i kudüs, şāhib-i ezhār-ı hikmet, mālīk-i āşār-ı ma’rifet, mü’ellif-i risāle-i [5] mersūmü’l-eşkāl, muşannif-i maḳāle-i merḳūmü’l-aḥvāl mecmū’-ı şükūfede şāhib-i toḥm u āşār-ı keşir merḥūm Keresteci ‘Alī Çelebi eş-şehir be-“Lāle Babası” ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ḳadīr. Üç ‘aded zerrini vardır ki “**Şahāne Süleymānī**”, “**Şeh-levend**” ḡāyet şarı ve [10] la’līndür ancak başkındır. “**Dürr-i Mekkūn**” beyāzdir ve on toḳuz ‘aded Rūmī lālesi vardır.

“Gül-reng Kırlangıc”

Li-şāhibihi:⁴²¹

mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün

Açup ‘ibret gözin şol bî-bedel nu’ mānı seyr iyle
 Şenā kıl Ḥālīk’ına san’at-ı Sübhānı seyr iyle
 Neler icād ider gör kıllarına Ḥazret-i [15] Mevlā
 Bu tarz u tarḥ bu naḳş u bu hüsn ü ānı seyr iyle
 Dimişler nāmını üstādlar Gül-reng Kırlangıc
 Ne kırlangıc hü mā-yı āsmān-ı cān (N2 33b) seyr iyle
 Muḥabbet ile sev dünyāyı dimem saña ey zāhid
 Nāzar kıl ḳudretüñ āşārını sen anı seyr iyle
 Olunmaz ḥadd ü ‘add iḥsānına [20] Mevlānuñ ey ‘Alī
 Nedir insāna bu elṭāf-ı bî-pāyānı seyr iyle

“Pesendide”, “Naz-perver”, “Yeñi Dünya”, “Dībā”(N1 50a) [1] nām-ı diğeri “Kirli Dībā”, “Nev-zuhūr”, “Sincābī”, “Unnābī Kırlangıc”, “Turuncı”, “Çorbacı Müşābihi”

⁴²¹ Li-şāhibihi N1] Beyt N2

Ve lehu:

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Egerçi Çorbacı şirindür şūh u mücellādur

Müşābih didiler ammā bu andan dahı a‘lādur.

“Kibrītī Kırlangıc”, [5] “Cihāngir”

Ve lehu:

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ülün

Temāşāsından olmaz didiler sir

Dimişler nām-ı zibāsın **Cihān-gir**

“Hilāliyye”, “Flandıra”, “Şive-kār”, “Unkudī”, “Açık Ergüvānī”, “Süst-Pāyī” nām-ı diğer **“Şümmākī”** nām-ı diğer **“İnce Şirīn”, “Küçük Gül-reng”** ve altı nev⁴²² buhūrı vardır. **“Al Küpeli”, [10] “Gümüş Servi”, “Beyaz Katmer-i ‘Ulvi”** bunlar vaqtdür ve ikisi Ağustosdur. Biri kırmızı ve biri **“‘Ulvi”** be-nām-ı **“Vaqt-peyker”** ism fakiründür ve güzide renkli ve beyāz sünbülleri vardır ve **“Cennet Nārī”** didükleri enār bunlarda çekirdekden zuhūr itmişdür.⁴²³ [15] 1089’da (M 1679) dār-ı bekāya rihlet itmişdür.

Li-mü’ellifihi:

Çiçekçilik ile mutaşşif itdi bekāya ‘azīm-reh

“Bu tārihin ola ‘Alī şükufe-çin-i cenneti”

Ve minhüm:

Kör Muḥarrem ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Fürüşende-i ezhār-ı müsellemler Kāsımpaşalı merḥūm Kör Muḥarrem, iki ‘aded lālesi vardır. **“Şivekār”, “Kızıl Yumurta”**. [20] 1090 (M 1680) senesinde fevt olmuştur.

⁴²² nev[‘] N1] ‘aded N2

⁴²³ çekirdekten zuhūr itmişdür N1] çekirdekten N2

Li-mü'ellifihi:

“Yevm-i ‘uqbāda ola ol Kōr Muḥarremūn”

(N1 50b) Ve minhüm:

Kürd-zāde

[1] Meydān-ı felāḥatūn ḡayret-keş-i küheni, mebḥaş-ı şükūfenūn ḥilāl-i ḥoş-suḥeni, ma‘den-i toḥm-ı ezhāra sikke-i benek-nihāde Mīr-i Aḥmed Çelebi eş-şehīr Kürd-zāde. Yedi ‘aded zerrīni vardur ki ismleriyle [5] mazbūttur. “**Külāh-ı Şerīf**” ism faḳīrūndür. Vech-i tesmiyye: “Zerrīn-i mezbūr ibtidā açduḡda ḳarıḡmaḡa başlıcaḡ örtmek istedükde, teziye gözine bir Bostancı külāhı görünüp, (N2 34a) üzerine geçürmiş, bu faḳīr anı gördigümde bu ismle⁴²⁴ Külāh-ı Şerīf” diyü tesmiye itdüm.⁴²⁵ [10] “**Mīr Aḥmed**” ism Eyyūb Efendi-zādenūndür. “**Kürdī Süleymānī**”, “**Ser-efrāz**” ism Cemālī’nūndür.⁴²⁶ “**Aḥmed-ābād**” ism faḳīrūndür. “**Ḥürşīd**” 1109’da (M 1698) zuhūr idüp, merḡūm Cemālī Beg ism vaż‘ idüp, iştirā itmişdür.

Cemālī:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Merḥabā Kürd-zāde Aḥmed Beg saña [15] Perverdigār

Yine bir nādīde zerrīn itdi toḡmuñdan ‘aṭā

Levn ü resmi vü cismi mümtāz olupdur cümleden

Olmaya zerrīnler içre böyle bir ḡayret-fezā⁴²⁷

La‘l-i leb bir dilber-i ra‘nāya beñzer kim anuñ

Rūyını bir kez gören naḡd-i dilin virür bahā

Gerçi āşüb-ı cihānuñ [20] **Velvele-ārādurur**

Līk bu merdānelikle tesliye virdi saña

Bu leṭāfet bu nezāketle bu ḡüsn ü ānla

⁴²⁴ bu faḳīr anı gördigümde bu ismle N1] bu faḳīr gördigümde N2

⁴²⁵ itdüm N1] olunmışdur N2

⁴²⁶ Cemālī’nūndür N1] Cemālī Beg’ūndür N2

⁴²⁷ N1’de ḡayret-fezā’nın elif harfi yazılmamıştır.

(N1 51a)

[1]Velvele-ārā ola bu daḥı bā-‘avn-ı Hudā
 Mihr-i enverden nişān virdi temāşā idene
 Ey Cemālī⁴²⁸ nāmıHürşid olsa lāyıkdur aña

Tārīḥ-i Şükūfī:

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
 Zihī zerrīn-i bī-hemtā didiler ismine Hürşid
 Müsemmanuñ zuhûrından [5] olupdur dā’imā Hürşid
 Şeref bulup ḥamel burcında dā’im iftiḥār iyer
 Tenezzûlden müberrādur anuñcün ġālibā Hürşid
 Meh-i bedri ziyāsiyla dem-ā-dem pür-neşāt iyer
 Şehāvetle leṭāfetle ‘alemdür gör dilā Hürşid
 Esed burcın Şükūfī çün idüpdür kendüye mesken
 Kābûl [10] kılmadı tārīḥe burûcun on birin Hürşid

Fi sene:1119/1120 tamāmı fakirüñdür ve sene-i mezbûrda zuhûr iden “Şive-kār Süleymānī” ism faḳīrüñdür. Bunu daḥı Cemālī Beg alup dimüşdür.

Kıta‘:

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün
 Yine Kürd-zāde Aḥmed Beg’de bir zerrīn-i nev açdı
 Nezāketde ḳatı [15] bī-mişl ü bī-hem-tā Süleymānī
 Göricek anı el-Hāc Meḥmed ‘Ubeydī pesend idüp
 Bedīhī Şive-kār ismi ile (N2 34b) yād iyledi anı

Ve “Nebātī Nûr-baḥş” daḥı bundan şāyi‘dür ve lāle-i Rûmīde iki lālesi vardur.
 “Kürdī Gürānī” ism faḳīrüñdür. Ve “Lāle-i Boşnaḳ-zāde” Hācı Şālih’dedür [20] ve “Nev-

⁴²⁸ Ey Cemālī nāmı N1] nām N2

‘arūs” ism fakîrûndür. 1108’de (M 1697) ism konmuşdur. Toḥm Ḥamāmcı Çavuş’uñdur ve bunlardan ğayru daḡı vāfir (N1 51b) [1] zerrîni vardur. Lâkin ism konmamışdur.

Ve minhüm:

Gümrükçü Ḥüseyn Paşa ‘Aleyhi ’r-raḥme

Cūd-ı seḡā ile mevşūf, luṭf u ‘aṭāyla ma‘ rūf, mālîk-i zerrîn ü lâle-i hoş-likā merḡūm Ḥüseyn Paşa Emîn-i Gümrük sâbîkâ iki ‘aded zerrîn bundan şāyi‘dür.

[5] “Mesned-nişîn”

Zekî:

mef‘ ūlū fā‘ ilātū mefā‘ ilū fā‘ ilūn

Mesned-nişînüñ iyleyecek şevketle zuhūr

El arḡasını yire ḡodı şarı pehlivān

Boşnaḡ ḡod egdi boynını başını tutmayup

Sābāş ḡıldı görmiyecek anı tev-amān

Çün **Lindehā Müşabihi** gördi bu muşîbeti

Dem-beste oldı ṭurduḡı [10] yirde ḡalup hemān

Ve “Ḥüseynî La‘ lîn” kezalik “Mülūkî” nām bir lâle-i Rūmî bunlardan şāyi‘dür.

Tārîḡ-i Himmîet-zāde Efendi:

fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

Gitdi bir Paşa-yı şāḡib-cūd daḡı dünyeden

“Didiler itbā‘ ı anuñ ah Ḥüseyn vah Ḥüseyn”

[15] **Ve minhüm:**

Kör Beg

Zümre-i dervîşānuñ şāḡib-iftihārı, ṭarîḡ-i Mevlānā’nuñ irādet-kārı, şāḡib-i toḡm-ı ezhār u fāriḡ u āzāde ‘anî Dervîş Muştafā Beg Naḡḡāş Paşa-zāde. Yedi ‘aded lâle-i Rūmîsi

vardur. “Beyāz Kırılanc”, “Mümtāz Kırılanc”, “Eyva’lāh”, [20] “Şeydā’lāh”, “Aşk Olsun”, “Zevk Olsun”, “Şafā-naẓar”

Ve minhüm:

Kilcibaşı-zāde

Şāhib-i ṭabī‘at-ı vālā-menzilet-i felek- (N1 52a) [1] rütbet, fehmi ü kiyāsetle ārāste, fenn-i verāsetle pīrāste, şāhib-i toḥm u lāle-perverānuñ ‘ālem-pesendi Kilcibaşı-zāde Meḥammed Efendi. “Dil-nevāz”(N2 35a) ve “Dūdī” nām bir zerrīni vardur. 1109’da (M 1698) zuḥūr [5] itmışdür. İsm faḳīrūndür. Ve on dört ‘aded Rūmī lālesi vardur. “Şeb-çerāğ” ism ‘Ulvān Ḳapudān-zādenūndür. “Gül-reng-i Muḥammedī”, “Şeh-nāz”, “Gonca-nümā” ism ‘Ārif Efendinūndür. “Necmü’s-sa‘āde” ism Çiçekçi-zāde Şeyḫ Muḥammed Efendinūndür. “La‘l-i Ruḥsār” ism Nakşī [10] Efendi’nūndür. “Gül-beyāz”, “Gül-fām” ism faḳīrūndür. “Sincābī”, “Yāḳīnī”, “Şarābī”, “Mey-fām” ve 1109’da (M 1698) “Behişt-ārā” nām bir lālesi zuḥūr itmışdür.

Ve minhüm:

Ken‘ān H̱āce-zāde Meḥammed Ḳapudān

Mecma‘-ı erbāb-ı vefā, ḥāṭır-nevāz-ı yārān-ı şafā, aḥsenü’l-liḳā vü ḥamīde-ḥiṣāl, atyebü’l-keḷām ü şīrīn-maḳāl, şāhib-i [15] toḥm-ı nādīrū’l-aḳrān Ken‘ān H̱āce-zāde Meḥammed⁴²⁹ Ḳapudān yigirmi⁴³⁰ ‘aded zerrīni vardur. “Envār-ı Meḥammedī” 1104’de (M 1693) gelmişdür. İsm Sinān Paşa-zāde’nūndür. “Dürr-i Yektā” 1108’de (M 1697) zuḥūr itmışdür.⁴³¹ İsm faḳīrūndür. Ve yine 1108’de (M 1697) “Dürr-i Nā-süfte”, “Dürr-i Nādīde”, “Dürr-i Yetīm” nām üç ‘aded [20] beyāz zerrīni açılmışdur. İsmiler Muṣṭafā H̱āce’nūndür.⁴³² “Pesendīde” beyāzdur. İsm el-H̱āc Ḥalīl Ağā’nuñdur ve (N1 52b) [1] “Bahariyye” şarıdur ism Muṣṭafā H̱āce-zāde Meḥammed Çelebi’nūndür. “Ser-efrāz Meḥammedī” ism ‘Ulvān Ḳapudān-zāde’nūndür. “Nūrü’l-Ḳulūb” ism Velī Efendi’nūndür.

⁴²⁹ Meḥammed N1] Meḥammed Çelebi N2

⁴³⁰ yigirmi N1] yigirmi yedi N2

⁴³¹ 1108’de zuḥūr itmışdür N1] 1108’de N2

⁴³² H̱āce’nūndür N1] H̱āce-zāde Meḥammed Çelebi’nūndür N2

“Müşābih-i Behişt-ārā” şarıdır. İsm Berber İbrāhīm Çelebi’nüñdür. [5] “Şarı La‘līn” ism kendünüñdür. Ve 1109’da (M 1698) “Ken‘ān Meḥmedī Beyāz”, “Şems-i Şubḥī Nebātī”, “Çorbacı Müşābihī”, “Dil-rübā”, “Rūḥ-efzā”, “Cām-ı Cem”, “Mev‘ūd La‘līn”, “Benc-efrūz”, “Dil-güşā”, “Rūḥ-baḥş” ismler faḳīrūñdür ve 1110’da (M1699) “Adīmū’n-naẓīr”⁴³³ şarı ve büyüktür.

Li-mü’ellifihî:⁴³⁴

[10] Ken‘ān Hâce-zādenüñ toḥmlarından
Toḡdı ezhār içre bir mihr-i şu‘le-gīr
Tārīḫini bā-nuḳaṭ didüm ‘Ubeydī
Zerrīn içinde oldı ‘Adīmū’n-naẓīr

“Hüsn-efzūn”(N2 35b) gāyet büyük açık şarı incedir. “Şāh-ı Cihān” gāyet büyük renksiz şarı çiçekdür.

[15] Li-mü’ellifihî:

Meḥmed⁴³⁵ Kapudān ‘anī zāde-i H̃âce-i Ken‘ān
Bir⁴³⁶ zerrīn geldi toḥmından bā-hikmet-i Yezdān
‘Ubeydī ismini koyup didüm ana tārīḫ
Çün oldu bu da zerrīnler içinde Şāh-ı Cihān

“Sīm-sā”, “Şāh-ı Ezhār” şarı, “Sīm-peyker” beyāzdur ve ismler⁴³⁷ faḳīrūñdür ve [20] lāle-i Rūmī’de “Gül-reng” nām bir lālesi vardır.

⁴³³ şarı N1] gāyet şarı N2

⁴³⁴ Bu dörtlük Rubâîdir.

⁴³⁵ Meḥmed N1] Maḥmūd N2

⁴³⁶ bir N1] bu N2

⁴³⁷ ismler N1] ismleri N2

Minhüm:**Keresteci El-Hâc Mehemmed ‘Aleyhi ‘r-raḥme**

Mu‘temed-i kibâr u maḳbûl-ı ‘ulemâ, merḥûm Keresteci el-Hâc (N1 53a) [1] Mehemmed Ağa. “**Âşâf-pesend**” nâm zerrîn bunlarda daḡı zuhûr itmişdür ki ‘Avratbâzârında bir ḡâtûndan⁴³⁸ bir çuvâl zerrîn şogânı alup içinde zuhûr itmişdür.⁴³⁹ Ol sene birisi daḡı Top-ḡapulu İbrâhîm Ağa’da [5] açılmışdur. Maḡoşşalı Maḡallinde geçmişdür, ḡâlib-i ihtimâl ‘Ulvân toḡmlarından olmaḡ gerekdür⁴⁴⁰ ve ba‘ zuñ daḡı rivâyeti böyledür ki:

Zekî:

mef‘ûlû fâ‘ilâtû mefâ‘îlû fâ‘ilûn

Âşaf-pesend idince kemâlile zuhûr

Geldi açıldı küşe-be-küşe şükûfezâr

Beñzin uçurdu niçe dilârâ hicâbdan

[10] Kaldı çemende ḡüzn ile bî-reng u şermsâr

1105’de (M 1694) fevt olmuşdur.

Târîḡ-i fakîr:

fâ‘ilâtûn fâ‘ilâtûn fâ‘ilâtûn fâ‘ilûn

Göçdi dünyâdan didiler fevtine târîḡ için

“Okuya el-Hâc Mehemmed rûḡıçûn el-Fâtîḡâ”

Ve minhüm:

Gül-âb Mü‘ezzîn-zâde

Dâ‘î-i şâlih ü aḡsenü’l-‘âde Fişekçi Gül-âb Mü‘ezzîn-zâde. Lâle-i [15] Rûmî’de “**Dil-pezi**” nâm lâle ile şöḡret-gîrdür.

⁴³⁸ ḡâtûndan N1] ḡâtûn N2

⁴³⁹ itmişdür N1] itmişdür ki N2

⁴⁴⁰ toḡmlarından olmaḡ gerekdür N1] toḡmlarındandır N2

Ve minhüm:

Köse ‘Abdu’llāh

Zer‘ ü ğarsuñ Ferhād’ı, kaṭ‘ u vaşluñ üstādı, şıdķ-ı vefā ile ma‘ rūf, zühd ütaķvā ile mevşūf, Köse ‘Abdu’llāh Çelebi eş-şehīr Baķremī. Mezbūr bağçevānlaruñ koltuķçularından olup lākin eşcār-ı mīveye ve piyāz-ı [20] ezhāra ğāyetü’l-ğāye ‘āşık u rāğıb olup ancak kendülerine himmeti pest olmağın mezrū‘ ı olan **(N1 53b)** [1] toĥmlardan açılmağa qarīb olduķda āfet-i nāgehānī ayırup tehi-dest ve şaf-ridā **(N2 36a)** ğalup ancak ĥuķūķ-ı sābıkaya ri‘āyet olunup du‘ā-yı ĥayr-ı ihvāndan behremend olmağçün taħrīr olundu.

ḤARFÜ’L-MİM

On [5] altı neferdür. On biri rāḥatgāh-ı ĥuld-ı berīn⁴⁴¹ ve beşi köşe-nişīn-i şıḥḥatdür.

Ve minhüm:

Monlā Çelebi ‘Aleyhi’r-raḥme

Şadr-ı zībende-i ‘ilm, bedr-i āsmān-ı ĥilm, aşıl ü ṭayyibü’l-aĝrāk, ḥasīb ü mekārīmü’l-aḥlāk, kerīm-i ibn-i kerīm, dūdmanzār-ı devleṭhane-i ḳadīm, mālīk-i zerrīnhā vü lāle-i Rūm [10] ‘anī Vuşulī Meḥemmed Efendi eş-şehīr Yaḥyā Monlāsı el-merḥūm. On ‘aded zerrīni vardur.

“Şeftālū Şarısı”

‘Ālī:

mefā‘ ilün mefā‘ ilün fe‘ ulün

Dimişler nāmını şeftālū anuñ

Şulansa tañ mı gördükde dehānuñ

⁴⁴¹ rāḥatgāh-ı ĥuld-ı berīn N1] ‘azīm-i rāḥatgāh-ı cennet N2

“Zehebî Süleymânî”

‘Âlî:

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Levnini teşbîh idüp levn-i zere

Zehebî nâm didiler⁴⁴² bu gühere

“Biñlik Şarı” [15] vech-i tesmiyye oldur ki şoğânı biñ aqçe bey‘ olunmuşdur. “Eski Süleymânî”, “Desti Şarısı”, “Mümtâz Süleymânî”, “Nâzik Şarı”, “Sedd Şarısı”, “Kebîr Şarı Bıçak”, “Şağîr Şarı Bıçak”. “Büyük Kehrübâ”, “Bâlâ Kehrübâ”, aşı-ı “Nûr-bağş” Frenk’den gelüp, bunlardan [20] şâyi‘ dür.

‘Âlî:

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Aña bakdukca olur dîdesi rûşen cânuñ

Nûr-bağş anuñ içün didiler ismin (N1 54a) [1] anuñ

Ve hâlâ memdûh u maqbûl olan “Monlâ Çelebi Lâlesi” bunlardan şâyi‘ ancak Frenk’den gelüp, bundan şüyü‘ bulmuşdur. 998 (M 1590) Recebü’l-Müreccebinüñ on birinde ‘azîm-i beka itmişdür. Ve bu beyt [5] anlaruñ güftâr-ı âb-dârlarındandır.

Beyt:

mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

Düşer mihründen ey mäh encüm-i eşküm niçe gündür

Baňa yâr olmadı tâlî‘ sitârem katı düşkündür

Li-mü’ellifihi:

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

Gitdi bir dâna-yı ‘âlem didiler târihîni

“Diyelüm Monlâ Çelebi rûhına el-Fâtihâ”

⁴⁴² didiler N1] didiler ol N2

Ebî Eyyübde türbelerinde medfûndur.

Ve minhüm:

Mūsā Çelebi ‘Aleyhi ’r-raḥme

Āyīne-i şūver-i [10] daḳāyık-ı umūr, revzene-i ma‘rifet-serāy-ı cumhūr, şāḥib-i toḥm-ı zerrīn ve lāle-i Rūm (N2 36b) Tevfikī-zāde Mūsā Çelebi eş-şehīr Bedre Çelebi el-merḥūm. Bunların daḥı beş ‘aded zerrinleri vardır.

“Musā-zāde”

‘Ālī:

mef‘ ūlū mefā‘ ilūn mef‘ ūlū mefā‘ ilūn

Ḥamd iyle Ḥaḳ’a dā’im iḥsānı getür yāde

Bu tuḥfeye didiler Mūsā Çelebi-zāde

“Musā-zāde Ḥekimbaşı”, “Şīve-kār”, “Merdüm Beg Beyāzī”, “Yumak-ı Büyük” ve bir ‘aded **“Sīm-i Dede Beg”**

‘Ālī:

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

Sīmlerde budur şāḥım yek

Didiler buña da Sīm-i Dede Beg

“Küşāde Kehrübā” nām-ı diğeri **“Beg Kehrübā”, “Cedīd Kehrübā”** bu iki [20] ‘aded kehrübā daḥı bunlarındır. Mezbūruñ ḳalbine taḳarrüb-i civār-ı resūl-i kibriyā sevdāsı düşüp cemī‘-i eşyā vü ḥānesin fūrūḥt idüp 1067 (M 1657) senesinde tamamen mücāvīr-i ravza-i muṭāhhara olup ba‘dehu aḥirete intikāl itmişdür.⁴⁴³

⁴⁴³ Mezbūruñ ḳalbine taḳarrüb-i civār-ı resūl-i kibriyā sevdāsı düşüp cemī‘-i eşyā vü ḥānesin fūrūḥt idüp 1067 (M 1657) senesinde tamamen mücāvīr-i ravza-i muṭāhhara olup ba‘de aḥirete intikāl itmişdür N2]-N1

Ve minhüm:

Muḥarrem Usta ‘Aleyhi’r-raḥme

Şāḥib-i toḥm u āṣār-ı becīd, mālīk-i eşcār u eşmār-ı bī-‘add, usta-i bağçe-yi (N1 54b)

[1] Ayazma merḥūm Muḥarrem Usta ‘aleyhi’r-raḥme iki ‘aded zerrīni vardur. “**Kebīr Muḥarrem Usta**”, “**Şagīr Muḥarrem Usta**”. Bunuñ şapı egridür.

‘Ālī:

mefā‘īlün mefā‘īlün fe‘ūlün

İder kendüye mā’il ḥāş u ‘āmı

Muḥarrem Ustadur bunuñ da nāmı

Ve [5] “**Usta Ablığı**” nām bir lāle-i Rūmisi vardur ve “**Ayaz Alaca**” nām kıranfil bunuñdur ve “**Muḥarrem Usta**” nām emrūd ve erik bunuñdur. 1062’de (M 1652) fevt olmuşdur.

Li-mü’ellifihı:

Biri gelüp fevtine pes didi tāriḥ

“‘Āzm-i beḳā iyledi Muḥarrem Usta”

Ve minhüm:

Ḳoca Maḳşūd ‘Aleyhi’r-raḥme

Pīr-i ṭarīḳ-i şükūfe-[10]perverān merḥūm Ḳoca Maḳşūd ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ġufrān.⁴⁴⁴ Kendi ismi ile müsemma bir gāyet iri başkın zerrīni vardur.

⁴⁴⁴ ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Ġufrān N1] ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Mennān N2

Ve minhüm:

Mîr ‘Alî ‘Aleyhi ’r-raḥme

Şâhib-i toḥm-ı mu‘ teber-i cumhûr merḥûm Mîr ‘Alî ‘aleyhi ’r-raḥmeti ’l-Ġaffûr. Hâlâ beyne ’l-enâm şöhret-nâm bulan “**Mîr ‘Alî**” nâm zerrîn bunuñdur. Şeker-[15]reng, la‘lîn ve yüksek kadehli çiçekdür. Lâkin çiçege ḥasîs u kızıya eḥaşdur beş altı senede ancak kızılar.

‘Ālî:

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Ey zihî luṭf-ı şeh-i Lem Yezelî

(N2 37a)“Didiler buña daḥı Mîr ‘Alî”

Ve minhüm:

Merḥûm Muştafâ Ḥalîfe ‘Aleyhi ’r-raḥme

Ser-ḥalîfe-i muḳâbele-i süvârî merḥûm Boşnaḳ Muştafâ Ḥalîfe’dür, [20]‘ Avratbâzârî üç ‘aded toḥm-ı zerrîni vardur. “**Ḥudâ-baḥş**” beyâz, “**Şîrîn Süleymânî**” ḥâlâ “**Zekî (N1 55a)** [1] **Şîrîni**” demekle şâyi‘dür. “**Süheyl-i Muştafâ Ḥalîfe**” şapı ġâyet öyle⁴⁴⁵ düz ve müdevverdür ve çiçege cömerd çiçekdür. İbtidâ zerrîn kısmına “**Süheyl**” tesmiye itmek bunlardan şâdır olmışdur. “**Kehrübâ-yı Bâlâ-nişîn-iCedîd**” [5] şeker-rengdür ve “**Kehrübâ-yı Bâlâ-nişîn-iKüşâde**” beyâz-ı ḥâlis bunuñdur. Ġâyet iri ve memdûḥ çiçekdür ve “**Cedîd Şarâbî**” nâm bir Rûmî lâlesi vardur. Girid fethinde 1080 (M 1670) târîḥinde Girid’de fevt olmışdur.

Li-mü’ellifihi:

Biri gelüp fevtine didi ki ya Rabbenâ

fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

“Muştafâ Efendi’ye [10] maḳâm iyle cenneti”

⁴⁴⁵ ġâyet öyle N1] ġâyet N2

Ve minhüm:

Maḥmūd Ağa Emīn-i Gümrük ‘Aleyhi’r-raḥme

Kıdve-i kibār u zū’l-iḳtidār, ‘umde-i şāḥib-i⁴⁴⁶ iḳtidār evveliyü’l-‘itibār, Bārī-perveriden lāle-i⁴⁴⁷ Girid merḥūm Maḥmūd Ağa-yı Emīn-i Gümrük ‘aleyhi’r-raḥme el-Mecid. Bunların bir Giridi vardır ki “**Maḥmūd Ağa Toḥmlusu**” demekle meşhurdur ḡāyet iri beyāz [15] ve ortası siyah düğme toḥm yeri vardır ve gül yapraklı ḥaḳḳā bī-naẓīr Girid’dür. Ve ibtidā bu şehirde Girid envā’ından gelen bu Girid’dür ki merḥūm Maḥmūd Ağa Girid’de Pavulhor⁴⁴⁸ deresinde bir dervīş-i dil-rīş terbiyesiyle perveriş bulmak üzere meftūnı olup bu şehre getirmişdür. [20] Anların ‘itibārıyla ḥalka daḥı hırş gelüp, bunlardan soñra Turnacı-başı Süleymān Ağa getirüp, gitdükce (N1 55b) [1] raḡbet bulup kimi kendüsi getirüp ve kimi getirüp, velvele-ārā olmaḡla birbirlerinden şaḳınmaḡa başlayup ba’zılar beyninde küdürete sebep olup Allahü’l-ḥamd giderek köküne za’īf gelüp, daḥı vararaḳ [5] çürümege başlayup bir vechle ṭabī’ati bulunmayup ‘ilāc-peẓīr olmaḡın herkes nefret idüp i’tibārdan saḳıṭ oldu. (N2 37b) Besleyenler daḥı ma’a’l-kerāhe sōküp, diker oldular. 1084 (M 1674) tārīḥinde Ḥāc-ı Şerīf yolunda fevt olmuştur.

Tārīḥ-i faḳīr:

fā’ ilātün fā’ ilātünfā’ ilātünfā’ ilātün

[10] “Ola Ya Rabbī mübārek Maḥmud Ağa’nuñ mekānı”

⁴⁴⁶ şāḥib N1] aşḥāb N2

⁴⁴⁷ şāḥib-i lāle-i N1] şāḥib-i N2

⁴⁴⁸ N1’deki yazımı bu şekildedir.

Minhüm:**Mevlūdī ‘ Alī Çelebi**

Maḳbūl-i a‘yān-ı ekābir, mergūb-ı erkān-ı mefāḥir, ser-şükūfeciyān-ı şehriyārī merḥūm Mevlūdī ‘ Alī Çelebi Üskūdārī. “**Behişt-ārā-yı Mevlūdī**” bunlarındır. Birisi daḥı Şun‘i-zāde kethūdāsında açılıp “**Behişt-[15]ārā-yı Meḥemmedi**” tesmiye itdikleri mufaşşalan maḥallinde taḥrīr olunmuşdur. Merḥūm ve maḡfūr Sultān Meḥemmed Ḥān Ġāzī fermānıyla merḥūm Muştafa Paşa meclisinde ‘azīm baḡş olınup her biri başka çiçek olmak üzere ba‘de’l-ḳarār bu beyt ile [20] imzā itmişdür.

Va‘dī:

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

Bilindi herkesün baḡş iylemekden bunda maḡşūdı

Ḳabūl-i iştirā itmez **Behişt-(N1 56a) [1] ārā-yı Mevlūdī**

ḥaḳḳ budur ki ikisi de bir çiçekdür ve ikisi de baḡş-i iddi‘āya şāliḥ degildür meger ki şāliḥ ola vallahu ā‘lem 1097’de (M 1686) fevt olmuşdur.

Li-mü’ellifihi:

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Biri ḳalkup didi⁴⁴⁹ [5] tāriḡini fevtine o dem

“Gitdi Mevlūdī ‘ Alī Çelebi reyḥān ile ḥayf”

Üskūdār’da Şalacaḳ ḳabrinde türbelerinde medfūndur.

Ve minhüm:

Mir‘aḡor İmāmı ‘ Aleyhi ‘r-raḥme

Şāḥib-i ‘ırk-ı ṭāhir fenn-i ḥaṭda māḥir, kātib-i muşāḥif-i şerīfe, ḳārī-i āyāt-ı laṭīfe, şāḥib-i toḡm u lāle vü āşārü’l-vufūr, merḥūm [10] es-seyyid Ḥasan Efendi İmām-ı Cāmi‘-i

⁴⁴⁹ didi N2] gitdi N1

Mirāh̃or. Toḡuz ‘aded lāle-i Rūmī toḡmından perverdesidür. Ve kendü mevrū‘ından ḡayru çiçek perverde ve beslemeke raḡbet itmemişdür. “Bād-ı Zehrī”, “Zātı Gül-reng”, “Devetüyi”, “Şorḡuḡlu Beyāz Müdevver”, “Sincābī”, “Kibrītī”. [15] 1098’de (M 1687) fevt olmuştur.

Nihādī:⁴⁵⁰

fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

Gūş idüp didüm Nihādī rihlet-i tārīhini

“Gülşen-i firdevsde Seyyid Ḥasan menzīl ide”

Ve minhüm:

Muṣṭafā Ḥāce

Ser-nüktedān-ı⁴⁵¹kār-ı dīde-i cihān, kātib-i tersāne-i ‘Āmire, şāhib-i (N2 38a) zerrīn ü lāle vü ḡaranfīl-i fāḡire, zümre-i şükūfeciyanuñ ḡaş-[20]pesendī ‘anī Ḳāsımpaşalı Ḥāce Muṣṭafā Efendi. Bunuñ⁴⁵² daḡı yedi ‘aded zerrīni⁴⁵³ vardır. “Ḥāce La‘līn”(N1 56b) [1] şarı, “Ḥāce Süleymānisi”, “Tācū’l-Ezhār La‘līn” ḡāyet ḡüzīde ve keskin şarı çiçekdür. “Nā-yāb” şarı, “Ser-amed-nişīn” şarı, “Behcet-fezā” ism ‘Ārif Efendi’nüñdür. Ve 1109’da(M 1698) “Ḥuceste-āşār” ism [5] faḡīrūñdür ve lāle-i Rūmīde “Büyük Sincābī”, “Küçük Sincābī” nām-ı dīḡer “Küçük Elmāsi” ve “Se-reng” nām üç ‘aded lālesi vardır. “Dil-nişīn” ve “Sīm-tob” ve “Ser-ā-ser” üç ‘aded ḡaranfīl toḡmından zuḡūr itmīşdür.⁴⁵⁴1112(M1701) senesi Cemāziyye’l-evvelīsinüñ beşinci yevm-i işneynde dār-ı bekāya rihlet idüp Ḳāsımpaşa’da Ḳanlıḡozlar’da defn olunmuştur.⁴⁵⁵

⁴⁵⁰ N2’de Nihādī mahlaslı şairin beyti yoktur.

⁴⁵¹ ser-nüktedān-ı N1] pīr-i nüktedān-ı N2

⁴⁵² bunuñ N1 bunlaruñ N2

⁴⁵³ zerrīni N1 zerrīnleri N2

⁴⁵⁴ toḡmından zuḡūr itmīşdür. N1] toḡmından gelmişdür N2

⁴⁵⁵ 1112 (M1701) senesi Cemāziyye’l-evvelīsinüñ beşinci yevm-i işneynde dār-ı bekāya rihlet idüp Ḳāsımpaşa’da Ḳanlıḡozlarda defn olunmuştur. N2

Ve minhüm:

Meḥemmed Ağa Pābucıbüyük

Kıdve-i ocāğ-ı ğulāmān-ı ‘Acem, zübde-i şükūfe[10]perverān-ı sūtūde-şīyem, gencīne-yāb-ı zemīn-i Vefā, şāhib-i cemi‘yyet-i kübrā mālīk-i toḥm-ı zerrīn ü lāle-i sūnbūlhā ‘anī Çorbacı Meḥemmed Ağa be-emr-i Ḥudā. ‘Atīķ toḥmları bi’l-küllīyye çürüyüp, 1104’de (M 1693) bir lālesi zūhūr itmişdür. “Şolak-zāde ‘Anberī” tesmiyye itmişdür. Ve iki ‘aded [15] sūnbūl biri çividi ve biri māī ammā “Çividi” be-nām “Mülūki” ve “Māī” be-nām “Mümtāz” ismler⁴⁵⁶ Tezkireci Efendi’nüñdür. Ve üç ‘aded Girid bunlardan bedīddür. “Rūḥü’l-kulūb”, “Nūr-ı La‘līn”, “Ebr-i mūncelī”

Ve minhüm:

Maḥmūd Çelebi ‘Aleyhi’r-raḥme

Zübde-i ‘āşıkān, kıdve-i şādıkān, şāhib-i “Sūnbūl-i Maḥmūd” merḥūm Kara Gümrüklü Maḥmūd Çelebi [20] ‘aleyhi’r-raḥmeti’l-Vedūd 1077’de (M 1667) fevt olmuşdur.

Li-mü’ellifihi:

fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilātūn fe‘ ilūn

Biri kākūp didi tāriḥini fevtine ‘Ubeydī (N1 57a)

[1] “Dār-ı cennet ola Maḥmūd’a maḳām-ı Maḥmūd”

Ve minhüm:

Maḥmūd Ağa Mücāvir-i Medine-i Münevvere ‘Aleyhi’r-raḥme

Tārik-i devlet-i dünyā, āgaz-künende-i Ravza-i muṭāhhara-yı resūl-i kibriyā, mütevellī-i evḳāf-ı (N2 38b) Ḥan-zāde der Medīne-i Münevvere merḥūm bağçevān Meḥemmed Ağa ‘aleyhi’r-raḥme. Bunlar merḥūm [5] ve mağfūr Sultān Meḥemmed Ḥan ‘aleyhi’r-raḥme ve’l-Ġufrān Ḥazretlerine seyr ü temāşā itdürmek için, Ḥan-zādeler

⁴⁵⁶ ismler N1] ismleri N2

bağçesinde bir ‘azîm-i lāle çerāgānı olup,⁴⁵⁷ maḳbūl-i ṭab‘-ı pādīshāhī olduğda, merḳūmuñ çerāğ-ı maḳşūdı efrūḥte olup⁴⁵⁸ şebistān-ı āmālī [10] rüşen u meżayā olacaḳ demler gelüp, ṭaraf-ı pādīshāhiden murād üzere merḥūmuñ ber-kām olması bābında fermān-ı vācibü’l-ikrām şādır olduğda mezbūr daḥı ravza-i muṭahhara-i Resūlu’llāh’da⁴⁵⁹ Ḥan-zādeler tevelliyetine mütevellī olup, ilā-yevmi’l-ḳıyām du‘ā-yı ‘ömr-i devlet-i pādīshāhiye [15] iltizām itmek için ‘arz-ı maṭlab idüp, nā’il-i merām olmuştur. Ancaḳ mezzū‘ı olan “**Ağustos Buḥūri**” toḥmından bir ‘adīmü’l-meşel buḥūru zuhūr itmişdür ki ila hazā el-ān⁴⁶⁰ Defterdār Beg’uñ ḥazinedārı Yūsuf Ağa’dadır. Sene 1110’da (M 1699) ‘azîm-i dār-ı beḳā [20] olmuştur.

Tārīḥ-i faḳīr ba-nuḳat:

“Mekānuñ dār-ı na‘īm ola Meḥemmed Ağa”

Ve minhüm:

Muştafā Ağa-yı Babalık

Erbāb-ı şükūfenüñ baba-yı cānı, (N1 57b) [1] meydān-ı şükūfe-perveranuñ pehlivān-ı zamānı, laṭīfū’l-maḳāl ve melīḥū’l-keḷām, aḥsenü’l-hıṣāl u fariḥū’d-devām, aşūfte-i ezhār-ı toḥm-ı ber-güzīn, cenāb-ı Muştafā Ağa-yı kām-bīn 1109’da (M 1698) iki ‘aded zerrīni⁴⁶¹ [5] kendi toḥmı olmaḳ üzere seyr itdürürken birine faḳīr “**Şāhāne**” ve birine Cemālī Beg “**Fedāyī**” diyü tesmiye itmüşdür.⁴⁶² 1110 (M 1699) senesinde üç ‘aded zerrīni zuhūr itmişdür⁴⁶³

⁴⁵⁷ çerāgānı olup N2] çerāgān idüp N1

⁴⁵⁸ olup N1] idüp N2

⁴⁵⁹ Resūlu’llāhda N1] Resūlu’llāh (sav.) N2

⁴⁶⁰ el-ān N1] el-yevm N2

⁴⁶¹ zerrīni N1] zerrīn N2

⁴⁶² itmişdür N2] itdük N1

⁴⁶³ itmişdür N2] idüp N1

“Gülşen-efrüz”

Li-mü ’ellifihi:⁴⁶⁴

fe‘ ilātün mefā‘ ilün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Ḥabbezā Muştafā Ağa’da olup nev-peydā

Sa‘ y ile iyledi ḥāşıl olup [10] ḥandān-efrüz

Şevk ile didi (N2 39a) ‘ Ubeydī görüp aña tārīḥ

Açıldı zerrīnūñ içinde bu **Gülşen-efrüz**

Lenā:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Şafā-baḥş iyledi ‘ uşşāka bu zerrīn-i cedīd

N’ola ider ise aġyār derūnunu pür-sūz

Çü görüldi Muştafā Ağa’da tārīḥ ile nām

Açıldı zerrīnūñ [15] içinde bu **Gülşen-efrüz**

“Ser-efgende”

Li-mü ’ellifihi:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Muştafā Ağa’da olup peydā

Yine bir nev‘ şükūfe tābende

Didiler nāmı konicak tārīḥ

Olup düşmānlaruñ **Ser-efgende**

“Sīne-güşā”

Lenā:

fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

Muştafā Ağa’da yine el-ḥak

Oldı zerrīn-i bi-meşel peydā

⁴⁶⁴ N2de “Li-mü ’ellifihi” başlıklı şiir vardır.

Çıkup uçlar didi aña [20] tārīḥ

‘ Aşq olan çün oldı **Sīne-güşā**

ismler⁴⁶⁵ ‘ Ārif Efendi ḥazretlerinüñdür ve 1108’de (M 1697) bir güzīde (**N1 58a**) [1] mor lālesi zuhūr itmişdür ki faḫīr “**Şadr-nişīn**” diyü tesmiye itdüm.

Cemālī:⁴⁶⁶

Bir bī-naẓīr mor lālesi geldi toḥmdan

Baba-yı cān Muştafā Ağa’da nā-gehīn

Aḥsentü ey cā-yı Muḥammed-nihād ki ⁴⁶⁷

Ḥaḫḫā ger didük ismine anuñ **Şadr-nişīn**

[5] lāle-i mezbūra ba‘zı yārān⁴⁶⁸ bu bizim filan lāledür dimüşler, mezbūr işidüp, cevābında bu beyti dimişdür.

Beyt:⁴⁶⁹

Toḥmımızdan zuhūr itdi⁴⁷⁰ yine bir lāle-i küçek

Kimi dir bāreka ’llāh kimisi dir bizüm çiçek

Sizüñ olsun bizim olsun nedür raġbet şükūfeye

Bendeñizüñ [10] ḥātrıçün didiler koñ şu köşeye

Ve 1109’da(M 1698)bir ġāyet güzīde beyāz lāle-i Rūmī⁴⁷¹ zuhūr itmişdür.⁴⁷² Faḫīr “**Nādide**” diyü tesmiye itdüm ve lāle-i Girid’de “**Zerrīn-tāc**” nām şarı bundan şāyi‘dür. Ve “**Gül-i Ḥurşīd**” nām kırmızı Girid bunlardan bedīddür.

⁴⁶⁵ ismler N1] ismleri N2

⁴⁶⁶ Bu dörtlük Rûbâîdir.

⁴⁶⁷ cā-yı Muḥammed N2] cā-yı N1

⁴⁶⁸ yārān N1] yārān kināye ile N2

⁴⁶⁹ Bu dörtlük mesnevidir.

⁴⁷⁰ Toḥmımızdan zuhūr itdi N1] Toḥmımızdan N2

⁴⁷¹ lāle-i Rūmī N2] lālesi Rūmī N1

⁴⁷² itmişdür N1] idüp N2

Ḥalilî:

Nâm-ı zîşāndur [15] **Gül-i Ḥurşîd**

‘ Aceb mi zerre olsa ğayrı Girid

Nâmını añmañuz Siyāhîñüñ

Zulmet olur mı şems olunca bedîd

Ve minhüm:

Dervîş Muştafâ Eyyübî

(N2 39b) Dervîş-i dil-rîş, ‘âşîk-ı nevâ-endîş, bi‘ât-gerde-i âstâne-i ḥazret-i⁴⁷³ Mevlânâ ‘anî Eyyübî⁴⁷⁴ Muştafâ Dede eş-şehîr be-molla. Zümre-i şüküfeciyānuñ tâlib ü [20] şādîkı olup ezhâr-perverlike mâ‘îl olmağla bundan aḳdem bir yıllık miḳdârı mezzû⁴⁷⁵ toḥm-ı sünbül şatun alup (N1 58b) [1] andan ḥâşıl olmışdur. Bir güzîde-i âhen münevves renkli sünbül ḥâşıl olduğda bu faḳîrden ism iltimās itmekle⁴⁷⁶ “**Anber-sâ**” nāmıyla müsemmedur.⁴⁷⁶

Tārîḫ-i faḳîr:

“Bu ismüñ olsun sünbüller içre ‘Anber-sâ”

Ve minhüm:

Meḥammed Çelebi Mü’ezzin-i Ḥacı Ḥüsrev der-Ḳāsımpaşa

Münādî-i dîn, [5] dâ‘î-i beyt-i güzîn, mü’ezzin-i Ḥacı⁴⁷⁷ Ḥüsrev Ḳāsımpaşa’da⁴⁷⁸ Ḳaranfilî Meḥammed Çelebi mü’ezzin-zāde mezbûr ğāyet ‘âşîk-ı ezhâr olup 1010 Ḳānûn’unuñ on beşinde toḥm olmaḳ üzere bir a‘lâ güzîde şarı ve la‘lîn müşelles-ḳadeḥ

⁴⁷³ ḥazret-i N1] cenāb-ı N2

⁴⁷⁴ Ḥacı N1] El-Ḥac N2

⁴⁷⁵ itmekle ḥazûr yārân-ı şāfāda N2] itmekle N1

⁴⁷⁶ müsemma N1] müsemma kılındı N2

⁴⁷⁷ Ḥacı N1] El-Ḥac N2

⁴⁷⁸ Ḳāsımpaşada N1] Der-Ḳāsımpaşa N2

şeklen “Şālīḥ”e ḳarīb bir zerrīn getirüp, ism [10] niyāz idüp, faḳīr dahı buña “İsmehü Şālīḥ” diyü tesmiye olundı.

Tārīḥ-i faḳīr:

“El-ḥamdüli ’llāh şükr bu gūne kim açıldı ismehü Şālīḥ”

Fİ-ḤARFÜ’L-NUN

Altı neferdür. Altısı der-kūşe-i güzīn-i şıḥḥatdür.

Ve minhüm:

Naḳḳāş Emir Çelebi

Hezār-pīşe vü bisyār-endīşe, maḳbūl-ı ‘ulemā-yı ‘a‘zām, memdūḥ-ı küberā-yı[15] kirām, şāḥib-i toḥm-ı buḥūr u nevādir-i Girid ‘anī Naḳḳāş Seyyid İbrāhīm Ağa ‘ammerehü’l-mezīd.Güzīdevaḳt-i buḥūrlar⁴⁷⁹ yetiştirmişdür ki bī-ḥaddur ve “**Seyyid-i Girid**” bunlardan bedīd olmışdur.

Ve minhüm:

Nişāncı Beg

Zübde-i erbābü’l-taḥrīr ve’l-ḳalem, ‘umde-i aşḥābü’t-taḳrīr ve’r-raḳam, fā’ik-i tuḡra-keşān-ı sulṭānī, [20] lāyık-ı menāşib-ı ‘aliyye-i ḥaḳanī, şāḥib-i cem‘iyyet-i pāk ve toḥm u lāle-i Rūmī ‘anī ḥazret-i Meḥammed Beg el-Tevfīḳī.(N1 59a) [1] Bunlaruñ dört (N2 40a) ‘aded Rūmī lāleleri vardur. Biri “**Mīr-i Gülzār**”, “**Mīr-i Behişt**”, “**Mīr-i Müsellem**”, “**Ḥoş-pesend**” .

⁴⁷⁹ güzīde vaḳt-i buḥūrlar N1] vaḳt-i buḥūrlar N2

Ve minhüm:

Nâṭūr

Ser-defter-i ḳaranfilciyân-ı ezhârî, Nâṭūr Dervîş ‘Alî Çelebi-i Üsküdârî. Lâle-i Rûmî’de Kebîr “Nâṭûrû’l-mâ’îsi” ve ḳaranfilde [5]meşhûr “Nâṭır Alı” bunuñdur.

Ve minhüm:

Naşûḥ Ḥâce Üsküdârî

Şâf-dil ü şâdıḳ-fi’l, mürebbî-i gül ü ḳaranfil, ṭarîḳ-i bâġbânîde pîr-i ‘atîḳ, “ide Bârî tevbe-i Naşûḥa refîḳ, Naşûḥ Ḥâce-i Üsküdârî ömrin uzun ide Bârî”. Mezbûr eski bağçevânlardan olup ancak zer’-i büzûr-ı ezhâra raġbet itmeyüp velâkin gül-i [10] şad-bergde ḥadden bîrûn gül yetiştirüp, merḥûm Sultân Meḥammed Ḥân cümleten iḥrâc itdürüp, bağçelerine nişânde itmişdür ve kendü toḥmlarından “Naşûḥ Beyâzî” dinilen ḳaranfil bunlardan zuḥûr itmişdür.

Ve minhüm:

Nûrî Efendi

Nûr-ı dîde-i debîrân-ı evḳâf, pesendide-i küttâb-ı memdûḥü’l-evşâf, [15] mâlik-i şükûfehâ-yı gûn-â-gûn, nâ’il-i Girid nigârende-i **Buḳelamun** şâdıḳü’l-ḳul u aḥsenü’l-Ḥallâḳ Nûrî Meḥammedî Efendi ‘ammereḥü’l-Ḥallâḳ toḥm-ı zerrinde 1108’de (M 1697) bir zerrini zuḥûr idüp, Cemâlî Beg “**Gonce-Leb**” diyü tesmiye itmişdür.

Cemâlî:

fâ’ ilâtün fâ’ ilâtün fâ’ ilün

Her biri bir vechle buldı laḳab

Oldı ezhâr [20] içre bu da Gonce-Leb

Ve Girid’de “**Adîmü’n-naẓîr**” nâm bir kırmızı ve “Nûr-baḥş”, “Ḥüseynî” nâm iki Girid bunlardan şâyi’dür. (N1 59b) [1] İsmiler Ḥüseyn Efendi-zâde’nüñdür.

Ve minhüm:

Na‘l-būrlu Muştafâ ve Şâlih Çelebi

Ża‘îfân-ı aḥbâb-ı ḥâlişü’l-cinân, mîr-i bânân-ı mihmânḥâ vü şükûfe-perverân, şâdıkü’l-aḳvâl, muntaẓamü’l-aḥvâl, bûştân-ı ḥ’ânçe-i dil-nevâzî, pâre-künân-ı Kareşî [vü] çâre-perdâzî [5] ‘anî birâderân-ı gül-gonce-i bağ-ı ittiḥâd-ı nigû-kârî Muştafâ ve Şâlih Çelebi sâkinân-ı Ğalata el-meşhûrân (N2 40b) Bismârî. Bunlar daḥı nev-hevesler olup müceddiden silk-i ezhâriyâna mülḥak olmaḳ sevdâsıyla zer‘-i bûzûra ihtimâm-ı tâm idüp ve kendülere himmetleri ‘âlî olup [10] 1110 (M1699) târiḥinde toḥm olmaḳ üzere bir zerrîn temâşâ itdirüp, ism niyâz itdüklerinde bu faḳîr “Nev-reste” diyü tesmiye itdüm.

Târiḥ-i faḳîr:

“Baḳ görin nev-reste”

FÎ ḤARRFÜ’L-VAV

İki neferdür ikisi de şîḥḥatdedür.

Ve minhüma:

Velî Efendi Eyyübî

Na‘îl-i feyz-i Yezdânî, vâşıl-ı luṭf-ı Rabbânî, [15] fenn-i felâḥatde üstâd-ı kâmil, fehî ü kiyâsetde ‘ârif ü fâzıl, mâlik-i defîne-i eşmâr u ezhâr ve şâḥib-i toḥm-ı Rûmî ve keşîrû’l-âşâr sancak-dâr-ı Ḥazret-i Ebî Eyyûb Enşârî el-Ḥâc İmâm Velî Efendi ‘ammerallahü’l-Bârî. Fîl-ḥaḳîḳa re’is-i ezhâriyân ü müselleḥ-i şükûfeciyân [20] ve eşcâriyân olup her nâdîde ezhâr u eşmâr bunlardan bedîd olup ḥâneleri ḥâne-i bî-minnet ve ziyâretgâh-ı(N1 60a) [1] her millet olup kibâr u şîḡâr şoḥbetleriyle müşerref olmaḡı bâ‘ iş-i ‘izzet bilüp, eṭrâf-ı memâlik-i ‘Arab u ‘Acemden gelenler nâm-ı nigûlariyla farṭ-ı iştîyâḳdan meclislerine vâşıl olup ‘arz-ı muḥabbet iderler. Cümleden ḳaṭ‘-ı naẓar şehen-şâḥ-ı [5] ‘Arab u ‘Acem mâlik-i riḳâb-ı ümem merḥûm ve maḡfûr Sultân Meḥemmed Ḥân ‘aleyhi’r-raḥme ve’l-Ĝufrân ḥazretleri bi’z-zât şevket ü saṭvet ile ziyâretlerine varup ḥîn-i ḥiṭâbda “baba” lafzıyla iltifât-ı ḥümâyûnlarına mazḥâr olmuştur. Be-cidd ü bî-ḳıyas güzîde

eşmār u ezhāra nā'il [10]olmuşdur.⁴⁸⁰ Ez-cümle “Şakız Ebrisi” ve “Londrine Ebrisi” ve “Beyāz Yapağı Koşulu” bu üç ‘aded gül bunlardan zühūr itmişdür. Ve on toköz (N2 41a) ‘aded zerrin ki “Nūr-ı Muḥammedī” şarı ve la‘lindür. “Mīr-i Ezhār” nebātī, “Büyük Süleymānī” şarı cedī ve şarı ve la‘līn “Cihān-tāb” şarı,[15] “Mesned-ārā” şarı

Zekī:⁴⁸¹

Mānend-i Şüreyyā ve Cihān-gīrāsā
Yok gāyeti her tāze zuhūruñ ammā
Bāzārını biñ cām-ı Cem’ün itdi şikest
Bir cilve-i rūhsārla Mesned-ārā

“Nev-zuhūr Süleymānī” şarı, “Şāhāne Süleymānī”⁴⁸², “Cihān-ārā Süleymānī” şarı, “Semen-ārā” beyāz, “Cihān-dār” [20] şarı, “Hemvār Süleymānī”, “Bedaḥşī”, “İnce La‘līn”, “Enverī” şarı ve la‘līn, “Sultānī La‘līn”.

‘Ālī:

mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün
Görenler bu dīde-i (N1 60b) [1] ‘ibretle bu Şun‘-ı Yezdānı
Şenālarla didiler ismine La‘līn-i Şüleymānī

“Memdūḥ Süleymānī”, “Münevver La‘līn”, “Turnada” ve otuz beş ‘aded Rūmī lālesi vardır. “Nūr-ı Cinān”, “Nürü’l-Kulüb”, “Ḥayātü’l-Kulüb”, “Nūr-ı Cihān”, [5] “Nürü’l-‘Uyūn”, “Nūr-ı ‘Ālem”, “Nūr-ı Bahār”, “Nūr-ı Behişt”, “Nūr-ı Gülzār”, “Nūr-ı Gülşen”, “Nūr-baḥş”, “Gülşen-zīb”, “Münevves”, “Hilāliye”, “Sürḥ-puş”, “Siyāhī”, “Ziya-puş”, “Mīhr-i Māh”, “Müstesnā”, “Mülūkī”, “Ruḥ-baḥş”, “Gül-puş”, “Beyāz Kırılancı”, “Meclis-ārā”, “Ḥıṭayī”, “Sultānī”, “Sultānī-[10]kabak”, “Turnada”, “Fişne Kabağı”, “Ablaḳ”, “Yāḳūtī”, “Şarābī”, “Bıyıklı”, “Al Kabaḳ”, “Sultānī”, “Deveboynı” daḥı Frenk’den gelüp, bunlardan şāyi‘dür. Ve üç ‘aded sünbül “Ḥaṭṭāt”, “Velī Efendi-i İplikli”,

⁴⁸⁰ olmuşdur N1] olmuşlardır N2

⁴⁸¹ Bu dörtlük Rûbâîdir.

⁴⁸² Şāhāne Süleymānī N1]Şāhāne Süleymānī şarı N2

“Şürîde” ve “Mor Bîni” dinilen “Kagîd-hâne” bunlardan şâyi‘dür [15] ve ḥadden birûn bî-meşel zencebilleri vardur ve bir gül-penbe renkli Giridi vardur ve “Çarḥ-ı felek” nâm çiçekin açılduğın ibtidâ faḳîr bunlarda gördüm. İzmir’den 1098’de (M 1687 gelüp açılmışdur.

Li-mü ’ellifihi:⁴⁸³

(N2 41b) Didi görüp ‘Ubeydî târiḥin

Ḥamdülillah [20] açıldı Çarḥ-ı Felek

Nâm-ı diğeri “Vefâsız Yayla” bu ism faḳîrûndür. İşbu 1110 (M1699) senesinde (N1 61a) [1] beş ‘aded buḥûruna⁴⁸⁴ bu faḳîr ism vaz‘ itmişdür. “‘Alâ’im-i Semâ” alevî katmerdür. “Tâc-ı Sultânî” beyâz katmerdür.

Li-mü ’ellifihi:

Çıkıdı bir katmer beyâz buḥûr Velî’de

“Târiḥin didiler nâmuñı evvelâ Tâc-ı sultânîsinüñ” [5]

“Çeleng-i Sultânî Beyâz”

Li-mü ’ellifihi:

Bu güzîde beyâz buḥûra nâm ile târiḥ di

“‘Âlemde ola tâcdâr çeleng-i Sultân-ı Velî”

“Mü-yı Sepîd” diğeri beyâz, “‘Asa-yı Sîm” diğeri beyâz

Ve minhümâ:

Velî Ḥalîfe Efendi

‘Âlî-himem, şâḥib-i kerem ü vâsıl-ı feyz-i ḳadr u mertebet, cenâb-ı ‘izz ü câh ve [10] menzilet, ‘umde-i ḥâcegân-ı Yeñiçeriyân-ı Dergâh-ı ‘Âlî Cenâb-ı Velî Efendi

⁴⁸³ Li-mü ’ellifihi N1] Târiḥ N2

⁴⁸⁴ buḥûrına N1] buḥûrlarına N2

‘ammerallahü’l-‘aliyyü’l-‘âlî. Bunların daı ezhâr-perverlige mâ’il olup lâle-i Girid’de hâlâ “**Velî Halîfe**” demekle meşhûr Girid bunlardan bedîddür.

FÎ-ḤARFÜ’L-HE

Yegâne-i ṭarîḳ-i ezhâriyândur.

Himmet Efendi

[15] Sâlik-i sebîl-i hidâyet,⁴⁸⁵ mâlik-i künûz-ı inâyet ve vâsıl-ı ma‘ârif-i ilâhî, nâ’il-i ‘avârif-i nâ-mütenâhî, yeke-süvâr-ı meydân-ı belâgat, merd-i dilîr-i vâdî-i feşâhat, seccâde-nişîn-i irşâd-ı ṭarîḳ-i Hâcî Bayrâm Velî Himmet Efendi-zâde Şeyḫ el-Hâc ‘Abdu’llâh Efendi. [20] Bunlar daı güzide-i ezhâriyândan olup toḥmdan “**Raḥsende**” ve “**Müşâbih-i Gül-reng**” nâm iki ‘aded Rûmî (N1 61b) [1] lâlesi vardır⁴⁸⁶ ve “**Zümür-rûd-nişîn-i Alaca**” ve “**Himmet-zâde Alacası**” ve “**Ḳubbeli**” nâm üç ‘aded kırmızı Girid bunlardan şâyi’dür. İsm kendülerinüñdür.

ḤARFÜ’L-YE

Altı neferdür. Dördi ḳayd-ı cihândan [5]vâreste⁴⁸⁷ ve ikisi rişte-i ‘alâyıḳ-ı dehre pâ-bestedür.

Minhüm:

Yorgânî El-Hâc ‘Alî-zâde ‘Aleyhi’r-raḥme

Şâhib-i cûd u seḫâ, mâ’il-i luṭf (N2 42a) u ‘aṭâ, bezm-ârâ ve mâlik-i toḥm-ı ezhâr-ı bî-hadd u bî-şümâr merḥûm Yorgânî el-Hâc ‘Alî-zâde Meḥammed Çelebi ‘aleyhi’r-raḥme ve’l-Ġaffâr. Rûzgâr-ı nâ-hemvâr-ı pâyidâr olmağla[10] zamânlarında ancak üç ‘aded zerrîn

⁴⁸⁵ sâlik-i sebîl-i hidâyet N1] sâlik-i N2

⁴⁸⁶ vardır N1] itmişdür N2

⁴⁸⁷ vâreste N1] fâriğ N2

ki “**Revnāk-efrūz**”, “**Ayn-ı ‘Alī**” ve “**Şarı Kātmer**” ki gāh kātmer gāh sâde gelür⁴⁸⁸ ve “**Şeş-hâne-Kadeh**” sîm ve iki Rûmî lâle ki “**Mülûkî Ma‘rûf**” ve “**Şîrîn**” nām lâle bunuñdur tohmudur ve ba‘dehu vefâte kimi âhere naql idüp, ğayruñ ismiyle [15]yâd u kimi dağı hânesinde pây-mâl oldu. 1092’de (M 1682) rihlet itmişdür.

Li-mü’ellifihi:⁴⁸⁹

mef’ûlü fâ‘ilâtün mef’ûlü fâ‘ilâtün

Biri gelüp ‘Ubeydî fevtine didi târîh

“Hâcî ‘Alî-zâdenüñ menzili ola behişt”

Lenâ:⁴⁹⁰

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

Geldi bir âvâz hâtifden didi târîhini

“Gitdi el-Hâcî ‘Alî Çelebi-[20]zâde ‘ü’l-firâk”

Ve minhüm:

Yayrak Mü’ezzîn ‘Aleyhi ‘r-raḥme

Şalâ-h‘ân-ı minâre-i mu‘allâ-yı şerîfe-i şalâh ve bülbül-i nağme-perdâz-ı gülzâr-ı Hayy-ı ‘aliyyü’l-felâh, (N1 62a) [1]revnāk-efzâ-yı şadâ-yı hoşî, bî-devân-ısâye-i ‘ilm-i Bilâl Hüseynî ‘anî merḥûm Yayrak Mü’ezzîn ‘Alî Çelebi. Tohm-ı Rûmî’den sekiz ‘aded lâlesi zuhûr itmişdür. “**Zîbende**”, “**Alî Ağa-pesend Morî**” ism Çorbacı ‘Alî Ağâ’nuñdur ve [5] “**Zîbende**”ismi Zekî Efendi’nüñdür. “**Dil-firîb**” ism Tezkireci Efendi’nüñdür⁴⁹¹. Üsküdârî İmâm-zâdeden şâyi‘dür. “**Dil-pesend**” ism Tezkireci merḥûmuñdur. “**Şafâ-baḥş**” ism Zekî Efendi’nüñdür. “**Ulüvv-i Yâd**”, “**Müferriḥ-liḳâ**”, “**Nâz-perver**” ve

⁴⁸⁸ gelür N1] zuhûru N2

⁴⁸⁹ N2’de “Li-mü’ellifihi” başlıklı beyit yoktur

⁴⁹⁰ N2’de bu beyit yoktur.

⁴⁹¹ Efendi’nüñdür N1] Efendi merḥûmuñdur N2

bunlardan ğayrı birkaç toĥmları morları⁴⁹² vardır. 1096 [10] (M 1685) târîhinde fevt olmuştur.

Târîh-i fakîr:

“ ‘Alî Çelebi mekânın cennet-i ‘adn iylesün Allâh”

Ve minhüm:

Yıldız-zâde ‘Aleyhi ’r-raĥme

Müşkil-güşâ-yı umûr-ı evķâf, sa‘d-sitâre-i ma‘mûrû’l-eṭrâf, ser-çeşme-i şükûfe-perverân-ı ‘aşr, güzîde-i kâr-âzmûde-i dehr, şem‘-i cem‘-i küttâb, mümeyyîz-i ĥisâb u [15] küttâb ‘anî merĥûm Yıldız-zâde Meĥammed Efendi raĥmetu’llâhü’l-Vahhâb. Bunlar daĥı ĥudemâ-ı ezĥâriyândan olup, şâĥib-i cem‘iyyet-i küberâ-yı envâ‘-ı ezĥâr olup beş ‘aded zerrîn ile nâmdârdur. “**Āşûb-ı Cihân**” ism Aĥmed Çavuş’uñdur. 1104’de(M 1693)târîhinde [20] Kürd-zâde (N2 42b) Aĥmed Çelebi’de toĥmdan zuhûr idüp, yanında iki ĥuzısıyla iştirâ itmişler, be-ĥikmet-i Ĥudâ (N1 62b) [1] mezbûr Kürd-zâdede⁴⁹³ biri daĥı zuhûr itmeyüp, bunlarda neşv ü nemâ bulmaĥla nâmlarıyla meşhûr olmuştur. Ğâyet iri ve Süleymânî ve şâĥib-i ĥadeĥ u çiçege ve bereye saĥı bir şarı çiçekdür.

Cemâlî:

fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

Bâreka’llâh zihi şun‘-ı İlâh

[5]Ki bu zerrîn-i ‘adîmü’l-aĥrân

Ğâlibâ devr ideli ‘âlemde

Görmedi mişlini çarĥ-ı gerdân

Seyr iden resm-i dil-ârâsın anuñ

Ĥayret-âlûd olur engüş-be-deĥân

N’ola vaşfında disem çarĥ-ı felek

Görse çarĥ-ı felek olur ĥayrân

⁴⁹² toĥmları N1] -N2

⁴⁹³ Kür(d)-zâdede N1’de (d) eksiktir.

Tîg' -ı Şamşāmdurur her bergi
 Zer-niyām içre [10]olupdur pinhān
 Cām-ı Cem dinse sezā⁴⁹⁴ her kadehi
 Gülle-i ra' dden ki virdi nişān
 Dīdesi hirele nūr çün görenüñ
 Şems-i hāver gibi iyler leme' ān
 O nezāket o mehābet o vaqār
 Varise anda ola yine hemān
 Ne kadar mihr ü mehe itdise tūlū'
 Uğramaz [15] dā'iresine bir ān
 Hābbezā hazret-i Yıldız-zāde
 Kim olup anda bu zerrīn 'ayān
 Gerçi Kürd-zāde[de] itmişdi zuhūr
 Līk bunlar da şüyū' ı el-ān
 Olsa çün velvele-ārāya ne-^c aceb
 İsmidür pes anuñ **Āşūb-ı Cihān**
 Ey Cemālī yeter du' ā idelüm⁴⁹⁵
 Hişşe[20]mend-i kerem ide Yezdān

Biri dahı “Yıldız-zāde Süleymānīsi”, “Mirāt-ı Şafā”, “Ālem-süz”, “Hoş-nümā” nām zerrīn bunlardan (N1 63a) [1] şāyi' dūr. Ve lāle-i Rūmī'de “Hūn-rīz” nām bir lālesi vardur ve Giridde “Ayva Güli-i Yıldız-zāde” demekle meşhūr Girid bunlardan bedīddür. 1110 (M 1699) Şa' bān'ınun Berāt gicesi fevt olmışdur.

Li-mü'ellifihi:⁴⁹⁶

‘Ubeydī [5] biri gelüp fevtine tārīhini didi

“Yıldız-zāde Mehemmed Efendi rūhına el-Fātiḥā”

Silivrikapısı hāricinde medfūndur.

⁴⁹⁴ Mısrada “sezādūr” yazılmakla birlikte vezin gereği “sezā” şeklinde okunmuştur.

⁴⁹⁵ du' ā idelüm N1] idelüm du' ā N2

⁴⁹⁶ N2de “Li-mü'ellifihi”başlıklı şiir yoktur.

Ve minhüm:

Yapukçu-zâde ‘Aleyhi’r-raḥme

(N2 43a) Pāk-nihād, ‘ālī-niṣār, hoş-şoḥbet, ḥüb-ülfet, ‘ākıl ü şālîḥ ve pür-ma‘ rifet Yapukçu-zâde el-Hâc ‘Alî-zâde merḥûm⁴⁹⁷ Meḥammed Çelebi ‘aleyhi’s-sa‘âde [10] envâ‘-ı şükûfede güzîde-perverlige mâ’il olup luṭf-ı Ḥayy-ı Mecîdd ile bir güzîde Girid nâ’il olmuştur. Hâlâ ismiyle şüyû‘ bulmuştur. Şâkirdlerinden birisi Girid’de İspirlanķa’da⁴⁹⁸ kendüsi bulup toprağıyla çıkarup bunlara hediye götürür. Hikmet buña kaṭ‘â [15] birisi daḥı zuhûr itmeyüp, faḳaṭ bunlara maḥşûş ḳaldı. Hâlâ “**Yapukçu**” dimekle meşhûr ve maḳbûl Giriddür ve “**Perçemli**” nâm Girid daḥı bunlardan şâyi‘dür. İsm faḳîrûndür ve toḥmdan gâyet güzîde buḥûrları olup on bir ‘aded buḥûrına ism vaż‘ olunmuştur. Ez-cümle bir güzîde [20] kırmızısı “**Yapukçı**” nâmıyla zabṭ ve beyâzlardan “**Nûr-ı Çemen**”, “**Tâc-ı Hürmüz**”, “**Fevvâre-i Sîm**”, “**Pençe-i Sîm**”, “**Şem‘a-yı Kâfûr**”, (N1 63b) [1] “**Otağa**” ve bir ḳatmer beyâzına “**Tâc-ı Hüdhüd**” diyü tesmiye olunmuştur. Ve bir faḳîr daḥı üç ‘aded beyâzına “**Müjgân-ı Zâl**”, “**Neşter-i Sîm**”, “**Nâl-ḳalem**” diyü ism tesmiye itmişdür. 1107 (M 1696) Zi’l-ḳa‘ desinde fevt [5] olmuştur.

Li-mü’ellifihi:

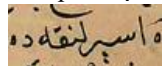
Biri ḳalkup fevtine didi o dem târiḥini

“Gel Meḥmed Çelebi rûḥına oḳı el-Fâtîḥâ”

Ve merḥûm⁴⁹⁹ Edirneḳapısı ḥâricinde Ḥaṭṭâṭ Kırmî mezârı ḳurbunda medfûndur.

⁴⁹⁷ Meḥammed Çelebi N1] Yapukçu-zâde Meḥammed Çelebi N2

⁴⁹⁸ İspirlanķa’da N1] İspirlanķa’dan N2

İspirlanķa’nın yazımı N1’de bu şekildedir.

⁴⁹⁹ve merḥûm Edirneḳapısı N1] Edirneḳapısı N2

Ve minhüm:

Yümnî Efendi

‘ Âlem-i ‘ ulûm-ı ğarbiyye ve âtıf-ı rumûz-ı ‘ acıbe, ħarîf-i laţîfî’l-kelâm, ta‘ rif-i zü’l- [10] ihtirâm, şâhib-i lâle-i Kıbrıs ve Girid şarı gün-â-gün cenâb-ı Yümnî Efendi nâl-i merâma bi’n-nûn “**Tâc-dâr**” şarı Kıbrıs ve “**Unnâbî Ebrîlî**” şarı Kıbrıs ve “**Toħmı**” şarı Kıbrıs ve “**Nebâtî**” şarı Kıbrıs, “**Büyük Altun Tob**” Kıbrıs, “**Küçük Altun Tob**” Kıbrıs, “**Küçük [15] Turfanda**” Kıbrıs, “**İtrî**” Kıbrısbu sekiz ‘aded lâle bunlardan şâyi‘dür⁵⁰⁰ ve vâlidî Kıbrıs Monlâsı olmağla kendüsi getürmişdür.

Ve minhüm:

Yeşilli

(N2 43b) Nâ’il-i ezhâr, tâlib-i eşmâr, şâhib-i toħm-ı lâle vü sünbül mergûb Yeşilli Meħemmed Çelebi’dür. Ĥazret-i Ebî Eyyûb “**ŞaġîrMercân-pâre**”[20] nâm bir Rûmî lâle bunundur. İsm faķîrûndür. Mezbûr ekşer-i evķâtinde câme-i sebz⁵⁰¹ ile cilve-perdâz çemen-i şuffe (N1 64a) [1] şükûfe-perverî olduğıün laķablârı Yeşilli olup ve bundan ġayrı tarîķ-i ezhârîye.Şükûfe-fürüşîye pây-ı cînân-ı himmet olmış ihvândan ħarf-i yâde kimse olmadıġı ecilden Ĥızırveş pâ-yı ezhârda pây-mâl [5] olduğı gibi bu daġı cümle ezhârîyânun altına taħrîr ve taşîr⁵⁰² olundu.

Ĥâlâ ism ve cismleri mevcûd olan eşcâr u ezhâr ve piyâz-ı ezhâr ve biħ-i ezhâr ve zer‘-i ezhâr kimlerden zühûr itdükine zafer bulunmayup bu maħalle ‘alîyyü’l-esâmî taħrîr olundu. [10] Ecnâs-ı gül on ‘adeddür. “**Edirne**”, “**Şakız**”⁵⁰³, “**Yediveren**”, “**Ra‘nâ**”, “**Zîbâ**”⁵⁰⁴, “**Dârçını**”, “**Nâşır-ı sâde**” şarıdur. “**Şarı Şad-berg**”, “**Van**”, “**Mışır**”.

⁵⁰⁰ ‘aded lâle bunlardan şâyi‘dür ve N1] ‘aded ve N2

⁵⁰¹ sebz N1] sebzgün N2

⁵⁰² taşîr N1] - N2

⁵⁰³ Beyt: “Bir kıl-k-i şakızda dil oldu belâ-keş bülbülü/Bilmez idim böyle zîbâ olduġım şakız gülü” N2]-N1

⁵⁰⁴ N1’de Zîbâ yerine Dîbâ yazılmıştır.

Der Ecnās-ı Fül ve Yâsemin

Fül, Mısr-ı sâde fül, Kâtmer be-nâm-ı Râzîkî, Fül-ı bahrî, beyâz yâsemin, şarı yâsemin.

Der ecnās-ı Şükûfe-i Eşcâr

[15]Kâtmer Nâr nâm-ı diğer Gül-nâr, Kâtmer-şeftâlû, Kâtmer-bâdâm, Kâtmer-erîk

Der Ecnās-ı Leylâk

Yedi nev' dır. Sultânî Kırmızı, Beyâz, Şarı nâm-ı diğer Kâtır kuyruğı, Şarı Hindi, 'Acem Leylâkı, Mısr Leylâkı nâm-ı diğer Zinzilih⁵⁰⁵, Kâtırırnağı

Ecnās-ı Ba' zı Eşcâr-ı [20] Şükûfe

Mürûr, Kürrebolı, 'Anber-i Pars, La' l-pâre, Erguvân, Tesbîh çiçeği, Ahu ağacı⁵⁰⁶ ki bîm-i kayd-ı hazân (N1 64b) [1] nîst Şâh-ı Ahûrâ, Ayûd.

Ecnās-ı Sünbül Nev' dır.

Reyhânî çivid mâvîsi uzun lülelidür. Akşak çividür. Maṭrabâz çividür. Silivri üç nev' dır. Biri (N2 44a) mâvidür. "Aḥmed Begli" dirler. İkisi siyaha [5] mâ'ildür. Şöyle⁵⁰⁷ çividür ki biri ebri ve biri ḥurdedür. Ḥurdesi mu' teberdür. Zü' l-fikârî mâvidür, iki çatal açılır.⁵⁰⁸ Kândilli mâvidür.⁵⁰⁹ Sürmeli mâvidür. Şolak mâvidür. Yağcı açık mâvidür, turnadadır, Toḥmanesi koyu mâvidür. Karabacak mâvidür. Baldırıkara mâvidür. [10] Şaçaklı mâvidür. Bozyürek fi' l-vâkı' boz renklidür. Kâtırcı boz renklidür. Bakraş enva' ma

⁵⁰⁵ Zinzilih'in yazılışı N1'de bu şekildedir.

⁵⁰⁶ N2de buraya kadar yazılmıştır. Diğer başlığa geçilmiştir.

⁵⁰⁷ çividür ki N1] ikisi siyehe mâ'il çividür ki N2

⁵⁰⁸ "Zü' l-fikârî mâvidür, iki çatal açılır." N2'de bu kısım yoktur.

⁵⁰⁹ Kândilli N1] Kândilli mâvidür N2

had yokdur. **Kürdî** nev' i bî-nihâyedür. **Manisa** Turnada iki nev' dür. Açık mâvi ve koyu mâvi erikli turfanda açık mâvidür. 'Acemî-güyî nâm-ı diğer , **Bec Sünbûli** [15] **sâdeGaranduk**-ı kebîr ve şağîr iki nev' dür ki mâvi ebrîdür. **Pasdor** açık mâvidür, çivîdî ebrîdür. **Qızımtrak**, mâvi Bosna **Qatmer** mâvi qatmer, Burusa mâvi qatmer, Çivîdî qatmer, Boz qatmer nim qatmer mâvidür. **Qandilli** qatmer, şağîr qatmer, **Sâde beyâz** Sofya [20] beyâzı, Qavala beyâzı, Manisa, Şâm, Bakrâş, Kürdî, Frenk, Franşa **Qatmer** Frenk beyâzı, (N1 65a) [1] Sünbül tabri, **Beç Beyâzı** Penbe beyâz, Kebîr Hattât kırmızı iki nev' dür. **Kebîr ve Şağîr** ebrî iki nev' dür. **Kebîr ve Şağîr** hurde vü hâliş beyâz iki nev' dür. **Kebîr ve şağîr** Bıyıklı, Kırmızı Bosna Sünbül-i Habeşî, Sünbül-i [5] 'Arabî nâm-ı diğer Qara-göz Beyâzı

Ecnâs-ı Zerrîn

Erguvan la' lîn şarîdur. **Erguvan Süleymânî** şarîdur. **Şems-i Cihân** şarîdur. **Şarı Arslan**, Na' lî-zâde⁵¹⁰ Mülûkîsi, Na' lî-zâde Süleymânîsi, **Liver**⁵¹¹ beyâz dur. **Hilâliye** nâm-ı diğer "Buğürî" nebâtîdür. **Şun** -ı La' lîn şarîdur. **Seyf-i** [10] La' lîn şarîdur. **Tamğalı** şarîdur. **Hüseynî** şarîdur. **Bâlâ** şarîdur. **Hurşîd-i** 'Atîk, **Velî Ahmed-i Şarı**, **İri Güvez**, **Beyâz Keçi-pâyı** beyâz dur. **Mercimek Şarısı**, **Mankur Şarısı**, (N2 44b) **Mercân** beyâz dur.⁵¹² **Uryân** beyâz dur.

Ecnâs-ı Kehrübâ

Kirli kehrübâ, Balçalı kehrübâ, İğneci kehrübâsı

⁵¹⁰ Na' lî-zâde N1 'de La' lî-zâde şeklinde yazılmıştır.

⁵¹¹ Liver'in yazılışı N1 'de bu şekildedir.

⁵¹² N2 'de buradan Ecnâs-ı Sîm başlıklı kısma geçilmiştir.

Ecnās-ı [15] Sîm

Küşāde, Ğarra, Taşçı, Menkûldür,⁵¹³ Tabaka, Deve Boynı

Ecnās-ı Kātmer

Ada kātmeri, Altun-tāş kātmeri, Kıbrısı, ortası beyāzlı şarıdur⁵¹⁴, Tunus kātmeri, Fas kātmeri, Girid kātmeri, Sîm-kātmer.

Ecnās-ı Frenk Çiçegi Sāde

Şarı Memik, Beyāz Memik [20] Beç'üñdür. Limonî Yüksek Kadeh, ŞoñŞarı Münşî, Beyāz Münşî, Şarı Borı, Beyāz Borı, (N1 65b) [1] Beyāz Evvel, Miskîn-kadeh şoñdur. Cendere, Feyz-i Berrākî, Berrāk Yüksek-kadeh

Ecnās-ı Kātmer-i Frenk

Kātmer-deveboynı nām-ı diğer Sîm, Kātmer-deveboynı, Şarı Boru nām-ı diğer Şaçaklı, Terfil Kātmer-borı.

Ecnās-ı [5] Polya

Frenk yaçasında Malta'ya qarīb bir aţanuñ ismidür. Mahūd çiçek ibtidā mezbūr aţadan gelmekle biri ismiyle tesmiye olunmuşdur. Sāde Şarı, Süleymānî, Ebri, Şoñ, Menekşe, Beyāz Sādedür. Kātmerî, Kātmer-süleymānî şarıdur.

Beç Polyası [10]sādedür.

Muhammedî iki nev' dür. Sağîr ve Kebîr Şalkımlı Süleymānî iki nev' dür. Kebîr ve Sağîr Limonî iki nevdür. Kebîr ve Sağîr BeçKātmeri

⁵¹³ menkûldür N1] menkûl N2

⁵¹⁴ beyāzlı şarıdur N1] beyāzıdur N2

Ecnās-ı Lāle-i Rūmī

Şoñ Dede Kabağı, Şarı Kabak, Turnada Kamış, Kefe Lālesi envā‘ı bī-ḥabdur. **Pirizne** envā‘ı, [15] lā-yuḥşādur. **Eşek Lālesi** nām-ı dīger Pamuklı, Kātmer-i Frenkī ve altınev‘ Beç lālesi bunlardur. **Kebīr Nu‘mān Kırmızı**, **Kebīr Nu‘mān Beyāzlı**, **Allı Alaca**, **Beyāz Monlā Turnada**, **Dīger Turnada**, **Morlı İplik**, **Siyeh Lāle**, **Ser-nigün** nām-ı dīger⁵¹⁵ **Esved-i Şāhī** ism faķırūñdür. **Yeşilli** [20] lāle-i **Ser-nigün**, **Ḥod-rū-yi Şāhī** ism faķırūñdür. **Mor Lāle-i Ser-nigün**, **Beyāz Lāle-i Ser-nigün**, **Nebātī Lāle-i Ser-nigün**, (N1 66a) [1] **Begli Lāle-i Ser-nigün** bu dördine daḡı faķır yire yāķın diyü tesmiye itmişdür. **Beyāz Nu‘mānī** şaķāyık nām-ı (N2 45a) dīger **Tuğ-ı Şāhī** Burusa’da **Aķ Bardak** dirler.

Ecnās-ı Tuğ-ı Şāhī:

Turuncı Sāde, Şarı [5] Sāde, Kātmer Turuncı, Kāndil Çiçeği ism faķırūñdür, Beç’ūñdür. Biri de Kıbrısdan gelmişdür.

Ecnās-ı Arı Çiçeği nām-ı dīger Tūtī ve Ziver

Envā‘ı ḥadden birūndur. **Şa‘leb** birkaç nev‘dür. **Tūtīyā** iki nev‘dür. Biri Burusa’nuñdur, biri daḡı Erz-ı Rūm’uñdur. **Kartal** [10] Çiçeği, **Şems** Çiçeği, **Göçmen** ism faķırūñdür. Beç’den gelmişdür.

Beyt:

mef‘ülū mefā‘īlün mef‘ülū mefā‘īlün

Bir mīr-i zehirdür kim nāmı anuñ Göçmen

Kırmış otāğ-ı sebzın eṭrāfın aldı sīmīn

Kıta‘-yı ‘Azizī Ḥātūn:

mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün mefā‘īlün

Biri yarup çıkageldi bürünmüş sebz-puşānī

⁵¹⁵ nām-ı dīger N1] nām N2

Açıldı bâğ-ı dehr içre Göçmen Tâc-ı Sulţânî
 Şükûfe [15]birbirin tûrmış iderler aña ta‘ zîmat
 Temâşâ itmede dâ‘im niçeler taraf-ı gülzârı
 Nigâh it şun‘ -ı hâk-ı lâ -yezale ‘ibret al bundan
 ‘Azîzî sende gel geşt it bilürsin bu cihân fânî

Civân Börki bir Leylâkî nâm-ı dîger Leylâkî Sünbül, **Dürr-i Yektâ** nâm-ı dîger‘ Arap[20] Taşâğı, **Ƙarğa Paşmağı**, Pirlori⁵¹⁶, İsmordîne, İşkordîne

Ecnâs-ı Misk-i Rûmî :

İkidür; şarî (N1 66b) [1] ve beyâz.

Ecnâs-ı Çigdem

Şarî kabâk turnada, Şarî turnada, Şoñ çigdem şarî, Girid çigdemi martta açılır. **Peyk-i Şitâ** iki nev‘dür. Mâvi ve beyâz turnadadır. Nâm-ı dîger **Habeşî**, **Peyk-i** [5] **Bahâr** üç nev‘dür. Nâm-ı dîger **Lâle Pezevengi**, Beyâz Siyah Elifli, Şarî Siyâh Elifli, Şarî Nebâtî Elifli, **Çigdem-i ‘İsâ** nâm-ı dîger **Ƙara-göz-i Burusa**.

Ecnâs-ı Zanbağ

Sulţânî, Mızrâkî, Tahtalı, Rodos şoñdur. Ƙara zanbağ, Katmer Beç’üñdür. Ƙum Zanbağı, Şarî Zanbağ (N2 45b)

[10] Ecnâs-ı Zülf-i Nigâr

Al Frenkî, Ebri, Ağ-baba tağlarında Ƙatı çokdur.

Ecnās-ı Sūsen Piyāzı

Nevrūz Sūsenī iki nev' dūr. Biri qadīm ve biri Frenkī, Zīrānī Arz-ı Rūmīdūr. **Qatife Çiçeği** nām-ı dīger **Deveboynı**. **Altun Sūseni** bütün şarıdur,[15] dīger bütün mavidūr ve dīger beyāz ile Nebātī Alacadur ve Beç Sūseni iki nev' dūr. Beç'den gelmişdūr. Biri ğayet renkli māvī ve biri beyāz ile nebātī alacadur.

Dīger kökli olan Sūsen

Frenkī iki def'a virür. Hābeşī ki ceyş-i Hābeş [20] dirler. Beyāz çivīdī, Bodur Sūsen , Her-dem-tāze, Kuş-ķonmaz

Ecnās-ı Bafa

Hindi ebridūr. Kırmızı beyāz (N1 67a) [1] ğāyet güzīdedūr.

Ecnās-ı Şakāyık:

Gül-gūnī Qatmer, Kırmızı Qatmer, Gül-gūnī Sāde, Kırmızı Sāde, Qoķariķa Sāde beyāzdur.

Ecnās-ı lāle-i Girid Envā' -ı Kırmızı

Bedaķşī, Velvele, ' Alī Çorbācı, Retme, [5]Bū-yı Gūzel

Envā' -ı şarı

Nīlūfer nām-ı dīger Şol Kōl. Girid'de böyle meşhūrdur. Altun şarısı ve daķı Todorī⁵¹⁷, Butulina⁵¹⁸, Aĝa şarısı, Nebātī.

Envā‘ -ı Kırmızı ebrî

Dāmen-i teh, Şeceriye Kör Odabaşidan şāyi‘dür. **Aḥmedi** Aḥmed Kethüdā’ya nisbet olunur. [10]**Tiryāki Ebrîsi, Zümürüd-nişîn-i Cedîd, Tuğlı Cedîd, Teber-i Tâcdâr, Velvele-ârâ** nām-ı diğer **Ḳara Cehennem** ve **Ḥıṭâyî**, Emir Ağa-zāde Ebrîsi, İhlamurcî, Mi‘de-nevaz, **Nevāz Ḳatmer**

Envā-ı Beyāz

Çiftçi beyāzı, Beyāz Şad-berg

Envā‘ -ı Yeşil

Sebz Süleymānî, Sebz Keçküldār⁵¹⁹

[15] Envā‘ -ı Toḥmlı Kırmızı

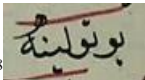
Şağir Toḥmlı, Ḥâcî Meḥemmed Toḥmlısı

Ecnās-ı Ḳudūs

Sāde Ḳudūs, Aşıl Ḳudūs, Al Ḳudūs, Turuncı Ḳudūs faḳîrden şāyi‘dür. Jagant⁵²⁰ Beç’üñdür.

Ecnās-ı Zencebîl-i Manisa

Demirci kırmızıdır. **Tire Morı**(N2 46a) māvidür. Çivîd ortası ḥurde, **Al** ortası [20] ḥurde, **Güvez** ortası ḥurde, **Yeşil Kase, Gül-günî, Ḥaṭîb Alı, Ḥaṭîb Beyāzı** ‘Abdî Paşa

⁵¹⁸ N1’de yazılışı bu şekildedir.

⁵¹⁹ N1’de yazılışı bu şekildedir.

⁵²⁰ N2de j harfi unutulmuştur.

Alı(N1 67b) [1] **Aşcı Beyāzı**, diğer beyāz **Arnavud** nām-ı diğer **Dehāvī**, **Baltalı Morı**, **Çelebi Moru**, **Kara Bıyık Moru**, ‘**Abdu’llāh Efendi Moru**, **Dāvud Ağa Alı**.⁵²¹

Ecnās-ı Zencebıl-i Girid

Māvi sâde, [5] Mor kıatmer.

Ecnās-ı Zencebıl-i Frenk

Beyāz gāyet al, Allı Alaca, Penbe, Kāhverengi, Menşūr, Yeşil Kāse, Al Terfıl.

Ecnās-ı Şebboy

Al Kıatmer, Al Sâde, Kırmızı Kıatmer, Kırmızı Sâde, Beyāz Kıatmer, Beyāz Sâde, Diğer Miskî Beyāz [10] Mor Kıatmer, Mor Sâde, Gül-günî Kıatmer, Gül-günî Sâde, Sarı Kıatmer, Sarı Sâde, Ebrî Kıatmer, Ebrî Sâde Beç’üñdür.

Ecnās-ı Benefşe

Al, Mor Kıatmer, Mor Sâde, Beyāz Kıatmer, Beyāz Sâde, Kırmızı Hercâi, Mışr

Ecnās-ı [15] Kāranfil

Rengi Güzel, Bozok Al, Ca‘fer Gül-günîsi, Berber Moru, ‘Arabacı, Ğazzāz Pirincci, Şeb-güşā, Mācir Beyāzı

Ma‘lūm Ola Ki Biñ Seksen Beş Tārīhi⁵²²

Hilāline gelince karanfil taldırmağa kimse bilmeyüp, kanırtmac iderlerdi. [20] Beşde onda biri ancak gün atardı. Pes tārīh-i merķūma geldikde māh-ı temmuzuñ nişfinda **(N1 68a)** [1] Üsküdarî ‘Alî Çelebide bir tığıra geçerken bir kedi tutunup yire düşürür. Mezbūr

⁵²¹ Dāvud Ağa Alı N1]‘ Alî Ağa Alı N2

⁵²² N2’de “Ma‘lūm Ola Ki Biñ Seksen Beş Tārīhi” başlıklı bölüm yoktur.

‘Alî Çelebi dahı anı görmeyüp, yigirmi gün mikdârı ol tağâra hayli uzun kalup meger üftâdelikden anuñ [5]bir taldırmalığı boğmağından şikest olup bir semti anadan bir miqdâr ayrılup be-hikmet-i Hudâ toprak dahı üstünü kaplamış kalur ve vakta ki ‘Alî Çelebi dahı sifali merķūmı bu halde göricek, kaldurduķda meal ne olduğını müşâhade ider. [10] Ahvâl-i ma‘lūm olduķda cenāb-ı hazret-i Haķķa hamd u şenā iyleyüp, birķaç sāl bu minvāl üzere taldurmağa iştiğāl idüp, ammā kışşa-yı halkdan ketm u ihfā ider ammā ki 1098 (M 1687)senesinde sâ’irleri dahı bir tarīķ ile bu [15] ahvāle vāķıf olup herkes taldurmağa heves iyerler ve bu dahı ma‘lūm ola ki ezhār içinde қaranfil-i zen-dostluk ile iştiħār bulmışdur. Hatta mücerreddür ki zenān kısmı terbiye itdügi қaranfil firāvān olur dirler meşhūrdur.

[20] Ecnās-ı ‘Anber-būyî

Şarı cedīd, Şarı ‘atīķ, Beyāz ‘atīķ, Beyāz cedīd Beçüñdür. (N1 68b) [1] Ğāyet ĥurde ve ĥoş-būdur. Kırmızı

Tārīķ-i fakīr:

mef’ ūlū mefā’ ilūn mef’ ūlū mefā’ ilūn

İbrāhīm Efendide bir tuħfe açıldıkim

Oldı dehen-i ‘ālem evşāfı ile pür-gū

Yārān işidüp nāgah didiler aña tārīķ

Açıldı bī-ħamdüli ’llāh bir kırmızı[5] ‘Anber-bū

Peyğamber Dügmesi ve sāde Frenkî

Ecnās-ı Ĥüsn-i Yūsuf

Al, beyāz, kırmızı içinde kimi beyāz ve kimi alaca olur. Nām-ı diğeri gül-i ‘āşık bir kıızımtıraķ dahı vardur. Ol Beçüñdür. Ğāyet çok başlıdur ve güzidedür.

Ecnās-ı Gelincik

[10] Beyāz k̄atmer ve s̄ade, Al k̄atmer ve s̄ade, Gül-gūnī k̄atmer ve s̄ade, Kırmızı k̄atmer ve s̄ade, Renksiz k̄atmer ve s̄ade, Mor k̄atmer (N2 46b) ve s̄ade

Ecnās-ı Mütefferika

Nergis-i k̄atmer ve s̄ade meh dīger şalkımlı nergīs Beçüñdür. Haşhaşı k̄atmer, Al, Gül-gūnī ve beyāz [15] ve kırmızı ve boz ve mor ve s̄adesi dağı olur. Hezariyye bu dağı Al ve Gül-gūnī ve beyāz ve mor olur. K̄atmer olur ve s̄adesi dağı olur.

Yonca

Bunuñ dağı envā' ı olur. Hünkar-pesend nām-ı dīger Zebān-pes, Ay Çiçeği ve Yıldız [20]Çiçeği, Şeb-güşā bunuñ dağı envā' ı olur. İkindiden soñra açılmağa başlayup ve kuşluk (N1 69a) [1] vaktine degin açık t̄urur. Şarmaşık nām-ı dīger Kahkaha bu dağı gice açılur gündüz kapanur ve Müşg-i Şeb bu dağı gice açılup ve gice ile қоһar lākin şuda' irās iyeler, Küpeli bu da [5] birkaç nev' d̄ür, s̄adesi olur ve k̄atmeri olur. K̄atife Çiçeği turuncı olur ve şarı olur. K̄atmeri ve s̄adesi olur.⁵²³ İsmine A' cām-ı Nazar-bāz dirler ve bunuñ küçüki olur ki⁵²⁴ küçükiñe Hoş Nazar dirler ve dağı⁵²⁵ Kar Çiçeği nām-ı dīger [10] Pābıçal dirler. Üç nev' d̄ür. Hālīş beyāz ve nebātī ve kırmızı olur. 'Anberī, 'Udī, Cabbār nām-ı dīger sa' ter ve Mercān-köşk ve Dilber Perçemi, Serv-i Sehi, 'Ayn-ı Şafa, Sedef, Pelīn, Kāfur, Pijan, Turunc-ı Rūmī, Siñirli Yaprak, Feslegan, 'Atīk [15] Feslegan, Cedīd. İşbu feslegan yüz on senesinde⁵²⁶ z̄uhūr itmişdür. Bir kıvırcık yapraklı Hoş-bū fesleğendür.

Tārīh-i fakīr.⁵²⁷

Toḥmını iyledim tārīh 'Ubeydī

⁵²³ K̄atife Çiçeği turuncı olur ve şarı olur. K̄atmeri ve s̄adesi olur N1] K̄aranfil çiçeği turuncı ve şarı k̄atmeri ve s̄adesi olur N2

⁵²⁴ bunuñ küçüki olur ki N1]-N2

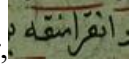
⁵²⁵ve dağı N1]- N2

⁵²⁶ İşbu fesleğen 1110 (M 1699) senesinde N1] 1110 (M 1699) N2

⁵²⁷ Tārīh-i fakīr N1] Li-mü'ellifihi N2

El-ḥamdüli 'llāh zuhūr iyledi nev fesleyen

Ecnās-1 ekşi limon

Şakız, [20] İstanköy, Küçük Rodos, Büyük Rodos, Anṭalya, Bedre, Ağaç Qāvunī gibi iri olur. (N1 69b) [1] Mürekkeb Mışruñdur, ğāyet şoñdur. Ḥammās bu da Mışruñdur. Bu daḥı bu minvāl üzeredür. Kıızıl Limon, 'Acur, ⁵²⁸, Burunlı, Yahudiler kāmış bayramında⁵²⁹ ve memeli nār yapraklıdır. Emrūd-1 Şağır, Emrūd-1(N2 47a)Kebīr, [5] Qabak ve Erdil, Fesleyen Qabuğı düz ve ğāyet iyidür. Biñ yüz onda Şam'dan gelmişdür. Fıstık, Yūsufī, Limon, İçinde Limon bu ikisi Hüseyn Paşadan şāyi' olmuşdur⁵³⁰ ve Nişfi Turunc, Nişfi Limon, Ağaç Qavunu

Envā'-ı tatlı [10]limon

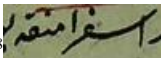
Rodos, Anṭalya, Tunus ve Leyān-ı Şağır ve Leyān-ı Kebīr, Tunus Müşābihi

Ecnās-1 turunc-1 ekşi⁵³¹

Şakız-ı Kebīr, Trabzon Kebīri, Trabzon Şağır, Şeş-teber-i Erguvanī, Mersin-i Şağır, Mersin-i Kebīr, Arpacık Kıbrısdur. Qabuğı [15]yeşil Giridüñdür. Qabuğıyla yenir. Memeli, Portakal-ı Portekiz

Ḥatme-i Kitāb-ı Bedi' ü'l-üslüb⁵³²

Lillahü'l-ḥamdü ve'l-minne bu risālenüñ itmāmına 'alīyyi qadri't-tāka ihtimām-ı tām idüp, ihte-i nām bulmuşdur ve be-minne Te'ālā ezhāriyān-ı mutekid-i meynin[20] āşār u nāmları ferāmuş olınup el-sine-i nāsdan münkaṭı' olmuşken bu muhtaşar sebebiyle (N1 70a) [1] tāze hayat buldılar. İmdi nāzır olan⁵³³ aḥbāb-ı ḥalişāndan rica ve temennimiz oldur

⁵²⁸ N2'de yazımı bu şekildedir.

⁵²⁹ bayramında N1]bayramında aña muhtaçdur N2

⁵³⁰ şāyi' olmuşdur N1] şāyi' dūr N2

⁵³¹ Ecnās-1 turunc-1 ekşi N1] Ecnās-1 ekşi turunc N2

⁵³² N2'de başlık "Ḥatme-i el-kitāb" şeklindedir.

⁵³³ imdi nāzır olan N1] - N2

ki evvelü 'l-nāsı mefhūmı üzere vāķı⁵³⁴ olan kuşūrumuza nigah-endāz olmayup dāmen-i [5]
 'ayb-pūşī ile noķşān-ı raygānımız⁵³⁵ mümkün olduğı mertebe taşhiḥ buyurup nihān
 buyurmağa⁵³⁵ himmet ideler.

Tārīḥ-i faķır⁵³⁶:

Berā-yı itmām-ı ın⁵³⁷ risāle

mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

'Ubeydī çün bu telīfi 'aṭā itdi saña Allāh

'Acep maķdūrını [10] bezl iyledüñ bunda hemān Allāh

Ḥıtamına ṭulū' idüp derūn-ı sīneden tārīḥ

Müyesser oldu tamāmı didüm ben el-ḥamdüli 'llāh

Sene

1110 (M 1699)

Temme.

⁵³⁴ raygānımız N1] raygānımız nihān idüp N2

⁵³⁵ taşhiḥ buyurup nihān buyurmağa N1] taşhiḥ buyurmaga N2

⁵³⁶ Tārīḥ-i faķır N1, Tārīḥ-i mü'ellifihi N2

⁵³⁷ Berā-yı itmām-ı ın risāle N1] Berā-yı tamāmişden ın risāle-i mergūb

SONUÇ

Netâyicü'l-Ezhâr, tezkire yazma geleneği içerisinde diğer tezkirelerden ayrılır. Çiçekler hakkında yazılan en önemli eser olup çiçek yetiştiricilerini konu edinen tek tezkiredir ve ilk kapsamlı botanik kitabıdır. Bu eser ve diğer çiçek risaleleri, botanik bilimi için kaynak olsalar da Osmanlı çiçek edebiyatının en zengin örnekleridir.

Ubeydî, geleneğe bağlı kalarak eserine bir mukaddime ile başlar. Mukaddimede tevhid ve Hz. Muhammed'e salavat getirdikten sonra ehl-i beyte rahmet dileyerek devam eder. Daha sonra kendisinin de çiçekçilikle uğraştığını belirtir ve eserinin yazma nedenini çiçek yetiştiricilerinin hayatları ile yetiştirdikleri çiçekler ve çiçek adlandırmalarını ortaya çıkarmak olarak belirtir. Daha sonra çiçek ve meyve ağacı türlerinin sayısını verir. Bunlar; lâle-i Rûmî, sade zerrîn, Girid lâlesi, karanfil, vakt-i buhûrî, sade kehrübâ, sade beyaz sünbül, sade mavi sünbül, gül, zencefil-i kağıthâne, ağustos buhuru, sîm, Kudüs, Nûr-bahş, nar, armut, imâme-i kadî, Behrâm sîmî, fındık, katmer binlik, katmer kehrübâ, katmer sîm, kerrenây, kırmızı katmer sünbül, polya, sultânî, çarh-ı felek, erik, fûl, Kağıthâne terfili, kızılıcık, limon, sîm-tob olmak üzere toplamda 1008 adet çiçek adına biyografilerde yer verilmiştir. En fazla yetiştirilen çiçek türleri “lâle-i Rumî”, “zerrîn”, “lâle-i Girid” ve “karanfil”dir. 35 lâle-i Rûmî ile Eyyûbî Veli Efendi en çok lale yetiştiren kişidir. Eserde en fazla zerrîni yetiştiren isim Tezkireci Memik-zâde Efendi'dir. Altmış beş adet zerrîn yetiştirmiştir. Kaba Mahmut Paşa'nın ise dokuz adet lâle-i Girid'i vardır. Karanfil yetiştirenlerin en meşhuru ise Cin Ali Çelebi'dir. Eyyûbî Veli Efendi, Tezkireci Memik-zâde Efendi, Ulvan Kapudan, Aziz Çelebi, Keresteci Ali Çelebi ve Çorbacı Ali Ağa genel olarak en çok çiçek yetiştiren isimlerdir. Tezkirede en çok çiçek yetiştiren bu isimler olduğu için biyografilerce sıkça yer alırlar.

Netâyicü'l-Ezhâr'da çiçeklere ad koyma geleneğinin izlerine rastlarız. Her çiçek yetiştiricisinin biyografisi içinde o çiçek yetiştiricisinin çiçeklerine koyduğu adlara yer verilmiştir. Ebu's-suûd Efendi'nin çiçeklerine koyduğu adlar; Sarı Ebu's-suûd, Ebu's-suûd Müşabihi ve Ebu's-suûd Beyazı'dır. Çiçek yetiştiricileri çiçeklerinden bazılarını kendi adlarını vermişlerdir. Çiçek yetiştiricileri çiçeklerine ad verirken “markalaştırma” çabası içindedirler. Bu sebeple özel adlandırmaları tercih etmişlerdir. Bazı çiçeklere başka çiçek yetiştiricilerinin ad verdikleri bilgisi de eserde vardır. Çiçek ticareti yapan Uzun Süleymân

Çelebi'nin "Meknûn" adlı Rumî lâlesine ad veren isim Tezkireci Memik-zâde Efendi'dir ve "Hayatü'l-kulûb" adını Veli Efendi vermiştir. "Sultân-ı Cihân" ve "Al Kırılancık" adını Uzun Süleymân kendisi koymuştur. Sümbülü olan "Pür-tâb" adı Sakıp Çelebi'nin kendisinin koyduğu bir addır. Şeyh Ali Dede'nin "Gülşen-efrûz", "Gülşen-sûz", "Edhemî Müşabihi", "Rûşenî Süleymânî" ve "Mülûkî Müşabihi" adlı 5 adet zerrinine Zeki Ali Efendi isim koymuştur. Ramazan Kapudan-zâde'nin "Şive-kâr" adlı Rûmî lâlesine Murad Paşa-zâde ad koymuştur. Kafes-zâde'nin "Hoş-nümâ" adlı Rûmî lâlesine Toygar Baba ad koymuştur. Adlandırma yapan çiçek yetiştiricileri eserde bu örneklerden daha fazladır. Bunların yanı sıra Bekir Ağa çiçeklere hiç ad koymamıştır.

Çiçeklerin; çiçek yetiştiricisinin ismine, rengine, boyuna, kokusuna vb. özelliklerine göre adlandırıldığını söylemek mümkündür. Bu adlandırmalarda mitolojik unsurlar (Ayine-i İbret-nümâ, Tâc-ı Cem, Tâc-ı Hürmüz, Müjgân-ı Zâl, Câm-ı Cem, Cem-i Serîr), hayvan adları (Perr-i Zag, Bukalemun, Devetüyi, Deveboynu, Kumru Göğsi), yer adları (Flandıra, Sakız Ebrîsi, Bûylı Londrine, Fındıklı, Tahtabaşı), mevsim unsurları (Nevruziyye Müşabihi, Ağustos Buhurı, Tıgılı Bahariyye), peygamber unsurları (Gülreng-i Muhammedî, İzâr-ı Yûsuf, Nûr-ı Muhammedî), eşya adları (Neşter-i Sim, Neşter-i Berg, Evreng-zîb, Zib-destâr), cennet unsurları (Cinân-ârâ, Firdevsî, Nûr-ı Behişt, Behişt-ârâ), parlaklık bildirme (Mehtâb, Bülend Elmâsî, Ziya-bahş, Ziya-pûş, Tala't-nihâd, Rahşende), gökyüzü unsurları (Seher Yıldızı, Zühre, Necm-i Seher, Necmü's-sa'âde, Süheyl, Ke's-i Zühal, Necm-i Âlî, Şems-i Cihân, Şems-i Gurûb, Şema-i Münîr, Şems-i Subhî Nebâtî, Mihr ü Rahşan, Mihr-i Mâh, Alaim-i Semâ, Çarh-ı Felek), küçüklük-büyüklik bildirme (Bodur La'lîn, Büyük Kehrübâ, Kebîr Flemenk, Sagîr Sarı Bıçak), tasavvufî unsurlar (Kisve-i Mevlânâ, Bektâşî, Kalenderî) dikkati çeker.

Ubeydî, tezkiresinde, çiçeklere ad koyma geleneğinde çiçeklere şiirler yazılarak çiçek adlandırmalarının ilân edildiği bilgisine yer vermiştir. Çiçek yetiştiricileri çiçeklerine ad koyarken bazıları bu adları şiirle ilân etmişlerdir. Ubeydî'nin çiçek yetiştiricilerinin ölümlerine tarih düşürdüğü mısra/beyitlerin yanı sıra Ali Çelebî'nin, Cemâlî Bey'in, Zekî Efendi'nin çiçeklere yazdığı şiirler mevcuttur. Bu isimler de birer çiçek yetiştiricisidir. Va'dî, Sâkıb, Nisârî, Velî, Sadî, Siyâhî ve Halîlî mahlaslı şairlerin çiçeklere yazdıkları şiirler de eserde mevcuttur.

Ubeydî, tezkiresinde biyografilerde, çiçek yetiştiricilerinin mesleklerine, varsa tarikatlarına, akrabalık ilişkilerine, hâmilelerine, ölüm tarihlerine, çiçek yetiştiriciliğindeki önemlerine yer vermiştir. Çiçeklerin adlarına ve varsa diğer adlarına, çiçeğe ad veren kişilerin isimlerine, çiçeğin türü, rengi, tohumunun kime ait olduğu, geldiği yer ve fiyatına yer vermiştir. Biyografilerin içinde çiçek yetiştiricileriyle ilgili hikâyeler ve çiçeklere yazılan şiihlere yer verilmiştir.

Sarı Abdullah Efendi'nin biyografisindeki bilgiye göre Sarı Abdullah Efendi, Sultan İbrahim'in fermanıyla 1642'de çiçek yetiştiricilerinden sorumlu kişi ilân edilmiş ve çiçek yetiştiricilerinin problemlerini çözümlemekle görevlendirilmiştir. **“Sûret-i Nişân-ı Şerîf-i ‘Âlî-şân”** başlıklı fermânda Sultan İbrahim'in Sarı Abdullah Efendi'ye “Çiçekçiler Başbuğu” unvânı verdiği yazmaktadır. Bu unvândan da anlaşıldığı üzere Sultan İbrahim'in çiçek yetiştirmeye önem verdiği ve 17.yy'da çiçek meraklılarının çok olup bu çiçek yetiştiricilerine önderlik edecek bir meslek arayışı ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Eser sonunda adları mevcut fakat kimlerin yetiştirdiği bilinmeyen çiçeklere, bitki ve ağaçlara da yer verilmiştir. Bu çiçek, bitki ve ağaç türlerinin sırası şöyledir: Fûl, yasemin, leylâk, sümbül, zerrîn, kehrübâ, sîm, Frenk çiçeği, polya, lâle-i Rûmî, çiğdem, misk-i Rûmî, zanbak, zülf-i nigâr, süsen piyazı, şakayık, şebboy, benefşe, karanfil, Hüsn-i Yusuf, gelincik, yonca, limon, turunç ve bazı şükûfe-i eşcâr başlıklı kısımlarda adları verilen ağaçlar. Türlerinin yanısıra adı belli olanlar da verilmiştir.

ÇİÇEKLER DİZİNİ:

A

Ablak(Rûmî lâlesi)

Açık Ergûvânî(zerrin)

Âdem-zîb (Rûmî lâlesi)

Adîmü 'l-mesel(buhur)

Adîmü 'n-nazîr(Girid lâlesi)

Adimü 'n-nazîr(lâle-i Rûmî)

Adîmü 'n-nazîr (zerrin)

Ağa Beyazı (Girid lâlesi)

Ağa-zâde(zerrin)

Ağustos Buhûru (buhur)

Ağustos Buhûru(buhur)

Ahmed Çavuş(lâle)

Ahmed Kethüdâ-pesend (zerrin)

Ahmedî/Lâ'în Kadeh (lâle)

Akçeli (zerrin)

Al (lâle-i Rûmî)

Al Girid (Girid lâlesi)

Al Hitâyî(Girid lâlesi)

Al Kabak (Rûmî lâlesi)

Al Katmer (sümbül)

Al Kırlangıç (Girid lâlesi)

Al Kırlangıç (lâle-i Rûmî)

Al Kırlangıç (lâle-i Rûmî)

Al Küpeli(zerrin)

Al Nûrende (lâle-i Rûmî)

Al Şirin (lâle-i Rûmî)

Al Tohmlı /Nâzende Ebrî (Girid lâlesi)

Al(Rûmî lâlesi)

Alaim Semâ(buhur)

Alem-ârâ (lâle-i Rûmî)

Âlem-ârâ (zerrin)

Âlem-ârâ Müşâbihi (zerrin)

Âlem-gîr (Girid lâlesi)

Âlem-gîr Süleymânî (zerrin)

Âlem-pesend (lâle-i Rûmî)

Âlem-sûz(zerrin)

Âlem-tâb (zerrin)

Al-Gülgûnî(karanfil)

Al-ı Kâğıt-hâne(Rûmî lâlesi)

Alî Ağa-pesend Morı(lâle-i Rûmî)

Aliyyü 'l-Ezhâr (zerrin)

Allı Alaca(karanfil)

Anbarcı Sünbüli (sümbül)

'Anberî (Girid lâlesi)

Anbersâ(sümbül)

Ankâ-şikâr (zerrin)

Ahmed-i Âbâd(zerrin)

Şoñ Alaca(karanfil)

Şoñ Bâlâ-ğadd (Girid lâlesi)

Arûsü 'l-Ezhâr (zerrin)

Arûsü 'l-Cinân (zerrin)

Asaf-pesend (lâle-i Rûmî)

Âsaf-pesend (zerrin)

Âsâf-pesend(zerrin)

Asa-yı Sîm(buhur)

Asl-ı Nûr-bahş(zerrin)

Aşifte La' lîn (zerrin)

Aşk Olsun (lâle-i Rûmî)

Aşûb-ı Cihân(zerrin)

Ateşin Ruhsâr(lâle-i Rûmî)

Ateşin Ruhsâr(lâle-i Rûmî)

Ateş-tâb (lâle-i Rûmî)

Ateş-tâb(lâle-i Rûmî)

Atlas (zerrin)

Atlas-ı Hekimbaşı (zerrin)

Ayaz Alaca(karanfil)

Ayine-i 'İbretnümâ /^c Akreb-nümâ(zerrin)

Ayn-ı 'Âlî(zerrin)

Aynü 'l-Hacer(Girid lâlesi)

Ayrık La' lîn(zerrin)

Ayva Güli (karanfil)

Ayva Güli Çînli (zerrin)

Ayva Güli Fennî (Girid lâlesi)

Ayva Güli Yıldız-zâde(Girid lâlesi)

Ayyûkî(zerrin)

Aziz-i Mîr (lâle-i Rûmî)

Azîzî Süleymânî(zerrin)

B

Babam Süleymânî (zerrin)

Bâd-ı Zehrî(lâle-i Rûmî)

Bağrı Mor Şarâbî(lâle-i Rûmî)

Bahariyye (zerrin)

Bâkî-zâde Süleymânîsi (zerrin)

Bâlâ Kehrübâ(zerrin)

Bâlâ-nişîn-i Cedîd(Rûmî lâlesi)

Baş Sultânî (lâle-i Rûmî)

Bedahşî (Rûmî lâlesi)

Bedahşî La' lîn (zerrin)

Bedahşî(zerrin)

Bedevî (zerrin)

Bedr-i Münîr (zerrin)

Beg Alı(karanfil)

Beg Beyazı(Girid lâlesi)

Behcet-fezâ(zerrin)

Behişt-ârâ (lâle-i Rûmî)

Behişt-ârâ (zerrin)

Behişt-ârâ(lâle-i Rûmî)

Behişt-ârâ-yı Mehemedî(çiçek)

Behişt-ârâ-yı Mevlûdî(çiçek)

Behram Beg Sîmi(Sîm)

Bektâşî (Girid lâlesi)

Bektâşî (zerrin)

Bektâşî(Kıbrıs lâlesi)

Benâtü 'n-na' ş (zerrin)

Benc-efrûz (zerrin)	Beyaz Yek-merdî (zerrin)
Beraberi Girid /Lâ-nazîr(Girid lâlesi)	Bezm-ârâ (zerrin)
Beşli Sarı Kırlangıç (Girid lâlesi)	Bezm-ârâ Hacı Süleymânîsi (zerrin)
Beyaz Bıçağ(zerrin)	Bıyıklı(Rûmî lâlesi)
Beyaz Fitîlî Siyah (lâle-i Rûmî)	Bî-hemtâ(zerrin)
Beyaz Güvez (lâle-i Rûmî)	Bıkr-i Yâkûtî (lâle-i Rûmî)
Beyaz Hörgüçlü (Girid lâlesi)	Biñlik Sarı(zerrin)
Beyaz Hudâ-dâd (zerrin)	Bodur La' lîn (zerrin)
Beyaz Katmer 'Ulvî(zerrin)	Bodur La' lîn(zerrin)
Beyaz Kavukcu(Girid lâlesi)	Bodur/Kadrî Ağa Turnadası(zerrin)
Beyaz Kebîr (lâle-i Rûmî)	Bostân-zâde Süleymânîsi (zerrin)
Beyaz Kettânî (Rûmî lâlesi)	Boşnak Beyazı (zerrin)
Beyaz Kırlangıç(lâle-i Rûmî)	Boşnak Süleymânîsi (zerrin)
Beyaz Kırlangıç(Rûmî lâlesi)	Boşnak-ı Sâni (zerrin)
Beyaz Kırlangıç/Münevver/Kadrî Ağa Beyazı(zerrin)	Bukalemun (lâle-i Rûmî)
Beyaz La' lîn (zerrin)	Burnaz Sâlih(zerrin)
Beyaz Muhammedî (zerrin)	Burunlı Gül-reng/Gül-reng-i Müsellem(lâle-i Girid)
Beyaz Nûr La' lîn (zerrin)	Buğalemun (Girid lâlesi)
Beyaz Nûr-ı Behîşt (zerrin)	Bûylı Gül-reng(Girid lâlesi)
Beyaz Sagîr (lâle-i Rûmî)	Bülend Elmâsî(lâle-i Rûmî)
Beyaz Semensâ (zerrin)	Bülend Ebrî (Rûmî lâlesi)
Beyaz Subh-ı Sâdık(zerrin)	Bülend Elmâsî (lâle-i Rûmî)
Beyaz Şeş-hâne Kadeh (zerrin)	Bülend Süleymânî (zerrin)
Beyaz Tâcü 'l-Ezhâr (zerrin)	Bütün Sarı (Rûmî lâlesi)
Beyaz Yapağı Kokulu(gül)	Büyük Altûn Tob(Kıbrıs lâlesi)
Beyaz Yediveren Üzüümü (üzüm)	Büyük Kehrübâ(zerrin)

Büyük Pabuççı (lâle-i Rûmî)

Büyük Sincâbî(lâle-i Rûmî)

Büyük Süleymânî (zerrin)

Büyük Süleymânî Nebâtî (zerrin)

Büyük Süleymânî(zerrin)

Büyük Tohmlı (Girid lâlesi)

Büylü Londrine (gül)

C

Câm-ı Cem (zerrin)

Câm-ı Cem (zerrin)

Câm-ı Cem Müşâbihi (zerrin)

Can-bahş (zerrin)

Cedî La' lîn (zerrin)

Cedîd Kehrübâ (kehrübâ)

Cedîd Şarâbî(Rûmî lâlesi)

Cem-i Serîr (zerrin)

Cevâhir Kadeh (zerrin)

Cihân-ârâ (lâle-i Rûmî)

Cihân-ârâ (zerrin)

Cihân-ârâ Süleymânî (zerrin)

Cihân-aşûb(zerrin)

Cihândâr (zerrin)

Cihândâr Süleymânî (zerrin)

Cihândâr-ı Süleymânî(zerrin)

Cihân-gîr La' lîn (zerrin)

Cihângîr Müşâbihi (Rûmî lâlesi)

Cihângîr(zerrin)

Cihân-ı Efrûz(zerrin)

Cihân-pesend –i Yûsuf Efendi(zerrin)

Cihân-sûz (lâle-i Rûmî)

Cihân-tâb (lâle-i Rûmî)

Cihân-tâb sarı(zerrin)

Cihân-tâb(zerrin)

Cilve-bahş(lâle-i Rûmî)

Cinân-ârâ(zerrin)

Cüce Elmâsîsi (lâle-i Rûmî)

Cüce Erguvânîsi (lâle-i Rûmî)

Cüce Kehrübâsi(kehrübâ)

Cüce Moru (lâle-i Rûmî)

Cüce Sîmi (sîm)

Cüce Süheylî (karanfil)

Ç

Çarh-ı felek(Girid lâlesi)

Çağşurlık (zerrin)

Çavuş-pesend /Sebz-i Teh-i Gül-gûn (çiçek)

Çelenk-i Sultânî Beyaz(buhur)

Çemen-derûn/İmam Beyazı(Girid lâlesi)

Çemenzâr/Küle (Girid lâlesi)

Çenâr- reng (zerrin)

Çividî/Mülûkî(sümbül)

Çorbacı (lâle-i Rûmî)

Çorbacı Beyazı (gül)

Çorbâcı Müşâbihi (zerrin)

Çorbacı Müşâbihi (zerrin)

Çorbacı Müşâbihi(zerrin)

Çorbacı Yüksek Kadehi (zerrin)

D

Dâd-ı Hudâ (zerrin)

Dâd-ı Hudâ(lâle-i Rûmî)

Dâmen-pûş/Unkûdî(Girid lâlesi)

Dâne-dâr Süleymânî (zerrin)

Debbâğ Terfilî(terfil)

Dede Kabağı(lâle-i Rûmî)

Dede Morı(lâle)

Dem-i Ahaveyn(Kudüs lâlesi)

Destî Sarısı(zerrin)

Deveboynı(Rûmî lâlesi)

Devetüyi(lâle-i Rûmî)

Dîbâ(lâle-i Rûmî)

Dîbâ/Kirli Dîbâ (zerrin)

Dihkânî Hıtâyî ‘ Abdi Beşe (Girid lâlesi)

Dihkânî Kırmızı Hasan Beşe (Girid lâlesi)

Dil-ârâ (zerrin)

Dil-ârâ Kırlangıç(lâle-i Rûmî)

Dilâviz-i Şarâbî(lâle-i Rûmî)

Dilber Lebi(karanfil)

Dil-beste(zerrin)

Dil-cû (Girid lâlesi)

Dil-cû (lâle-i Rûmî)

Dîl-cû(lâle-i Rûmî)

Dil-dâde (karanfil)

Dil-firîb (lâle-i Rûmî)

Dil-firîb (zerrin)

Dil-firîb (zerrin)

Dîl-firîb (zerrin)

Dil-firîb Müşâbihi (zerrin)

Dil-furûş (zerrin)

Dil-fürûz (lâle-i Rûmî)

Dil-güşâ (Rûmî lâlesi)

Dil-güşâ (zerrin)

Dil-güşâ(lâle-i Rûmî)

Dil-güşâ(lâle-i Rûmî)

Dil-güşâ(zerrin)

Dil-keş(zerrin)

Dil-nevâz (Rûmî lâlesi)

Dil-nevâz(zerrin)

Dil-nevâz(zerrin)

Dil-nevâz(zerrin)

Dil-nişîn (karanfil)

Dil-nişîn(Rûmî lâlesi)

Dil-nîşîn (zerrin)

Dil-pesend (lâle-i Rûmî)

Dil-pesend (zerrin)

Dîl-pezir(lâle-i Rûmî)

Dil-rübâ (zerrin)

Dil-rübâ (zerrin)

Dil-rübâ(lâle-i Rûmî)

Dil-rübâ(lâle-i Rûmî)

Dûdî(zerrin)

Dürr-i Meknûn (zerrin)

Dürr-i Nâdîde(zerrin)

Dürr-i Nâ-süfte (zerrin)

Dürr-i Yektâ (Girid lâlesi)

Dürr-i Yektâ (zerrin)

Dürr-i Yektâ (zerrin)

Dürr-i Yetîm beyaz (Girid lâlesi)

Dürr-i Yetîm(zerrin)

E

Ebrî Girid/Hem-cüvârî (Girid lâlesi)

Ebr-i müncelî(Girid lâlesi)

Ebrî-yi Kebîr/Sultânî Ebrî (Girid lâlesi)

Ebr-nümâ(Girid lâlesi)

Ebu 's-su' ûd Beyazî(zerrin)

Ebu 's-su' ûd Müşâbihi(zerrin)

Edhemî Ebrî(Girid lâlesi)

Edhemî La' lîn (zerrin)

Edhemî Müşâbihi(zerrin)

Edhemî Süleymânî(zerrin)

Edhemî Süleymânî(zerrin)

Elmâsî(lâle-i Rûmî)

Elmas-pâre (lâle-i Rûmî)

Emir Sarısı (zerrin)

Engüş-t-nümâ(zerrin)

Envâr-ı Mehmedî(zerrin)

Enverî La' lîn(zerrin)

Eski Süleymânî(zerrin)

Eşrâfû 'l-Ezhâr (zerrin)

Etyemezli Salih (sümbül)

Evreng-zîb (lâle-i Rûmî)

Eyva 'llâh (lâle-i Rûmî)

F

Fâik (lâle-i Rûmî)

Fedâyî(zerrin)

Fennî Kırmızıısı(Girid lâlesi)

Ferah-dâd(lâle-i Rûmî)

Ferahdâr Süleymânî (zerrin)

Ferhunde (zerrin)

Ferhunde (lâle-i Rûmî)

Ferîd Süleymânî (zerrin)

Ferîd-i Cihân (lâle-i Rûmî)

Ferîd-i Cihân (zerrin)

Ferruh (lâle-i Rûmî)

Fevvâre-i Sîm(buhur)

Feyz-i Hüdâ (lâle-i Rûmî)

Feyz-i nigîn (Girid lâlesi)

Fındıklı (lâle-i Rûmî)

Firdevsî (zerrin)

Firdevsî Alaca (Girid lâlesi)

Fişne Müşâbihi(lâle-i Rûmî)

Fişne Kabağı(Rûmî lâlesi)

Fişne-reng-i ' Aziz(lâle-i Rûmî)

Fişne(lâle-i Rûmî)

Flandıra(zerrin)

Fûl-i Bahrî(fûl)

G

Gisû-dâr La' lîn (zerrin)

Gonca-nümâ(lâle-i Rûmî)

Gonce-leb(zerrin)

Gül Kırmızısı(Girid lâlesi)

Gül-beyaz (lâle-i Rûmî)

Gül-endâm (lâle-i Rûmî)

Gül-endâm(lâle)

Gül-endâm(lâle)

Gül-endâm(lâle-i Rûmî)

Gül-fâm (lâle-i Rûmî)

Gül-fâm (lâle-i Rûmî)

Gül-fâm(lâle-i Rûmî)

Gül-gûn-ı ' Aziz(lâle-i Rûmî)

Gül-gûnî Hasanî (lâle-i Rûmî)

Gül-gûnî(karanfil)

Gül-gûnî(lâle)

Gül-gûnî(zerrin)

Gül-i ârâm (Girid lâlesi)

Gül-i bî-hâr(Girid lâlesi)

Gül-i Hurşîd (Girid lâlesi)

Gül-i Hurşîd (lâle-i Rûmî)

Gül-i Meynûş(lâle-i Rûmî)

Gül-i Ra' nâ(lâle-i Rûmî)

Gül-i Sad-berg (gül)

Gül-i Şâd-ab (Girid lâlesi)

Gül-i Zîba(Girid lâlesi)

Gül-i Zîbâ (gül)

Gül-i Zîbâ(Rûmî lâlesi)

Gül-nâr(lâle-i Rûmî)

Gül-penbe (karanfil)

Gül-penbe (sümbül)

Gül-penbe (zerrin)

Gül-peyker (Rûmî lâlesi)

Gül-pûş (Girid lâlesi)

Gül-pûş (Rûmî lâlesi)

Gül-pûş (Rûmî lâlesi)

Gül-reng Müsellem (lâle-i Rûmî)

Gül-reng (Rûmî lâlesi)

Gül-reng Müsellem (lâle)

Gül-reng Kırılanc(zerrin)

Gül-reng(lâle-i Rûmî)

Gül-reng-i Han-zâde (çiçek)

Gül-reng-i İbrahim Beg (lâle-i Rûmî)

Gül-reng-i Kettânî(Rûmî lâlesi)

Gül-reng-i Mezbûr (lâle-i Rûmî)

Gül-reng-i Mezbûr(lâle-i Rûmî)

Gül-reng-i Mezbûrî(Rûmî lâlesi)

Gül-reng-i Müsellem Müşâbihi(lâle-i Rûmî)

Gül-reng-i Müsellem(lâle-i Rûmî)

Gül-reng-i Müsellem-i ‘ Abdî (lâle)

Gül-reng Muhammedî(lâle-i Rûmî)

Gül-reng (lâle-i Rûmî)

Gül-rû (lâle-i Rûmî)

Gül-rû(Rûmî lâlesi)

Gül-rûyî(Girid lâlesi)

Gülşen-ârâ(zerrin)

Gülşen-ârâ(zerrin)

Gülşen-efrûz (zerrin)

Gülşen-efrûz(zerrin)

Gülşen-sûz (zerrin)

Gülşen-zîb (Girid lâlesi)

Gülşen-zîb(Rûmî lâlesi)

Gülşen-zîb-i Kebîr(zerrin)

Gülşen-zîb-i Sagîr(zerrin)

Gümüş Fincan(karanfil)

Gümüş Servî(zerrin)

Güvez (karanfil)

Güvez (lâle-i Rûmî)

Güvez(karanfil)

Güvez(Rûmî lâlesi)

Güzîde Kırlangıç (lâle)

Güzîde Süleymânî(zerrin)

H

Habib Beg Kırmızı (Girid lâlesi)

Hâce La‘ lîn (zerrin)

Hâce Süleymânîsi(zerrin)

Hacı ‘ Ömer Ayva Gülisi (Girid lâlesi)

Hacı ‘ Ömer Al Tohmlısı(Girid lâlesi)

Hacı ‘ Ömer Beyazı/Beyaz Sad-berg (Girid lâlesi)

Hacı ‘ Ömer Müntehâsı (zerrin)

Hacı Kasım Kırmızısı/Bekrî Kırmızı (Girid lâlesi)

Hacı Yûsuf Battalı(zerrin)

Hacı Yûsuf Müntehâsı (zerrin)

Hacı Yûsuf Turfandası(zerrin)

Hacı-pesend(zerrin)

Hâkânî (zerrin)

Halıcıoğlu (limon)

Halıcıoğlu Bozdoğan(limon)

Halkârî (Girid lâlesi)

Hande-rû (zerrin)

Hân mân (Rûmî lâlesi)

Han mân-ı Hâce(zerrin)

Hasanî Süleymânî (zerrin)

Haşhaşî(lâle-i Rûmî)

Hâşimî (Girid lâlesi)

Hattat (sümbül)

Hattât-ı Şagîr (sümbül)

Hattât-ı Kebîr (sümbül)

Hatt-ı Ruhsâri (zerrin)

Havuzlu(Girid lâlesi)

Hayat-bahş(zerrin)

Hayâtü'l-kulûb (Girid lâlesi)

Hayatü'l-kulûb (Rûmî lâlesi)

Hazâ Süleymânî(zerrin)

Hekimbaşı Süleymânîsi (zerrin)

Hem-vâr Süleymânî(zerrin)

Hezâr-dinâr (zerrin)

Hıtâyî Müşâbihî(lâle-i Rûmî)

Hıtâyî(Rûmî lâlesi)

Hilâliyye(Rûmî lâlesi)

Hilâliyye(zerrin)

Himmat-zâde Alacası(Girid lâlesi)

Hoş Âyende (zerrin)

Hoş-bûy (Girid lâlesi)

Hoş-endâm (lâle-i Rûmî)

Hoş-Lehçe La' lîn (çiçek)

Hoş-nümâ (zerrin)

Hoş-nümâ(karanfil)

Hoş-nümâ(Rûmî lâlesi)

Hoş-nümâ(zerrin)

Hoş-nümâ(zerrin)

Hoş-pesend (zerrin)

Hoş-pesend(Rûmî lâlesi)

Hoş-reng (lâle-i Rûmî)

Hûb-yâr-zâde Sîmi (sîm)

Huceste Âsâr(zerrin)

Huceste(lâle-i Rûmî)

Hudâ-dâd (lâle-i Rûmî)

Hudâ-dâd La' lîn (zerrin)

Hüda-dâd(lâle-i Rûmî)

Hûn-ı Şühedâ (Girid lâlesi)

Hûn-rîz(lâle-i Rûmî)

Hurşîd(zerrin)

Hurşîd-i Fer (zerrin)

Hüda-bahş (zerrin)

Hümâyûn-ı Kırlangıç(Rûmî lâlesi)

Hüseynî (Girid lâlesi)

Hüseynî (Rûmî lâlesi)

Hüseynî Ebrî (Girid lâlesi)

Hüseynî Kırmızı (Girid lâlesi)

Hüseynî Lâ' lîn(zerrin)

Hüseynî(Girid lâlesi)

Hüsn-efzûn(Rûmî lâlesi)

Hüsn-efzûn(zerrin)

Hüsn-i Hasan (Girid lâlesi)

I

İtrî Kıbrıs(Kıbrıs lâlesi)

İydiyye (zerrin)

İ

İbret-nümâ (lâle-i Rûmî)

İbret-nümâ(lâle-i Rûmî)

İlyas-zâde(zerrin)

İmâme-i Kadı Beyaz(çiçek)

İmâme-i Kadı Kırmızı(çiçek)

İmamü 'l-Ezhâr/Nümûdâr (zerrin)

İnce La' lîn(zerrin)

İnce Süleymânî (zerrin)

İncü(sümbül)

İplikli Katmer (Girid lâlesi)

İplikli Sarı(zerrin)

İsmâ' il Efendi Ebrîsi (Girid lâlesi)

İsmehü Sâlih(zerrin)

İsmi ve Cismi Emanet(Girid lâlesi)

İzâr (zerrin)

İzâr-ı Yûsuf (lâle-i Rûmî)

İzârî (Girid lâlesi)

K

Kaddî La' lîn (Rûmî lâlesi)

Kadeh-i Samânî (zerrin)

Kadehi Yumak Bektâşî (zerrin)

Kalafat-ı Kebîr(zerrin)

Kalafat-ı Sagîr(zerrin)

Kalenderî/Süleymânî Kehrübâ (kehrübâ)

Kapıcı Alı(karanfil)

Kapıcı Kehrübâsı(kehrübâ)

Kar-topı (sîm)

Kasımiyye(zerrin)

Kasımpaşa-yı Halîlî (zerrin)

Katmer Binlik(zerrin)

Katmer Kehrübâ (kehrübâ)

Katmer Sîm(sîm)

Katmer-i Yek-pâre-i Gül-gûnî /Kağıd-ḥāne
Lâlesi (lâle)

Katmer Yek-pâre Güvez (lâle)

Katmer Yeşil Göbeklü (lâle)

Kavs-ı İlahî (lâle-i Rûmî)

Kavs-ı Kuzah (Girid lâlesi)

Kavukcu Kırmızısı(Girid lâlesi)

Kebîr (zerrin)

Kebîr Al (lâle-i Rûmî)

Kebîr Al (Rûmî lâlesi)

Kebîr Beyaz (zerrin)

Kebîr Ebrî(Girid lâlesi)

Kebîr Flemenk(Kudüs lâlesi)

Kebîr Güvez(lâle-i Rûmî)

Kebîr Halîl Paşa Sarısı (zerrin)

Kebîr La' l-pâre(Girid lâlesi)

Kebîr Mor (karanfil)

Kebîr Mor Müşâbihi (Girid lâlesi)

Kebîr Muharrem Usta(zerrin)

Kebîr Nâtûrû 'l-mâisi(lâle-i Rûmî)

Kebîr Nebâtî (zerrin)

Kebîr Sarı Bıçak(zerrin)

Kebîr Şarâbî (lâle-i Rûmî)

Kebîr Şarâbî (lâle-i Rûmî)

Kebîr Şarâbî(lâle-i Rûmî)

Ke's-i Zuhâl(lâle-i Rûmî)

Kehrübâ/Beg Kehrübâsı(kehrübâ)

Kehrübâ-yı Bâlâ-nişîn-i Cedîd (kehrübâ)
 Kehrübâ-yı Bâlâ-nişîn-i Küşâde (kehrübâ)
 Kem-yâb (zerrin)
 Kem-yâb(zerrin)
 Ken'ân Mehemmedî (zerrin)
 Kerîm Süleymânî (zerrin)
 Kerîmî La'îlîn(zerrin)
 Kerre-nây (kerre-nây)
 Kevkeb-i Sa'âdet (zerrin)
 Kıbrıs(Kıbrıs lâlesi)
 Kıran-ı Sa' deyn (zerrin)
 Kırmızı Buhûr (buhur)
 Kırmızı Hörgüçlü(Buhûr)
 Kırmızı Sad-berg (Rûmî lâlesi)
 Kırmızı/ Cihân-ârâ (zerrin)
 Kızıl Kabak (lâle-i Rûmî)
 Kızıl Kabak (lâle-i Rûmî)
 Kızıl Kırlangıç (lâle-i Rûmî)
 Kızıl Yumurta(lâle)
 Kibrîtî (Rûmî lâlesi)
 Kibrîtî(lâle-i Rûmî)
 Kibrîtî(zerrin)
 Kibrîtî Kırlangıç (lâle)
 Kibrîtî Kırlangıç (zerrin)
 Kibrîtî Tohumlu (Girid lâlesi)
 Kisve-i Hâkânî(lâle-i Rûmî)
 Kisve-i Mevlânâ(lâle-i Rûmî)

Kisve-i Mülûkî (lâle-i Rûmî)
 Kitâbeli(lâle)
 Kubbe-i Gevher-nigîn (Girid lâlesi)
 Kubbeli Kırmızı (Girid lâlesi)
 Kuleli(zerrin)
 Kumru Göğsü (çiçek)
 Küçük Altûn Tob Kıbrıs(Kıbrıs lâlesi)
 Küçük Beyaz (Girid lâlesi)
 Küçük Gül-reng (zerrin)
 Küçük Pabuççı (lâle-i Rûmî)
 Küçük Sincâbî/Küçük Elmâsî(zerrin)
 Küçük Süleymânî (zerrin)
 Küçük Turfanda Kıbrıs(Kıbrıs lâlesi)
 Külâh-ı Şerif(zerrin)
 Külbe (Girid lâlesi)
 Kürdî Gürânî(lâle-i Rûmî)
 Kürdî Süleymânî(zerrin)
 Küşâde(kehrübâ)
L
 La'îl-fâm(lâle-i Rûmî)
 La'îl-i Nâb (lâle-i Rûmî)
 La'îl-i Ruhsâr (lâle-i Rûmî)
 La'îl Süleymânî(lâle-i Rûmî)
 La'îlîn-i Kudret(zerrin)
 La'îlîn-i Subh(zerrin)
 La'îlîn-i Şeş-berg-i İmam-zâde(zerrin)
 La'îl-pâre (Girid lâlesi)

La' l-pâre(zerrin)

La' l-pâre(Rûmî lâlesi)

La' l-peyker(lâle-i Rûmî)

Lâle-i Boşnâk-zâde (lâle-i Rûmî)

Lâ'î (lâle-i Rûmî)

Lâ-nazîr-i ' Âlî (zerrin)

Leylâkî (karanfil)

Leylâkî (lâle-i Rûmî)

Leylâkî (lâle-i Rûmî)

Lindeha (zerrin)

Londrine Ebrîsi(gül)

M

Mâh-ı Taban(zerrin)

Mahmud Ağa Tohumlısı(Girid lâlesi)

Mahmûdî Kırmızı(Girid lâlesi)

Mahmûdî La' lîn (zerrin)

Mai Katmer-i Salkımlı (sümbül)

Mânend-i Hıtâyî (Rûmî lâlesi)

Matbû' Kadeh (zerrin)

Meclis-ârâ (Rûmî lâlesi)

Meclis-ârâ (Rûmî lâlesi)

Meclis-ârâ(lâle)

Müftî Kırmızı (Girid lâlesi)

Meh-i Nev (lâle-i Rûmî)

Meh-i Nev(zerrin)

Meh-rûyî (zerrin)

Meh-rûyî (zerrin)

Meh-tâb(zerrin)

Meh-tâb/Yegâne(zerrin)

Meknûn (Girid lâlesi)

Memdûh Süleymânî (zerrin)

Meḥmedî La' lîn (zerrin)

Mercân Peyker (lâle)

Mercân-pâre (lâle-i Rûmî)

Mercân-pâre(Rûmî lâle)

Mercan-peyker (lâle-i Rûmî)

Merdâne(zerrin)

Merdüm (sümbül)

Merdüm Beg Beyazı(zerrin)

Mesned-ârâ (zerrin)

Mesned-nişîn(zerrin)

Mev'ûd La' lîn(zerrin)

Mevlûdî La' lîn(zerrin)

Mevzûn (zerrin)

Mey-fâm(lâle-i Rûmî)

Mey-gûn (lâle-i Rûmî)

Mey-gûn (lâle-i Rûmî)

Mîhr u Rahşân(lâle-i Rûmî)

Mîhr u Rahşân(lâle-i Rûmî)

Mîhr-i Kaküldâr (zerrin)

Mîhr-i Mah (Rûmî lâlesi)

Mîr Ahmed (zerrin)

Mîr Âlî(zerrin)

Mîrât-ı Safâ(zerrin)

Mîr-i Behişt(Rûmî lâlesi)	Mû-yı Sepid(buhur)
Mîr-i Ezhâr-ı Nebâtî(zerrin)	Mübârek-yâd (zerrin)
Mîr-i Gül-reng(lâle-i Rûmî)	Müferrih-likâ (lâle-i Rûmî)
Mîr-i Gülzâr(Rûmî lâlesi)	Müferrih-likâ(lâle-i Rûmî)
Mîr-i Müeddib(lâle-i Rûmî)	Müjgân-ı Zâl(buhur)
Mîr-i Müsellem (lâle-i Rûmî)	Mülûkî (lâle-i Rûmî)
Mîr-i Müsellem(Rûmî lâlesi)	Mülûkî La' lîn (zerrin)
Mîr-i Nihâd(lâle-i Rûmî)	Mülûkî Ma' rûf(lâle-i Rûmî)
Mîr-pesend(Rûmî lâlesi)	Mülûkî Müşâbihi(zerrin)
Mirü 'l-Ezhâr (lâle-i Rûmî)	Mülûkî Süleymânî (zerrin)
Monlâ Çelebi Lâlesi(lâle-i Rûmî)	Mülûkî(lâle-i Rûmî)
Mor (lâle-i Rûmî)	Mülûkî(Rûmî lâlesi)
Mor Kebîr (lâle-i Rûmî)	Mümtâz (sümbül)
Mor Sâgîr (lâle-i Rûmî)	Mümtâz Kırılengiç(lâle-i Rûmî)
Mor Şehnâz(Rûmî lâlesi)	Mümtâz La' lîn(zerrin)
Mor(karanfil)	Mümtâz Süleymânî(zerrin)
Muhammedî Gül-reng (lâle-i Rûmî)	Mümtâz-ı Şarâbî(Rûmî lâlesi)
Muhammedî Müşâbihi (zerrin)	Mümtâz Kırılengiç (lâle-i Rûmî)
Muhammedî Süleymânî (zerrin)	Mümtâz-âlem(Rûmî lâlesi)
Muharrem Usta(armut)	Mümtâz-âlem (lâle-i Rûmî)
Muharrem Usta(erik)	Mümtâz-âlem (zerrin)
Muhterem(zerrin)	Münbit Kadeh (zerrin)
Murassa' (Girid lâlesi)	Münevver La' lîn(zerrin)
Murassa' Kadeh (zerrin)	Münevver Süleymânî (zerrin)
Musanna' (Girid lâlesi)	Münevveş (lâle-i Rûmî)
Musa-zâde Hekim-başı(zerrin)	Münevveş(Girid lâlesi)
Musa-zâde Sarısı(Girid lâlesi)	Münevveş(Rûmî lâlesi)

Müsellem Süleymânî (lâle-i Rûmî)

Müsellem Süleymânî (zerrin)

Müsellem-i ‘ Âlem (zerrin)

Müsellem-i ‘ Âlem (lâle-i Rûmî)

Müsellem-i Süleymânî (zerrin)

Müstesnâ (zerrin)

Müstesnâ(lâle)

Müstesnâ(Rûmî lâlesi)

Müşâbih-i Behişt-ârâ (zerrin)

Müşâbih-i Dil-âviz(lâle-i Rûmî)

Müşâbih-i Gül-reng (Rûmî lâlesi)

Müşâbih-i Kızıl Kırlangıç (lâle-i Rûmî)

Müşâbih-i Sultân-ı Cihân (lâle-i Rûmî)

Müşâbih-i Yeñi Dünya (Rûmî lâlesi)

N

Nâdide (lâle-i rûmî)

Nâdide (zerrin)

Nâdire (Girid lâlesi)

Nâfe-i Dil-dâr (Girid lâlesi)

Nâhîd(zerrin)

Nakkaş Çaldı (zerrin)

Nakş-ı Behzâd-ı Sâni (karanfil)

Nâl-kalem(buhur)

Nârenc-i Muktedâ (lâle-i Rûmî)

Nasuh Beyazı(karanfil)

Nasûhî Müşâbihi(karanfil)

Nâtır Alı(karanfil)

Nâ-yâb (zerrin)

Nâ-yâb sarı(zerrin)

Nâ-yâb Süleymânî (zerrin)

Nâ-yâb(lâle-i Rûmî)

Nâ-yâb(zerrin)

Nazende Süleymânî (zerrin)

Nâzik sarı(zerrin)

Naz-perver (sarı) (zerrin)

Nâz-perver(lâle-i Rûmî)

Naz-perver(zerrin)

Nebâtî Nûr-bağş (zerrin)

Nebâtî Sarı Kıbrıs(Kıbrıs lâlesi)

Nebâtî Süleymânî(zerrin)

Nebâtî Süleymânî/Süst-mâ‘î(zerrin)

Necm-i ‘ Âli(zerrin)

Necm-i Seher (zerrin)

Necmü’s-sa‘âde (lâle-i Rûmî)

Neşter-i Berg(zerrin)

Neşter-i Sîm(buhur)

Nev-‘âtâyî Âlî (zerrin)

Nev-cevân(lâle-i Rûmî)

Nev-cevân (zerrin)

Nev-‘arus(Lâle-i Rûmî)

Nev-‘atâyî Hüseyinî (zerrin)

Nev-‘atâyî Ahmedî (lâle)

Nev-reste(zerrin)

Nevrûziyye Müşâbihi (zerrin)

Nevruziyye (zerrin)
 Nev-zuhûr Süleymânî (zerrin)
 Nev-zuhûr(zerrin)
 Neyyîr-i Â‘ zam (zerrin)
 Nihân-kadeh (zerrin)
 Nihân-kadeh (zerrin)
 Nihân-kadeh(zerrin)
 Nîm Katmer(Girid lâlesi)
 Nişâbûrî (lâle-i Rûmî)
 Nohudî(lâle)
 Nûr La‘ lîn(Girid lâlesi)
 Nûr-bahş(Girid lâlesi)
 Nûr-bahş(Rûmî lâlesi)
 Nûr-bahş(zerrin)
 Nûr-ı Bahâr(Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı Behişt (Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı Cihân(Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı Cinân(Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı Çemen(buhur)
 Nûr-ı ‘ Âlem (Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı ‘ Âlî (zerrin)
 Nûr-ı ‘ Âlî(zerrin)
 Nûr-ı Gülşen(Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı Gülzâr (Rûmî lâlesi)
 Nûr-ı Muhammedî (zerrin)
 Nûr-ı Muhammedî(zerrin)
 Nûrî-pesend(zerrin)
 Nûrû ‘l-‘ ayn (lâle-i Rûmî)

Nûrû ‘l-‘ Uyûn(Rûmî lâlesi)
 Nûrû ‘l-ezhâr(zerrin)
 Nûrû ‘l-kulûb (zerrin)
 Nûrû ‘l-kulûb(Rûmî lâlesi)
 Nûrûs-Selâm (sümbül)
 Nühüfte Süleymânî(zerrin)
 Nümâyân (Rûmî lâlesi)
O
 On Kertikli (zerrin)
 Osmânî KırLangıç(lâle-i Rûmî)
 Otaga(buhur)
P
 Pâk Gül-gûnî (lâle-i Rûmî)
 Pâk-endî(lâle-i Rûmî)
 Pençe-i Mercân (Buhûr)
 Pençe-i Sîm(buhur)
 Perçemli (Girid lâlesi)
 Perr-i Zag(Rûmî lâlesi)
 Pesend-âvîz (zerrin)
 Pesendîde Sarı (zerrin)
 Pesendîde Beyaz (zerrin)
 Pesendîde Müşâbihi(zerrin)
 Pesendîde(Girid lâlesi)
 Pesendîde(zerrin)
 Pesendîde(zerrin)
 Pesendîde(zerrin)
 Peykân-ı Berg (zerrin)

Pirûze sarı (Girid lâlesi)

Pişvâ-bahş (zerrin)

Pür-tâb(sümbül)

R

Ra‘ nâ (lâle-i Rûmî)

Rahşende Süleymânî (zerrin)

Rahşende(Rûmî lâlesi)

Râmî-pesend(lâle-i Rûmî)

Ravza-ârâ(zerrin)

Rehâvî (Girid lâlesi)

Renkli Yüksek Kadeh (zerrin)

Renkli Yüksek Kadeh (zerrin)

Renksiz Yüksek Kadeh (zerrin)

Renksiz Yüksek Kadeh (zerrin)

Retme Ebrîsi (Girid lâlesi)

Revnâk-efrûz(zerrin)

Revnâk-efrûz (zerrin)

Ruh-bahş(Rûmî lâlesi)

Ruh-bahş(zerrin)

Rûh-efzâ (zerrin)

Ruh-efzâ(zerrin)

Ruh-efzâ(zerrin)

Ruh-ı Dildâr (lâle-i Rûmî)

Ruhü ’l-kulûb (zerrin)

Ruhü ’l-kulûb(Girid lâlesi)

Rûşenî Süleymânî(zerrin)

Rû-yı ‘ Arûs (karanfil)

Rû-yı ‘ Arûs(lâle-i Rûmî)

Rû-yı Nigâr (lâle-i Rûmî)

Rüşdî Beyazı(Girid lâlesi)

Rüşdî Kırmızısı(Girid lâlesi)

S

Sadr-nişîn (lâle)

Sa‘ âdet-nişîn(zerrin)

Sa‘ id-bahş (lâle-i Rûmî)

Saf Süleymânî(zerrin)

Safa-bahş (zerrin)

Safâ-bahş(lâle-i Rûmî)

Safâ-nazar(lâle-i Rûmî)

Safâ-yı ‘ Âlî(zerrin)

Sagîr (zerrin)

Sagîr Al (lâle-i Rûmî)

Sagîr Halîl Paşa Sarısı (zerrin)

Sagîr Mor (karanfil)

Sâgîr Muharrem Usta(zerrin)

Sagîr Sarı Bıçak(zerrin)

Sagîr Şarâbî (lâle-i Rûmî)

Sağdıç (zerrin)

Sahib-i Zamân (zerrin)

Sakız Ebrîsi (Girid lâlesi)

Sakız Ebrîsi(gül)

Sâlih (zerrin)

Salih Müşâbihi (zerrin)

Sâlih-ârâ (zerrin)

Sâlihî (lâle)	Ser-bülend (zerrin)
Sâlihî La'îln(zerrin)	Ser-bülend-i Kaddî(Rûmî lâlesi)
Sâlih-i Nâzikî (zerrin)	Ser-efgende(zerrin)
Sâlih-pesend(lâle-i Rûmî)	Ser-efrâz (lâle-i Rûmî)
Sarı Ebu's-su'ûd(zerrin)	Ser-efrâz (Rûmî lâlesi)
Sarı Katmer (zerrin)	Ser-efrâz (zerrin)
Sarı Katmer (zerrin)	Ser-efrâz Mehemedî(zerrin)
Sarı La'îln (zerrin)	Ser-efrâz (lâle)
Sarı Tohmî (Girid lâlesi)	Ser-efrâz(lâle-i Rûmî)
Satıh Kırmızı (Girid lâlesi)	Ser-efrâz(zerrin)
Sayıcı Beyazı(zerrin)	Ser-efrâz-ı Eyyûbî(lâle)
Sebze-pûş(zerrin)	Ser-endaz (lâle-i Rûmî)
Sedd Sarısı(zerrin)	Se-reng (zerrin)
Sefid Bahş(zerrin)	Server-bahş (zerrin)
Sehâbî (lâle-i Rûmî)	Server-bahş(lâle-i Rûmî)
Seher Yıldızı (karanfil)	Server-i 'Âlî(zerrin)
Sekiz Zülfe (sümbül)	Seyyîdî Girid (buhur)
Sekûdâr (lâle-i Rûmî)	Sihriyye (Girid lâlesi)
Selîmî Süleymânî (zerrin)	Sîm-ablâk (lâle-i Rûmî)
Semen-ârâbeyaz (zerrin)	Sîm-i Dede Beg(sîm)
Semensâ (Girid lâlesi)	Sîm-i Derûn(Rûmî lâlesi)
Semen-sîmâ(zerrin)	Sîm-peyker (zerrin)
Serâmed (lâle-i Rûmî)	Sîm-sâ (zerrin)
Ser-âmed La'îln (zerrin)	Sîm-tob (karanfil)
Ser-âmed Süleymânî (zerrin)	Sim-tob (sîm)
Ser-amed-nişîn (zerrin)	Sincâbî Kamış (lâle-i Rûmî)
Ser-a-ser (karanfil)	Sincâbî Kırlangıç(Rûmî lâlesi)

Sincâbî(lâle-i Rûmî)	Sultânî Kabak(Rûmî lâlesi)
Sincâbî(lâle-i Rûmî)	Sultânî Lâ'îlîn(zerrin)
Sincâbî(Rûmî lâlesi)	Sultânî(Rûmî lâlesi)
Sincâbî(zerrin)	Sultân-ı Cihân (lâle-i Rûmî)
Sine-çâk (zerrin)	Sûsenî(Rûmî lâlesi)
Sîne-güşâ(zerrin)	Süheyl (zerrin)
Sirkeci Alı (lâle-i Rûmî)	Süheyl (zerrin)
Siyâhî(Rûmî lâlesi)	Süheyl İbrâhimî(zerrin)
Siyâhî/Toz Koparan (lâle-i Rûmî)	Süheyl Karanfili(zerrin)
Siyeh (lâle-i Rûmî)	Süheyl-i Hasanî (zerrin)
Siyeh Sepîd (Girid lâlesi)	Süheyl-i Kadrî Ağâ(zerrin)
Solak-zâde 'Anberi(lâle-i Rûmî)	Süheyl-i Mustafa Halîfe (zerrin)
Solak-zâde Beyazı (lâle)	Süleymânî Kırmızı(Girid lâlesi)
Solak-zâde Pesendî (lâle-i Rûmî)	Sünnetli (zerrin)
Son Sîm(sîm)	Sünnetli (zerrin)
Sorguc-ı Hindî(buhur)	Sürh Müsellem(lâle-i Rûmî)
Sorguçlu Beyaz Müdevver(lâle-i Rûmî)	Sürh u Sepîd (karanfil)
Subh-ı Sâdık (Girid lâlesi)	Sürh-feşân (Girid lâlesi)
Subh-ı Sâdık (zerrin)	Sürh-feşân Müşâbihi (Girid lâlesi)
Sûfî Kabağı(lâle-i Rûmî)	Sürh-mülûkî (lâle-i Rûmî)
Sultân-ı Cihân (Girid lâlesi)	Sürh-pûş (lâle-i Rûmî)
Sultân-ı Cihân Müşâbihi (lâle-i Rûmî)	Sürh-pûş (Rûmî lâlesi)
Sultân-ı Cihân(lâle)	Sürh-pûş (Girid lâlesi)
Sultân-ı Mülûkî (lâle-i Rûmî)	Sürh-pûş (lâle-i Rûmî)
Sultânî (lâle-i Rûmî)	Sürh-pûş (lâle-i Rûmî)
Sultânî (Rûmî lâlesi)	Sürh-pûş (lâle-i Rûmî)
Sultânî Gül-gûnî (Girid lâlesi)	Sürh-pûş(Rûmî lâlesi)

Süst Pâyî/Somakî/İnce Şirin(zerrin)

Sütûde (zerrin)

Ş

Şahane Ablak (lâle-i Rûmî)

Şahane Süleymânî(zerrin)

Şâhâne Süleymânî(zerrin)

Şâhâne(zerrin)

Şah-ı Cihân (zerrin)

Şâh-ı Ezhâr(zerrin)

Şâhid-i Mihr (çiçek)

Şarâbî(lâle-i Rûmî)

Şarâbî(lâle-i Rûmî)

Şarâbî(lâle-i Rûmî)

Şarâbî(Rûmî lâlesi)

Şeb-çerağ(karanfil)

Şeb-reng(lâle-i Rûmî)

Şeftâlû Sarısı(zerrin)

Şehen-şâhî (lâle-i Rûmî)

Şeh-i Ezhâr (lâle-i Rûmî)

Şeh-i Ezhâr (zerrin)

Şeh-i Ezhâr(zerrin)

Şeh-levend(zerrin)

Şehnâz La' lîn (zerrin)

Şehnâz (lâle-i Rûmî)

Şehnâz Süleymânî (zerrin)

Şehnâz(lâle-i Rûmî)

Şehnâz(lâle-i Rûmî)

Şeh-nâz(lâle-i Rûmî)

Şehnâz-ı Mezbûr(lâle-i Rûmî)

Şehnâz-ı Mezbûr(lâle-i Rûmî)

Şehnâz-ı Mîrî Beg Süleymânîsi(zerrin)

Şeh-vâr (zerrin)

Şehzâde Ayva Gülisi (Girid lâlesi)

Şehzâde Ebrîsi (Girid lâlesi)

Şeker-reng (zerrin)

Şem' a-yı Kâfûr(buhur)

Şems-i Cihân (zerrin)

Şems-i Gurûb (zerrin)

Şems-i Hâle-dâr /Ebr-i muhayyelî (Girid lâlesi)

Şems-i Münîr(zerrin)

Şems-i Subhî Nebâtî(zerrin)

Şeref-dâr(zerrin)

Şeref-yâb(zerrin)

Şerîfî La' lîn(zerrin)

Şerîf-i Sâlih (zerrin)

Şemşîr Süleymânî(zerrin)

Şeş-hâne Kadeh-Sîm(lâle-i Rûmî)

Şeş-hâne (Girid lâlesi)

Şevket-nihâd (zerrin)

Şeydâ 'llâh(lâle-i Rûmî)

Şeyh Narı (nar)

Şeyh Sünbûli (sümbül)

Şinâbî (lâle-i Rûmî)

Şirin (Rûmî lâlesi)

Şirin Alaca (Girid lâlesi)

Şirin Alaca(karanfil)

Şirin Alaca(karanfil)

Şirin Süleymânî/Zeki Şirini(zerrin)

Şirin(lâle-i Rûmî)

Şirin-kâr (çiçek)

Şîve-kâr (lâle)

Şîve-kâr Süleymânî(zerrin)

Şîve-kâr(lâle-i Rûmî)

Şîve-kâr(zerrin)

Şîve-kâr(zerrin)

Şu^ç ledâr(zerrin)

Şûride (Girid lâlesi)

Şûride (Girid lâlesi)

Şûride(lâle-i Rûmî)

Şûride (sümbül)

Şûride Kırılgiç (lâle-i Rûmî)

T

Tâbdâr(zerrin)

Tâb-efgen(zerrin)

Tâb-ende (zerrin)

Tâb-ende(zerrin)

Tâbiyye-i Geşt/Fâtih-i Tâbiyye (lâle-i Rûmî)

Tâc-dâr Sarı Kıbrıs (Kıbrıs lâlesi)

Tâcdâr Zagarcıbaşı(Girid lâlesi)

Tâc-ı Cem (zerrin)

Tâc-ı Hüdhüd(buhur)

Tâc-ı Hürmüz(buhur)

Tâc-ı Mücevher(Girid lâlesi)

Tâc-ı Sultânî(buhur)

Tâcü 'l-Ezhâr (lâle-i Rûmî)

Tâcü 'l-Ezhâr La^ç lîn(zerrin)

Tâcü 's-sa^ç âde (zerrin)

Tahtabaşı(zerrin)

Tala^ç t-nihâd (zerrin)

Tekne Morı (Girid lâlesi)

Terfil-i Gül-pûş (Girid lâlesi)

Tığlı Bahâriyye (zerrin)

Tığlı Polya(polya)

Tığlı Süleymânî (zerrin)

Tırnaklı Şirin (lâle-i Rûmî)

Tohm-ı Cihân-tâb (çiçek)

Tohm-ı Dilber(zerrin)

Tohm-ı Şirin (lâle-i Rûmî)

Tohm-ı Kılavuzî(lâle-i Rûmî)

Tohmü 'l-arz (zerrin)

Tohmlı Sarı Kıbrıs(Kıbrıs lâlesi)

Tonbalak /Ziyâ-bahş (Girid lâlesi)

Tohm-ı Lâ-nazîr (lâle-i Rûmî)

Tuğlı Alaca/Sorguçlu/Şad-revânî (karanfil)

Tuğlı Cedîd (Girid lâlesi)

Tuhfetü 'l-Cinân (zerrin)

Tuhfetü 'l-^ç Arûs (zerrin)

Tuhfetü 'l-Ezhâr Müşâbihi (zerrin)	Ulvân Süheyli (zerrin)
Tuhfetü 'l-Ezhâr (zerrin)	Ulvân Turnadası(zerrin)
Tuhfetü 'l-Mülûk (zerrin)	Ulvân Topusu(zerrin)
Turfanda (lâle-i Rûmî)	Ulvân-Zîb/Büyük Süleymânî (zerrin)
Turfanda (zerrin)	Ulvî/Vakt-i Peyker(buhur)
Turfanda (Girid lâlesi)	Umdetü 'l-Ezhâr(zerrin)
Turfanda Cihân-pesend Müşâbihi(zerrin)	Unkûdî (Rûmî lâlesi)
Turfanda Elmasî (lâle-i Rûmî)	Unkudî(zerrin)
Turfanda Hacı Yûsuf Müşâbihi (zerrin)	Unnâbî Ebrîli Sarı Kıbrıs (Kıbrıs lâlesi)
Turfanda Merhûm(zerrin)	Unnâbî Kırılancı (zerrin)
Turfanda sarı (zerrin)	Usta Ablağı(lâle-i Rûmî)
Turnada (zerrin)	Uşşâk-pesend(lâle-i Rûmî)
Turnada (Girid lâlesi)	Ü
Turnada Süleymânî(zerrin)	Üç Şerifli /Tuğ-ı Şâhî (Kudüs)
Turnada(Rûmî lâlesi)	V
Turuncı (lâle-i Rûmî)	Vasat (zerrin)
Turuncı (zerrin)	Vasat Tohmlı(Girid lâlesi)
U	Vâsıf-ı Niyâz (Buhûr)
Ḳadrî Ağa Süleymânîsi(zerrin)	Veli Efendi İplikli(sümbül)
Ḳatmer Lâle (lâle-i Rûmî)	Veli Halife(Girid lâlesi)
Ubeydi-pesend(lâle-i Rûmî)	Velvele-ârâ(lâle-i Rûmî)
Ṭırnaklı Kabak (lâle-i Rûmî)	Y
Ulüvv-i Yâd(lâle-i Rûmî)	Yâkını (lâle-i Rûmî)
Ulvân Beyazı(lâle-i Rûmî)	Yâkûtî (karanfil)
Ulvân Beyazı(zerrin)	Yâkûtî (lâle-i Rûmî)
Ulvân Cihân Pesendi (zerrin)	Yâkûtî (lâle-i Rûmî)
Ulvân Cihân Pesendi Müşâbihi (zerrin)	Yâkûtî (lâle-i Rûmî)

Yakûtî (zerrin)

Yâkûtî(Rûmî lâlesi)

Yâkut-Kalem (Buhûr)

Yâkut-nişin(Girid lâlesi)

Yamalı Kabak (lâle-i Rûmî)

Yapukçı(buhûr)

Yapukçı (Girid lâlesi)

Yaylak Abâd (zerrin)

Yek-merdi La^c lîn (zerrin)

Yeni Dünya(zerrin)

Yeni Şu^c ledâr(zerrin)

Yeni Tâbdâr(zerrin)

Yeşil (lâle-i Rûmî)

Yeşil Hıtâyî(Girid lâlesi)

Yeşil Melek (lâle-i Rûmî)

Yeşil sünbül (sümbül)

Yıldız-zâde Süleymânîsi(zerrin)

Yumak-ı Büyük(zerrin)

Yûsufî (zerrin)

Yûsufî(Girid lâlesi)

Z

Zamânî Kabak(lâle)

Zanbak Sarısı (zerrin)

Zâtî Gül-reng(lâle-i Rûmî)

Zehebî Süleymânî(zerrin)

Zeki Boşnağı (zerrin)

Zemîn u Zamân (karanfil)

Zencebil(zencefil)

Zer-beft (Kıbrıs lâlesi)

Zerrîn-tâc(lâle)

Zevk Olsun (lâle-i Rûmî)

Zîbâ (karanfil)

Zîbâ(lâle-i Rûmî)

Zib-destâr (zerrin)

Zîb-ende (lâle-i Rûmî)

Zîb-ende (zerrin)

Zîb-ende(lâle-i Rûmî)

Ziya-bahş (zerrin)

Ziya-bahş (zerrin)

Ziya-pûş(Rûmî lâlesi)

Zühre (zerrin)

Zü^l-fikârî(lâle)

Zühre (zerrin)

Zümürüd-kârî (Girid lâlesi)

Zümürüd-nişîn-i Alaca (Girid lâlesi)

KAYNAKÇA

- Aktepe, M. (1953). “Damad İbrahim Paşa Devri’nde Lale”, *Tarih Dergisi*, İstanbul.
- Atasoy, N. (2002). *Hasbahçe Osmanlı Kültüründe Bahçe ve Çiçek*, İstanbul, Aygaz Yayınları.
- Ayvazoğlu, B. (1999). “Çiçekçiler Başbuğu”, *Aksiyon Dergisi*.
- Ayvazoğlu, B. (2003). *Ateş Çiçek Lâle*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi:18.
- Ayvazoğlu, B. (2010). “Lâle Deliliği ve Delileri”, *Güller Kitabı*, İstanbul:119-159.
- Ayvazoğlu, B. (2010). *Güller Kitabı; Türk Çiçek Kültürü Üzerine Bir Deneme*, Kapı Yayınları, İstanbul.
- Ayverdi, E. H.(2006). *18. Asırda Lâle*, (Hızl. Uğur Derman), İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Baytop, T. (1998). *İstanbul Lâlesi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.
- Bursalı Mehmet Tahir (1975). *Osmanlı Müellifleri*, İstanbul: Meral Yay.
- Cevat R. (2001), “Milli Çiçeklerimizden Fulya ve Girid Lâlesinin Tarih-i Zuhûru”, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:101.
- Cevat R. (2001), “Milli Çiçeklerimizden: Nergis, Zerrin Kadeh”, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:177-181.
- Cevat R. (2001), “Tarih-i Osmaniye Tedkikâtından: Türklerde Çiçek Zevki ve Azîzî Kadın, Fatma Hatun, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:279-283.
- Cevat R. (2001), “Tarih-i Ziraat-i Osmaniye Tedkikâtına Dair: Devr-i Sultan Hânîde Bir Ziraat Cemiyet-i Fenniyemiz”, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:293-296.
- Cevat R. (2001), “Tarih-i Ziraat-i Osmaniye Tedkikâtından: Milli Çiçeklerimizden Karanfil”, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:147-152.
- Cevat R. (2001), “Tarih-i Ziraat-i Osmaniye Tedkikâtından: Türklerin Çiçek İsimleri ve Manzumeleri”, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:61-65.
- Cevat R. (2001), “Tezkire-i Şükûfeciyân”, *Türk Çiçek ve Ziraat Kültürü Üzerine Cevat Rüştü’den Bir Güldeste*, (Hızl. Nazım Hikmet Polat), İstanbul:419-422.
- Gökyay, O. Ş. (2002), “Divan Edebiyatında Çiçekler III”, *Güçlük Nerede? Seçme Makaleler*, İstanbul: İletişim Yayınları,91-110.

- Gökyay, O. Ş. (2002). “Divan Edebiyatında Çiçekler I”, *Güçlük Nerede? Seçme Makaleler*, İstanbul: İletişim Yayınları, 55-68.
- Gökyay, O.Ş. (2002), “Divan Edebiyatında Çiçekler II”, *Güçlük Nerede? Seçme Makaleler*, İstanbul: İletişim Yayınları,69-90.
- Güner,A. (2012), *Türkiye Bitkileri Listesi*, İstanbul.
- Hakverdioğlu, M., *Lâle Devri ve Lâle İsimleri*, Turkish Studies Volume ¾ Summer 2008.
- Halaçoğlu, Y. (1991), “Osmanlı Merkez Teşkilâtı”, *XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*, TTK, Ankara:7-72.
- İpekten, H. (2004). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yay., İstanbul.
- İpekten, H., İsen M., Okçu N., Toparlı R., (1998). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara
- İsen, M.(1997) “Tezkire”, *Ötelerden Bir Ses*, Ankara: Akçağ:28-36.
- İsen, M., Kılıç F. ve Aksoyak İ. H.(2012) , *Eski Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şair Tezkireleri*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Johnson, F. and Dictionary, P., Arabic and English.
- Kahraman, S. A. (2014).*Osmanlı Çiçekçileri ve Çiçekleri*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul.
- Karatepe, Ş. (1999). “Osmanlı Siyâsî Kurumlarının Yapısı”, *OsmanlıSiyâsîKurumları*, İstanbul: 80-155.
- Kılıç, E. (2013). “Netâyicü’l-Ezhâr’dan Hareketle Siyâsî Belleğin Osmanlı Çiçek Kültürüne İzleri”, I. Genç Akademisyenler Sempozyumu Bildiriler, Gazi Üniversitesi, 6-7 Kasım -Ankara:119-130.
- Kılıç, E.(2013). “Osmanlı’da Çiçeklere Ad Koyma Geleneği ve Bir Çiçekçiler Tezkiresi”, *8. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi-Kültürel Miras, Anadolu Üniversitesi, Yunus Emre Yerleşkesi, Atatürk Kültür Merkezi, 24-27 Ekim -Eskişehir*.
- Koçak, A. (2009).*Çiçeknâme*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Koç-Keskin, N. (2011). “*Şükûfe-perest Bir Osmanlı: Ali Çelebi ve Şükûfe-nâmesi*”, (8)257-284.
- Koç-Keskin, N. “*Şükûfe-nâmelerde Gizli Kalan Osmanlı Çiçek Medeniyeti*”, Uluslararası Medeniyet Kongresi, 17-19 Ocak İstanbul, [Yayımlanmamış Bildiri], s.1-2
- Mehmed Bin Ahmedü’l-Ubeydî, *Netâyicü’l-Ezhâr* (1110/1699) Nuruosmaniye Kütüphânesi, N. 34Nk 4079.
- Mehmed S. (1996), *Sicill-i Osmânî*, (Hızl. Nuri Akbayan, Seyit Ali Kahraman), Eski Yazıdan Yeni Yazıya, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları 30.

Mermer, A., Alıcı, L., Eflatun, M., Bayram, Y. ve Keskin, N. (2006). Eski Türk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay. Ankara.

Mütercim Asım Efendi, (2000). Burhân-ı Katı, Ankara.

Nemlioğlu, C. *Mehmed Remzi bin Rüşdî'nin 'Gonce-i Lâlezâr-ı Bağ-ı Kadim' Başlıklı Risalesinde Tanıtılan Eyüplü Lâlezâri ve Lâleleri*, Eyüp Sultan Sempozyumu IX

Özdemir, İ. (2012). *Lâlezâr*, Marmara Belediyeler Birliği, İstanbul.

Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Ankara.

Şemseddin Sami, (2004). *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul.

Ünver, İ. (1993). “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Türkoloji Dergisi*, 51-89.

Ünver, S. (1971). *Türkiye'de Lâle Tarihi*, Ankara.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : KILIÇ, Esra
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 14.05.1987Ankara
 Telefon : 0 554 522 35 67
 e-mail : esra_k1905@hotmail.com

EğitimDerecesi	Okul/Program	Mezuniyet yılı
Lisans	Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü	2005-2009
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı	2011-2014

İş Deneyimi, Yıl	Çalıştığı Yer	Görev
2009-2010	Ankara Çubuk Endüstri Meslek Lisesi	Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni

Yabancı Dil

İngilizce: Orta seviyede

Hobiler

Fotoğrafçılık, Tiyatro.

Sertifikalar

Atılım Üniversitesi, Pedagojik Formasyon Eğitimi Sertifikası,2012.

Tezler

2009: Kars İli Arpaçay İlçesi Aslanhane Köyü'ne Ait Üç Hikâye ve Ses Bilgisi İncelemesi.

Lisans Tezi- Tez Danışmanı: Prof. Dr. Çetin PEKACAR

2012-2014: Ubeydî'nin Netâyicü'l-Ezhâr Adlı Çiçekçiler Tezkiresi (İnceleme-Tenkitli
Metin) Yüksek Lisans Tezi- Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Neslihan KOÇ KESKİN

Kitaplar

2010: “Mustafa Sayılır”, *Sazın ve Sözün Sultanları-Yaşayan Halk Şairleri-IV*, Editörler: Dr. Fatma Ahsen TURAN, Başak UYSAL, Gazi Kitabevi, Ankara:381-391.

Bildiriler

2013: “Netâyicü’l-Ezhâr’dan Hareketle Siyâsî Belleğin Osmanlı Çiçek Kültürüne İzleri”, *I. Genç Akademisyenler Sempozyumu Bildiriler*, Gazi Üniversitesi, 6-7 Kasım 2013-Ankara:119-130.

2013: “Osmanlı’da Çiçeklere Ad Koyma Geleneği ve Bir Çiçekçiler Tezkiresi”, 8. *Uluslararası Türk Kültürü Kongresi-Kültürel Miras*, Anadolu Üniversitesi, Yunus Emre Yerleşkesi, Atatürk Kültür Merkezi, 24-27 Ekim 2013-Eskişehir.

GAZİ GELECEKTİR...

Göttinger gelehrte Anzeigen

